

Sprawozdanie
z działalności Państwowej Inspekcji Pracy
Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu
w 2015 roku

I. Wprowadzenie.	6
II. Działalność kontrolna i prewencyjna – informacje ogólne.....	11
1. Wstęp.	11
2. Kontrole.	11
3. Decyzje inspektorów pracy.	13
4. Decyzje nakazujące zaprzestanie działalności bądź działalności określonego rodzaju wydane przez Okręgowego Inspektora Pracy w Poznaniu.	14
5. Decyzje dotyczące wypłaty wynagrodzenia lub innego świadczenia.	15
6. Odwołanie od decyzji organów Państwowej Inspekcji Pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy.	15
7. Skargi na postanowienia i decyzje organu Państwowej Inspekcji Pracy.....	16
8. Informacja dotycząca prowadzenia egzekucji administracyjnej.....	16
9. Informacja o egzekucji kar nakładanych na podstawie ustawy o transporcie drogowym.	17
10. Wystąpienia inspektorów pracy.....	18
11. Polecenia.....	18
12. Kontrole zakończone odebraniem oświadczenia od podmiotu kontrolowanego.	19
13. Wykroczenia przeciwko prawom pracownika.	20
14. Zawiadomienie prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.....	22
15. Skargi i wnioski.....	23
1. Skargi i wnioski kierowane przez ogół obywateli.	23
2. Skargi kierowane przez organizacje związków zawodowych.....	25
16. Porady prawne i techniczne.....	26
17. Rejestracja zakładowych układów zbiorowych pracy.	34

18. Spory zbiorowe.....	35
19. Wydawanie zezwoleń na wykonywanie pracy lub innych zajęć zarobkowych przez dzieci.	35
20. Opiniowanie wniosków dotyczących wydawania zgody na wyłącznie elektryczne oświetlenie pomieszczeń pracy lub na ich lokalizację poniżej poziomu otaczającego terenu.....	36
21. Wnioskowanie do ZUS o podwyższenie składki na ubezpieczenie wypadkowe oraz kontrole pracodawców, którym podwyższono składkę na ubezpieczenie wypadkowe.	37
III. Badanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy.	46
1. Wypadki przy pracy.....	46
2. Wypadki z udziałem osób zatrudnionych na innej podstawie niż umowa o pracę	59
3. Przestrzeganie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy.	60
4. Rekontrole zakładów, w których miały miejsce śmiertelne wypadki przy pracy.	61
IV. Wybrane zagadnienia z działalności Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu.	63
1. Egzekwowanie przepisów prawa pracy przy zatrudnieniu.....	63
A. Ustalenie stosunku pracy. Powództwa oraz wnioski i polecenia inspektorów pracy.	63
B. Zawieranie umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy.	65
C. Zawieranie umów terminowych.	69
2. Egzekwowanie praw pracowniczych w zakresie wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy.....	72
A. Kontrole przeprowadzone w wyniku skarg pracowniczych dotyczących wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń.....	72

B. Informacja o kontrolach, w których było badane zagadnienie wynagrodzenia za pracę.....	73
3. Legalność zatrudnienia.....	78
A. Kontrole legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej obywateli polskich.....	78
B. Kontrole legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców.....	81
4. Eliminowanie zagrożeń wypadkowych w budownictwie. Działalność kontrolna i prewencyjna.....	84
5. Kontrole przestrzegania przepisów bhp podczas usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych i przemysłowych.....	95
6. Egzekwowanie przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac w leśnictwie związanych z pozyskiwaniem i zrywką drewna.....	97
7. Przygotowanie pracowników do bezpiecznej pracy.....	102
A. Badania lekarskie.....	102
8. Tematy własne.....	109
V. Działalność prewencyjna oraz promocja ochrony pracy.....	122
1. Kampanie i programy informacyjno-prewencyjne.....	122
2. Udział w targach, konferencje, spotkania tematyczne.....	151
2.4. Konkursy.....	163
3. Inicjatywy wspierające i promujące ochronę zdrowia i życia pracowników i innych osób.....	167
3.1. Wielkopolska Rada ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie.....	167
3.2. Wojewódzka Komisja ds. Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w Rolnictwie Indywidualnym.....	168
4. Wielkopolska Strategia Ograniczania Zagrożeń Zawodowych.....	168
VI. Efekty działalności kontrolnej.....	171

I. Wprowadzenie.

Państwowa Inspekcja Pracy jest organem powołanym do **sprawowania nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy**, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej w zakresie określonym w *ustawie 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (j.t. Dz.U. z 2015 roku, poz.640, ze zm.)*.

Państwowa Inspekcja Pracy **podlega Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej**. Nadzór nad Państwową Inspekcją Pracy, w zakresie określonym w ustawie, sprawuje **Rada Ochrony Pracy**, powołana przez Marszałka Sejmu.

Państwową Inspekcją Pracy kieruje – powołany przez Marszałka Sejmu – Główny Inspektor Pracy przy pomocy zastępców.

Marszałek Sejmu ustala statut Państwowej Inspekcji Pracy, określając jej organizację wewnętrzną oraz siedziby i zakres terytorialnej właściwości okręgowych inspektoratów pracy.

Strukturę organizacyjną Państwowej Inspekcji Pracy tworzą: Główny Inspektorat Pracy, 16 okręgowych inspektoratów pracy, w ramach których funkcjonują 42 oddziały, oraz Ośrodek Szkolenia PIP im. Prof. Jana Rosnera we Wrocławiu.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu obejmuje terytorialną właściwością całe województwo wielkopolskie o powierzchni 29.826,51 km² (9,5% powierzchni RP, zajmuje drugie miejsce w kraju pod względem powierzchni i trzecie pod względem liczby ludności).

Okręgowym Inspektoratem Pracy kieruje Okręgowy Inspektor Pracy – powołany przez Głównego Inspektora Pracy po zasięgnięciu opinii Rady Ochrony Pracy – przy pomocy zastępców. Główny Inspektor Pracy określa organizację wewnętrzną Okręgowego Inspektoratu Pracy oraz siedziby oddziałów.

W skład Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu wchodzi cztery oddziały: w Koninie, Lesznie, Ostrowie Wlkp. oraz Pile.

Organami Państwowej Inspekcji Pracy są: Główny Inspektor Pracy, okręgowi inspektorzy pracy, inspektorzy pracy działający w ramach właściwości terytorialnej okręgowych inspektoratów pracy. Koordynowanie pracy inspektorów oraz nadzór nad ich działalnością należy do okręgowego inspektora pracy.

Siedziba OIP:

ul. Św. Marcin 46/50
61-807 Poznań

Oddziały:

- Konin
- Leszno
- Ostrów Wlkp.
- Piła

Mapa 1. Struktura terytorialna Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu

Okręgowy Inspektor Pracy w Poznaniu tworzy odpowiednie warunki do podejmowania inicjatyw wspierających i promujących ochronę zdrowia i życia pracowników i innych osób. Najważniejsze inicjatywy to:

- ❖ Wielkopolska Rada ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie,
- ❖ Wojewódzka Komisja ds. Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w Rolnictwie Indywidualnym,
- ❖ Wielkopolska Strategia Ograniczania Zagrożeń Zawodowych 2013-2020.

Działania podejmowane w ramach inicjatyw społecznych, realizowane w roku sprawozdawczym, zostały powiązane z programem i planem pracy Okręgowego

Inspektoratu Pracy w Poznaniu, w szczególności prewencji i promocji. Obszerniejsze informacje znajdują się w rozdziale V. niniejszego sprawozdania.

Okręgowy Inspektor Pracy w Poznaniu zawarł porozumienia z:

- ❖ Dyrektorem Oddziału Urzędu Dozoru Technicznego w Poznaniu,
- ❖ Wielkopolskim Wojewódzkim Inspektorem Nadzoru Budowlanego w Poznaniu,
- ❖ Dyrektorem Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu,
- ❖ Prezesem Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej w Poznaniu,
- ❖ Wielkopolskim Wojewódzkim Inspektorem Transportu Drogowego.

Merytoryczne zadania realizowane są przez zespoły samodzielnych stanowisk ds. nadzoru i kontroli, sekcję legalności zatrudnienia i skarg, sekcję wypadkową, sekcję prewencji i promocji, sekcję prawną, które są wewnętrznymi jednostkami organizacyjnymi Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu.

Zgodnie z *ustawą o PIP*, nadzorem i kontrolą inspekcji pracy w sferze bezpieczeństwa i higieny pracy oraz legalności zatrudnienia objęci są nie tylko pracodawcy, ale także niebędący pracodawcami przedsiębiorcy i inne jednostki organizacyjne – na rzecz których jest świadczona praca przez osoby fizyczne, w tym przez osoby wykonujące na własny rachunek działalność gospodarczą, bez względu na podstawę świadczenia tej pracy.

Kontroli PIP podlegają także:

- podmioty świadczące usługi pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego, poradnictwa zawodowego oraz pracy tymczasowej w rozumieniu art. 18 ust. 1 *ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* – w zakresie przestrzegania obowiązku, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. d i e *ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy*,
- podmioty o których mowa w art. 18c *ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* – w zakresie przestrzegania warunków określonych w art. 19c, art. 19d, art. 19ga i art. 85 ust. 2 tej ustawy.

W celu realizacji zadań, organy PIP zostały wyposażone w uprawnienie przeprowadzania czynności kontrolnych wobec podmiotów, na rzecz których jest wykonywana praca przez osoby fizyczne, bez względu na podstawę świadczenia tej pracy, oraz do stosowania środków prawnych w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów prawa pracy lub przepisów dotyczących legalności zatrudnienia, tj.:

- **nakazania usunięcia, w ustalonym terminie, stwierdzonych naruszeń przepisów** i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;
- nakazania **wstrzymania prac lub działalności**, gdy naruszenie powoduje bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia pracowników lub innych osób wykonujących te prace albo prowadzących działalność (nakazy w tych sprawach podlegają natychmiastowemu wykonaniu);
- nakazania **skierowania do innych prac** pracowników lub innych osób dopuszczonych do pracy wbrew obowiązującym przepisom przy pracach wzbronionych, szkodliwych lub niebezpiecznych albo pracowników lub innych osób dopuszczonych do pracy przy pracach niebezpiecznych, jeżeli pracownicy ci lub osoby nie posiadają odpowiednich kwalifikacji (nakazy w tych sprawach podlegają natychmiastowemu wykonaniu);
- nakazania **wstrzymania eksploatacji maszyn** i urządzeń w sytuacji, gdy ich eksploatacja powoduje bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (nakazy w tych sprawach podlegają natychmiastowemu wykonaniu);
- **zakazania wykonywania pracy** lub prowadzenia działalności w miejscach, w których stan warunków pracy stanowi bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (nakazy w tych sprawach podlegają natychmiastowemu wykonaniu);
- **nakazania zaprzestania prowadzenia działalności** bądź działalności określonego rodzaju w przypadku stwierdzenia, że stan bezpieczeństwa i higieny pracy zagraża życiu lub zdrowiu pracowników lub osób fizycznych wykonujących pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, w tym osób wykonujących na własny rachunek działalność gospodarczą;
- **nakazania wykonania badań i pomiarów czynników szkodliwych i uciążliwych** w środowisku pracy w przypadku naruszenia trybu, metod, rodzaju lub częstotliwości wykonania tych badań i pomiarów lub konieczności stwierdzenia wykonywania pracy w szczególnych warunkach;
- nakazania **ustalenia**, w określonym terminie, **okoliczności i przyczyn wypadku**;
- **nakazania pracodawcy wypłaty należnego wynagrodzenia** za pracę, a także innego świadczenia przysługującego pracownikowi (nakazy w tych sprawach podlegają natychmiastowemu wykonaniu);
- **skierowania wystąpienia lub wydania polecenia** w razie stwierdzenia innych naruszeń, niż wymienione wyżej, w sprawie ich usunięcia oraz wyciągnięcia konsekwencji w stosunku do osób winnych;

- **nakazania umieszczenia pracownika w ewidencji** pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze; wykreślenia go z tej ewidencji lub sporządzenia korekty wpisu;
- nakładania grzywnien w drodze **mandatów** karnych i **kierowania do sądów wniosków o ukaranie**;
- nakładania **kar pieniężnych** na podmioty wykonujące przewóz drogowy lub inne czynności związane z tym przewozem z naruszeniem obowiązków lub warunków przewozu drogowego.

Główny Inspektor Pracy jest uprawniony do **nadawania i cofania uprawnień rzeczoznawcy** do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy.

Państwowa Inspekcja Pracy przy realizacji zadań **współdziała** ze związkami zawodowymi, organizacjami pracodawców, organami samorządu załogi, radami pracowników, społeczną inspekcją pracy, publicznymi służbami zatrudnienia w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz z organami administracji państwowej, a w szczególności z organami nadzoru i kontroli nad warunkami pracy, Policją, Strażą Graniczną, Służbą Celną, urzędami skarbowymi i Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, a także organami samorządu terytorialnego.

* * *

W Państwowej Inspekcji Pracy Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu **zatrudnionych było** – wg stanu na dzień 31.12.2015 r. – **219 osób**. Spośród pracowników inspekcji prawie 100% ma wykształcenie wyższe. Na stanowiskach inspektorskich zatrudniano 153 osoby, na stanowisku nadinspektora pracy – 14 pracowników, w tym 4 jako kierownicy oddziałów, 3 osoby zajmowały kierownicze stanowiska inspektorskie (okręgowy inspektor pracy i zastępcy okręgowego inspektora pracy), 3 osobom zostały powierzone obowiązki koordynatora pracy zespołu samodzielnych stanowisk ds. nadzoru i kontroli. W roku sprawozdawczym 2 osoby uzyskały uprawnienia inspektora pracy po ukończeniu wielomiesięcznej aplikacji i złożeniu z wynikiem pozytywnym egzaminu państwowego.

II. Działalność kontrolna i prewencyjna – informacje ogólne.

1. Wstęp.

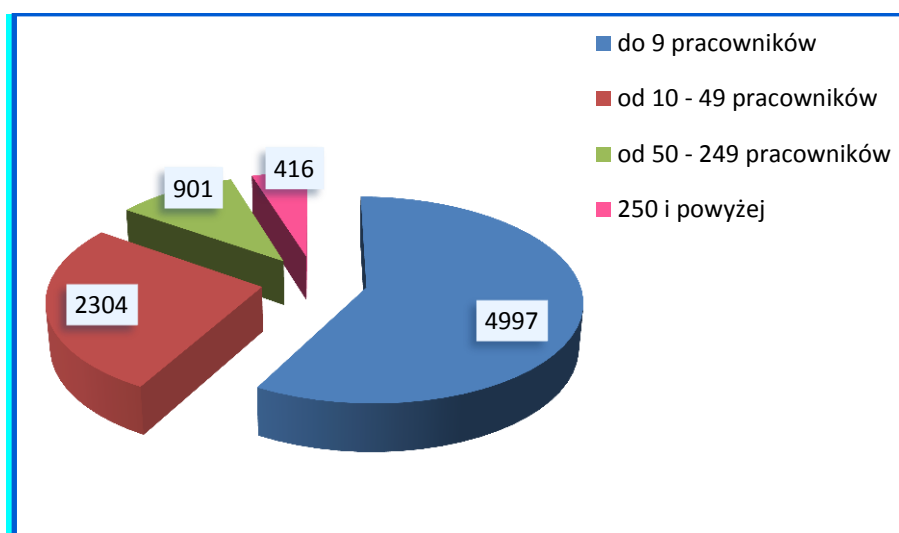
Działalność kontrolno-nadzorcza i prewencyjna Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu w 2015 roku prowadzona była **zgodnie z rocznym i długofalowym (2013-2020) planem pracy**, przygotowanym na podstawie rocznego i długofalowego planu Państwowej Inspekcji Pracy. Plan PIP ustalono w oparciu o analizy wyników dotychczasowych działań inspekcji, uwag i zaleceń Rady Ochrony Pracy oraz komisji sejmowych (w szczególności Komisji do Spraw Kontroli Państwowej), a także propozycji zgłoszonych przez związki zawodowe, organizacje pracodawców, ministerstwa i urzędy centralne, organy nadzoru i kontroli warunków pracy, instytuty badawcze.

Zadania ujęte w programie zostały przez Okręgowy Inspektorat Pracy zrealizowane.

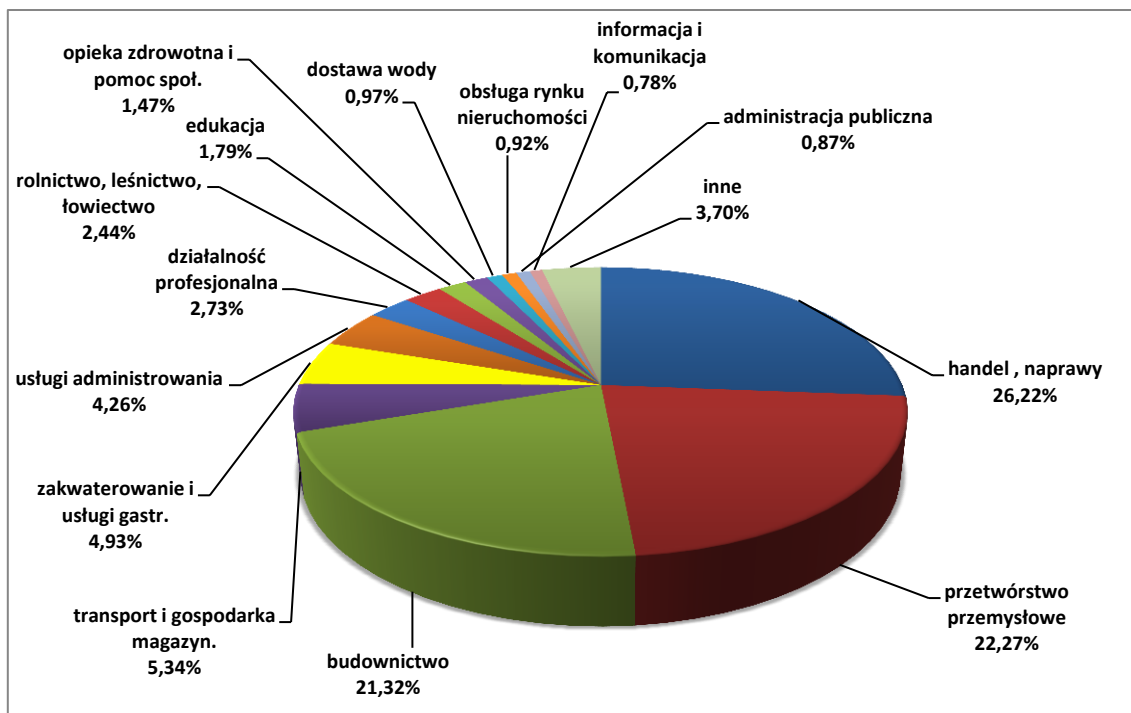
2. Kontrole.

W roku 2015 inspektorzy pracy OIP w Poznaniu przeprowadzili łącznie **8618** kontroli, czyli o 218 więcej niż założono w przyjętym na 2015 r. planie pracy.

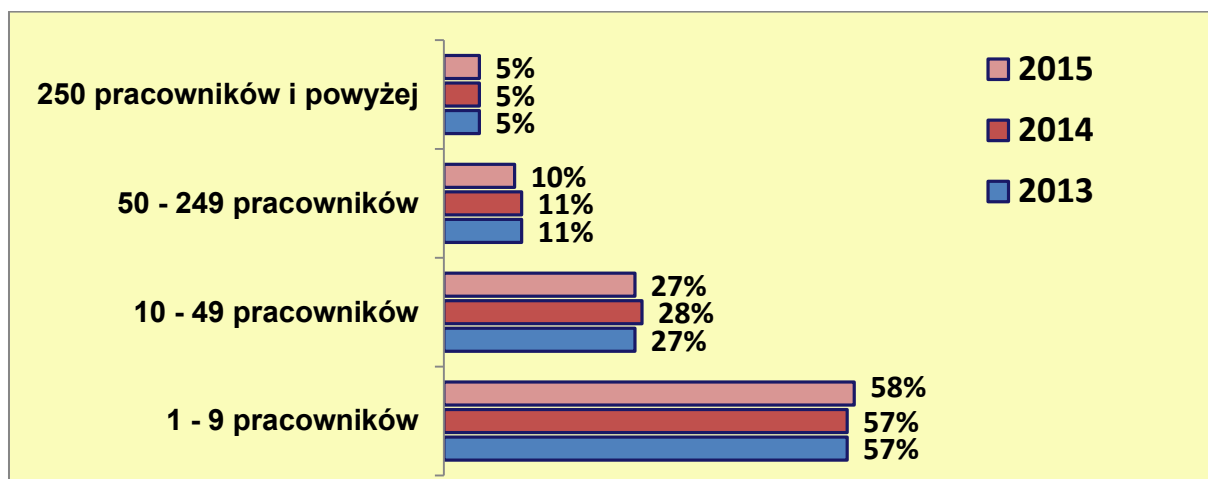
Łącznie objęto kontrolami **7420** pracodawców i innych podmiotów, na rzecz których świadczyło pracę ponad **457 tys. osób**, w tym ponad **377 tys.** na umowę o pracę.

Wykres 1. Struktura przeprowadzonych kontroli w 2015 r. w OIP w Poznaniu (wg wielkości zatrudnienia).

Wykres 2. Struktura przeprowadzonych kontroli (wg sekcji PKD).

Wykres 3. Struktura przeprowadzonych kontroli (wg wielkości zatrudnienia) w latach 2013-2015 r.

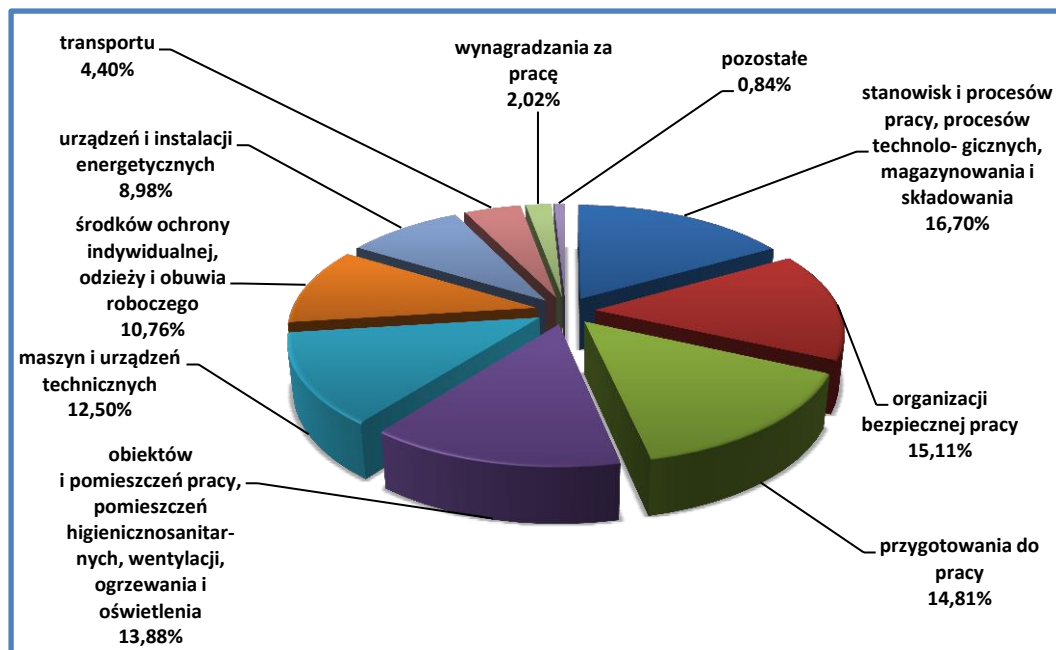
Największa liczba skontrolowanych podmiotów gospodarczych zatrudniała do 9 pracowników oraz od 10 do 49 pracowników (łącznie ponad 85% ogółu). Najwięcej kontroli w 2015 r. przeprowadzono w **handlu** – 2.260 (26,2%), **przetwórstwie przemysłowym** – 1.919 (22,3%) i **budownictwie** – 1.837 (21,3%). Procentowy udział liczby kontroli

przeprowadzonych w handlu i przetwórstwie przemysłowym w ostatnich trzech latach utrzymuje się na podobnym poziomie.

3. Decyzje inspektorów pracy.

Decyzje administracyjne inspektorów pracy wydawano w sytuacji, gdy **naruszenie dotyczyło przepisów i zasad bhp**. Nakazywano wówczas pracodawcy usunięcie stwierdzonych uchybień w ustalonym w nakazie terminie. W przypadkach, gdy **naruszenie przepisów i zasad powodowało bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia pracowników**, wydawano pracodawcy **nakazy: wstrzymania określonych prac oraz wstrzymania eksploatacji maszyn i urządzeń** (taki nakaz podlega natychmiastowemu wykonaniu). Wydawano **nakaz skierowania pracowników do innych prac**, w przypadkach gdy pracownicy byli zatrudnieni wbrew obowiązującym przepisom (np. przy pracach wzbronionych lub, gdy nie posiadali wymaganych kwalifikacji). Taki nakaz również podlega natychmiastowemu wykonaniu.

W związku ze stwierdzonymi w czasie kontroli naruszeniami przepisów inspektorzy pracy wydali łącznie **38 325** decyzji, w tym 37 528 dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy. Najwięcej dotyczyło problematyki stanowisk i procesów pracy, **procesów technologicznych, magazynowania i składowania – 16,7%, organizacji bezpiecznej pracy – 15,1%**, oraz **przygotowania pracowników do pracy** (m.in.: szkoleń bhp, badań lekarskich, uprawnień kwalifikacyjnych) – **14,8%**.

Wykres 4. Decyzje nakazowe wydane w 2015 r. w OIP w Poznaniu wg rodzajów nieprawidłowości.

4. Decyzje nakazujące zaprzestanie działalności bądź działalności określonego rodzaju wydane przez Okręgowego Inspektora Pracy w Poznaniu.

W roku 2015 Okręgowy Inspektor Pracy w Poznaniu nie wydawał decyzji nakazujących zaprzestania działalności bądź działalności określonego rodzaju.

Inspektorzy pracy w uzasadnionych okolicznościach korzystają ze środka prawnego w postaci wniosku do Okręgowego Inspektora Pracy o zaprzestanie działalności przez zakład pracy lub jego część bądź działalności określonego rodzaju.

Decyzje nakazujące zaprzestania prowadzenia działalności bądź działalności określonego rodzaju, **wydawane są w szczególnych okolicznościach – jeśli naruszenia przepisów zagrażają życiu lub zdrowiu pracowników, osób fizycznych wykonujących pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, w tym osób wykonujących na własny rachunek działalność gospodarczą, a jednocześnie mają charakter trwały** i niemożliwy do zmiany innymi decyzjami inspektora pracy.

Skutki decyzji nakazujących zaprzestania prowadzenia działalności bądź działalności określonego rodzaju, bywają radykalne. Chociaż decyzje takie mają na celu ochronę zdrowia i życia pracowników, najczęściej skutkują likwidacją stanowiska pracy, a co za tym idzie – utratą pracy. Wydanie decyzji nakazującej zaprzestanie działalności jest zatem ostatecznością w sytuacjach, kiedy zawodzą inne środki prawne.

5. Decyzje dotyczące wypłaty wynagrodzenia lub innego świadczenia.

Inspektorzy pracy OIP w Poznaniu wydali w roku sprawozdawczym **797** decyzje **nakazujących wypłatę wynagrodzeń lub innych świadczeń ze stosunku pracy**. Decyzje te dotyczyły należności dla pracowników, na łączną kwotę **12.357.422,29** zł.

Decyzje wydane	
liczba decyzji wydanych	797
liczba pracowników, których te decyzje dotyczyły	5 966
kwota należności do wypłacenia wskazana w decyzjach inspektorów pracy	12.357.422,29 zł
Decyzje zrealizowane	
liczba decyzji zrealizowanych	428
liczba pracowników, których dotyczyły zrealizowane decyzje	3 171
liczba decyzji zrealizowanych częściowo	6
liczba pracowników, których dotyczyły decyzje zrealizowane częściowo	13
Łączna kwota należności wypłaconych pracownikom w wyniku realizacji decyzji wydanych w 2015 r. (wg stanu na dzień 10.02.2016 r.)	4.854.943,85 zł
decyzje zrealizowane	4.819.643,78 zł
kwota należności wypłaconych ponad kwotę wskazaną przez inspektora	12.414,24 zł
decyzje zrealizowane częściowo	22.885,83 zł

Tabela 1. Decyzje płacowe wydane w 2015 r. i ich realizacja.

6. Odwołanie od decyzji organów Państwowej Inspekcji Pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy.

W 2015 r. wniesiono **29 odwołań od decyzji inspektorów pracy**, spośród których 4 zostały uchylone w II instancji i przekazane do ponownego rozpoznania, 13 utrzymano w mocy, 1 uchylono w całości i 2 w części. Pozostałe zostały rozpoznane przez inspektorów pracy w ramach samokontroli.

Ponadto w okresie sprawozdawczym złożone zostały (na podstawie art. 154 i art. 155 Kodeksu postępowania administracyjnego) **744 wnioski o zmianę lub uchylenie ostatecznych decyzji inspektorów pracy**, przede wszystkim w zakresie wyznaczenia innego – dłuższego terminu na wykonanie obowiązku nałożonego nakazem. Inspektorzy

pracy rozpoznali **626** wniosków w ww. okresie, a w przypadku **592** spośród nich, przychylając się – z uwagi na słuszny interes pracodawcy – do wniosków, uchylili i zmienili wydane decyzje. W odniesieniu do **216** decyzji stwierdzono ich wygaśnięcie.

7. Skargi na postanowienia i decyzje organu Państwowej Inspekcji Pracy.

W 2015 roku do wojewódzkiego sądu administracyjnego wniesiono **9 skarg na decyzje i 13 na postanowienia okręgowego inspektora pracy**. Sąd rozpoznał w roku sprawozdawczym **6 skarg na decyzje**, 3 skargi oddalił, 1 odrzucił, a w przypadku 2 – uznając ich zasadność – uchylił decyzje okręgowego inspektora pracy. Na rozpoznanie oczekują jeszcze 3 skargi na decyzje. Spośród 13 zaskarżonych do wojewódzkiego sądu administracyjnego postanowień, 1 odrzucono, a w 12 pozostaje nierozpoznanych.

W roku sprawozdawczym wojewódzki sąd administracyjny rozpoznał 2 skargi na decyzje wniesione w latach ubiegłych i obie odrzucił.

W 2015 r. nie wniesiono skarg kasacyjnych na postanowienia okręgowego inspektora pracy.

8. Informacja dotycząca prowadzenia egzekucji administracyjnej

W związku z niewykonaniem przez **114** pracodawców **413** decyzji organów PIP wystawiono **151** upomnień, z których **49%** dotyczyło niewykonania decyzji nakazujących wypłatę wynagrodzenia lub innego świadczenia na rzecz pracowników (pozostały odsetek decyzji dotyczył bezpieczeństwa i higieny pracy).

Ponad **47%** decyzji zostało wykonanych przez pracodawców po otrzymaniu upomnienia, a więc przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego. Oznacza to, że czynności przedegzekucyjne doprowadziły do dobrowolnego wykonania obowiązków nałożonych decyzjami (21% zrealizowanych decyzji dotyczyła obowiązków wypłaty wynagrodzenia i innych świadczeń na rzecz pracowników).

Liczba prowadzonych postępowań egzekucyjnych	62
Liczba wydanych postanowień o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia	78
Liczba pracodawców, których dotyczyły grzywny w celu przymuszenia	49
Kwota nałożonych grzywien w celu przymuszenia	932 000 zł
Kwota wpłacona z tytułu nałożonych grzywien w celu przymuszenia	90 305 zł

Tabela 2. Dane dotyczące egzekucji administracyjnej decyzji organów OIP w Poznaniu.

Na pracodawców, którzy nie wykonali decyzji, mimo skierowanych upomnień, nałożono grzywny w celu przymuszenia na kwotę **932 tys. zł.**

Nałożone przez organ egzekucyjny grzywny w celu przymuszenia na kwotę **58 000,00 zł** zostały **umorzone – ze względu na wykonanie decyzji** po nałożeniu grzywny, a przed jej ściągnięciem. Doprowadzono w ten sposób do wykonania decyzji przez adresata, czyli **zrealizowano cel postępowania egzekucyjnego.**

Do urzędów skarbowych skierowano **227** tytułów wykonawczych na kwotę **1 633 067,60 zł**, z czego wyegzekwowano **90 305 zł** (wg stanu na dzień 31.01.2016 r.).

Niska ściągłość grzywien w celu przymuszenia wynika z faktu, że większość postępowań egzekucyjnych, dotyczących realizacji decyzji nakazujących wypłatę należnego wynagrodzenia za pracę lub innego należnego świadczenia ze stosunku pracy, prowadzona jest przeciwko pracodawcom mającym znaczne trudności finansowe i gospodarcze. Brak środków na prowadzenie działalności powoduje, że podmioty te nie mają także środków na zapłatę grzywien w celu przymuszenia nakładanych przez organy Państwowej Inspekcji Pracy. Prowadzące egzekucję należności pieniężnych, organy administracji skarbowej, informują inspektorów pracy o braku składników majątku, z których można prowadzić egzekucję grzywien w celu przymuszenia i kosztów egzekucyjnych.

9. Informacja o egzekucji kar nakładanych na podstawie ustawy o transporcie drogowym.

Na podstawie ustawy o transporcie drogowym, inspektorzy wydali w roku sprawozdawczym **69** decyzji nakładających kary pieniężne na łączną kwotę **193.600,00 zł.**

Efekty postępowania egzekucyjnego kar pieniężnych, o których mowa w ustawie o transporcie drogowym, dotyczyły również kar nakładanych w latach poprzednich oraz egzekucji trwających od 2014 roku.

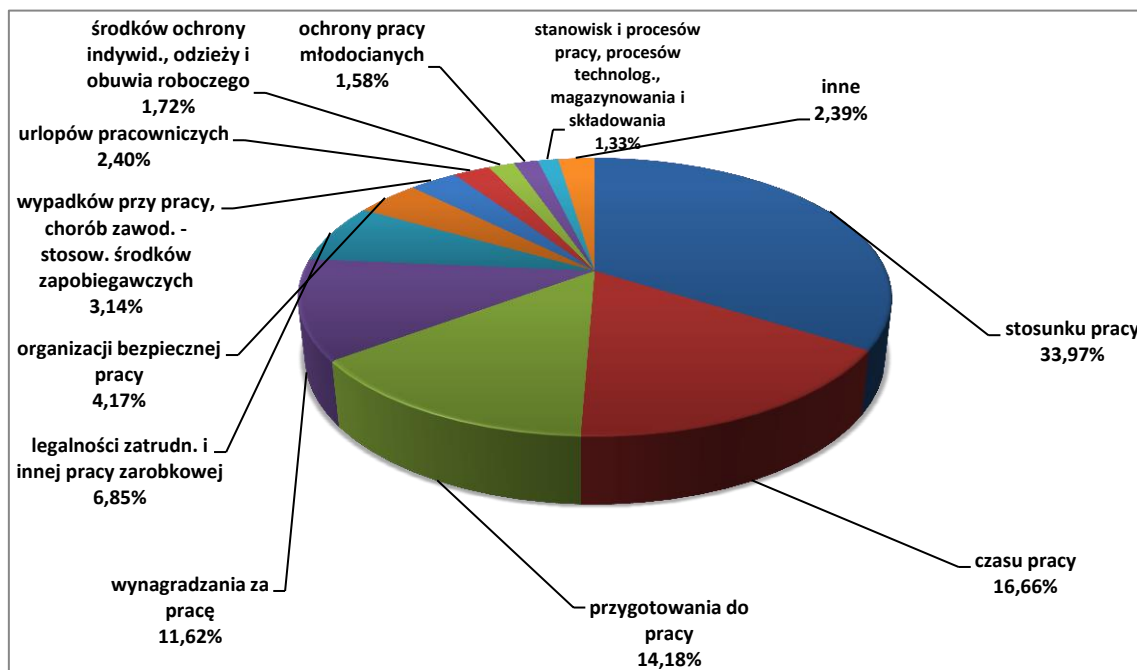
liczba wydanych decyzji nakładających karę transportową w 2015 r.	łączna kwota kar transportowych nałożonych w 2015 r.	w tym kwota kar transportowych rozłożonych na raty w 2015 r.	kwota kar wpłacona w 2015 r. wg stanu na dzień 17.02.2016 r.,	w tym wyegzekwowana przez urzędy skarbowe
69	193.600,00 zł	47.000 zł	261.150,00 zł	36.650,04 zł

Tabela 3. Dane dotyczące kar pieniężnych na mocy przepisów ustawy o transporcie drogowym oraz ich egzekucji administracyjnej.

10. Wystąpienia inspektorów pracy.

Inspektorzy pracy skierowali do kontrolowanych podmiotów, oprócz decyzji, także **5749** wystąpień zawierających **25 979** wniosków o usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Dominowały (33,97%) wnioski dotyczące stosunku pracy, czasu pracy (16,66%),

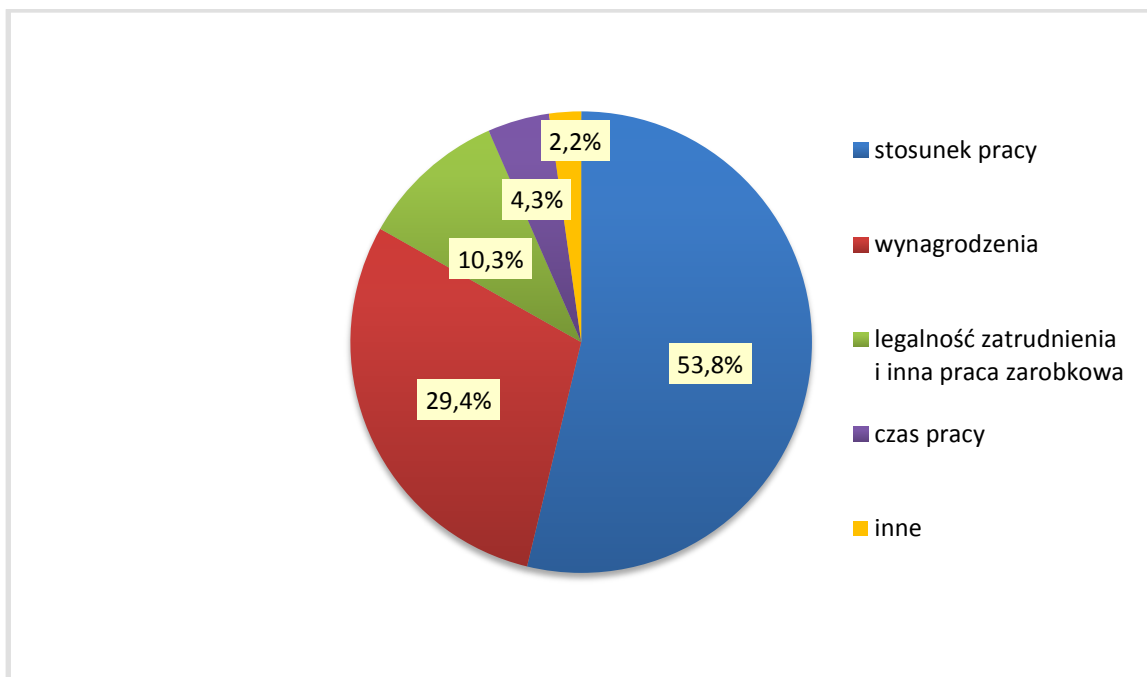
Wykres 5. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych wniosków w wystąpieniach.

przygotowania do pracy (14,18%) oraz (11,62%) wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy.

11. Polecenia.

W 2015 r. inspektorzy Okręgowego Inspektoratu Pracy wydali **1432 polecenia**, głównie w sprawach z zakresu stosunku pracy (53,77%) oraz wynagrodzeń i innych należności pracowniczych (29,4%).

Doświadczenie roku sprawozdawczego potwierdziło na wysoką skuteczność tego środka prawnego, **100%** poleceń dotyczyło nieprawidłowości, które zostały usunięte jeszcze w trakcie kontroli.

Wykres 6. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych poleceń (w procentach).

12. Kontrole zakończone odebraniem oświadczenia od podmiotu kontrolowanego.

W stosunku do pracodawców rozpoczynających działalność inspektorzy pracy korzystają z uprawnienia w postaci możliwości odstąpienia od wydania środków prawnych podczas czynności kontrolnych i zakończenia kontroli odebraniem od podmiotu kontrolowanego oświadczenia o terminie usunięcia stwierdzonych uchybień. Taki tryb, zgodnie z przepisami art. 37a ustawy o PIP, może nastąpić w przypadku, kiedy podczas kontroli nie stwierdzono bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia pracowników lub innych osób wykonujących pracę, a także nie zostało popełnione wykroczenie przeciwko prawom pracownika z winy umyślnej. Odebranie oświadczenia poprzedzone jest pouczeniem pracodawcy o konieczności zorganizowania pracy w sposób zgodny z wymogami prawa.

W Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu w 2015 r. przeprowadzono **18 kontroli** zakończonych odebraniem oświadczenia od podmiotu kontrolowanego **oraz 17 rekontoli**. Kontrolowane zakłady należały w większości przypadków do kategorii małych i średnich przedsiębiorstw. Inspektorzy pracy podczas kontroli, przed odebraniem oświadczenia od pracodawcy udzielili porad prawnych. Ujawniane naruszenia przepisów wynikały najczęściej z niedostatecznej wiedzy przedsiębiorców, co potwierdza konieczność prowadzenia przez PIP działań informacyjno-edukacyjnych.

Skuteczność przyjęcia formuły odebrania oświadczenia od kontrolowanego podmiotu, daje dobre efekty. Wyniki rekontroli wskazują, że w większości przypadków firmy zrealizowały przyjęte zobowiązania, a ujawnione w wyniku ponownej kontroli nieprawidłowości dotyczyły innych, wcześniej niekontrolowanych zagadnień.

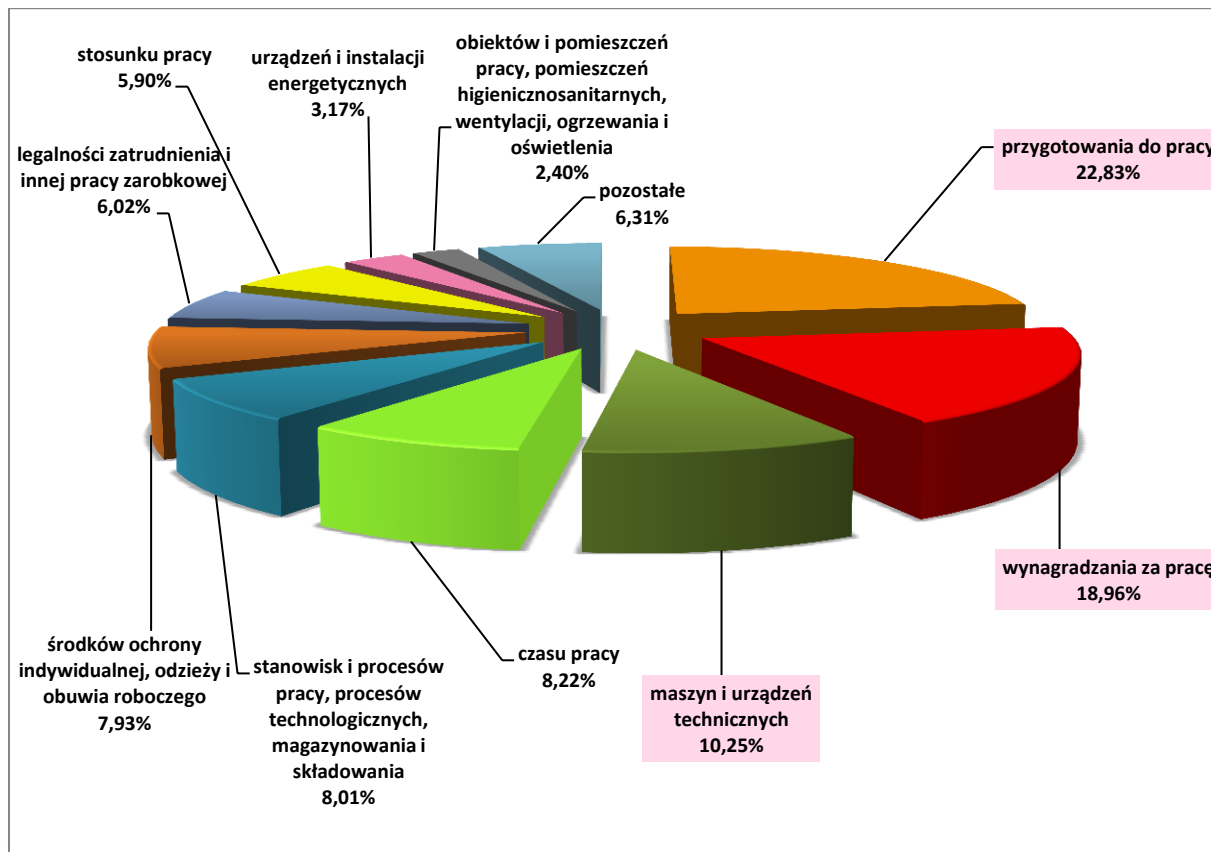
Stosowanie oświadczenia pracodawcy o dobrowolnym terminie usunięcia nieprawidłowości, odnosi dobry skutek. Pracodawca przyjmuje współodpowiedzialność za doprowadzenie stanu faktycznego do poziomu wymaganego przepisami. Przestaje postrzegać siebie w kategorii podmiotu krytykowanego za stan przestrzegania przepisów prawa. Staje się partnerem. Przyjęcie przez niego pozycji partnera, negocjatora, od strony psychologii społecznej, jest pozycją zdecydowanie godniejszą, niż pozycja wykonawcy poleceń zewnętrznego audytora. Odsetek przeprowadzonych rekontroli, w których nie wydawano środków prawnych wskazuje, iż pracodawcy i kierownictwo przedsiębiorstw angażuje się w sprawy bhp i prawa pracy, jednakże nie zawsze jest to wystarczające, aby skutecznie zapobiegać powstawaniu nieprawidłowości.

Możliwość odstąpienia od wydania środków prawnych i zakończenia kontroli poprzez odebranie oświadczenia od kontrolowanego podmiotu znajduje szczególne zastosowanie przy realizacji programów prewencyjnych PIP. Programy wspomagają pracodawców w działaniach dostosowujących warunki pracy do obowiązujących norm prawnych i służą zapewnieniu przestrzegania przepisów prawa pracy. Końcowym etapem programów prewencyjnych jest przeprowadzenie kontroli sprawdzających zrealizowanie założeń danego programu prewencyjnego. W takich przypadkach możliwość zakończenia kontroli poprzez odebranie oświadczenia spełnia założenia prewencyjnego oddziaływania na zmniejszenie zagrożeń wypadkowych i wzrost praworządności. Służy również postrzeganiu problematyki bezpieczeństwa i higieny pracy jako procesu, którym można zarządzać.

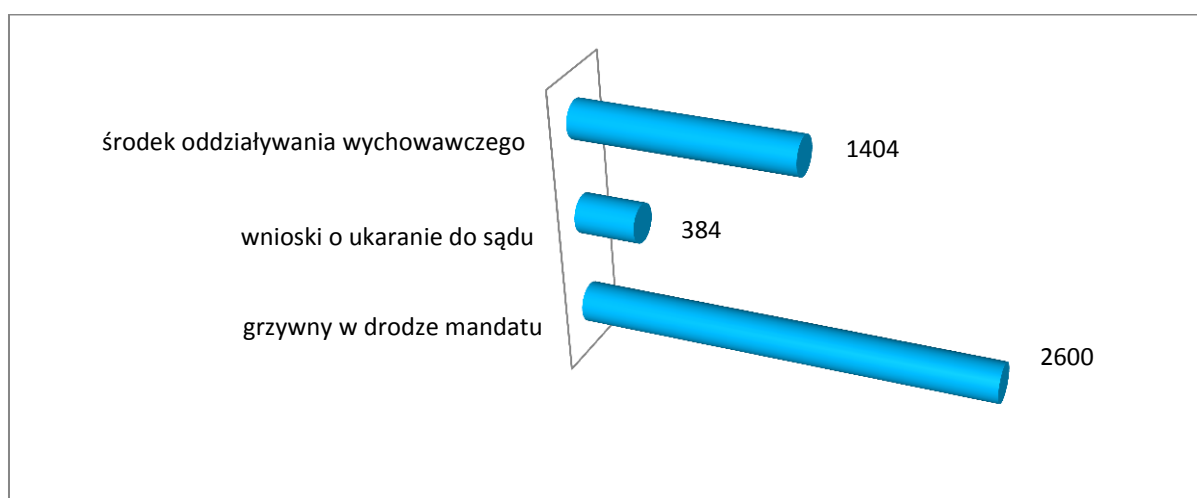
13. Wykroczenia przeciwko prawom pracownika.

W toku kontroli inspektorzy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu ujawnili łącznie **9 713 wykroczeń** przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową. W związku z tym nałożyli na sprawców wykroczeń **2600** grzywien w drodze **mandatów karnych**, w **384** przypadkach skierowali **wnioski o ukaranie do sądu**, a w **1404** – **zastosowali środki oddziaływania wychowawczego** (stan na 10.02.2016 r.). Ujawnione wykroczenia polegały najczęściej na naruszaniu przepisów dotyczących przygotowania pracowników do pracy (22,83%) oraz wynagrodzenia za pracę i innych należności ze

stosunku pracy (18,96%), a także naruszenia przepisów i zasad bhp na stanowiskach pracy i w procesach pracy z użyciem maszyn i urządzeń (10,25%).

Wykres 7. Zakres przedmiotowy najczęściej stwierdzanych wykroczeń przeciwko prawom pracownika.

Wykres 8. Struktura zastosowanych środków prawnych w związku ze stwierdzonymi wykroczeniami.

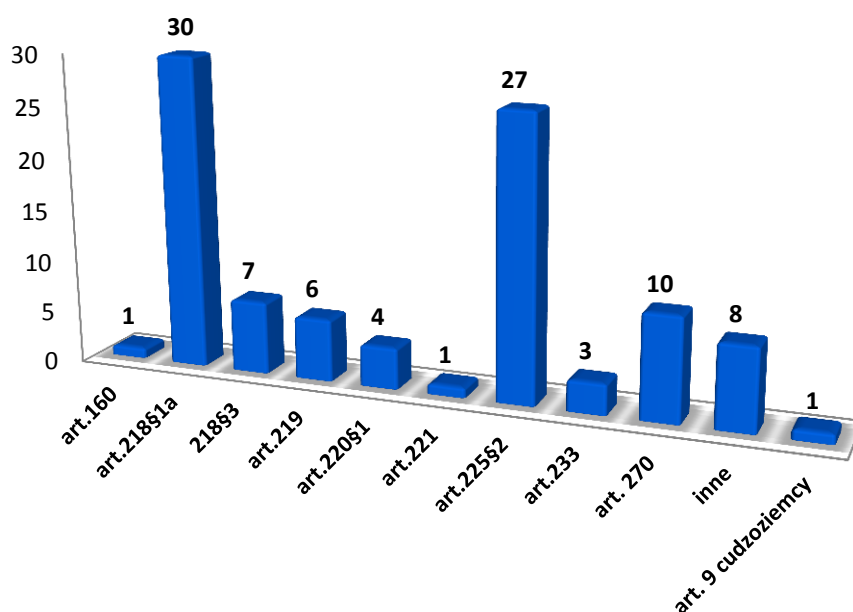
Według stanu na dzień 31.01.2016 r., sądy – rozpoznając wnioski skierowane w 2015 r. przez inspektorów OIP – orzekły w **318** wyrokach karą grzywny, 2 – karą nagany. W 2 przypadkach sądy – uznając sprawców winnymi popełnienia zarzucanych im czynów, odstąpiły od wymierzenia kary, a 4 osoby uniewinniły.

Łączna kwota **orzeczonych przez sądy grzywien** wyniosła **746 900** zł, natomiast łączna kwota grzywien nałożonych przez inspektorów pracy w drodze **mandatów karnych** – **3 156 505** zł (średnia kwota grzywny orzeczonej przez sąd wyniosła **2 427** zł, a nałożonej przez inspektora pracy w drodze mandatu – **1 214** zł).

Najwyższa kara grzywny orzeczona przez sądy wyniosła 15 000 zł, a najniższa kara – 200 zł.

14. Zawiadomienie prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

W 2015 r. inspektorzy pracy skierowali do prokuratury **76 zawiadomień** o popełnieniu przestępstwa (w 2014 r. – 68). W wyniku wniesionych zawiadomień, zostało wszczętych **61** postępowań przygotowawczych i 3 śledztwa; w **13** przypadkach prokuratura odmówiła wszczęcia postępowania przygotowawczego; **24** postępowania umorzono (w tym 1 śledztwo); **3** postępowania przygotowawcze zostały zawieszono; do sądu zostało skierowanych **8** aktów oskarżenia (wg stanu na dzień 31.01.2016 r.).

Wykres 9. Zakres przedmiotowy zawiadomień prokuratury.

Inspektorzy pracy złożyli 7 zażaleń na decyzje prokuratury dotyczące zawiadomień skierowanych w 2015 r., w tym 3 w związku z odmową wszczęcia dochodzenia (lub śledztwa) i 4 w związku z umorzeniem dochodzenia, z czego 4 zażalenia, których prokuratura nie uwzględniła, zostały przekazane do sądu. Sąd uwzględnił 1 z nich.

Działając na podstawie art. 325e § 1a Kodeksu postępowania karnego, inspektorzy pracy złożyli 7 wniosków o uzasadnienie postanowień prokuratury o odmowie wszczęcia dochodzenia oraz 10 wniosków o uzasadnienie postanowienia o umorzeniu dochodzenia.

Rozpatrując skierowane przez prokuraturę akty oskarżenia, **sądy** (wg stanu na dzień 9.02.2015 r.) uznały 3 oskarżonych winnymi popełnienia zarzucanych im czynów. W stosunku do 1 z nich orzekły karę pozbawienia wolności na 6 miesięcy z zawieszeniem wykonania kary na okres 2 lat próby, 2 oskarżonych skazano na karę grzywny. W jednym przypadku sąd warunkowo umorzył postępowanie karne na okres próby 1 roku od uprawomocnienia się wyroku (przychylając się do wniosku prokuratora i pracodawcy).

Inspektorzy pracy przeprowadzili 7 kontroli na wniosek prokuratury. Urząd udostępnił 96-krotnie dokumentację kontroli na wniosek sądów pracy i 18-krotnie na wniosek sądów karnych.

15. Skargi i wnioski.

1. Skargi i wnioski kierowane przez ogół obywateli.

Do Okręgowego Inspektoratu Pracy wpłynęło w 2015 r. **4887** skarg, w których skarżący wskazali łącznie ponad **9000** problemów wymagających interwencji inspekcji. W związku ze złożonymi skargami inspektorzy pracy przeprowadzili **2586** kontroli (co stanowi 30% ogółu kontroli w roku sprawozdawczym).

Dominującym przedmiotem skarg, w obecnym jak w poprzednich okresach sprawozdawczych, jest **niewypłacanie wynagrodzeń i innych świadczeń** ze stosunku pracy. W skargach zgłoszono 3473 problemy dotyczące niewypłacenia wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy. Z tego 1067 problemów dotyczyło niewypłacenia wynagrodzenia za pracę. Liczba zgłaszanych skarg niezasadnych i co do których brak było konkretnych zarzutów wyniosła 1974, w tym 1033 skargi całkowicie niezasadne oraz 941 skarg bez możliwości ustalenia przedmiotu skargi, co stanowi ponad 40% ogółu rozpatrzonych skarg. Pełna zasadność skarg została potwierdzona 1250 razy, co stanowi łącznie ok. 26% ogółu skarg. Składane skargi niejednokrotnie dotyczyły równocześnie niewypłaconego wynagrodzenia za ostatni miesiąc pracy, ekwiwalentu za urlop

wypoczynkowy i niewydanego w terminie świadectwa pracy. Przy czym problematyka wynagrodzeń była poruszana także przy skargach dotyczących innych kwestii, jak warunki bhp, legalność zatrudnienia czy naruszenia przepisów o czasie pracy.

Biorąc pod uwagę powszechność zjawiska, stosunkowo niewiele skarg dotyczy **pracy bez potwierdzenia jej na piśmie**. W skargach pojawiły się 754 takie problemy (8,3% ogółu problemów) z tego zasadne okazało się jedynie 167 skarg. Najczęściej składający skargi w tym zakresie pochodzili z branży budowlanej z małych zakładów pracy, a do złożenia skargi skłoniło ich dopiero niewypłacanie wynagrodzenia. Drugą grupę stanowili zatrudniani w taki sposób dorywczo, którzy nie otrzymali wynagrodzeń, a ich zatrudnienie nie nosiło cech stosunku pracy.

W roku 2015 wpłynęło 40 skarg **dotyczących różnych form dyskryminacji**, w tym molestowania (w 2014 – 27 skarg), oraz 133 skargi dotyczące zjawiska mobbingu (w 2014 – 93 skargi). Jedna skarga zawierała problemy z zakresu mobbingu i dyskryminacji. Jedna ze skarg zawierała dwa różne problemy związane z dyskryminacją. Zauważalne jest, iż w zakresie dotyczącym równego traktowania w zatrudnieniu jedynie 7 razy stwierdzono zasadność skarg, i aż 17 razy ich bezzasadność, a w pozostałych przypadkach nie było możliwe ustalenie zasadności przedmiotu skargi przez inspektora pracy z tej tematyki.

Skargi dotyczące dyskryminacji odnosiły się jednostkowo do wieku (4 skargi, w tym jedna zasadna), bądź płci (2 skargi niemożliwe do ustalenia). Najczęściej skarżący kwestionowali kształtowanie zasad wynagradzania (22 skargi, sześć uznanych za zasadne), braku podwyżek lub awansu zawodowego. W roku 2015 tylko 3 skargi dotyczyły molestowania, w tym 1 molestowania seksualnego. W wypadku molestowania seksualnego inspektor pracy stwierdziła zasadność skargi, kierując do prokuratury zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. W przypadku mobbingu uznanych zostało za zasadne 14 (na 133 skargi) (w 2014 r. 5 skarg), 39 natomiast okazało się bezzasadnych, a w 80 sprawach brak było możliwości ustalenia ich zasadności.

Można zauważyć, że podobnie jak w latach ubiegłych zjawiska mobbingu i dyskryminacji tylko marginalnie znajdowało swoje odzwierciedlenie w skargach. Składający skargi zwracali uwagę przeważnie pojedyncze zachowania, mogące być uznane za mobbing (używanie wulgaryzmów, krzyczenie, przymuszanie pracowników do składania oświadczeń czy wniosków). Nie wskazywano przy tym na długość trwania i nasilenie tych działań lub błędnie kwalifikowano jako „mobbing” pojedyncze sytuacje konfliktowe, mogące nosić znamiona molestowania (słownego). Należy zwrócić uwagę, że stwierdzenia w zakładzie pracy mobbingu w toku kontroli przez inspektora pracy jest bardzo trudne lub wręcz

niemożliwe. Najczęściej inspektor pracy może, co najwyżej, stwierdzić pewne znamiona mobbingu, które mogą być uznane za niewłaściwe zachowanie względem zatrudnionych, lecz nie posiada instrumentów do oceny czy to zjawisko występuje, czy nie. Najczęściej brak jest też jednoznacznego materiału dowodowego dla oceny zachowań występujących w zakładzie pracy.

W świetle składanych skarg, dotyczących naruszenia zakazu dyskryminacji z uwagi na ich znikomą liczbę, nie można stwierdzić żadnych tendencji, a jedynie przyjąć konstatacje, o znikomości zgłaszanych z tego zakresu problemów (dyskryminacja 0,2% zgłaszanych problemów, mobbing ok.1%).

Podobnie jak w roku poprzednim, zwraca uwagę niewielka liczba skarg zawierających problemy z zakresu uprawnień związanych z rodzicielstwem – poruszono jedynie 21 różnych problemów – w tym 9 skarg było niezasadnych.

2. Skargi kierowane przez organizacje związków zawodowych.

W 2015 r. organizacje związkowe skierowały do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu **48** (w 2014 – 77, 2013 – 70 w 2012 – 65) **skarg i wniosków**. Największą liczbę skarg i wniosków skierowały organizacje związkowe NSZZ „Solidarność” (29 skarg), w dalszej kolejności: ZZ ZNP - 4 skargi. Pozostałe organizacje związkowe zgłaszały pojedyncze skargi. Z pośród rozpatrzonych (rozpatrzenie dwóch skarg znajduje się w toku) zasadne lub częściowo zasadne okazały się 24 skargi (50% ogółu), pozostałe skargi były niezasadne lub niemożliwe do ustalenia ich zasadności.

Organizacje związkowe w 2015 r. do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu **łącznie zgłosiły 92 problemy**. Największa liczba problemów wskazanych w skargach dotyczyła naruszania przez pracodawcę przepisów w zakresie **czasu pracy** (19 problemów) oraz **wypłaty wynagrodzeń** za pracę i innych świadczeń pieniężnych (16 problemów). Kolejną grupę problemów (7) stanowiły zagadnienia związane ze szczególną ochroną **stosunku pracy**, trybem wprowadzania **regulaminu pracy**, **zakładowym funduszem świadczeń socjalnych**.

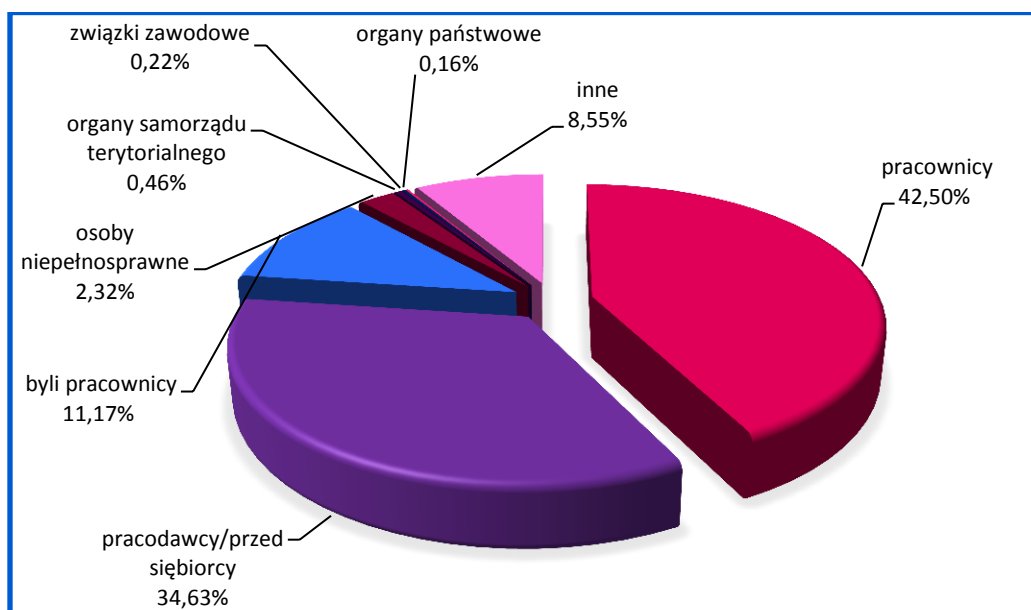
Podobnie jak w latach ubiegłych organizacje związkowe w niewielkim zakresie korzystały z możliwości wnioskowania o interwencję organów PIP. Udział skarg zgłaszanych przez organizacje związkowe w ogóle wynosił w roku ubiegłym zaledwie 1,2%. Należy zauważyć prawie całkowity brak zainteresowania organizacji związkowych tematem zawieraniem umów cywilnoprawnych na warunkach umów o pracę (zaledwie 1 skarga). Podobnie w zakresie składanych skarg dotyczących nieprawidłowości związanych z

wynagrodzeniami za pracę. Wprawdzie udział skarg dotyczących tych problemów był stosunkowo wysoki lecz tylko jedna skarga dotyczyła niewypłacenia wynagrodzenia.

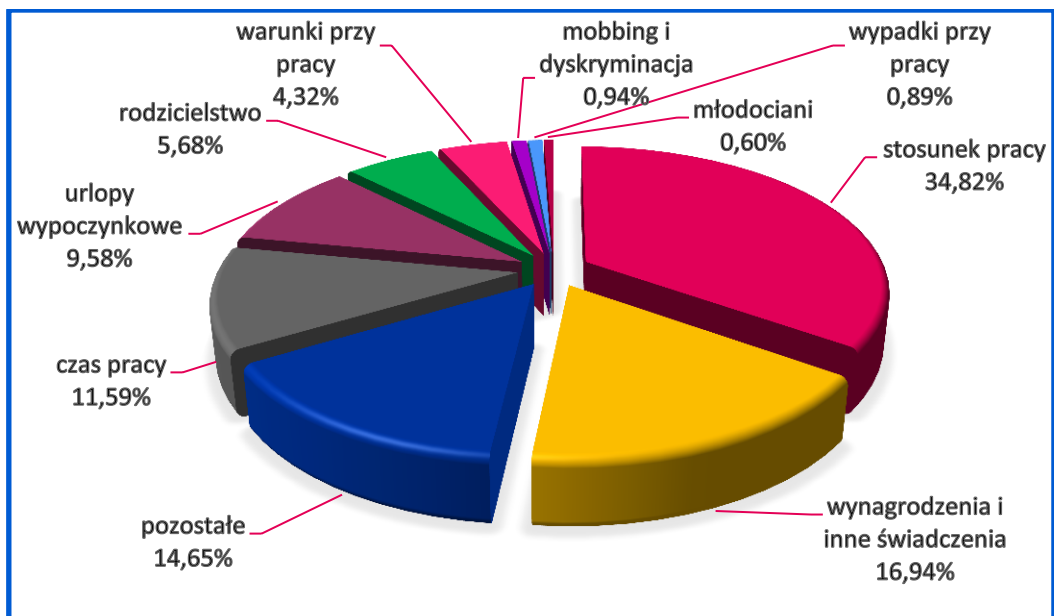
Przeprowadzone przez inspektorów pracy kontrole w większości potwierdziły zasadność skarg związkowych. Z 70 rozpoznanych (do dnia 30.01.2015 r) skarg – w 26 przypadkach skargi uznane zostały za zasadne, 9 razy częściowo potwierdzono zasadność, a 9 razy stwierdzono bezzasadność skargi. Pozostałe skargi zawierały problemy, których rozwiązanie wykraczało poza kompetencje organów PIP i w takich wypadkach udzielano związkom zawodowym informacji prawnej oraz wskazywano organy powołane do wniesienia do nich danej sprawy.

16. Porady prawne i techniczne.

W 2015 roku udzielono łącznie ponad **91.263 bezpłatnych porad**, w tym 41.151 porady w trakcie kontroli (22 764 to porady techniczne, a 18.387– porady prawne, z których 3.177 dotyczyło legalności zatrudnienia).

Wykres 10. Podmioty zgłaszające się po porady prawne.

Wykres 11. Przedmioty porad prawnych udzielonych w siedzibie okręgu i oddziałach (bez porad udzielonych w czasie kontroli).

Najliczniejszą grupę zgłaszających się po porady prawne stanowili **pracownicy** (ponad 42% ogółu osób, którym udzielono porad). Kolejne, co do wielkości, grupy zainteresowanych informacjami o obowiązujących przepisach prawa pracy to **pracodawcy** (ponad 34%) oraz **byli pracownicy** (11%).

Stosunek pracy stanowił tematykę **17.447 (34,8% ogółu)** udzielonych porad, z czego **90%** porad dotyczyło ustania stosunku pracy, a pozostałe związane były z zatrudnieniem, tj. zatrudnianie bez pisemnego potwierdzenia warunków zatrudnienia, zastępowanie umów o pracę umowami cywilnoprawnymi. Zadawane pytania dotyczyły także prawidłowości postępowania w związku z ustaniem stosunku pracy i związanych z tym uprawnień oraz kryteriów na podstawie których ustalono czas trwania umowy o pracę na czas określony. Koniec roku przyniósł duże zainteresowanie, przeważnie ze strony pracodawców, zmianami w przepisach w zakresie umów o pracę.

Wynagrodzenia i inne świadczenia związane ze stosunkiem pracy stanowiły tematykę **8.489 porad (16,9% ogółu)**. Tematyka udzielanych porad z tego zakresu często łączyła się z tematyką skargową. Przeważał bowiem problem niewypłacania wynagrodzenia, sposobu naliczania wynagrodzenia za pracę, za czas choroby, rekompensaty za przepracowany czas ponadnormatywny, świadczeń pieniężnych związanych z ustaniem stosunku pracy. Sporo pytań związanych było z nabyciem uprawnień do wszelkiego rodzaju odpraw pieniężnych.

Czas pracy był przedmiotem **5.808 porad prawnych (11,6% ogółu)**. Zainteresowanie budziły zagadnienia związane z elastycznym czasem pracy. Szereg pytań wiązało się z możliwością zmiany harmonogramu czasu pracy. Coraz więcej pytań związanych z pracą zmianową dotyczyło obowiązku pracy w tzw. weekendy.

Urlopy wypoczynkowe stanowiły przedmiot zainteresowania w **4.799 przypadkach (9,6% ogółu)**. Porady najczęściej dotyczyły uprawnień pracowników do urlopu wypoczynkowego oraz ustalania jego wymiaru, w szczególności przy zatrudnieniu w niepełnym wymiarze czasu pracy, zatrudnieniu pracowników niepełnosprawnych, a także wpływu urlopów związanych z rodzicielstwem na prawo i wymiar przysługującego urlopu wypoczynkowego. Również uwzględnianie innych okresów do jego nabycia lub podwyższenia urlopu wypoczynkowego jest przedmiotem zainteresowania pytających.

W okresie sprawozdawczym udzielano również **2.847 porad (5,7% ogółu)** informacji prawnych w zakresie **uprawnień związanych z rodzicielstwem**. Najczęściej zadawano pytania związane nowelizacją przepisów Kodeksu pracy w 2016 r. w zakresie dotyczącym urlopów związanych z rodzicielstwem i korzystaniem z uprawnień rodzicielskich przez osoby nieposiadające statusu pracownika. Zainteresowanie budziła także tematyka związana z uprawnieniami pracowniczymi w okresie ciąży oraz urlopu macierzyńskiego. Zainteresowanie dotyczy możliwości podziału urlopu pomiędzy rodzicami, możliwości rezygnacji z urlopu oraz połączenie opieki nad dzieckiem z zarobkowaniem.

Z zakresu problematyki młodocianych udzielono 299 porad (0,6% ogółu), które stanowiły temat sezonowy, gdyż wyływał on głównie w okresie ferii szkolnych i dotyczył urlopu wypoczynkowego oraz ustalenia terminu zakończenia nauki zawodu. Coraz częściej pojawiały się problemy związane z uprawnieniami rodzicielskimi młodocianych oraz czasem pracy pracowników młodocianych. Niepokojący jest także wzrost liczby sygnałów zatrudniania młodocianych z naruszeniem nie tylko przepisów o wykonywaniu prac wzbronionych młodocianym, ale także z naruszeniem przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i innych przepisów prawa pracy (np. praca na budowach z naruszeniem norm czasu pracy, praca bez wynagrodzenia).

W zakresie **wypadków przy pracy udzielono 448 porad (0,9% ogółu)**. Przedmiotem zainteresowania był najczęściej problem dotyczący wszczęcia i zakończenia procedury powypadkowej oraz uznania danego zdarzenia za wypadek przy pracy. Coraz większe zainteresowanie budzi procedura postępowania w razie wypadków przy wykonywaniu prac na podstawie umów cywilnoprawnych.

Warunki pracy były przedmiotem **2.167 porad (4,3% ogółu)**. Stanowiły one dziesiątą część w odniesieniu do porad udzielanych w czasie czynności kontrolnych. Oprócz zwyczajowych pytań dotyczących obsługi maszyn i procesów produkcyjnych, najczęściej przedmiotem udzielanych informacji były sprawy związane ze szkoleniami w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Duże zainteresowanie budzi nabycie kwalifikacji służby bezpieczeństwa i higieny pracy, np. staż pracy wymagany do nabycia uprawnień w zakresie służby bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach zatrudniających poniżej 100 pracowników.

Pozostała tematyka (dane nie obejmują liczby porad w zakresie mobbingu i równego traktowania w zatrudnieniu w tym też molestowania) zamykała się w ilości **7.339 porad (14,7% ogółu)**, zagadnienia dotyczące m.in.: ubezpieczenia społecznego (959), problemy związane z legalnością zatrudnienia (544), zakładowym funduszem świadczeń socjalnych (ok. 321), a także aspekty pracy tymczasowej (175). Nierówne traktowanie w zatrudnieniu i molestowanie stanowiło tematykę 182 (0,4%) porad, zaś mobbing był przedmiotem zainteresowania w 287 (0,5%) przypadkach. Problemy dyskryminacji w pracy, tak jak w poprzednich latach, najczęściej dotyczyły dysproporcji w wynagrodzeniu za pracę na tych samych lub podobnych stanowiskach pracy. Przedmiotem zainteresowania były też zasady różnicowania wynagrodzenia jakie otrzymują pracownicy wykonujący tę samą pracę. Zarzut dyskryminacji podnoszony był również na etapie rekrutacji, przy awansach oraz podnoszeniu kwalifikacji zawodowych. Niektórzy przyszli pracodawcy starają się uniknąć zarzutu dyskryminacji ze względu na wiek zadając pytanie już nie o wiek tylko o staż pracy. Rzadziej pytania dotyczyły rozwiązania stosunku pracy przez pracodawcę jako przejawu nierównego traktowania w zatrudnieniu.

Problematyka dotycząca molestowania w miejscu pracy nie pojawiła się w omawianym okresie. Bardzo rzadko zgłaszający stawiali pytania o zdefiniowanie zachowań pracodawcy lub osób występujących w jego imieniu lub innych pracowników jako przejawu mobbingu. Wynika to z posiadania co najmniej elementarnej wiedzy o zjawisku. Dlatego rzadko pojawiały się pytania czy postępowanie pracodawcy nosi ustawowe znamiona mobbingu. Częściej zgłaszający przedstawiali opis zdarzeń wypełniających definicję mobbingu, ewentualnie prosili o wskazanie jak się przed tym zjawiskiem bronić i co robić.

Najczęściej tematem porad były następujące przejawy mobbingu:

- oddziaływania zaburzające relacje społeczne (unikanie przez przełożonego rozmów z ofiarą, niedawanie możliwości odezwania się, izolowanie miejsca pracy, zakaz rozmów z ofiarą, traktowanie „jak powietrze”),

- ataki na reputację (mówienie źle za plecami danej osoby, rozsiewanie plotek, podejmowanie prób ośmieszenia i poniżania, kwestionowanie podejmowanych decyzji, zaloty lub słowne propozycje seksualne),
- działania mające wpływ na jakość sytuacji życiowej i zawodowej (niedawanie ofierze żadnych zadań do wykonania, zlecenie wykonania prac bezsensownych, dawanie zadań poniżej umiejętności, zarzucanie wciąż nowymi zadaniami do wykonania, przydzielanie zadań przekraczających możliwości i kompetencje ofiary w celu jej zdyskredytowania),
- działania mające szkodliwy wpływ na zdrowie pracownika (zmuszanie do wykonania prac szkodliwych dla zdrowia, grożenie przemocą fizyczną, działania o podłożu seksualnym).

Praktyczny problem stanowi długotrwałość działań lub zaniechań sprawcy mobbingu, ponieważ z art. 94(3) § 2 Kodeksu pracy nie wynika, jaki minimalny okres należy przyjąć do zaistnienia zjawiska mobbingu. Zarzuty stosowania przez pracodawcę mobbingu pojawiały się niejednokrotnie przy stosowaniu przez pracodawcę zwolnień na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników. Poza tym, w wielu przypadkach porady dotyczące mobbingu odnosiły się do konfliktów międzyludzkich, jednorazowych zachowań pracodawcy lub osoby działającej w jego imieniu, a także innych pracowników.

W zakresie **odpowiedzialności porządkowej** przeważnie zadawano pytania o zasadność wymierzonej kary porządkowej oraz jej ewentualne skutki oraz możliwość wniesienia odwołania. Zainteresowanie budziła tematyka dotycząca uwarunkowań niezbędnych do nabycia uprawnień rentowych i emerytalnych. Pytania dotyczyły skuteczności egzekucji orzeczeń sądów pracy. Czynności kontrolne inspektora pracy były przedmiotem zainteresowania sporej części składanych wniosków o interwencję w siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu. Należy zasygnalizować poważny problem dochodzenia uprawnień pracowniczych w przypadku tzw. „znikających pracodawców” oraz takich, którzy faktycznie zaprzestali działalności. Wielokrotnie przewijała się z kolei tematyka ubezpieczeń społecznych, jak i przepisów podatkowych, odnośnie druków PIT. Jak dotychczas, bardzo nisko zainteresowanie budzi problematyka zarówno rad pracowniczych, jak i konsultacyjna dotycząca rozwiązania z pracownikami stosunków pracy, zawarta w art. 38 Kodeksu pracy.

Analiza poradnictwa w roku 2015 i w latach poprzednich prowadzi do wniosku, że rynek zatrudnienia cywilnoprawnego z różnymi skutkami próbuje dostosować się do realiów społeczno-gospodarczych kraju. Niejednolite orzecznictwo sądowe raz kładące nacisk na

elementy stosunku pracy, a raz na wolę stron zawartej umowy odnośnie jej rodzaju bynajmniej nie sprzyja ostatecznemu rozwiązaniu złożonych problemów zatrudnienia cywilnoprawnego tam, gdzie faktycznie występują przesłanki stosunku pracy. Wydaje się, że decydujące znaczenie może mieć tu powód, który spowodował konieczność zasięgnięcia porady w siedzibie inspekcji. Należy zauważyć też pewną narastającą tendencję. Otóż od dłuższego czasu zapytania (połączone ze skargami) do Państwowej Inspekcji Pracy dotyczące zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach o których mowa w art. 22 § 1 Kodeksu pracy są pochodną problemu przekroczenia norm czasu pracy bądź niewypłacenia umówionego wynagrodzenia przez zleceniodawcę. Zapytania samoistne dotyczące ustalenia czy dany stosunek cywilnoprawny nosi cechy umowy o pracę spotykane są bardzo sporadycznie. W większości przypadków petenci są zainteresowani wyłącznie odzyskaniem niewypłaconego wynagrodzenia i nie interesują ich niuanse wynikające z art. 22 par. 1 i nast. Kodeksu pracy. W myśl powołanego przepisu przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. Nie jest dopuszczalne zastąpienie umowy o pracę umową cywilnoprawną, jeśli są spełnione warunki

Następny problem, który jest powiązany z powyższym, z którym coraz częściej zgłaszają się petenci to problem odzyskania wynagrodzenia za wykonane zlecenie. Masowość umów cywilnoprawnych nie idzie w parze z ułatwianiem dochodzenia niewypłaconego wynagrodzenia. W wielu umowach cywilnoprawnych pojawiają się klauzule, powierzające rozpatrywanie wszelkich sporów w zakresie danego stosunku cywilnoprawnego przez sąd cywilny właściwy ze względu na siedzibę zleceniodawcy (najczęściej odległą od miejsca wykonywania pracy). Zleceniodawcy najczęściej też opóźniają się w wypłacie wynagrodzeń. To wszystko wynika z pewnego poczucia bezkarności z ich strony, potęgowanej świadomością, iż organy inspekcji pracy są w takiej sytuacji absolutnie bezsilne, a dochodzenie roszczeń przed sądem cywilnym bardzo trudne i kosztowne.

W zakresie dotyczącym stosunku pracy sensu stricto od co najmniej dwóch lat narasta trend związany z ustaniem stosunku pracy z inicjatywy pracownika. Dotyczy on już nie tylko sektora prywatnego, ale także sektora publicznego. Zwiększa się liczba pracowników zainteresowanych rozwiązaniem stosunku pracy z wcześniejszym terminem rozwiązania stosunku pracy. Indagowani o powody, tłumaczyli się już w mniejszym stopniu kwalifikacjami zawodowymi zapewniającymi wyższe wynagrodzenie bardziej niskim

wynagrodzeniem, uzależnieniem otrzymania godziwego wynagrodzenia od przepracowania ponadnormatywnego czasu pracy lub notoryczną pracą w godzinach nadliczbowych.

W powszechnej świadomości społecznej pod pojęciem „przeciętnie pięciodniowego tygodnia czasu pracy” rozumiana jest praca od poniedziałku do piątku z wolną sobotą. Bardzo dużo jest zapytań dotyczących już nie wolnych niedziel, ale tzw. wolnych weekendów. Pracownicy często się skarżą, że nie mogą spędzić tych co najmniej dwóch dni w tygodniu z rodziną. Interesowało ich zapewnienie co najmniej dwóch dni obejmujących niedzielę. Pojęcie tygodniowego odpoczynku nie spełnia tu swojej roli.

Można też zauważyć dalszą tendencję unikania obciążeń związanych z ubezpieczeniem społecznym. Uwidacznia się to zatrudnianiem na podstawie umów cywilnoprawnych osób ustawowo niepodlegających temu ubezpieczeniu w miejsce zwalnianych w tym celu pracowników.

Należy zauważyć inne niepokojące zjawisko już nie z zakresu prawa pracy, ale prawa rodzinnego. Otóż zgłaszają się po pomoc osoby, na rzecz których orzeczono świadczenia alimentacyjne. Osoba zobowiązana do płacenia alimentów deklaruje, że nie uzyskuje żadnych dochodów, bo nie ma pracy i związku z tym uchyla się od zobowiązań alimentacyjnych. Według informacji uzyskanych przez uprawnionych do pomocy alimentacyjnej, osoba zobowiązana do płacenia alimentów najczęściej pracuje nielegalnie, aby uniknąć uregulowania zobowiązań alimentacyjnych. Po uzyskaniu danych „nielegalnego pracodawcy”, traktowaliśmy informację, jako sygnał o nielegalnym zatrudnieniu. Podobny problem narasta także w przypadku dłużników z innych tytułów niż wierzytelności za świadczenia alimentacyjne.

Najwięcej informacji jest przekazywanych w formie telefonicznej, ponieważ spośród 30.567 porad udzielonych łącznie w okresie sprawozdawczym, 21.124 porady zostały udzielone telefonicznie. Wskazuje to na duże zainteresowanie poradami, które można uzyskać w prosty i łatwo dostępny sposób. Telefonicznie kontaktują się bardzo często pracownicy działów kadr i księgowości. Pozostała grupa zainteresowanych, to pracownicy w okresie wypowiedzenia lub zgłaszający bezpośrednio nieprawidłowości o warunkach pracy, np. w okresie letnim zbyt wysoka temperatura, albo zimą za niska w miejscu pracy, brak ustępów. itp. Pomoc świadczona przez Państwową Inspekcję Pracy w zakresie poradnictwa prawnego uznawana jest za konieczną i niezbędną zarówno przez pracodawców i przedsiębiorców, jak i pracobiorców, którzy oczekują zwiększenia możliwości łatwiejszego dostępu do poradnictwa telefonicznego oraz mailowego.

W 2015 r. w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu oraz w siedzibach Oddziałów (bez porad udzielonych przez inspektorów pracy podczas kontroli) **udzielono organizacjom związkowym** łącznie **66** porad dotyczących 110 zagadnień.

stosunek pracy	22
wynagrodzenie za pracę i inne świadczenia	16
czas pracy	20
urlopy pracownicze	5
uprawnienia rodzicielskie oraz ochrona pracowników młodocianych	2
dyskryminacja	2
warunki pracy (porady techniczne)	2
inne	41
RAZEM	110

Tabela 4. Tematyka porad udzielonych organizacjom związkowym.

Organizacje związkowe rzadko korzystają z poradnictwa OIP w Poznaniu. W 2015 r. udzielono 66 porad w 110 zagadnieniach (w 2014 r. udzielono 111 porad w 181 zagadnieniach).

Przedstawiciele związków zawodowych przede wszystkim byli zainteresowani tematyką bezpieczeństwa i higieny pracy, swoimi uprawnieniami w zakresie współtworzenia wewnętrznych przepisów prawa pracy. Interesowała ich też problematyka jednostronnej zmiany warunków zatrudnienia przez pracodawcę, a także prawna ochrona stosunku pracy w przypadku odmowy wykonania polecenia przez pracownika oraz możliwości oddziaływania na politykę wynagrodzeń prowadzoną przez pracodawcę. Celem wizyty przedstawicieli związków zawodowych była także chęć rozwiązania indywidualnych problemów pracowniczych. Przedstawiciele organizacji związkowych są w tym zakresie zainteresowani zwalczaniem negatywnych skutków dla sfery emocjonalnej pracownika (mobbing, godność i inne dobra osobiste pracownika itp.).

Niewielkie zainteresowanie poradnictwem PIP ze strony organizacji związkowych, w porównaniu z innymi podmiotami, należy wytłumaczyć faktem posiadania własnej obsługi prawnej, a także pogłębiającą się świadomością, iż interesująca ich tematyka ma charakter sporny i jako taka nie podlega rozstrzygnięciu przed organami PIP, ale wymiaru sprawiedliwości.

Ponadto warto zauważyć, iż w 2015 r. w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu udzielono **43** porad **społecznym inspektorom pracy**. Porady dotyczyły w szczególności zagadnień związanych z funkcjonowaniem społecznej inspekcji pracy w zakładach pracy, wachlarza obowiązków pracodawców wobec społecznych inspektorów pracy, a także zagadnień związanych z postępowaniem powypadkowym. Część porad dotyczyła także procedury przeprowadzenia wyborów lub odwołania społecznych inspektorów pracy. Zasadna wydaje się dalsza kontynuacja działań prewencyjnych dla tych grup społecznych m.in. poprzez udział i szkolenia w klubach społecznych inspektorów pracy (SIP).

17. Rejestracja zakładowych układów zbiorowych pracy.

W 2015 roku do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu wpłynęło 110 wniosków, w tym: 8 o rejestrację nowych układów, 69 dotyczących rejestracji protokołu dodatkowego i 23 dotyczących wpisu informacji, 9 informacji dotyczyło wypowiedzenia układu (porozumienia), 5 rozwiązania układu (porozumienia), 2 rozwiązaniu organizacji związkowej, 3 zawieszenia układu, 2 przejścia zakładu na innego pracodawcę, 1 zmiany nazwy zakładu i 1 odstąpienia od układu.

Aktualnie obowiązuje **629** układów i porozumień o stosowaniu układu, w tym **stosowanych jest 184**, a 3 wypowiedziane.

Szczególnie w obszarze wniosków o rejestrację protokołów dodatkowych ujawnił się wyraźny spadek w stosunku do roku poprzedniego - w roku 2014 było 105 takich wniosków. Nadal utrzymuje się mała liczba zawieranych nowych zakładowych układów zbiorowych pracy - w roku 2014 było ich 5, a w roku 2015 - 8.

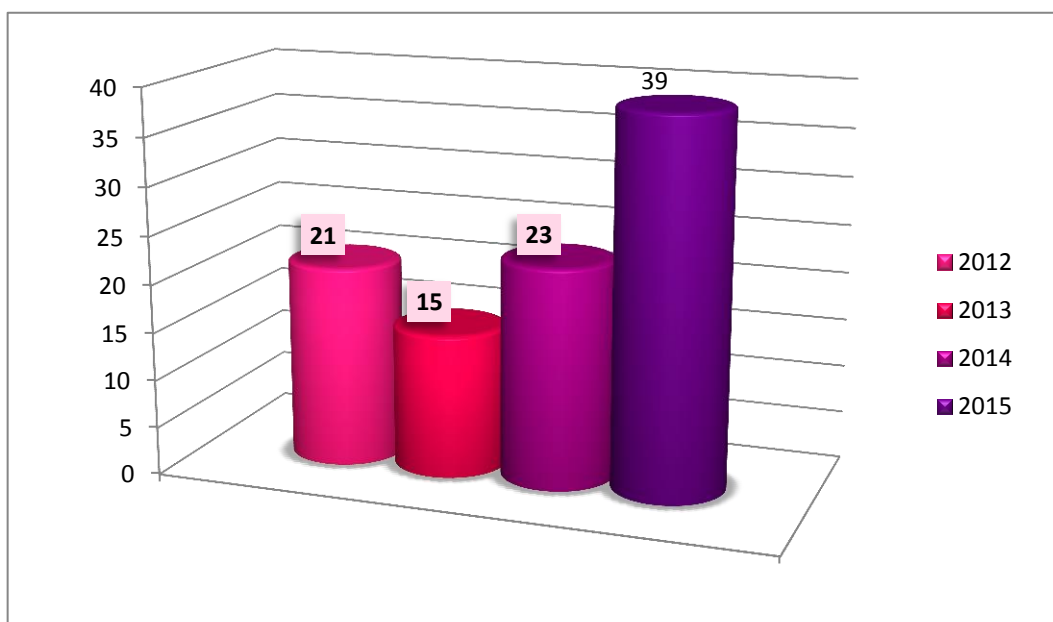
Liczba nowych pracodawców, którzy zawierają zakładowe układy zbiorowe pracy, jest niewielka. Układy zbiorowe pracy zawierane są przeważnie u tych pracodawców, którzy byli objęci taką regulacją lub u ich następców prawnych.

Nie wydano odmów rozpatrzenia wniosku o rejestrację układu. Odmowy takie wydano w przypadku złożenia 5 wniosków o rejestrację protokołu dodatkowego. Przyczynami odmów rozpatrzenia wniosków o rejestrację protokołu dodatkowego do układów zbiorowych pracy były braki formalne w niedołączenia wymaganej przepisami odpowiedniej ilości egzemplarzy protokołu dodatkowego, brak podpisów pod protokołem dodatkowym przez zakładową organizację związkową - stronę układu, niewykazanie umocowania osób, które podpisały protokół dodatkowy do jego skutecznego podpisania, niezłożenie wniosku o rejestrację układu w całości.

18. Spory zbiorowe.

Wzrosła liczba sporów zbiorowych zgłoszonych do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu w 2015 r. (39) w porównaniu z 2014 r. (23). Zgłoszone spory zbiorowe w większości dotyczyły żądań płacowych w służbie zdrowia, przetwórstwie przemysłowym transporcie i magazynowaniu oraz energetyce. Spośród 39 sporów zbiorowych., żadne nie były objęte zakresem działania PIP. Spośród zgłoszonych sporów do OIP Poznań w 6 przypadkach zostały podpisane porozumienia. Liczba zgłoszonych żądań dotyczyła:

- warunków pracy – 15,
- warunków płacy – 39,
- świadczeń socjalnych – 3,
- praw i wolności związkowych – 3,
- innych, nieobjętych definicją sporu zbiorowego – 1.

Wykres 12. Liczba sporów zbiorowych zgłaszanych do OIP Poznań w latach 2012-2015.

Problematyka związana z wynagrodzeniami, w żadnym przypadku nie dotyczyła zakresu działania PIP.

19. Wydawanie zezwoleń na wykonywanie pracy lub innych zajęć zarobkowych przez dzieci.

W 2015 roku do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu wpłynęło **67** wnioski o wydanie zezwolenia na wykonywanie pracy lub innych zajęć zarobkowych przez dziecko do ukończenia przez nie 16. roku życia. Wydano **63 decyzje zezwalające na wykonywanie**

pracy przez dzieci. W 3 przypadkach niewydania zezwolenia wnioskodawca nie dostarczył wszystkich wymaganych dokumentów niezbędnych dla wydania stosownego zezwolenia. Do wniosków nie dołączono jednego lub kilku z niżej wymienionych dokumentów:

- opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej dotyczącej braku przeciwwskazań do wykonywania przez dziecko pracy lub innych zajęć zarobkowych (3 przypadki),
- opinii dyrektora szkoły, do której uczęszcza dziecko, dotyczącej możliwości wypełniania przez dziecko obowiązku szkolnego w czasie wykonywania przez nie zajęć zarobkowych (3 przypadki),
- pisemnej zgody przedstawiciela ustawowego (1 przypadek),
- orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do udziału dziecka w przedstawieniach teatralnych (3 przypadki).

W wszystkich przypadkach wezwano wnioskodawcę do uzupełnienia wniosku. Do dnia wydania decyzji, pomimo przedłużenia terminu zakończenia postępowania i wydania rozstrzygnięcia w sprawie, w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu nie złożono dokumentów wskazanych w wezwaniu, w związku z czym inspektor pracy wydał decyzję odmawiającą wydania zezwolenia.

Wydając zezwolenia na pracę dzieci inspektor pracy opierał się na ustaleniach dokonanych przez inspektorów pracy OIP w Poznaniu w wyniku wcześniej przeprowadzonych u wnioskodawców kontroli w zakresie przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. W wyniku ww. kontroli inspektorzy pracy stwierdzili nieprawidłowości w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, jednakże nieprawidłowości te nie miały żadnego wpływu na bezpieczeństwo pracy dzieci wykonujących pracę na scenie.

20. Opiniowanie wniosków dotyczących wydawania zgody na wyłącznie elektryczne oświetlenie pomieszczeń pracy lub na ich lokalizację poniżej poziomu otaczającego terenu.

Do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu w roku sprawozdawczym wpłynęło **56 wniosków** dotyczących **zastosowania w pomieszczeniach stałej pracy oświetlenia wyłącznie elektrycznego** i **90 wniosków** w sprawie **usytuowania pomieszczeń stałej pracy poniżej poziomu otaczającego terenu**. Opinie do wniosków, kierowanych do PIP przez wojewódzkich państwowych inspektorów sanitarnych, wydawane są na podstawie przepisów *rozporządzeń: w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie*.

Odstępstwa od podstawowych wymagań dla pomieszczeń stałej pracy są możliwe jedynie w ustalonych przypadkach, pod warunkiem uzyskania **zgody państwowego inspektora sanitarnego w porozumieniu z właściwym okręgowym inspektorem pracy**. Są to przypadki szczególne. Zajęcie stanowiska przez organy PIP w powyższych kwestiach ma na celu ochronę zdrowia pracowników: fizycznego i psychicznego.

W związku z otrzymanymi wnioskami, wydano 59 opinii dopuszczających zorganizowanie pomieszczeń pracy poniżej poziomu otaczającego terenu. Wydano również 13 opinii dopuszczających zastosowanie oświetlenia wyłącznie elektrycznego w pomieszczeniach stałej pracy, w których zapewnienie oświetlenia dziennego było niemożliwe lub niewskazane ze względu na technologię produkcji. Wydano 1 negatywną opinię, w 5 przypadkach wnioskodawcy wycofali wnioski, które dotyczyły oświetlenia wyłącznie światłem elektrycznym lokali handlowych.

Nie odnotowano zażaleń na wydane przez Okręgowego Inspektora Pracy postanowienia.

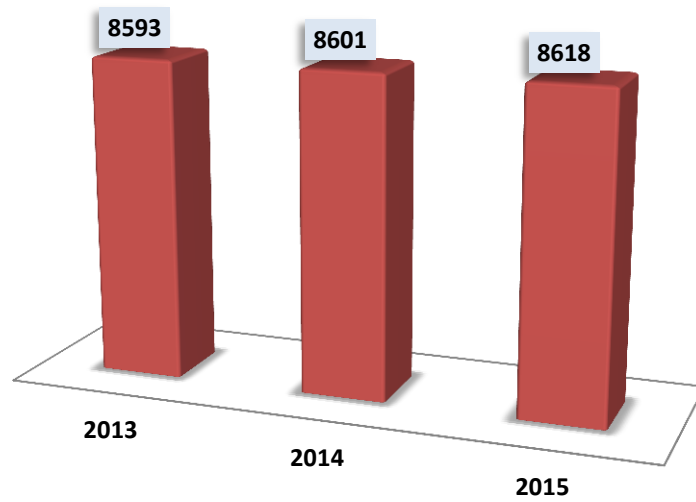
21. Wnioskowanie do ZUS o podwyższenie składki na ubezpieczenie wypadkowe oraz kontrole pracodawców, którym podwyższono składkę na ubezpieczenie wypadkowe.

W roku sprawozdawczym inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu skorzystali z możliwości wnioskowania do ZUS o podwyższenie składki wypadkowej w stosunku do **32 pracodawców**. Wnioski skierowane do ZUS dotyczyły zakładów pracy, w których inspektorzy pracy podczas dwóch kolejnych kontroli stwierdzili występowanie rażących nieprawidłowości w zakresie bhp, powodujące bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia pracowników. Wnioski dotyczyły w szczególności zakładów prowadzących działalność o profilu budowlanym i produkcyjnym. Decyzje ZUS wydawane na podstawie inspektorskich wniosków, dotyczyły następnych rocznych okresów składkowych i zostały wydane w stosunku do 15 pracodawców. Pozostałe oczekują na rozpoznanie (stan na 31.01.2016).

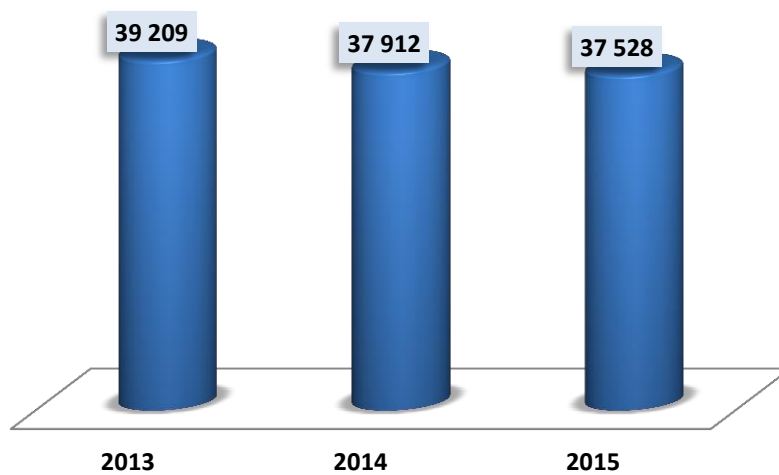
Inspektorzy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu, przeprowadzając w 2015 r. 6 kontroli pracodawców, którym podwyższono składkę na ubezpieczenie wypadkowe, uwzględnili zakłady, którym podniesiono składkę na ubezpieczenie wypadkowe pracowników na skutek wniosków kierowanych do ZUS od 2013 r.

Kontrole te wykazały, że pracodawcy, mimo podwyższenia składki wypadkowej, nadal rażąco naruszają przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy. Porównując rok 2015 z rokiem poprzednim, można stwierdzić, że odsetek firm, w których nastąpiła poprawa, plasuje się w granicach 40%.

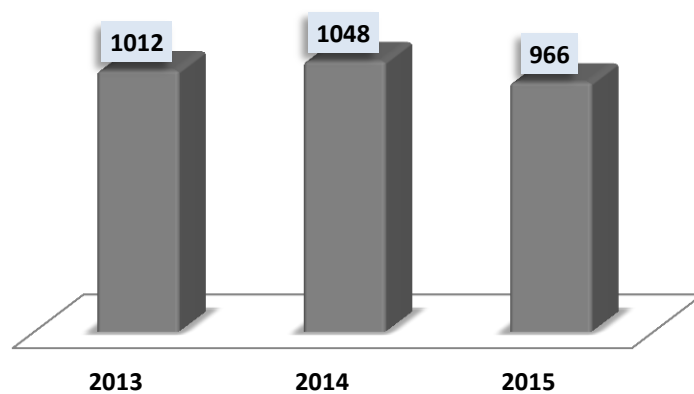
Wybrane dane z działalności Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu w latach 2013-2015

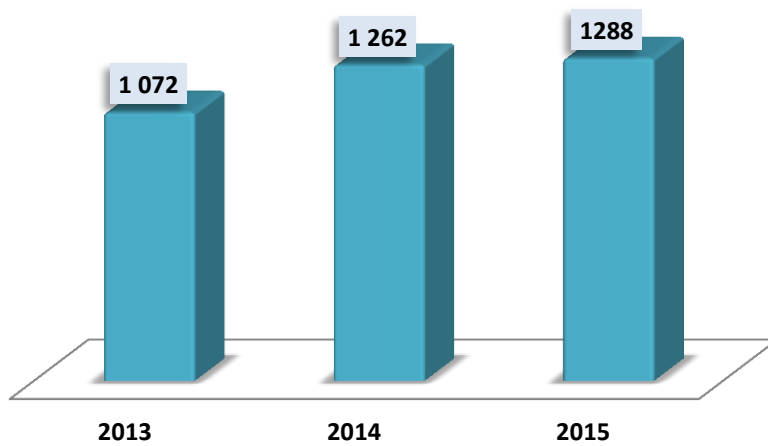
Wykres 13. Kontrole w latach 2013-2015 w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu.

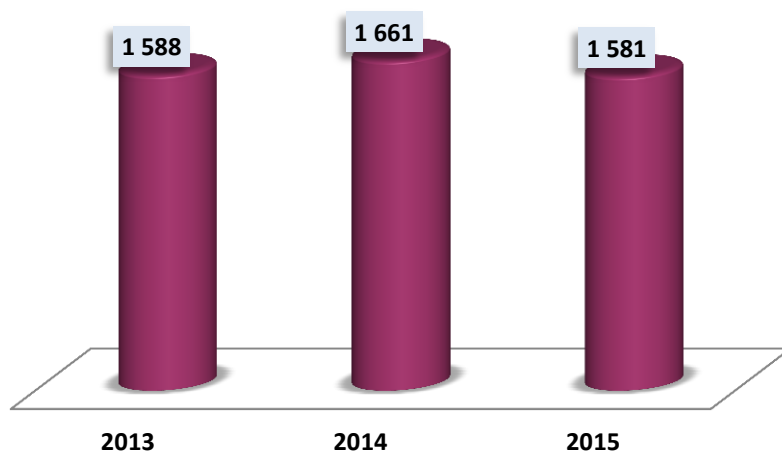
Wykres 14. Liczba decyzji bhp wydanych przez inspektorów OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.

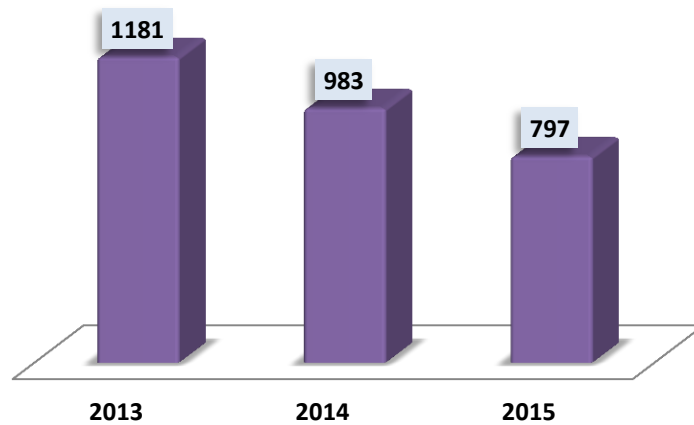
Wykres 15. Liczba decyzji nakazujących wstrzymanie prac w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.

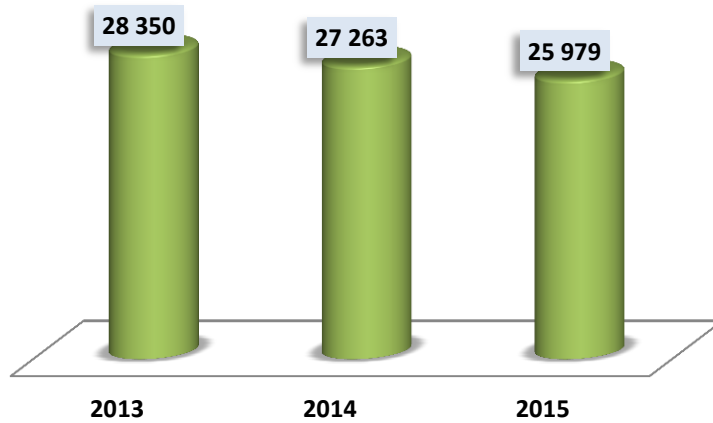
Wykres 16. Liczba decyzji nakazujących wstrzymanie eksploatacji maszyn w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.

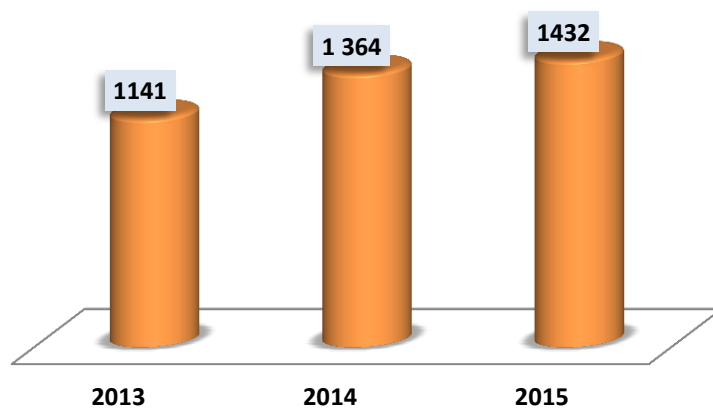
Wykres 17. Liczba pracowników skierowanych do innych prac w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.

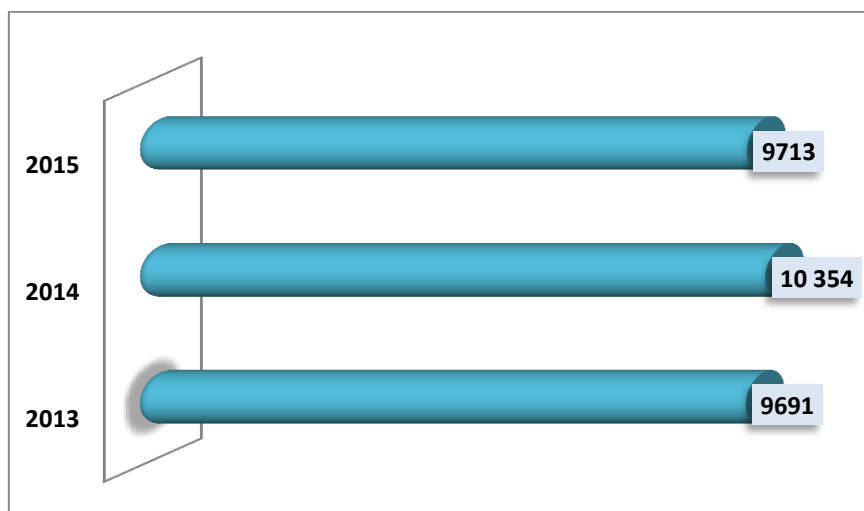
Wykres 18. Liczba decyzji nakazujących wypłatę świadczeń w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.

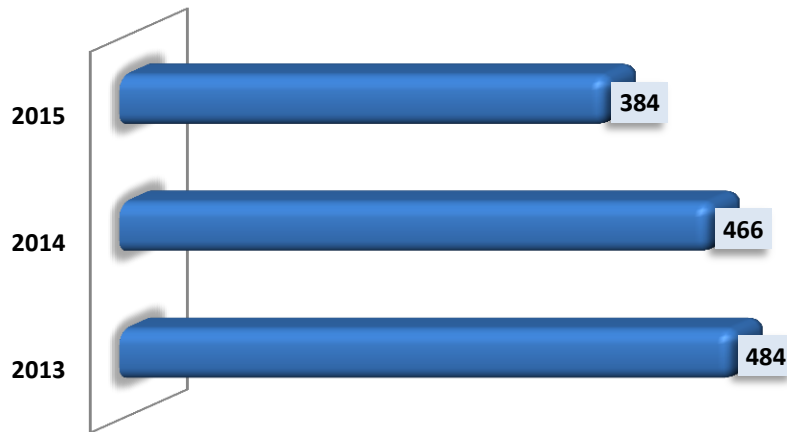
Wykres 19. Liczba wniosków w wystąpieniach w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.

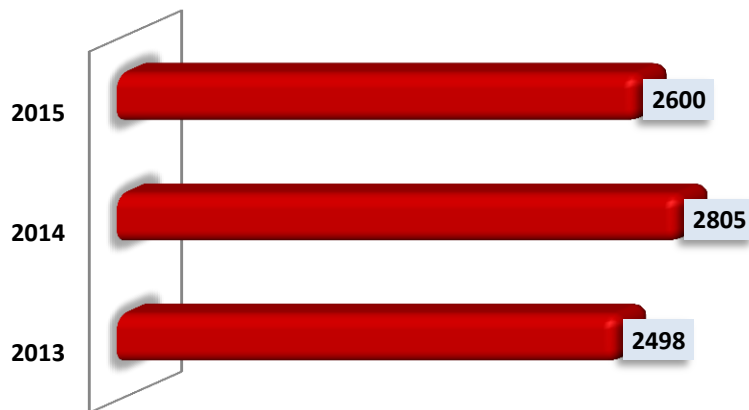
Wykres 20. Liczba poleceń ustnych w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.

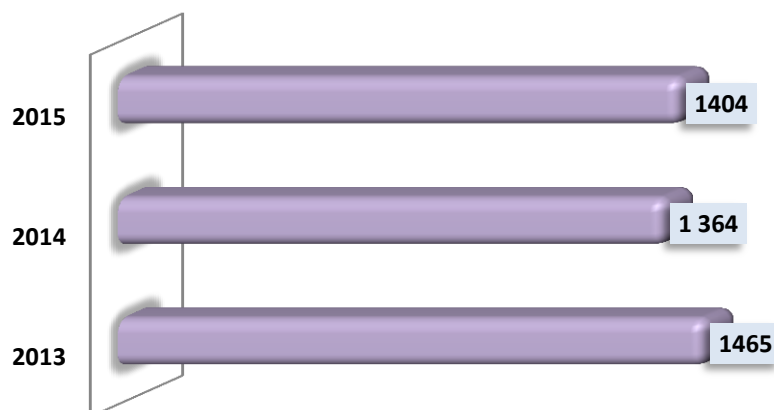
Wykres 21. Liczba ujawnionych wykroczeń w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.

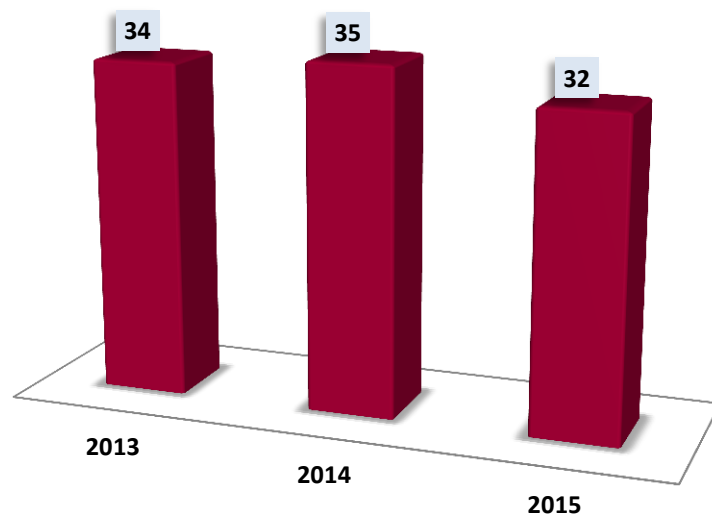
Wykres 22. Liczba wniosków do sądu w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.

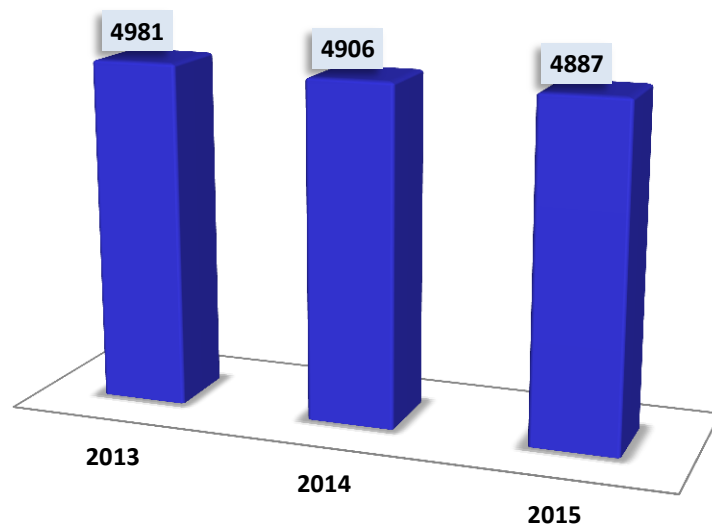
Wykres 23. Liczba mandatów w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.

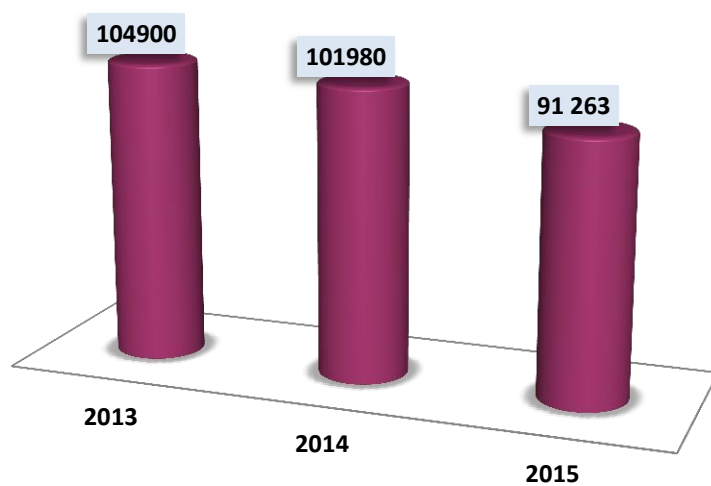
Wykres 24. Liczba środków oddziaływania wychowawczego (pouczenia, ostrzeżenia, zwrócenie uwagi) w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.

Wykres 25. Liczba wniosków do ZUS w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.

Wykres 26. Liczba skarg pracowniczych w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.

Wykres 27. Liczba udzielonych porad w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.

III. Badanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy.

W 2015 r. inspektorzy pracy zbadali okoliczności i przyczyny **205** wypadków przy pracy zaistniałych w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich, w tym **przeprowadzili 182 kontrole** ustalające okoliczności i przyczyny wypadków, którym ulegli **pracownicy** oraz zbadali **23 wypadki**, w których **poszkodowani** byli zatrudnieni **na podstawie umów cywilnoprawnych**.

Łącznie w badanych wypadkach zostały **poszkodowane 224** osoby, w tym 23 osoby zatrudnione na innej podstawie niż umowa o pracę.

Zbadano również 2 zdarzenia potencjalnie wypadkowe oraz 2 wypadki, którym uległy osoby niepodlegające ubezpieczeniu wypadkowemu. Ponadto inspektorzy pracy przeprowadzili: 22 rekontrole w zakładach, w których miały miejsce śmiertelne wypadki przy pracy w 2014 r., 24 kontrole w podmiotach, które nie były pracodawcą dla poszkodowanego, jednak w związku z wypadkiem zaistniała potrzeba przeprowadzenia w nich kontroli.

1. Wypadki przy pracy.

Wskutek wypadków przy pracy 109 osób doznało ciężkiego obrażenia ciała, a 31 poniosło śmierć.

Liczba zbadanych wypadków			Liczba poszkodowanych w wypadkach		
ogółem	w tym ze skutkiem		ogółem	w tym ze skutkiem	
	śmiertelnym	ciężkiego obrażenia ciała		śmiertelnym	ciężkiego obrażenia ciała
182	28	99	201	31	109
w tym zbior.	15	2	34	3	10

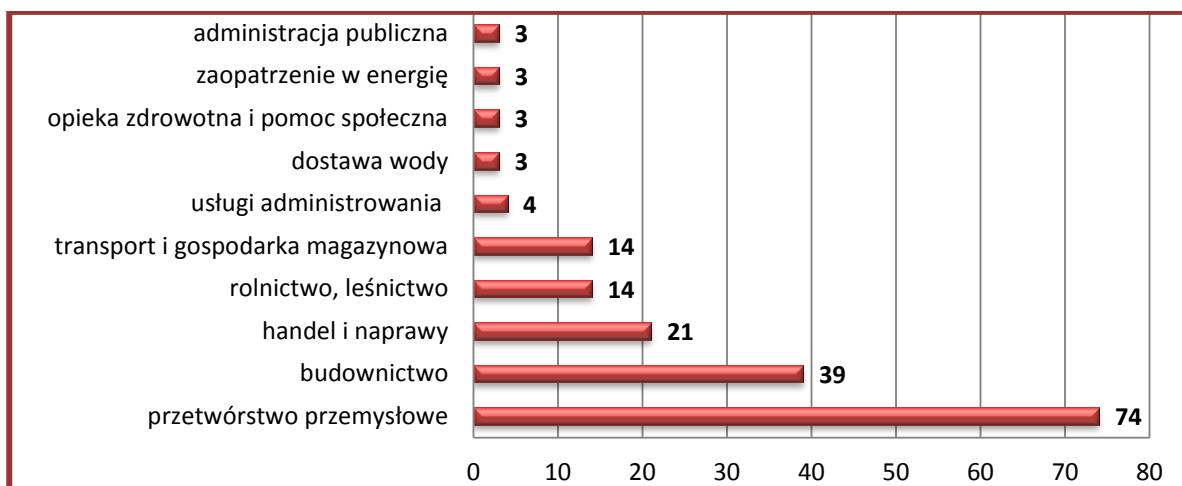
Wykres 28. Zestawienie danych o wypadkach przy pracy, badanych przez inspektorów pracy OIP Poznań w 2015 r.

Największe zagrożenia wypadkowe wystąpiły w takich działach gospodarki, jak **przetwórstwo przemysłowe**, w którym stwierdzono 74 wypadki (**40,7% ogółu wypadków**), w **budownictwie** – 39 wypadków (**21,4%**), w **handlu i naprawach** – 21 wypadków (**11,5%**),

w rolnictwie i leśnictwie – 14 wypadków (8,0%), w transporcie i gospodarce magazynowej – 14 wypadków (8,0%).

W dwóch działach gospodarki narodowej **przetwórstwie przemysłowym** i **budownictwie** uległo **wypadkom śmiertelnym** 17 pracowników (54,8% ogółu poszkodowanych z tym skutkiem), a **ciężkiemu uszkodzeniu** ciała 76 pracowników (69,7% ogółu poszkodowanych z tym skutkiem).

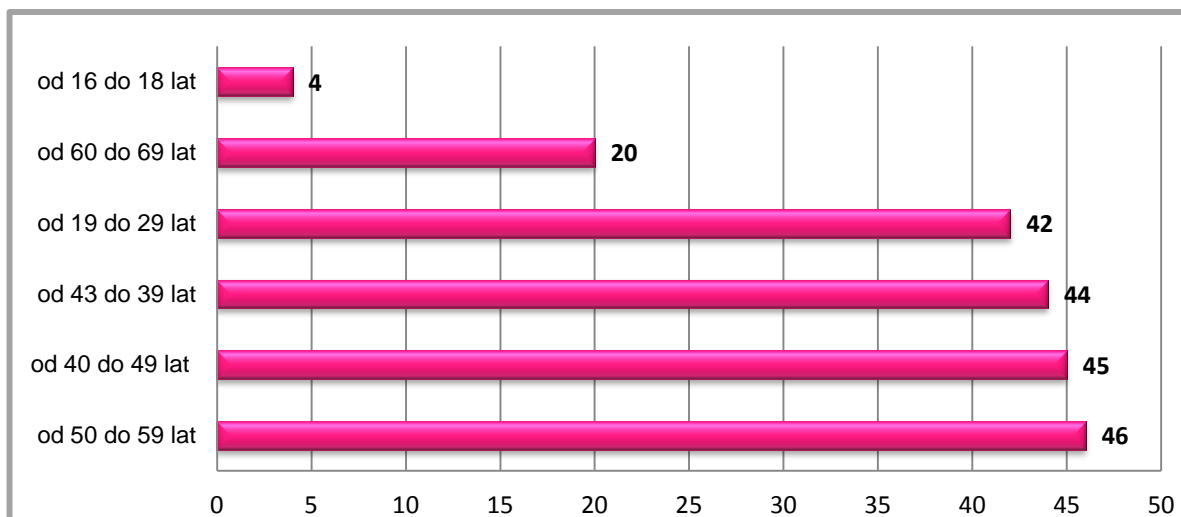
W 2015 roku, podobnie jak w latach poprzednich, największy udział procentowy poszkodowanych w wypadkach odnotowano w następujących sekcjach gospodarki narodowej: przetwórstwo przemysłowe, budownictwo.

Wykres 29. Liczba poszkodowanych w wypadkach wg sekcji gospodarki narodowej.

Podobnie jak w poprzednich latach, wśród poszkodowanych w wypadkach przy pracy dominowali mężczyźni – 88,6% poszkodowanych. Wśród poszkodowanych 46,3% zatrudnionych było na czas nieokreślony i na czas określony w pełnych wymiarach czasu pracy. 94,5% poszkodowanych uległo wypadkowi w nominalnych godzinach pracy, a 5,5% w godzinach nadliczbowych.

Najczęściej **wypadkom ulegały osoby** w przedziale wiekowym 50-59 lat (46 poszkodowanych) oraz w wieku 40-49 lat (45 poszkodowanych).

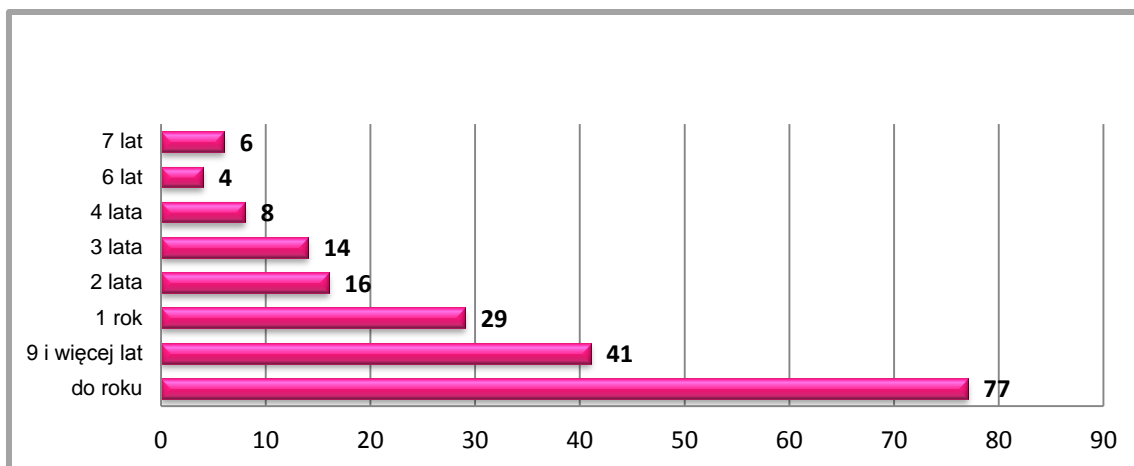
Wykres 30. Liczba poszkodowanych według wieku.

Największą liczbę poszkodowanych odnotowano w zakładach:

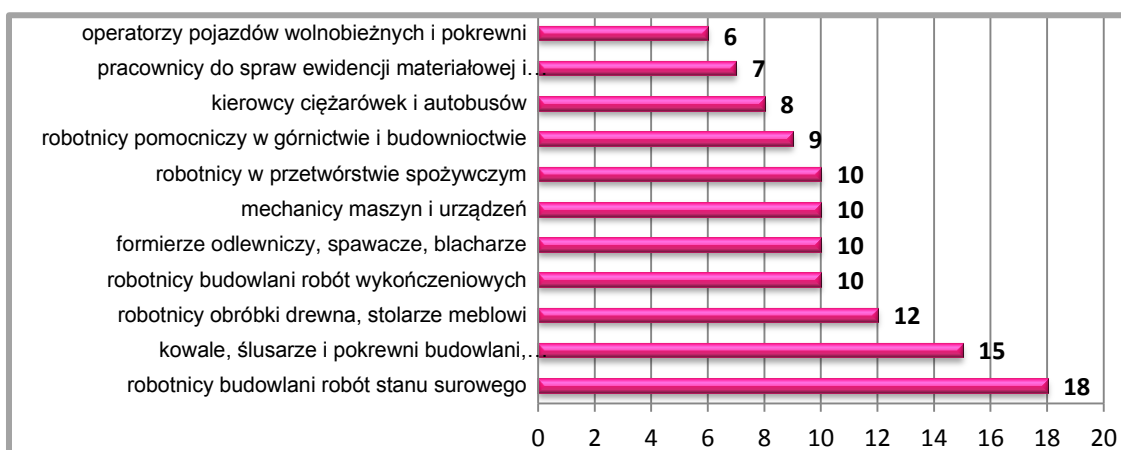
- **wielkich** zatrudniających od 250 pracowników – 41 pracowników (20,4%), z których 6 poniosło śmierć a 20 uległo ciężkiemu uszkodzeniu ciała,
- **dużych** zatrudniających od 50 do 249 pracowników – 45 pracowników (22,4% ogółu poszkodowanych), z których 10 poniosło śmierć a 25 uległo ciężkiemu uszkodzeniu ciała,
- **średnich** zatrudniających od 10 do 49 pracowników – 61 pracowników (30,3%), z których 5 poniosło śmierć a 35 uległo ciężkiemu uszkodzeniu ciała.

Najliczniejszą grupę osób poszkodowanych w wypadkach stanowili pracownicy o **najniższym stażu pracy w danym zakładzie**, tj. do 1 roku – 77 pracowników, co stanowiło **38,3% ogółu poszkodowanych**. W tej grupie poszkodowanych 7 osób poniosło śmierć (22,6% ogółu z tym skutkiem) i 43 osób odniosło ciężkie obrażenia ciała (39,4%).

Powyższe dane potwierdzają, że pracodawcy bardzo często zaniedbują obowiązek szkolenia pracowników w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny, zbyt pośpiesznie kierując do pracy nowych pracowników, pomijając podstawowy obowiązek nałożony na nich przepisami Kodeksu pracy.

Wykres 31. Struktura poszkodowanych według stażu w zakładzie.

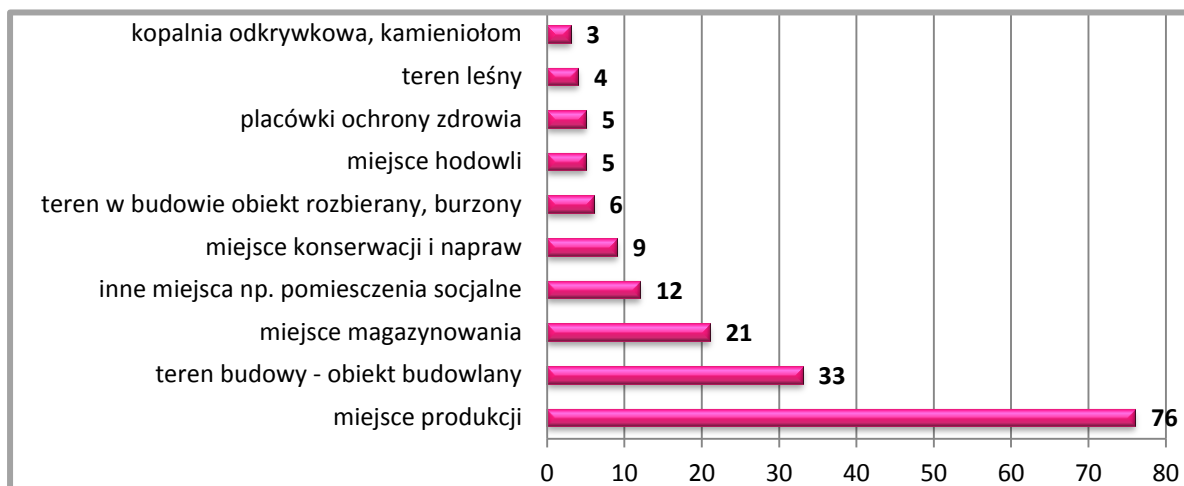
Wykres 32. Liczba poszkodowanych wg wykonywanego zawodu.

W ogólnej liczbie poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych dominowała grupa zawodowa – robotnicy budowlani robót stanu surowego, kierowcy ciężarówek i autobusów, mechanicy maszyn i urządzeń, robotnicy leśni i pokrewni, robotnicy pomocniczy w górnictwie i budownictwie, robotnicy budowlani robót wykończeniowych i pokrewni, łącznie 12 osób (38,7% ogółu wypadków z tym skutkiem). Wypadkom powodującym ciężkie uszkodzenie ciała w tych grupach zawodowych uległo 13 osób (11,9% ogółu z tym skutkiem).

Wśród **niebezpiecznych zawodów**, podczas wykonywania których doszło do ciężkiego uszkodzenia ciała, **wyróżniły się: kowal i ślusarz**, formierz odlewniczy, spawacz poszkodowanych, robotnik obróbki drewna stolarze meblowi. Łącznie 27 osób, 24,8% ogółu poszkodowanych z tym skutkiem.

W zbadanych wypadkach przy pracy według miejsca zdarzenia **dominowały wypadki w miejscu wykonywania produkcji – 37,8%** ogółu poszkodowanych, w tym 19,3% ze skutkiem śmiertelnym (6 pracowników) i 46,8% (51 pracowników) powodujących ciężkie uszkodzenie ciała.

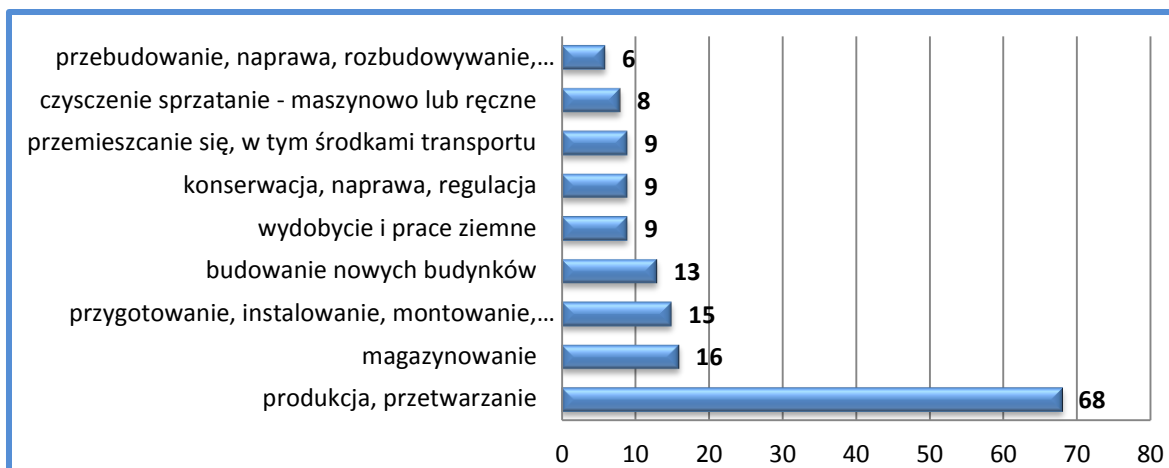
Najwięcej **wypadków śmiertelnych** wydarzyło się **na terenie budowy**. Zginęło 9 pracowników, co stanowi **29%** ogółu wypadków z tym skutkiem.

Wykres 32. Liczba poszkodowanych według miejsca wypadku.

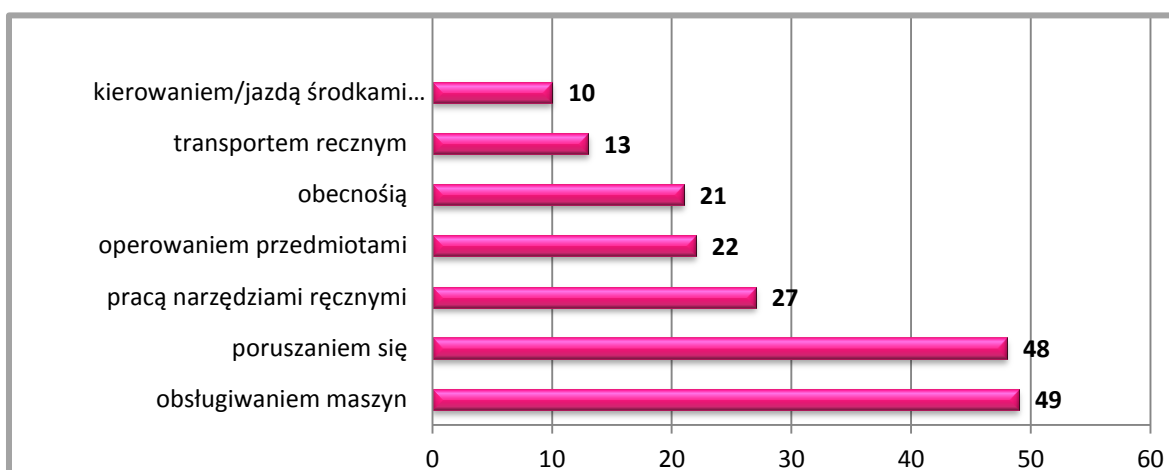
Największa liczba wypadków zdarzyła się **podczas procesów produkcji i przetwarzania – 68 poszkodowanych**.

Podczas procesu produkcji i przetwarzania zginęło 8 pracowników (25,8% ogółu z tym skutkiem), a 45 uległo ciężkiemu uszkodzeniu ciała (41,3%). Podczas przygotowania, instalowania, montowania, demontowania, rozbierania itp. zginęło 4 pracowników (12,9% ogółu z tym skutkiem), a 2 (6,5%) podczas budowania nowych budynków. W tych dwóch procesach pracy 51 pracowników doznało ciężkiego uszkodzenia ciała (46,8%).

Wykres 33. Liczba poszkodowanych według procesów pracy.

Największa liczba poszkodowanych w 2015 r. uległa wypadkom podczas czynności wykonywanych w chwili wypadku związanych z obsługiwaniem maszyn (49 poszkodowanych), poruszaniem się (48 poszkodowanych), pracą narzędziami ręcznymi (27 poszkodowanych).

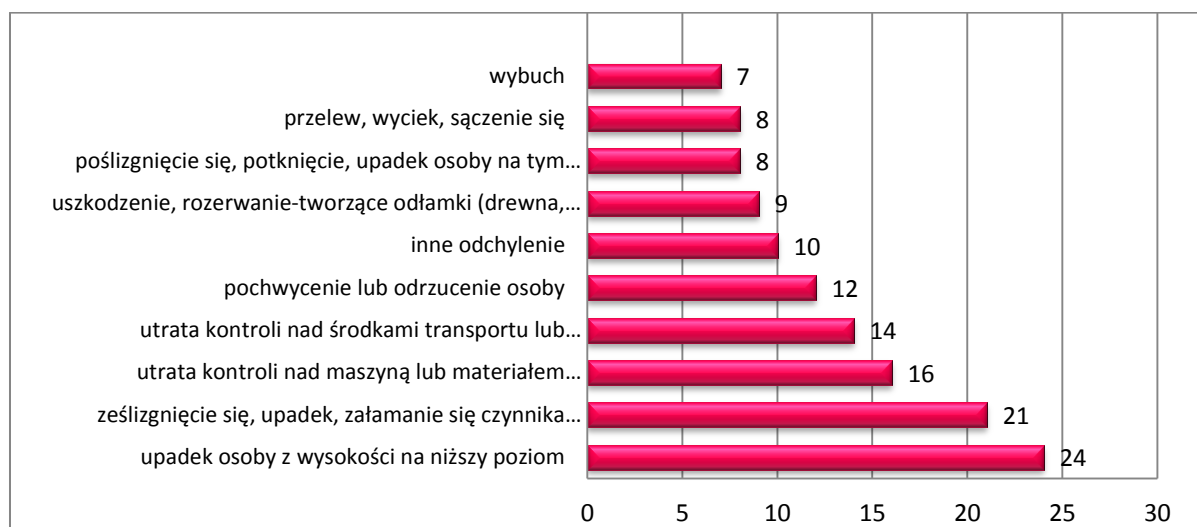
Wykres 34. Liczba poszkodowanych według czynności wykonywanych w chwili wypadku.

Najwięcej osób uległo **wypadkom śmiertelnym** podczas: **poruszania się** (chodzenia, biegania, wchodzenia, schodzenia) – 51,6% ogółu poszkodowanych ze skutkiem śmiertelnym; **obecności w miejscu zdarzenia** – 12,9%; **prac narzędziami ręcznymi** (12,9%).

Najwięcej osób uległo wypadkom powodującym ciężkie uszkodzenie ciała podczas: obsługi maszyn – 33,9% ogółu poszkodowanych z tym skutkiem, poruszania się – 21,1%, operowania przedmiotami – 13,8%, prac narzędziami ręcznymi – 11,0%.

Poszkodowani wskutek wypadków doznali m.in. takich urazów jak: amputacje urazowe – 21,9% ogólnej liczby poszkodowanych, złamanie kości – 19,4%, rany i powierzchowne urazy – 18,4%, urazy wewnętrzne – 17,9%, liczne urazy – 9,0%, oparzenia ogniem lub środkami chemicznymi, oparzenia wodą lub parą, odmrożenia – 6,0%.

Wydarzeniami stanowiącymi odchylenia od normalnego przebiegu procesu były przede wszystkim: upadek osoby z wysokości na niższy poziom; utrata kontroli nad maszyną lub materiałem obrabianym, utrata kontroli nad środkami transportu lub obsługiwanym sprzętem ruchomym, ześlizgnięcie się, upadek, pochwycenie lub odrzucenie osoby.

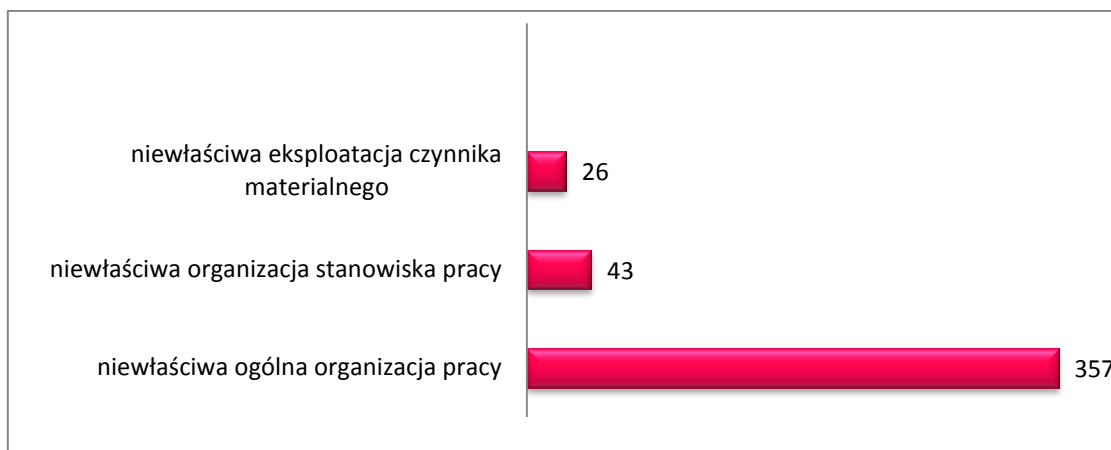
Wykres 35. Liczba poszkodowanych wg wydarzenia stanowiącego odchylenie od normalnego przebiegu pracy.

W okresie sprawozdawczym wśród wydarzeń, będących odchyleniem od stanu normalnego, które skutkowały **największą liczbą poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych** to:

- ześlizgnięcie się, upadek, załamanie się czynnika materialnego – upadek czynnika z góry – 5 poszkodowanych (16,1% ogółu poszkodowanych z tym skutkiem),
- poślizgnięcie, potknięcie się, upadek osoby – na tym samym poziomie – 5 poszkodowanych (16,1%),
- utrata kontroli nad maszyną lub materiałem obrabianym – 3 poszkodowanych (9,7%),
- utrata kontroli nad środkami transportu lub obsługiwanym sprzętem ruchomym 2 poszkodowanych (6,5%),
- upadek osoby z wysokości - na niższy poziom – 2 poszkodowanych (6,5% ogółu poszkodowanych z tym skutkiem),

Udział poszczególnych kategorii przyczyn wypadków w roku sprawozdawczym był zbliżony do poziomu z roku 2013 i 2014. Na zaistnienie 182 wypadków przy pracy miało wpływ 801 przyczyn tych zdarzeń. Wiodące przyczyny zaistniałych wypadków wiązały się z nieodpowiednią organizacją pracy i stanowisk pracy oraz tkwiły tzw. czynniki ludzkie, związanym z niewłaściwym zachowaniem się pracownika.

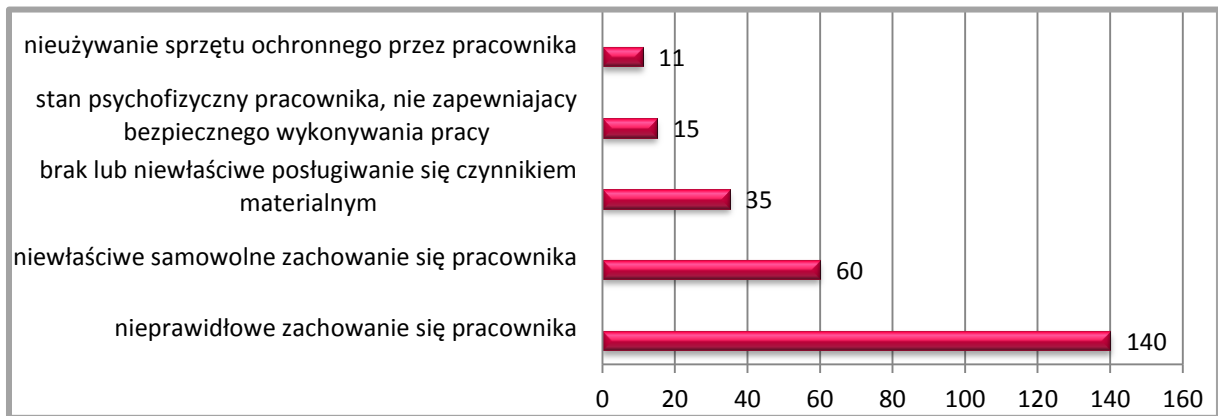
Nieodpowiednia organizacja pracy i stanowisk pracy, niewłaściwe zachowanie się pracownika – stanowiły łącznie aż **86,4% przyczyn wypadków**.

Wykres 36. Liczba przyczyn wypadków wynikających z organizacji.

- **Niewłaściwa ogólna organizacja** pracy stanowiła 44,6% ogółu przyczyn wypadków i 83,8% ogółu przyczyn organizacyjnych, wśród których dominowały: brak instrukcji postępowania się czynnikiem materialnym - 36,4% przyczyn organizacyjnych w tej grupie, brak lub niewłaściwe przeszkolenie w zakresie bhp - 14,6% przyczyn, brak nadzoru - 12,3% przyczyn, tolerowanie przez osoby sprawujące nadzór, odstępstw od przepisów i zasad bezpieczeństwa – 6,7% przyczyn, dopuszczenie do pracy czynnika materialnego bez wymaganych kontroli, przeglądów – 4,5%, niewłaściwie przeprowadzone szkolenia – 3,1%, niedostateczne przygotowanie zawodowe pracownika – 2,8% przyczyn.
- **Niewłaściwa organizacja stanowiska pracy** stanowiła 5,4% ogółu przyczyn wypadków i 10,1% ogółu przyczyn organizacyjnych. Wśród nich najczęściej występowały: nieodpowiednie przejścia i dojścia - 20,9% przyczyn organizacyjnych w tej grupie, nieodpowiednie rozmieszczenie i składowanie przedmiotów pracy (surowców, półfabrykatów) - 20,9%, brak środków ochrony indywidualnej – 18,6%, brak lub niewłaściwe środki ochrony zbiorowej – 7,0%,
- **Niewłaściwa eksploatacja czynnika materialnego** stanowiła 3,3% ogółu przyczyn wypadków i 6,1% ogółu przyczyn organizacyjnych, wśród których najczęściej

wymieniano: niewłaściwe naprawy i remonty czynnika materialnego – 34,6% przyczyn organizacyjnych w tej grupie i niedostateczną konserwację czynnika materialnego - 15,4%, przyczyn.

Wykres 37. Liczba przyczyn wypadków wynikających z zachowania poszkodowanego.

Nieprawidłowe zachowanie się pracownika stanowiło 17,5% ogółu przyczyn i 52,6% ogółu przyczyn ludzkich. Spowodowane było: niedostateczną koncentracją uwagi na wykonywanych czynnościach – 30% ogółu przyczyn w tej grupie, zaskoczeniem niespodziewanym zdarzeniem (29,3), nieznaną przepisów i zasad bezpieczeństwa (12,9%), lekceważeniem zagrożenia (10,5%) nieznaną zagrożenia – 8,6%.

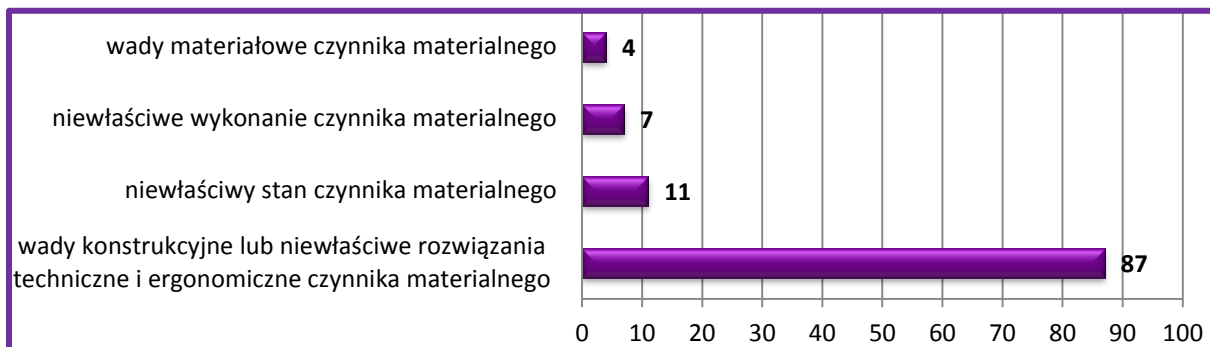
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika w procesie pracy, które stanowiło 7,5% ogółu przyczyn wypadków i 22,6% ogółu przyczyn ludzkich, polegało m.in. na wykonywaniu czynności bez usunięcia zagrożenia np. niewyłączenie maszyny - 30,0% (ogółu przyczyn w tej grupie), wejściu, wjechaniu na obszar zagrożony bez upewnienia się, czy nie ma niebezpieczeństwa - 25,0%, na przechodzeniu, przejeżdżaniu lub przebywaniu w miejscach niedozwolonych - 16,7%, na niewłaściwym operowaniu kończynami w strefie zagrożenia - 16,7% oraz na wykonywaniu pracy niewchodzącej w zakres obowiązków pracownika - 6,7%.

Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym przez pracownika, dotyczące 4,4% ogółu przyczyn i 13,2% ogółu przyczyn ludzkich, polegało na używaniu nieodpowiedniego do danej pracy czynnika materialnego 25,7% (ogółu przyczyn w tej grupie) niewłaściwym uchwyceniu, trzymaniu czynnika materialnego - 20,0%, użyciu czynnika materialnego podczas przebywania osób w strefie zagrożenia - 14,3%, oraz niewłaściwym zabezpieczeniu czynnika materialnego - 14,3%.

Stan psychofizyczny pracownika, stanowiący 6,6% przyczyn ludzkich, niezapewniający bezpiecznego wykonywania pracy spowodowany był m.in. nagłym

zachorowaniem – 17,1% (ogółu przyczyn ludzkich w tej grupie), spożyciem alkoholu - 11,4%, zmęczeniem – 2,9%.

Nieużywanie sprzętu ochronnego stanowiło 1,4% ogółu przyczyn wypadków i 4,1% ogółu przyczyn ludzkich, co charakteryzowało się nie używaniem przez pracownika środków ochrony indywidualnej i stanowiło 72,2% ogółu przyczyn w tej grupie.

Wykres 38. Techniczne przyczyny wypadków.

Wady konstrukcyjne lub niewłaściwe rozwiązania techniczne i ergonomiczne czynnika materialnego (10,7% ogółu przyczyn wypadków i 79,8% ogółu przyczyn technicznych) dotyczyły braku lub stosowaniu niewłaściwych urządzeń zabezpieczających (62,1% ogółu przyczyn w tej grupie), niewłaściwego stanu czynnika materialnego (12,6%), braku lub niewłaściwych środków ochrony zbiorowej - 10,3%, niewłaściwej stateczności czynnika materialnego - 9,2%, nieodpowiedniej wytrzymałości czynnika materialnego – 5,7%.

Niewłaściwe wykonanie czynnika materialnego i wady materiałowe czynnika materialnego stanowiły znikomy procent przyczyn technicznych. Wśród nich możemy wymienić niedotrzymanie wymaganych parametrów technicznych i ukryte wady materiałowe czynnika materialnego.

W 86,4% przyczynami aktywizującymi zagrożenie była zła organizacja pracy oraz niewłaściwe zachowanie się pracownika w procesie pracy.

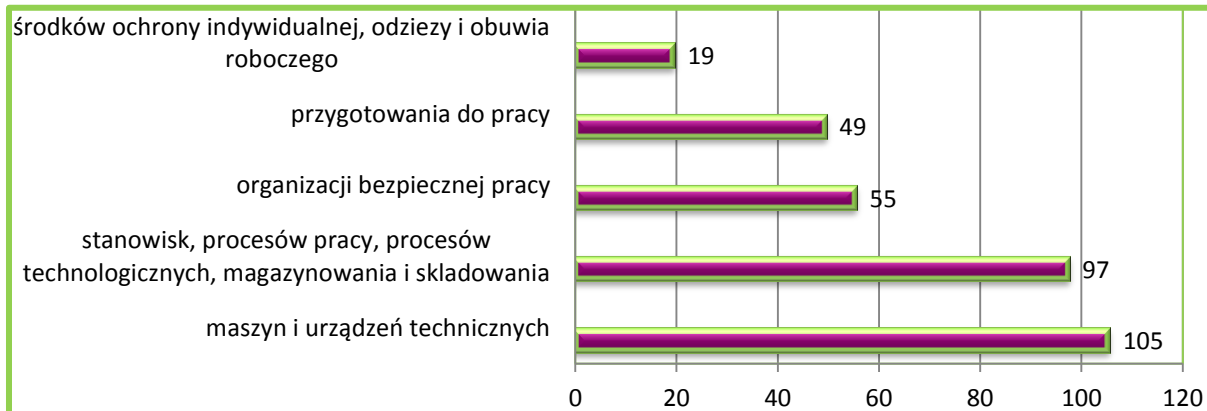
W analizowanym okresie niewłaściwa organizacja pracy oraz niewłaściwe zachowanie się człowieka podczas wykonywania czynności związanych z pracą miały decydujący wpływ na liczbę wypadków śmiertelnych. Wśród nich cechy powtarzalności wykazują niewłaściwa ogólna organizacja stanowiska pracy, w tym niedostateczne przygotowanie pracownika oraz brak nadzoru ze strony osób kierujących pracownikami, nie używanie przez pracowników środków ochrony indywidualnej, nieprawidłowe, samowolne zachowanie się pracownika w procesie pracy.

Na zaistnienie 182 wypadków przy pracy miało wpływ 801 przyczyn, z czego: 426 (53,2% ogółu przyczyn) przyczyny wynikające z organizacji pracy, 266 (33,2%) przyczyny wynikające z zachowań ludzi uczestniczących w procesie pracy, 109 (13,6%) przyczyny techniczne.

W wyniku stwierdzonych w czasie kontroli naruszeń przepisów bhp inspektorzy pracy wydali 308 pisemnych decyzji nakazowe (do dnia 21.01.2015 r.) 266 decyzji zostało zrealizowanych, co stanowi 86,4% wydanych decyzji) i 66 decyzji ustnych, skierowali wystąpienia zawierające 246 wniosków dotyczących podjęcia działań organizacyjno-technicznych (do dnia 21.01.2015 r. pracodawcy zrealizowali 209 wniosków, co stanowi 83,7% skierowanych wniosków).

W celu wyeliminowania bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia pracujących wydano:

- 38 pisemnych decyzji, z których 24 dotyczyły wstrzymania eksploatacji maszyn i 14 wstrzymania prac,
- 9 decyzji ustnych, z których 5 dotyczyło wstrzymania eksploatacji maszyn i 4 wstrzymania prac
- 1 decyzję ustną skierowania pracowników do innych prac.

Wykres 39. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych decyzji bhp.

Wśród decyzji dotyczących:

MASZYN I URZĄDZEŃ TECHNICZNYCH (27,9% ogółu decyzji) najczęściej występowały decyzje dotyczące:

- nieprawidłowości w zakresie montażu, demontażu i eksploatacji maszyn – 34,3%,
- braku lub niewłaściwych urządzeń ochronnych – 24,8%,
- niespełnienia innych minimalnych wymagań dotyczących bhp w zakresie użytkowania maszyn i urządzeń przez pracowników podczas pracy – 10,5%,

- braku lub nieprawidłowości dotyczących elementów sterowniczych mających wpływ na bezpieczeństwo pracy – 8,6%,
- nieutrzymywania maszyn i urządzeń w stanie sprawności technicznej i czystości zapewniających użytkowanie ich bez szkody dla bezpieczeństwa i zdrowia pracowników – 7,6%,
- braku kontroli eksploatowanych maszyn – 7,6%.

STANOWISK, PROCESÓW PRACY, PROCESÓW TECHNOLOGICZNYCH, MAGAZYNOWANIA I SKŁADOWANIA (25,7% ogółu decyzji) najczęściej występowały decyzje, które dotyczyły:

- brak lub niewłaściwie opracowane instrukcje bhp – 24,7%,
- nieprawidłowości przy organizowaniu prac szczególnie niebezpiecznych – 18,6%,
- brak lub niewłaściwego zabezpieczenia stanowisk pracy przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych – 15,5%,
- nieprawidłowości związanych z prowadzeniem procesów technologicznych w budownictwie – 9,3%.

ORGANIZACJI BEZPIECZNEJ PRACY (14,6% ogółu decyzji) najczęściej występowały decyzje, dotyczące:

- oceny ryzyka zawodowego – 98,9,0%,
- braku koordynatora sprawującego nadzór na bhp przy wykonywaniu w jednym miejscu przez pracowników zatrudnionych przez różnych pracodawców – 9,1%.

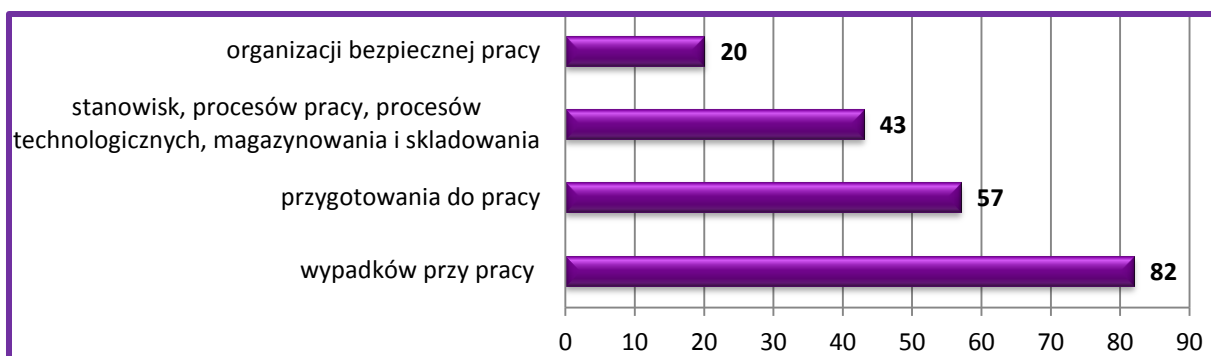
PRZYGOTOWANIA DO PRACY (13,0% ogółu decyzji), w tym:

- brak lub niewłaściwie przeprowadzonego szkolenia pracowników – 71,4% ogółu decyzji w tej grupie,
- inne nieprawidłowości dotyczące szkolenia bhp – 12,2%,
- brak lub niewłaściwe przeprowadzenie badań lekarskich – 6,1%.

ŚRODKÓW OCHRONY INDYWIDUALNEJ, ODZIEŻY I OBUWIA ROBOCZEGO (5,0% ogółu decyzji) najczęściej występowały decyzje dotyczące:

- odzieży i obuwia roboczego – 42%,
- odpowiednich środków ochrony indywidualnej – 21,1%.

Wnioski najczęściej dotyczyły:

Wykres 40. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych wniosków.

Uzyskane efekty		Liczba zakładów, w których uzyskano efekty	Liczba pracowników, których efekt dotyczył
Stanowiska, procesy pracy i proces technologiczny, magazynowanie i składowanie		55	1006
w tym:	opracowano instrukcje bhp	16	458
	zorganizowano prawidłowo prace szczególnie niebezpieczne,	15	192
	zorganizowano prawidłowo magazynowanie substancji i preparatów chemicznych	5	161
	zabezpieczono stanowiska pracy przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych	4	11
Maszyny i urządzenia techniczne,		53	5167
w tym:	wyposażono maszyny w urządzenia ochronne	4	9
	odnowiono elementy sterownicze	2	202
	przeprowadzono kontrolę eksploatowanych maszyn	6	1099
	opracowano instrukcje bhp dotyczące ich obsługi	28	3560
	dostosowano maszyny i urządzenia do minimalnych wymagań w zakresie bhp	2	6
Organizacja bezpiecznej pracy,		40	1785
w tym:	oceny ryzyka zawodowego	36	1719
	koordynowania sprawującego nadzór nad bezpieczeństwem przy wykonywaniu prac w jednym miejscu przez pracowników zatrudnionych przez różnych pracodawców	2	66
Przygotowanie do pracy,		33	364
w tym:	przeprowadzono szkolenia z zakresu bhp	25	341
	uzyskanie przez pracowników dodatkowych uprawnień	1	1
	przeprowadzono badania lekarskie	2	2

Tabela 5. Uzyskane efekty wynikające z realizacji zastosowanych środków prawnych podczas kontroli

Sprawców zaniedbań stanowiących wykroczenia przeciwko prawom pracownika ukarano w 115 przypadkach mandatami na łączną kwotę 161 500 zł, w 10 przypadkach zastosowano środek wychowawczy, w 2 przypadkach skierowano wnioski do sądu.

2. Wypadki z udziałem osób zatrudnionych na innej podstawie niż umowa o pracę

Na podstawie informacji od pracodawców, powiadomień policji oraz ustaleń podczas kontroli inspektorzy badali również wypadki z udziałem osób o innym statusie zatrudnienia, niż pracownicy). W 2015 r. inspektorzy pracy przeprowadzili analizę 23 wypadków przy wykonywaniu czynności na innej podstawie niż stosunek pracy. W wypadkach tych zostały poszkodowane 23 osoby, w tym 6 ze skutkiem śmiertelnym, a 13 uległo wypadkom ciężkim. Wśród poszkodowanych 87,0% zatrudnionych było na umowę zlecenie.

Najczęściej do wypadków dochodziło na terenie budowy, gdzie miało miejsce 11 wypadków, w wyniku których 4 osoby poniosły śmierć, a 5 osób uległo wypadkom ciężkim, w miejscu produkcji – 5 wypadków, w wyniku których 4 osoby doznały ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w miejscu magazynowania, gdzie miały miejsce 3 wypadki, w których 3 osoby doznały ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

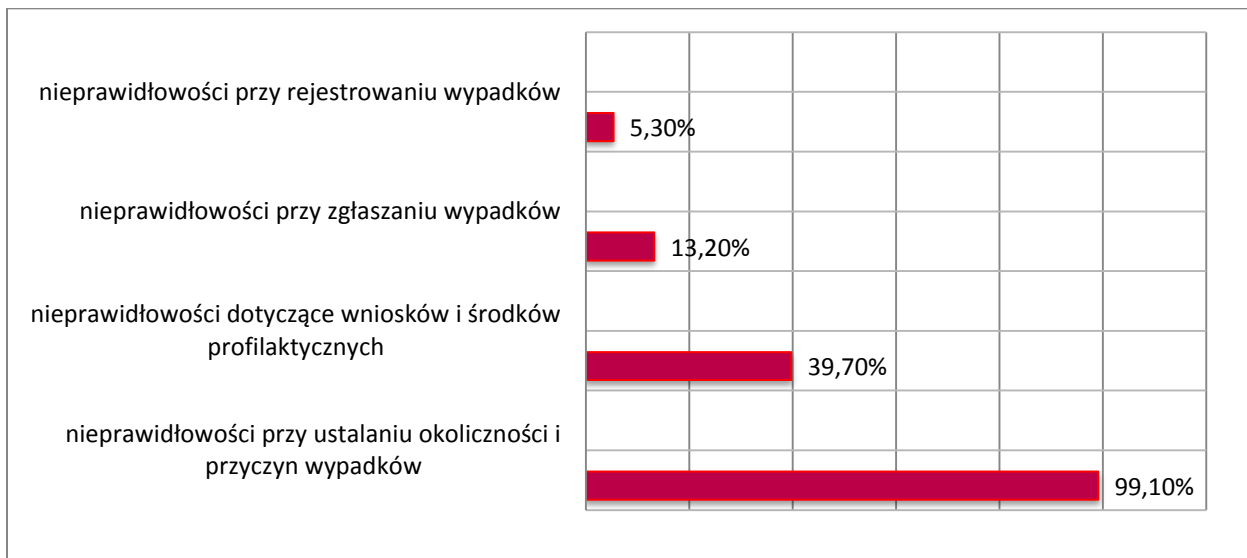
Prawie **jedna trzecia wypadków** spowodowana była **upadkiem z wysokości** na niższy poziom, w wyniku którego jedna osoba poniosła śmierć a 3 odniosły ciężkie uszkodzenie ciała. Ześlizgnięcie się, upadek, załamanie się czynnika materialnego – upadek czynnika z góry był wydarzeniem, które spowodowało 2 wypadki, w których 2 osoby poniosły śmierć. W jednym przypadku poślizgnięcie, potknięcie się osoby spowodowało jej śmierć. Z analizy przyczyn wypadków wynika, że **80,2%** wypadków związanych było ze **złą organizacją pracy i niewłaściwym zachowaniem się osoby** zatrudnionej na innej podstawie niż stosunek pracy w procesie pracy.

W wyniku stwierdzonych w czasie kontroli naruszeń przepisów bhp inspektorzy pracy wydali **19 decyzji nakazowych** pisemnych (do dnia 21.01.2015 r.) 16 decyzji zostało zrealizowanych, co stanowi 84,2% wydanych decyzji) oraz wydali 9 decyzji ustnych. Skierowali również wystąpienia zawierające 30 wniosków dotyczących podjęcia działań organizacyjno-technicznych (do dnia 21.01.2015 r. pracodawcy zrealizowali wszystkie wnioski). W celu wyeliminowania bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia pracujących wydano 4 decyzje pisemne i 2 ustne wstrzymania eksploatacji maszyn oraz 2 wstrzymania prac. Osoby winne zaniedbań ukarano w 14 przypadkach mandatami na łączną kwotę 23400 zł a w jednym przypadkach zastosowano środek wychowawczy.

3. Przestrzeganie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy.

W 2015 r. kontynuowano kontrole **przestrzegania przez pracodawców przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy**. Kontrole przeprowadzono u **123** pracodawców zatrudniających łącznie **40 520** pracowników. Analizie poddano 317 dokumentację, w tym dotyczące 20 zdarzeń nieuznanych za wypadki przy pracy w 17 zakładach.

W odniesieniu do liczby skontrolowanych zakładów i zbadanych dokumentacji struktura stwierdzonych uchybień przedstawia się następująco:

Wykres 41. Procentowa struktura uchybień w dokumentacjach badania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy sporządzanych przez pracodawców

Nieustalenie przyczyn w ogóle lub ustalenie nie wszystkich przyczyn wypadku przy pracy nadal **jest najczęściej występującą nieprawidłowością w postępowaniu wypadkowym**. Konsekwencjami takich zaniedbań są uchybienia w określaniu środków i wniosków profilaktycznych adekwatnych do przyczyn wypadku. To uniemożliwia podjęcie przez pracodawców działań zapobiegających wystąpieniu podobnych zdarzeń w przyszłości, a zatem **nie zostaje zrealizowany najważniejszy cel postępowania badającego okoliczności i przyczyny wypadku**.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości inspektorzy pracy wydali 25 pisemnych decyzji nakazowych i jedną decyzję ustną, skierowali wystąpienia zawierające 254 wnioski (na dzień 23.01.2015 r. pracodawcy zrealizowali 232 wnioski, co stanowi 91,3% skierowanych wniosków).

Decyzje dotyczyły m.in.: braku rejestru lub nieprowadzenie rejestru wypadków przy pracy na bieżąco – 56,0% decyzji, oceny ryzyka zawodowego – 8,0%.

Na podstawie analizy 302 dokumentacji powypadkowych u 121 pracodawców stwierdzono dwa rodzaje uchybień: formalne (uchybiecie terminów, nieprawidłowy skład zespołu powypadkowego itp.) oraz merytoryczne (zaniechanie ustalenia przyczyn wypadków, brak wniosków profilaktycznych lub wnioski nieprawidłowe itp.) Tych drugich uchybień jest zdecydowanie więcej, przy czym zjawisko to obserwowano również w latach ubiegłych. W części skontrolowanych dokumentacji powypadkowych, pomimo jednoznacznych dowodów dotyczących wypadków, nie zostały wskazane istotne błędy i zaniedbania organizacyjne ze strony pracodawców, nie zostały również wskazane naruszenia przepisów bezpieczeństwa pracy, za które odpowiedzialny jest pracodawca.

Autorzy protokołów opisują szczegółowo okoliczności zdarzenia, stwierdzając następnie, że ma ono cechy wypadku przy pracy, nie przykładają natomiast wagi do analizy przyczyn i wyciągania stosownych wniosków profilaktycznych. Podobnie jak w ubiegłych latach ustalone przez zespoły powypadkowe przyczyny wypadków różniły się z rzeczywistymi, które doprowadziły do ich powstania. Po ustaleniu okoliczności i przyczyn około 1/3 badanych wypadków zespoły powypadkowe nie przedstawiły w ogóle wniosków profilaktycznych w sporządzonych protokołach lub wnioski te nie były adekwatne do ustalonych przyczyn wypadków. Rzutowało to w sposób zasadniczy na podejmowanie przez pracodawców działań profilaktycznych. Ustalone przez zespoły wnioski profilaktyczne w wielu przypadkach sugerują jedynie rozwiązania doraźne, które nie mają istotnego wpływu na stan warunków pracy. W ten sposób omija się wnioski, których wykonanie wymagałoby znacznych nakładów finansowych.

4. Rekontrole zakładów, w których miały miejsce śmiertelne wypadki przy pracy.

Kontrole oraz rekontrole przeprowadzone u 22 pracodawców, u których w roku 2014 miały miejsce wypadki przy pracy, ujawniają, że pracodawcy przed podjęciem pracy przez pracowników poszkodowanych w wypadkach **nie zapoznawali ich z zagrożeniami na stanowiskach pracy, ponieważ nie dokonali oceny ryzyka zawodowego lub nie wdrażali ustalonych środków zapobiegającym wypadkowi.** Bardzo często w przedsiębiorstwach **działania prewencyjne** wynikające z analizy wypadków przy pracy **nie mają związku z**

wcześniejszymi analizami bezpieczeństwa, a szczególnie z **oceną ryzyka zawodowego**. Pracodawcy często realizują obowiązek oceny ze względu na konieczność spełnienia wymogów prawa, nie doceniając jej znaczenia w procesie kształtowania bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Większość **nie porównuje przyczyn wypadków przy pracy**, które zaistniały w zakładzie już po sporządzeniu dokumentacji oceny ryzyka zawodowego, **z tymi zagrożeniami, które zostały w tej ocenie uwzględnione**. Brak przeniesienia zidentyfikowanego zagrożenia, które ujawniło się dopiero przy wypadku, z protokołu wypadkowego do wcześniej sporządzonej oceny jest tolerowaniem tego zagrożenia.

Z tego względu działania Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie prewencji wypadkowej nadal będą koncentrować się na:

- kontrolach i prewencji w przedsiębiorstwach prowadzących działalność w sekcjach PKD o największym nasileniu zagrożeń wypadkowych;
- kontynuowaniu edukacji w zakresie prawidłowego prowadzenia oceny ryzyka zawodowego oraz postępowania wypadkowego;
- poradnictwie w zakresie przestrzegania procedur dotyczących zapobiegania wypadkom przy pracy (targi, spotkania, narady, szkolenia, seminaria itp.).

IV. Wybrane zagadnienia z działalności Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu.

1. Egzekwowanie przepisów prawa pracy przy zatrudnieniu.

A. Ustalenie stosunku pracy. Powództwa oraz wnioski i polecenia inspektorów pracy.

A.1. Powództwa o ustalenie stosunku pracy.

W 2015 roku w wyniku przeprowadzonych kontroli wniesiono 8 powództw o ustalenie stosunku pracy na rzecz 9 osób, spośród których 3 osoby świadczyły pracę bez żadnej umowy o na piśmie, pozostałe 6 osób świadczyły pracę w oparciu o umowy zlecenia. Do dnia 31 stycznia 2016 roku w żadnej ze spraw nie zapadły żadne rozstrzygnięcia.

A.2. Wnioski i polecenia inspektorów pracy dotyczące zmiany lub przekształcenia umów wiążących strony.

W wyniku kontroli skierowano do 381 pracodawców wnioski, a do 217 polecenia, dotyczące zmiany lub przekształcenia umów wiążących strony na umowy o pracę.

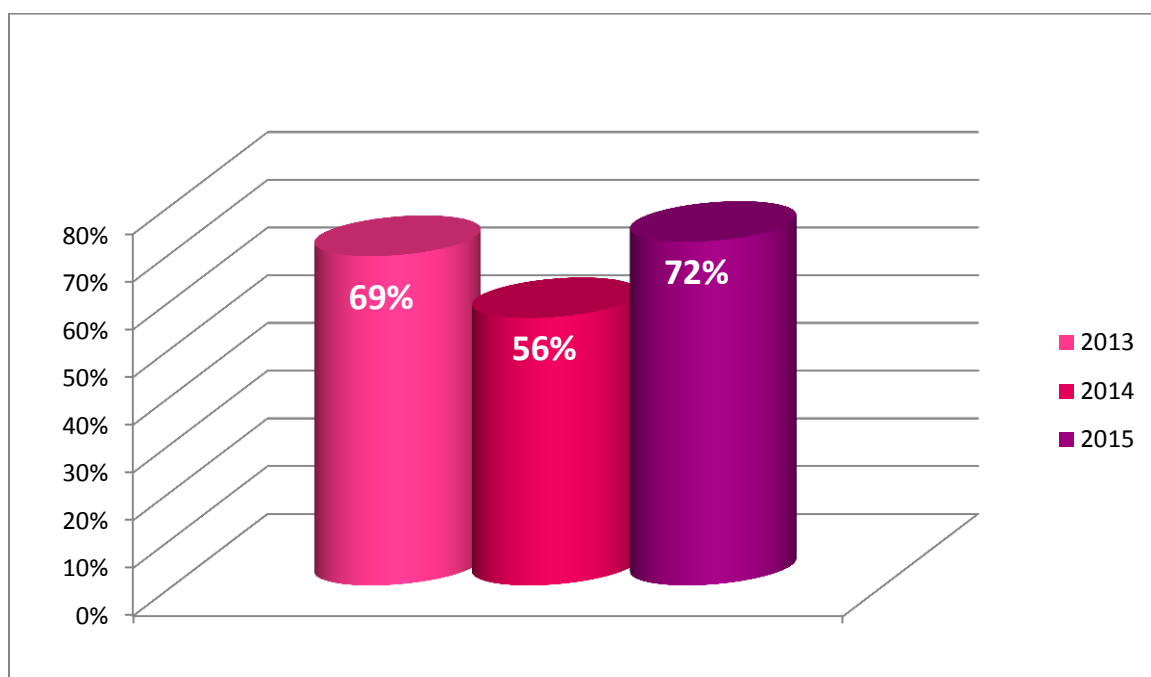
W wyniku realizacji wystąpień 276 pracodawców zrealizowało wnioski **dokonując zmian postulowanych przez inspektorów pracy na rzecz 1138 osób**. Wykonanie w czasie kontroli poleceń przez 217 pracodawców, spowodowało zmianę statusu **746 osób**. Łącznie **1884** osoby uzyskały umowy o pracę.

Mandatami ukarano 157 sprawców wykroczenia z art. 281 pkt 1 Kodeksu pracy. Łączna kwota grzywien wyniosła 189 690 zł. Inspektorzy pracy skierowali również przeciwko osobom winnym popełnienia wykroczenia przeciwko prawom pracowników 55 wniosków do sądów karnych. Do dnia 31 stycznia 2016 roku zapadło 45 orzeczeń o nałożeniu grzywny na sprawców wykroczeń na łączną kwotę 137 300 zł. W jednej ze spraw zapadło uniewinnienie, pozostałych 9 oczekuje na rozstrzygnięcie.

Realizacja przez pracodawców wydanych wniosków w wystąpieniach dotyczących legalizacji stosunku pracy zdecydowanie wzrosła w stosunku do roku ubiegłego (72% - 2015 r. 56% - 2014 r., 68% - 2013 r.). Liczba osób, których dotyczyły zrealizowane wnioski w wystąpieniach była również zdecydowanie większa i objęła 1138 pracowników w porównaniu z rokiem ubiegłym, w którym umowy o pracę zawarto z 597 pracownikami. Wynika to m. in. z faktu wzrostu liczby wydanych wniosków w wystąpieniach (390 – 2015 r., 297 – 2014 r.) oraz wzrostu skuteczności (72% - 2015 r. 56% - 2014 r.). Natomiast łączna liczba osób w 2015 r., których dotyczyły zrealizowane wystąpienia oraz polecenia wyniosła 1884 (1130 osób w 2014 r.).

W praktyce najbardziej efektywną formą oddziaływania inspektorów pracy w omawianym przedmiocie jest **kierowanie do pracodawców poleceń i wystąpień wnoszących o zastąpienie umów cywilnoprawnych umowami o pracę**. Zdecydowana większość pracodawców dobrowolnie stosuje się do wniosków i poleceń, co przyczynia się do przekształcenia stosunków cywilnoprawnych w stosunki pracy, bez konieczności wytaczania powództw.

Porównanie realizacji wniosków w wystąpieniach z ostatnich trzech lat szczegółowo przedstawia poniższy wykres.

Wykres 42. Poziom realizacji wniosków wystąpieniach w latach 2013-2015.

Podobnie jak w latach ubiegłych dla wielu osób możliwość uzyskania dochodu jest ważniejsza od formy prawnej, na podstawie której wykonują pracę. Osoby takie bardzo często nie są zainteresowane wytoczeniem na ich rzecz powództw, na co wskazuje liczba skierowanych pozwów do sądu w porównaniu z liczbą wniosków w wystąpieniach oraz wydanymi poleceniami. W tym stanie rzeczy inspektorzy pracy korzystają z szybszego środka zmierzającego do potwierdzenia istnienia stosunku pracy, jakim jest wystąpienie oraz polecenie.

Łączna liczba osób w 2015 r., których dotyczyły zrealizowane wystąpienia oraz polecenia w zakresie potwierdzenia zatrudnienia w ramach stosunku pracy wyniosła **1884** (1130 w 2014 roku).

W 2015 r. na terenie OIP Poznań po raz kolejny podjęto działania mające na celu popularyzację zagadnień prawa pracy poprzez realizację kampanii informacyjnej „Zanim podejmiesz pracę” – którą opisano w rozdziale V niniejszego sprawozdania.

B. Zawieranie umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy.

B. 1. Kontrole dotyczące skarg osób świadczących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych.

W 2015 r. w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu w ramach tematu „**Zawieranie umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy**” przeprowadzono łącznie 69 kontroli, w tym w 16 przypadkach nie stwierdzono istnienia znamion stosunku pracy.

Spośród ogólnej liczby **75 rozpatrzonych skarg, 59 skarg** okazało się **zasadnych**, niezasadnych było 14 skarg, niemożliwe do ustalenia okazały się 2 sprawy.

Przedmiotem skarg było zawieranie umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy z osobami prowadzącymi jednoosobowo działalność gospodarczą, w warunkach, w których zgodnie z przepisami art. 22 § 1 Kodeksu pracy, powinna być zawarta umowa o pracę.

Łącznie inspektorzy pracy wydali 38 wniosków w wystąpieniach, dla ogólnej liczby 223 osób. Zdarzały się przypadki, w których pracodawcy potwierdzali fakt wykonania wniosku dla większej liczby osób. W 2015 r. pracodawcy **potwierdzili realizację wniosków dla 353 osób**. Rozpatrując skargi w wyniku przeprowadzonych kontroli, inspektorzy pracy skierowali także 28 poleceń, **dotyczących 220** osób. Wszystkie polecenia zostały wykonane w trakcie kontroli. Zdarzały się przypadki, gdzie w jednej kontroli inspektorzy pracy wydawali zarówno polecenia, jak i wnioski w wystąpieniu.

Łącznie **potwierdzono realizację wydanych środków prawnych dla 573 osób**, które w wyniku interwencji inspektorów pracy uzyskały umowy o pracę w miejsce dotychczasowych umów cywilnoprawnych.

inspektorzy pracy sporządzili 2 powództwa o ustalenie stosunku pracy, które objęły 2 osoby.

Podczas czynności kontrolnych inspektorzy pracy udzielili pracodawcom porad prawnych w łącznej liczbie 190 i z zakresu legalności zatrudnienia 62.

Odrębną grupę kontroli w ramach tematu „Przestrzeganie przepisów prawa pracy przy zatrudnianiu” stanowiły kontrole skargowe dotyczące **Zawieranie umów cywilnoprawnych w agencjach ochrony osób i mienia w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy**. Spośród ogólnej liczby 6 rozpatrzonych skarg, 1 skarga okazała się zasadna, a bezzasadnych było 5 skarg. Przedmiotem skarg były nieprawidłowości związane z: zawarciem umowy zlecenia w warunkach, w których zgodnie z art. 22 § 1KP powinna być zawarta umowa o pracę. W ramach prowadzonej kontroli w temacie, inspektor pracy wydał 1 ustne polecenie, **przekształcenia umów zleceń na umowy o pracę dla 4 osób**, które świadczyły pracę na podstawie umów zlecenia w warunkach odpowiadających warunkom zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Osoby te świadczyły pracę zgodnie z harmonogramami zmian pod nadzorem i kierownictwem zleceniodawcy. Polecenie zostało zrealizowane przez pracodawcę w trakcie kontroli.

Podczas czynności kontrolnych inspektorzy pracy udzielili pracodawcom porad prawnych w łącznej liczbie 9 i z zakresu legalności zatrudnienia 1.

Z grupy kontroli dotyczących przestrzeganie przepisów prawa pracy przy zatrudnianiu, wyodrębnione zostały kontrole skargowe w **placówkach handlowych wielkopowierzchniowych**, dotyczące „Zawieranie umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy”. Takich kontroli przeprowadzono łącznie 11, w tym w 6 przypadkach nie stwierdzono istnienia znamion stosunku pracy.

Inspektorzy pracy wydali 3 wnioski w wystąpieniach, z czego potwierdzono realizację wszystkich wniosków, które objęły łącznie 11 osób. Skierowali także 3 polecenia, dotyczące 13 osób. Wszystkie polecenia zostały wykonane w trakcie kontroli. Łącznie uzyskano **przekształcenie umów cywilnoprawnych na umowy o pracę dla 24 osób**.

Zdarzały się przypadki, gdzie w jednej kontroli inspektorzy pracy wydawali zarówno polecenia, jak i wnioski w wystąpieniu. W zakresie ustalenia istnienia stosunku pracy inspektorzy pracy nie wnosili powództw do sądów pracy.

Kontrole wykazały, iż coraz częściej sieci handlowe korzystają z pomocy firm outsourcingowych i agencji zatrudnienia, powierzając im pracę przy obsłudze kas czy układaniu towarów. Osoby zatrudniane poprzez agencje otrzymują umowy cywilnoprawne. Długość zawierania takich umów jest, różna liczna w dniach lub miesiącach.

Podczas czynności kontrolnych inspektorzy pracy udzielili pracodawcom porad prawnych w łącznej liczbie 11 i z zakresu legalności zatrudnienia 2.

B.2. Pozostałe kontrole (planowe).

W 2015 r. w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu w ramach tematu „Zawieranie umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy„ przeprowadzono łącznie 149 kontroli, w tym w 51 przypadkach nie stwierdzono istnienia znamion stosunku pracy. Spośród ogólnej liczby 270 osób objętych wystąpieniami, **dla 237 osób pracodawcy potwierdzili istnienie stosunku pracy.**

Należy wskazać, iż w ramach prowadzonych kontroli inspektorzy wydali 69 ustnych poleceń, **dla 247 osób.** Wszystkie wydane polecenia zostały zrealizowane przez pracodawców w trakcie kontroli. Łącznie **potwierdzono zawarcie umowy o pracę dla 484 osób.**

Inspektorzy pracy stwierdzili, iż w znaczącym stopniu wzrosła świadomość osób posiadających umowy cywilnoprawne. Większość osób przesłuchiwanym - w toku czynności kontrolnych - znała najważniejsze różnice pomiędzy umowami cywilnoprawnymi a umowami o pracę, domagając się ich zmiany. Ponadto osoby te tłumaczyły, iż godziły się na zawarcie umowy cywilnoprawnej, ponieważ znajdowały się w trudnej sytuacji materialnej, a umowa taka była jedyną szansą zarobku. Poza tym osoby takie nie miały żadnych możliwości negocjacji warunków zawieranej umowy, ponieważ były stroną słabszą (przewaga organizacyjno-prawna znajdowała się po stronie pracodawcy).

Podczas czynności kontrolnych inspektorzy pracy **udzielili pracodawcom porad prawnych** w łącznej liczbie 353 i z zakresu legalności zatrudnienia 113.

Kontrole przestrzegania przepisów prawa pracy przy zatrudnieniu w odniesieniu do osób zatrudnionych w **agencjach ochrony osób i mienia** zostały wydzielone z wyżej opisanej grupy kontroli. Przeprowadzono 6 takich kontroli, w tym w 4 przypadkach nie stwierdzono istnienia znamion stosunku pracy dla umów zawartych w oparciu o przepisy Kodeksu cywilnego. W ramach prowadzonych kontroli inspektorzy wydali 2 ustne polecenia, dla 2 osób zawarcia umowy o pracę w miejsce umowy zlecenia oraz wnioski w wystąpieniach na rzecz 11 osób. Łącznie pracodawcy **potwierdzili dla 13 osób istnienie stosunku pracy.**

Podczas czynności kontrolnych inspektorzy pracy udzielili pracodawcom porad prawnych w łącznej liczbie 5 i z zakresu legalności zatrudnienia 1.

Zawieranie umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy, było rozpatrywane także podczas 49 kontroli w **placówkach handlowych, niebędących tzw. wielkopowierzchniowymi.** Podczas tych kontroli rozpatrzono 3 skargi, które okazały się zasadne. Spośród ogólnej liczby 15 osób objętych wystąpieniami w

pracodawcy dla 10 osób potwierdzili istnienie stosunku pracy. Należy wskazać, iż w ramach prowadzonych kontroli inspektorzy wydali 18 ustnych poleceń, ustalenia stosunku pracy dla 41 osób. Wszystkie wydane polecenia zostały zrealizowane przez pracodawców w trakcie kontroli. Łącznie pracodawcy potwierdzili **istnienie stosunku pracy dla 51 osób**.

Podczas czynności kontrolnych inspektorzy pracy udzielili pracodawcom porad prawnych w łącznej liczbie 147 i z zakresu legalności zatrudnienia 42.

Branże	Kontrole		Skargi				Efekty		Powództwa	Porady prawne		
	łącznie	Bez znamion stosunku pracy	zasadne	niezasadne	Niemożliwe do ustalenia	Łącznie zgłoszone	Wystąpienia (liczba osób)	Polecenia (liczba osób)		Liczba powództw/liczba osób	ogółem	W tym z zakresu legalności
Bez określenia branży - skargowe	69	16	59	14	2	75	353	220	2/2	190	62	
Bez określenia branży planowane	149	51						237	247	0	353	113
Agencje ochrony osób i mienia - skargowe	6	5	1	5	0	6	0	4	0	9	1	
Agencje ochrony osób i mienia - planowane	6	4						11	2	0	5	1
Placówki wielkopowierzchniowe – skargowe	11	6	5	8	0	11	11	13	0	11	2	
Pozostałe placówki handlowe – planowane	49	23	3	0	0	3	10	41	0	147	42	
Łącznie	290	105	68	27	2	95	622	527	2/2	715	221	

Tabela 6. Zestawienie danych z kontroli dotyczących „Zawieranie umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy”

C. Zawieranie umów terminowych.

C.1. Kontrole przeprowadzone w wyniku skarg.

W ramach tematu „**Przestrzeganie prawa pracy przy zatrudnieniu. Zawieranie umów terminowych**” w 2015 r. w OIP Poznań przeprowadzono 12 kontroli, w których rozpatrzono 14 skarg, z czego zasadne były 4 skargi, a bezzasadnych okazało się 10 skarg. Przedmiot skarg dotyczył w: 3 przypadkach nieprawidłowości związanych ze sporządzeniem umów o pracę na czas określony, a w 11 przypadkach braku potwierdzenia na piśmie zawartej z pracownikiem umowy o pracę.

W roku sprawozdawczym **nie wpłynęły skargi** od osób zatrudnionych w placówkach handlowych (małych i wielkopowierzchniowych sklepach) na nieprzestrzeganie przepisów prawa pracy przy zatrudnieniu w zakresie zawierania umów terminowych.

Najliczniej kontrolowaną grupą był sektor usług rynkowych – handel, usługi. W tym sektorze występuje najwięcej umów terminowych. Czas trwania takich umów wynosi ponad rok i dłużej - nawet 10 lat, a główna przyczyna ich zawierania związana jest z faktem łatwego i szybkiego rozwiązania stosunku pracy.

Zbiorcza analiza okresów na jakie zawierane były umowy terminowe wykazała, że najwięcej umów zawieranych było na okres do 3 miesięcy (4030 umów), na okresy w przedziale od 3 miesięcy do 1 roku (893 umowy) oraz w przedziale powyżej roku do 3 lat (683 umowy). Kolejny przedział stanowiły umowy terminowe zawierane na okres powyżej 3 lat (60 umów). Powyższe wskazuje, że wśród kontrolowanych pracodawców największym zainteresowaniem cieszyły się – oprócz umów na okres próbny - umowy terminowe zawierane na okres od 3 miesięcy do 3 lat (1576 umów), które stanowiły 27,81% wszystkich zbadanych umów terminowych.

Do pracodawców skierowano wnioski m.in. w zakresie: potwierdzenia na piśmie zawartej z pracownikiem terminowej umowy o pracę – 2 wnioski, nieprawidłowości przy sporządzaniu umów o pracę – 3 wnioski.

C.2. Pozostałe kontrole.

W ramach tematu „**Przestrzeganie prawa pracy przy zatrudnieniu. Zawieranie umów terminowych**” przeprowadzono 153 kontrole, w tym w 97 kontrolach nie stwierdzono nieprawidłowości. Najliczniej kontrolowaną grupą był sektor usług rynkowych – handel, usługi. W tym sektorze występuje najwięcej umów terminowych. Czas trwania takich umów wynosi ponad rok i dłużej - nawet 10 lat, a główna przyczyna ich zawierania związana jest z faktem łatwego i szybkiego rozwiązania stosunku pracy. Kontrolami objęto również sektor przemysłowo – budowlany, zlokalizowany wokół dużych miast.

W ramach kontroli przeprowadzonych wydano najwięcej wniosków w zakresie:

- nieprawidłowości przy sporządzaniu umów o pracę – 53 wnioski, z czego potwierdzono realizację 50 wniosków;
- nieprawidłowości związanych z art. 251 § 1 Kodeksu pracy – 13 wniosków, z czego potwierdzono realizację 11 wniosków;
- nieprawidłowości przy rozwiązywaniu umowy o pracę za wypowiedzeniem – 3 wnioski, z czego potwierdzono wykonanie wszystkich wniosków;
- nieprawidłowości dotyczącej zmiany umowy o pracę bez zachowania formy pisemnej – 4 wnioski, z czego potwierdzono realizację wszystkich wniosków;
- nieprawidłowości przy rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia w trybie art. 52 k.p. – 4 wnioski, z czego potwierdzono realizację wszystkich wniosków;
- nieprawidłowości przy jednostronnej zmianie warunków pracy i płacy w drodze wypowiedzenia – 2 wnioski, z czego potwierdzono realizację wszystkich wniosków.

Zbiorcza analiza okresów na jakie zawierane były umowy terminowe wykazała, że najwięcej umów zawieranych było na okresy w przedziale od 6 miesięcy do roku (477 umów) oraz na okres od roku do 3 lat (449 umów). Kolejny przedział stanowiły umowy terminowe zawierane na okres powyżej 3 lat do 5 lat (285 umów). Powyższe wskazuje, że wśród kontrolowanych pracodawców największym zainteresowaniem cieszyły się umowy terminowe zawierane na okres od 6 miesięcy do 1 roku (477 umów), które stanowiły 31,10% wszystkich zbadanych umów terminowych.

Najczęstsze przyczyny naruszeń prawa, to: brak profesjonalnych firm kadrowo płacowych, pracodawcy wskazują, że błędy generowane są przez firmy zewnętrzne działające w zakresie księgowo-kadrowym, którym pracodawcy powierzają prowadzenie dokumentacji; brak znajomości aktualnych przepisów prawa, doktryny, orzeczeń sądów - nie wszyscy pracodawcy oraz firmy zewnętrzne prowadzące sprawy księgowo-kadrowe przykładają uwagę do przepisów prawa oraz ich interpretacji, wykładni; błędy przy sporządzaniu umów o pracę - wynikające z pośpiechu, niedopatrzenia, problemy interpretacyjne dotyczące przepisów prawa pracy – umowy terminowe po zmianach w Kodeksie pracy.

Podczas czynności kontrolnych inspektorzy pracy udzielili pracodawcom porad prawnych w łącznej liczbie 404.

Przestrzeganie przepisów prawa pracy przy zatrudnianiu w zakresie zawieranie umów terminowych **w placówkach handlowych** wielkopowierzchniowych oraz mniejszych sklepach było przedmiotem kontroli w 9 placówkach handlowych. Zbiorcza analiza okresów

na jakie zawierane były umowy terminowe wykazała, że najczęściej umów zawieranych było na okresy w przedziale od 3 do 5 lat (101 umów) oraz w przedziale od roku do 3 lat (67 umów). Kolejny przedział stanowiły umowy terminowe zawierane na okres od 3 miesięcy do roku (16 umów). Powyższe wskazuje, że wśród kontrolowanych pracodawców największym zainteresowaniem cieszyły się umowy terminowe zawierane na okres powyżej 1 roku (170 umów), które stanowiły 85,42% wszystkich zbadanych umów terminowych.

Inspektorzy pracy wydali łącznie 12 wniosków dotyczących nieprawidłowości w zakresie sporządzania i potwierdzania na piśmie rodzaju i warunków umów o pracę. Najczęstsze błędy to: wskazywanie w umowach o pracę jako miejsca wykonywania pracy „terenu całego kraju”; brak jednoznacznego określenia rodzaju zawartej umowy o pracę (terminowa, bezterminowa) oraz przysługującego wynagrodzenia za pracę, a także nie wskazywanie daty zapoznania się z warunkami pracy.

Wśród kontrolowanych pracodawców największym zainteresowaniem cieszyły się umowy terminowe zawierane na okres powyżej 1 roku (170 umów), które stanowiły 85,42% wszystkich zbadanych umów terminowych.

Kontrole, iż pracodawcy w dalszym ciągu naruszają podstawowe przepisy prawa pracy w zakresie sporządzania umów o pracę. Za główną przyczynę powstawania nieprawidłowości można wskazać z jednej strony niedopatrzenie, pośpiech i nieznaną przepisów prawa przez pracodawców, a z drugiej strony powierzanie spraw kadrowych firmom zewnętrznym (biurom rachunkowym).

Podczas czynności kontrolnych inspektorzy pracy udzielili pracodawcom porad prawnych w łącznej liczbie 44.

Mając na względzie dbałość o przestrzeganie przepisów o **zatrudnieniu osób niepełnosprawnych**, przeprowadzono 6 kontroli przedsiębiorców zatrudniających osoby niepełnosprawne (posiadających oraz nieposiadających statusu zakładu pracy chronionej), badając przestrzeganie przepisów o zawieraniu umów terminowych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zagadnień objętych kontrolą. Inspektorzy w ramach prowadzonych kontroli regulowali inne zagadnienia związane z czasem pracy, wynagrodzeniami za pracę oraz urlopami wypoczynkowymi.

Podczas czynności kontrolnych inspektorzy pracy udzielili pracodawcom porad prawnych w łącznej liczbie 22.

2. Egzekwowanie praw pracowniczych w zakresie wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy.

W 2015 roku w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu w praktyce nadzorczo-kontrolnej, podobnie jak w roku minionym, dominowały problemy nierealizowania przez pracodawców obowiązków w zakresie wypłaty świadczeń ze stosunku pracy. Stan przestrzegania przepisów prawa pracy w zakresie wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń pracowniczych w stosunku do roku poprzedniego nie zmienił się i znacznie odbiega od stanu postulowanego w przepisach prawa pracy. Stwierdzone podczas kontroli przyczyny tego rodzaju naruszeń prawa są zróżnicowane. W znacznej mierze wynikają z zatorów płatniczych i utraty przez pracodawców płynności finansowej, ale nadal w pewnym stopniu także z zaniechanych przez pracodawców powinności w zakresie wypłaty świadczeń.

Problematykę tę kontrolowano w związku z realizacją kontroli skargowych, w ramach prowadzonych tematów stałych ujętych w planie centralnych, a także podczas kontroli różnych branż.

A. Kontrole przeprowadzone w wyniku skarg pracowniczych dotyczących wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń.

Interwencje inspektorów pracy, podejmowane najczęściej na wniosek byłych pracowników, dotyczyły pracodawców, którzy odczuwali skutki dekoniunktury gospodarczej lat ubiegłych i nie stali się beneficjentami poprawiającej się sytuacji na rynku pracy. Wzrost liczby miejsc pracy nie jest równoznaczny z odzyskaniem całkowitej zdolności płatniczej przez poszczególnych pracodawców, którzy utracili płynność finansową.

Wahania kwot wyegzekwowanych świadczeń pieniężnych w kolejnych latach związane są przede wszystkim ze zmienną liczbą upadłości pracodawców lub faktyczną likwidacją podmiotów kontrolowanych (zaprzestania działalności lub zatrudniania osób fizycznych), co skutkuje obiektywną niemożnością wdrożenia skutecznej egzekucji.

W 2015 roku w OIP w Poznaniu inspektorzy pracy w związku z kontrolami skargowymi wydali 432 (bez decyzji uchylonych, wygaszonych) decyzje płatnicze dotyczące **3441** pracowników w 169 zakładach pracy na łączną kwotę **7.695.581,52** zł. W przeliczeniu na jeden zakład kwota nakazana do zapłaty wyniosła w 2015 r. **45.535,99** zł, a zatem **znacznie obniżyła się** (o ok. 38,5%) w stosunku do roku ubiegłego (74.084,71).

B. Informacja o kontrolach, w których było badane zagadnienie wynagrodzenia za pracę.

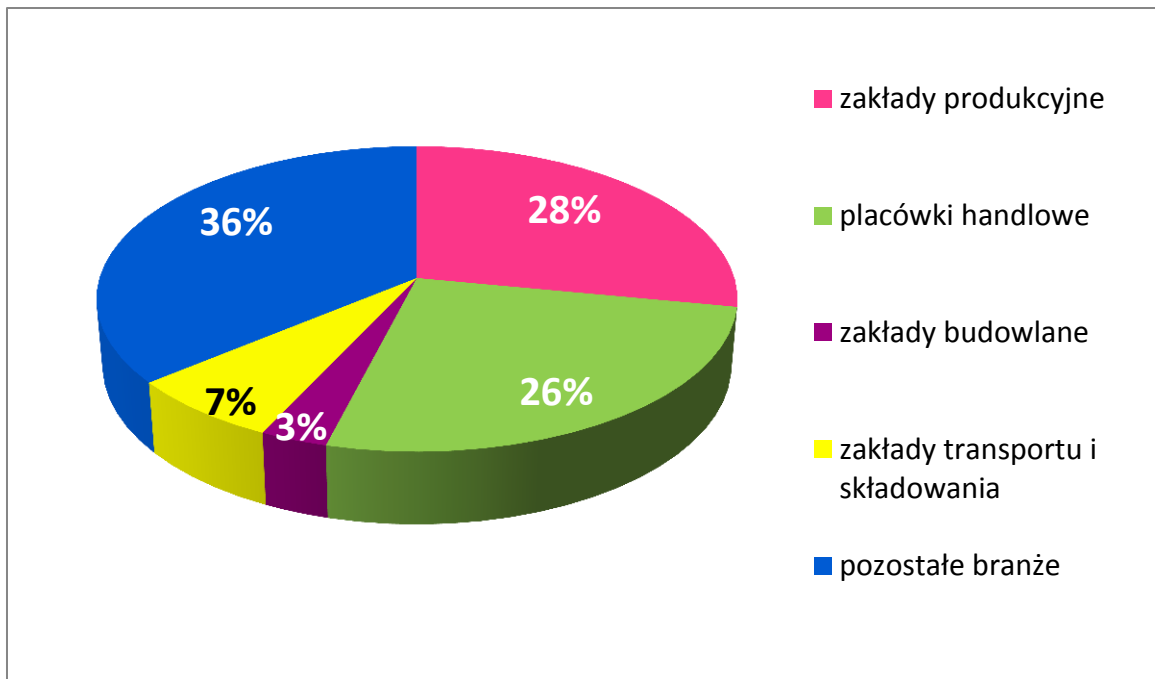
W 2015 roku **774** kontrole, dotyczące m.in. wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń ze stosunku pracy, zostały **wywołane skargami** pracowniczymi. Ponadto w **1649** kontrolach, czyli w co piątej kontroli, **inspektorzy pracy badali terminowość wypłacenia** wynagrodzenia za pracę.

We wszystkich takich kontrolach wydano **9.636 wniosków** w wystąpieniach, z których 541 dotyczyło niewypłacenia lub nieterminowego wypłacenia wynagrodzenia za pracę. Także **260 decyzji płacowych** z kontroli (bez decyzji uchylonych, wygaszonych) dotyczyło niewypłacenia lub nieterminowego wypłacenia wynagrodzenia za pracę. Wszystkich decyzji, dotyczących świadczeń ze stosunku pracy, było **654** (bez decyzji uchylonych, wygaszonych).

C. Kontrole planowe dotyczące wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń.

Kontrole **ukierunkowane na sprawdzenie u wybranych pracodawców** problematyki wypłaty wynagrodzeń, **wraz z rozpoznaniem przyczyn i skutków zaniechań** pracodawców dla pracowników, prowadzone były w okresie od 01.01.2015 r. do 31.12.2015 r., zgodnie z programem działania Państwowej Inspekcji Pracy na 2015 rok, w ramach działania PIP: „**Egzekwowanie praw pracowniczych w zakresie wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy – w zakładach różnych branż**”.

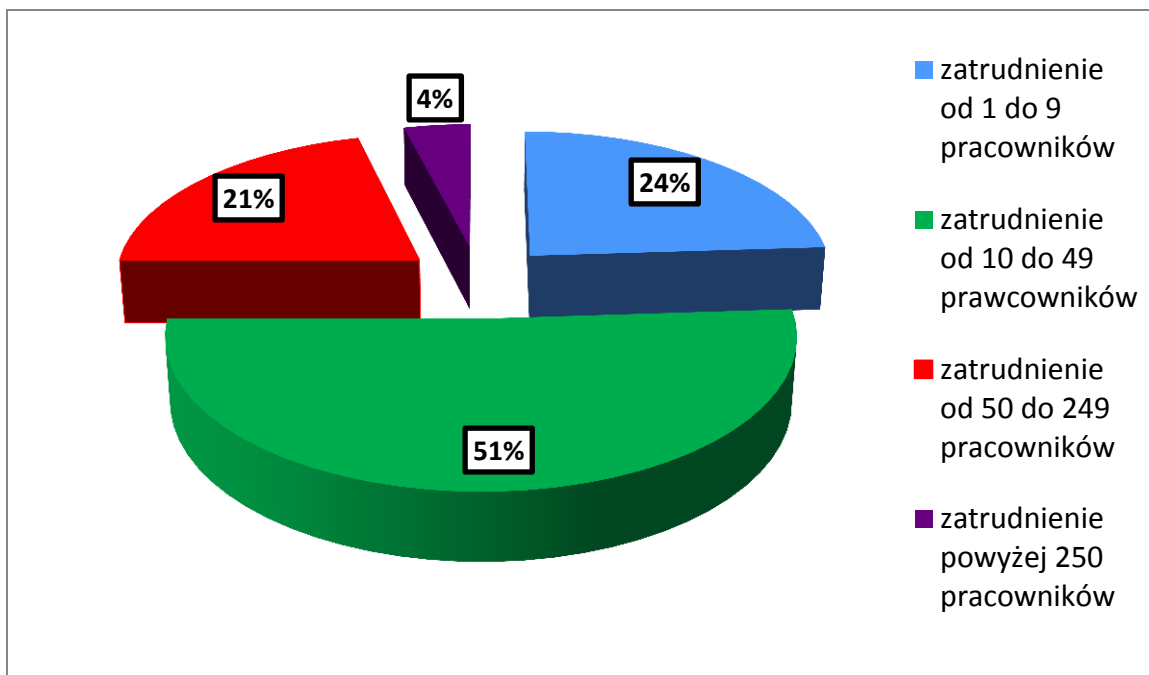
Z ogólnej liczby **100** kontroli: **28** przeprowadzono w zakładach produkcyjnych, **26** – w placówkach handlowych, **3** – w zakładach budowlanych, **7** – w zakładach transportu i składowania, **36** – w zakładach pozostałych branż.

Wykres 43. Struktura branżowa kontrolowanych przedsiębiorstw.

Inspektorzy pracy przeprowadzili kontrole u pracodawców z następującym przedziałem zatrudnienia:

- 1 - 9 pracowników - 24 czynności kontrolnych,
- 10 - 49 pracowników - 51 czynności kontrolnych,
- 50 - 249 pracowników - 21 czynności kontrolnych,
- powyżej 250 pracowników - 4 czynności kontrolnych.

Wykres 44. Struktura zatrudnienia w kontrolowanych przedsiębiorstwach.

W skontrolowanych zakładach pracy zatrudnionych było łącznie **8 392 pracowników**, w tym **3 369 kobiet** i **37 pracowników młodocianych**. Stwierdzone nieprawidłowości w zakresie realizowanego tematu dotyczyły **1 969 pracowników** na łączną kwotę **2 001 606 zł**. W odniesieniu do lat poprzednich, **spadła kwota zaległości pieniężnych w przeliczeniu na jednego pracownika** i obecnie wynosi ona 1016,56 zł. Tendencja ta występuje już od kilku lat. W 2014 r. kwota ta wynosiła 1 392,87 zł a w 2013 r. 1 593,60 zł.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości w 2015 roku należały:

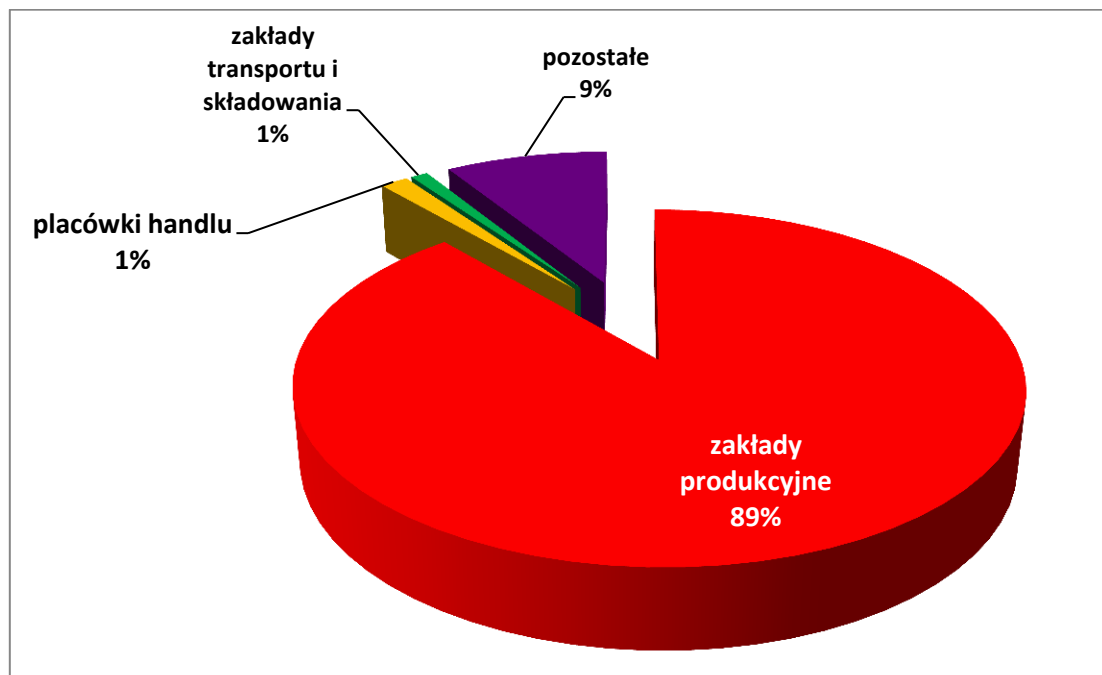
- niewypłacanie i nieterminowe wypłacanie wynagrodzenia za pracę,
- niewypłacanie wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych
- niewypłacanie wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy i ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy,
- niewypłacanie ekwiwalentu za używanie własnej odzieży i za pranie i naprawę odzieży.

Inspektorzy pracy wyegzekwowali dla **1 680 pracowników 1 878 945 zł**, tj. 93,9 % kwot zobowiązań zawartych w wydanych decyzjach, w tym:

- podczas kontroli **1 274 675 zł (prawie 64% wyegzekwowanych świadczeń)**, w tym:
 - na podstawie poleceń ustnych **1 170 644 zł**
 - na podstawie decyzji płatniczych **104 031 zł**

- na podstawie pozostałych decyzji płatniczych 345 367 zł
- na podstawie wystąpień 258 903 zł.

Brak środków finansowych dotyka przede wszystkim przedsiębiorstwa branży produkcyjnej, w szczególności zakłady produkujące maszyny i urządzenia oraz środki transportu. Ponadto nieprawidłowości w zakresie wypłaty wynagrodzenia za pracę wystąpiły również w prywatnych szkołach wyższych, które spowodowane były obniżonym naborem studentów w związku z pogłębiającym się niżem demograficzny. Część pracodawców mających przejściowe problemy finansowe realizuje obowiązek wypłaty wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń pracowniczych dopiero podczas czynności kontrolnych wykonywanych przez inspektorów pracy. W ten sposób korzystają z nieformalnego wsparcia finansowego kosztem pracowników. Sytuacja taka wystąpiła w bieżącym roku w znacznie większej skali niż w roku poprzednim.

Wykres 45. Wygzekkwowane świadczenia ze stosunku pracy w poszczególnych sektorów gospodarczych.

Podobnie jak w latach poprzednich, występują nieprawidłowości w zakresie zapewnienia pracownikom przeciętnie 5-dniowego tygodnia pracy, spowodowane przede wszystkim brakiem regulacji w zakresie finansowej rekompensaty dla pracowników za pracę w szóstym dniu tygodnia. Mimo, iż przepis art.151³ Kodeksu pracy w sposób jednoznaczny nakłada na pracodawcę obowiązek udzielenia dnia wolnego w zamian za pracę w dniu wolnym, wynikającym z przeciętnie pięciodniowego tygodnia pracy, praktyka wskazuje, iż spory odsetek zakładów nie mając możliwości udzielenia w takiej sytuacji dnia wolnego,

wypłaca w zamian pracownikom wynagrodzenie z dodatkiem. Należy jednak zaznaczyć, iż rekompensowanie pracy w dni wolne dodatkowym wynagrodzeniem, realizowane jest również pod naciskiem pracowników, którzy są zainteresowani zwiększeniem swoich zarobków.

Niezmiennie od lat występuje problem w zakresie treści i zapisów regulaminów wynagradzania, których obowiązek stosowania wprowadził ustawodawca dla pracodawców zatrudniających co najmniej 20 pracowników. Regulaminy te powinny określać warunki wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą. Praktyka jednak dowodzi, iż większość pracodawców ogranicza się do zapisania w ww. regulaminach bardzo ogólnikowych informacji dotyczących sposobu wynagradzania oraz do przytaczania treści poszczególnych artykułów Kodeksu pracy dotyczących obligatoryjnych składników wynagradzania i innych świadczeń, takich jak: dodatek za pracę w godzinach nadliczbowych i w porze nocnej, odprawy oraz ekwiwalentu za urlop. Brak w nich natomiast szczegółowych zasad i kryteriów przyznania wynagrodzenia, ze szczególnym uwzględnieniem dodatków, premii i nagród wypłacanych przez pracodawcę. Regulaminy te nie spełniają więc roli, jaką przewidział dla nich ustawodawca, tj. pełnoprawnego źródła prawa pracy w zakładzie.

Inspektorzy pracy, w związku ze stwierdzonymi wykroczeniami, skierowali **1 wniosek o ukaranie** do sądu rejonowego. Sąd w zakończonej już sprawie nałożył karę grzywny w wysokości **1 500,00 zł**. W 2014 r. średnia kwota kary grzywny nałożona w postępowaniu przed sądem była znacznie wyższa - wyniosła **3 250,00 zł**.

Ponadto inspektorzy pracy, z całą konsekwencją, stosowali dostępne środki o charakterze represyjnym – wymierzili **50 mandatów karnych kredytowanych** na łączną kwotę **60 500,00 zł**. Średnia kwota grzywien nałożonych w drodze mandatu karnego wyniosła **1 213,00 zł** i była nieznacznie mniejsza od średniej z 2014 r. wynoszącej **1 271,93 zł**.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczące wypłaty wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy w zakładach różnych branż, potwierdzana od co najmniej 5 lat ich powtarzalność i podobna skala, wskazują na potrzebę prowadzenia przez PIP ukierunkowanych kontroli. **Źródła naruszeń prawa pracy** należy szukać głównie w **braku środków finansowych** i **nieznajomości przepisów**, w mniejszym zakresie w niewłaściwej metodzie obliczania oraz pomyłkach przy obliczaniu i odmowie wypłaty. Często stwierdzone w toku kontroli, zwłaszcza w małych zakładach pracy, **słabe przygotowanie merytoryczne pracowników służb kadrowo-płacowych** stanowi jedną z głównych przesłanek występowania nieprawidłowości. Wskazane jest zatem **położenie większego nacisku na działalność profilaktyczno-szkoleniową i popularyzatorską**, prowadzoną przez

inspektorów pracy w środkach masowego przekazu oraz na spotkaniach seminaryjnych z pracodawcami.

Łącznie kwota wyegzekwowanych świadczeń w roku 2015 do dnia 31.12.2015 r. wynosi **21.646.880,57** zł (razem z poleceniami), w tym w wyniku wydanych decyzji nakazowych **7.726.882,06** zł, wniosków: **7.920.184,03** zł, poleceń: **5.999.814,48** zł. (stan na 17.02.2016 r.).

Łączna kwota wyegzekwowanych świadczeń w roku 2013 do dnia 31.12.2013 r., wynikających ze środków prawnych wydawanych tylko w 2013 r., wyniosła 29.004.506,67 zł (razem z poleceniami), w tym w wyniku wydanych decyzji nakazowych 14.814.114,69 zł. Natomiast łączna kwota wyegzekwowanych świadczeń w roku 2014 do dnia 31.12.2014 r. wyniosła 33.578.042,30 zł (razem z poleceniami), w tym w wyniku wydanych decyzji nakazowych 17.701.423,30 zł, wniosków: 9.296.904,07 zł, poleceń: 6.579.714,93 zł.

Kwota wyegzekwowanych świadczeń ze stosunku pracy zmniejszyła się w stosunku do roku ubiegłego o ok. 35%. Skuteczność realizacji decyzji nakazujących wypłatę wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy pozostała na poziomie roku ubiegłego. Oceniając skuteczność zastosowanych środków prawnych należy stwierdzić stosunkowo wysoką efektywność poleceń, które realizowane są prawie w 100% jeszcze w czasie kontroli.

3. Legalność zatrudnienia

A. Kontrole legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej obywateli polskich.

Zatrudniania na podstawie kontraktów lub działalności gospodarczej na własny rachunek albo zatrudniania na podstawie umów cywilnoprawnych zamiast zawarcia umowy o pracę, to obszary naruszeń prawa, stanowiące przedmiot kontroli w zakresie legalności zatrudnienia, w tym zatrudnienia obcokrajowców. W roku 2015 przeprowadzono ponad **2400 kontroli w zakresie legalności zatrudnienia**, które ujawniły takie same nieprawidłowości, które występowały w latach poprzednich, tj.: brak potwierdzenia na piśmie umowy o pracę, zawieranie umów cywilnoprawnych w warunkach, w których zgodnie z art. 22 § 1 Kodeksu pracy powinna być zawarta umowa o pracę, nieterminowe zgłaszanie do obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, brak powiadomienia powiatowego urzędu pracy o podjęciu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przez bezrobotnych, nieopłacanie i nieterminowe

opłacanie składek na Fundusz Pracy. Łącznie we wszystkich kontrolowanych podmiotach zatrudnionych było **59 168** pracowników.

W pięciu podstawowych działach gospodarki to jest: handel i naprawy, przetwórstwo przemysłowe, budownictwo, zakwaterowanie i usługi gastronomiczne oraz transport i gospodarka magazynowa – przeprowadzono aż 81% ogólnej liczby kontroli.

W 2015 roku, inspektorzy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu, w ramach kontroli legalności w **okresie wakacyjnym** (01.06.2015-30.09.2015) przeprowadzili – w ramach zadania „Egzekwowanie przestrzegania przepisów prawa pracy i legalności zatrudnienia w podmiotach powierzających pracę w sezonowych placówkach handlowych, punktach gastronomicznych i przedsiębiorstwach świadczących usługi hotelarskie” – **175 kontroli w miejscowościach turystycznych** lub miejscach, w których zlokalizowane były placówki handlowe, w tym **punkty gastronomiczne**. Kontrole te potwierdziły, że najczęściej dopuszczają się naruszenia przepisów o legalności zatrudnienia przedsiębiorcy prowadzący usługi gastronomiczne i hotelarskie.

Nieprawidłowość wynikająca z nielegalnego zatrudnienia wystąpiła w dalszym ciągu w znacznej liczbie przypadków. W przeprowadzonych kontrolach ujawniono łącznie: **175** przypadków braku potwierdzenia na piśmie rodzaju i warunków zawartej z pracownikiem umowy o pracę, co z ogólnej liczby 14361 zbadanych stanowi **1,2%**, **267** przypadków niezgłoszenia osoby wykonującej pracę do ubezpieczenia społecznego, co z ogólnej liczby 15752 zbadanych stanowi **1,6%**, **89** bezrobotnych nie powiadomiło PUP o podjęciu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub pozarolniczej działalności, co stanowi **7,3%** z ogólnej liczby 1211 badanych osób.

Kontrole wykazały znaczną liczbę **przypadków nieopłacania składki na Fundusz Pracy** – zadłużenie na rzecz Funduszu Pracy wyniosło **867 493** zł za 8758 osób, w stosunku do 34.865 osób badanych. Przy nieznacznym spadku poziomu stopy bezrobocia w Wielkopolsce w 2015 r. nie można zauważyć istotnych zmian liczbowych w ujawnionych nieprawidłowościach w ubiegłym roku w stosunku do lat 2013 i 2014. Liczby przeprowadzonych kontroli w OIP Poznań, z zakresu legalności zatrudnienia w ciągu ostatnich 3 lat różnią się bardzo nieznacznie. Tym niemniej można ostrożnie założyć, na podstawie danych z ujawnionych (za 2013, 2014 i 2015 r.) najistotniejszych nieprawidłowości, że ich liczba, z pewnym wyjątkiem, z roku na rok maleje. Malejąca tendencja nie dotyczy opłacania składek na Fundusz Pracy, w tym zakresie ujawniła się tendencja przeciwna.

Kontrolowani w 2015 r. w trakcie kontroli i w wyniku realizacji wystąpień pokontrolnych potwierdzili na piśmie w **155 przypadkach rodzaj i warunki zawartej z pracownikiem umowy o pracę**, oraz **zgłosili do ubezpieczenia społecznego 247 osób** oraz **opłacili zaległe składki na Fundusz Pracy za 8185 osób** w łącznej kwocie **440 570 zł**.

W 2015 r. inspektorzy pracy, tak samo jak w latach poprzednich rozprawdzili materiały informacyjne z zakresu legalności zatrudnienia przede wszystkim wśród osób poszukujących pracę, wykonujących pracę na innej podstawie niż umowy o pracę, jak również wśród przedsiębiorców i pracodawców. Działania te powiązane były z programami promocyjno-prewencyjnymi, a także wynikały z prowadzonej od wielu lat współpracy z powiatowymi urzędami pracy. Należy tu wymienić:

- ◆ stoisko na Targach Pracy zorganizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim – 03.03.2015 r.,
- ◆ stoisko na Targach Pracy zorganizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Ostrzeszowie – 12.03.2015 r.,
- ◆ udział w X Powiatowych Targach Edukacji i Pracy w Szamotułach zorganizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Szamotułach – 13.03.2015 r.,
- ◆ stoisko informacyjne w ramach 3 Targów Pracy w Grodzisku Wielkopolskim – 27.03.2015 r.,
- ◆ stanowisko informacyjne w ramach Giełdy Pracy dla osób niepełnosprawnych w Urzędzie Miasta w Poznaniu – 27.03.2015 r.,
- ◆ stoisko informacyjne podczas Regionalnej Narady Leśników oraz Regionalnego Konkursu Drwali w Złotowie – 02.07.2015 r.,
- ◆ punkt informacyjny w ramach Targów AGRO –SHOW – 18- 20.09.2015 r.,
- ◆ stoisko na Powiatowych Targach Pracy w Kępnie zorganizowanych przez Starostwo Powiatowe w Kępnie oraz PUP w Kępnie – 21.10.2015 r.,
- ◆ stanowisko informacyjne podczas Targów Pracy na Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu – 24.11.2015 r.

Osobnego omówienia wymaga Konferencja pod nazwą „**Legalna i stała praca – to się opłaca**” – zorganizowana w Pile, w dniu 26 czerwca 2015 r. z inicjatywy Senatora RP Mieczysława Augustyna, Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu oraz Izby Gospodarczej Północnej Wielkopolski. Senator Mieczysław Augustyn, rozpoczynając konferencję, zwrócił uwagę na potrzebę wprowadzenia zarówno nowych rozwiązań prawnych jak i zmian obowiązujących, które będą zachęcały pracodawców do legalnego i stałego zatrudnienia. Przedstawicielka Urzędu Pracy w Pile przedstawiła formy wsparcia

pracodawców tworzących nowe miejsca pracy. W konferencji uczestniczyło ok. 120 osób (pracodawców, pracowników, przedstawicieli organów publicznych oraz pracowników służby bhp z terenu powiatów pilskiego, chodzieskiego, czarnkowsko-trzcianeckiego, złotowskiego oraz wągrowieckiego).

Podobnie jak w latach poprzednich **najczęściej podejmowano współpracę** ze starostami powiatów (93 powiadomienia oraz 1 kontrola przeprowadzona na wniosek Powiatowych Urzędów Pracy), Zakładem Ubezpieczeń Społecznych (111 powiadomień, 17 kontroli na wniosek), urzędami skarbowymi (87 powiadomień, 32 kontroli na wniosek i 1 kontrola wspólna). Inspektorzy pracy przeprowadzili również 3 wspólne kontrole z Policją i skierowali do organu 9 powiadomień. Do Prokuratury skierowano 9 powiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

B. Kontrole legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców.

Na terenie działania Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu w 2015 r. w zakresie **legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców** przeprowadzono **253** kontrole, 67% więcej niż w roku 2014 r. Kontrolą objęto **2377**, tj. 58 % więcej niż w roku 2014 r. **cudzoziemców w tym 2273 z nieposiadających obywatelstwa państw członkowskich UE/EOG lub Szwajcarii.**

Województwo wielkopolskie charakteryzuje się równomiernym rozwojem gospodarczym przy znacznym stopniu uprzemysłowienia. Należy zauważyć, iż ponad 60% powierzchni województwa stanowią użytki rolne. Gospodarka regionu charakteryzuje się silną pozycją sektora przedsiębiorstw. Wiodącymi branżami pozostają: budownictwo, handel, przetwórstwo przemysłowe, transport. W tych też branżach cudzoziemcy byli zatrudniani jako pracownicy/zleceniobiorcy przy pracach prostych, na stanowiskach robotników przemysłowych, operatorów i monterów maszyn i urządzeń, pracowników gospodarstw rolnych i kierowców.

Na **726 cudzoziemców** objętych kontrolą, od których wymagane było zezwolenie na pracę – **zezwolenia nie posiadało 70 cudzoziemców (10% objętych kontrolą)**, w tym 69 obywateli Ukrainy. Należy zauważyć coraz częstsze powierzanie pracy cudzoziemcom (w zdecydowanej większości obywatelom Ukrainy) przez agencje zatrudnienia świadczące usługi m.in. w zakresie pracy tymczasowej, które wskazują swą siedzibę w innych województwach, co powoduje utrudnienia w przeprowadzeniu kontroli legalności zatrudnienia pracujących cudzoziemców. Powyższe zjawisko dotyczy również outsourcingu

pracowników - cudzoziemców z podmiotów zlokalizowanych poza granicami województwa, gdzie inspektor pracy przeprowadza kontrolę wyłącznie na podstawie okazanych dokumentów.

Biorąc pod uwagę dane liczbowe stwierdzonych w 2015 roku nieprawidłowości, jak i analizę kontroli przeprowadzonych w tym okresie, trzeba uznać, że naruszenia przepisów nie miały rażącego charakteru. Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości była **powierzchowna znajomość przepisów w zakresie legalności zatrudnienia cudzoziemców**, co spowodowało ich błędną interpretację, ale jednocześnie świadome poczynania pracodawcy zmierzające do zmniejszenia kosztów zatrudnienia, poprzez zgłaszanie nieprawdziwych danych mających wpływ na wysokość składek na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy.

Nieprawidłowości odnoszące się do legalności zatrudnienia bądź powierzenia innej pracy zarobkowej cudzoziemcom w przeważającej części zostały stwierdzone przez inspektorów pracy podczas podejmowanych kontroli rutynowych.

Wzrost zainteresowania polskich pracodawców zatrudnianiem obcokrajowców na zasadach uproszczonych skutkuje zwiększoną liczbą występujących nieprawidłowości. Problem nadużyć jest jednym z najczęściej występujących na rynku pracy. Do najczęstszych nadużyć zaliczyć można podejmowanie pracy u pracodawcy innego niż ten, który zarejestrował oświadczenie. Wprowadzona procedura uproszczona jest coraz częściej wykorzystywana do niedozwolonych praktyk, polegających na podejmowaniu przez cudzoziemców pracy u pracodawców, którzy nie zarejestrowali oświadczenia o zamiarze powierzenia wykonywania pracy lub rejestrowaniu oświadczeń przez nieuczciwych pośredników w celu innym niż powierzenie pracy cudzoziemcowi. Stwierdzić można również rejestrację oświadczeń bez fizycznej możliwości powierzenia wykonywania pracy przez dany podmiot, co wiąże się w dużym stopniu z problemem handlu oświadczeniami, a także wykorzystywanie procedury oświadczeń w celu delegowania pracowników z Ukrainy do Polski.

W roku 2015 Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu przeprowadził 5 kontroli w agencjach zatrudnienia. W zdecydowanej większości kontrole ujawniły nieprawidłowości dot. nielegalnego wykonywania pracy, tj. bez zezwolenia na pracę lub oświadczenia o zamiarze powierzenia wykonywania pracy. Ponadto kontrole wykazały rejestrację oświadczeń przez nieuczciwych pośredników w celu innym niż powierzenie pracy cudzoziemcowi.

W kilku przypadkach kontrole zostały przeprowadzone na podstawie informacji pochodzących od innych organów, tj. Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców

Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego. Współdziałanie z innymi organami, podobnie jak w 2014 r., polegało na przeprowadzaniu kontroli na wniosek organu współdziałającego, przeprowadzaniu wspólnych kontroli oraz powiadomieniu tych organów o wynikach kontroli. Współpraca obejmująca wspólne kontrole podejmowana była ze Strażą Graniczną, z której funkcjonariuszami przeprowadzono 2 kontrole i 2 z funkcjonariuszami Policji. Ze strony Straży Granicznej nie zarejestrowano odmowy udziału w kontroli – udzieleniu asysty inspektorom pracy. W 20 przypadkach o wynikach kontroli poinformowano Straż Graniczną, w 7 Wojewodę Wielkopolskiego, w 12 Fundusz Pracy.

W 4 przypadkach Komendant Placówki Straży Granicznej wydał cudzoziemcowi decyzję o zobowiązaniu do powrotu.

W 2015 r. zostały podjęte działania prewencyjne polegające na kolportażu wśród pracodawców i cudzoziemców podczas kontroli bezpłatnych broszur, ulotek, które obejmują kompleksową wiedzę na temat legalnego zatrudnienia i legalnie podejmowanej pracy. Inspektor pracy prowadziła szkolenie z zakresu legalności zatrudnienia cudzoziemców. Szkolenie było zorganizowane przy współpracy z NSZZ Solidarność i odbyło się w siedzibie Zarządu Regionu NSZZ Solidarność w Poznaniu.

Wyniki kontroli przeprowadzonych w 2015 r. w zakresie legalności zatrudnienia cudzoziemców wskazują, że **w województwie wielkopolskim liczba naruszeń obowiązujących przepisów nie jest znaczna.**

W wyniku stwierdzenia naruszenia przepisów w zakresie legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz zatrudniania cudzoziemców wszczęto postępowania w sprawach o wykroczenia. Do sądów karnych skierowano **38 wniosków o ukaranie.** W 24 przeprowadzonych i zakończonych prawomocnym wyrokiem postępowaniach wobec sprawców wykroczeń, sąd orzekł **kary grzywny** w łącznej kwocie **68 tys. zł.** (niektóre postępowania, zwłaszcza z wniosków o ukaranie skierowanych pod koniec 2015 r. nie zostały zakończone lub zostały wniesione sprzeciwy od wyroków wydanych w postępowaniu nakazowym). Inspektorzy pracy zastosowali wobec przedsiębiorców i cudzoziemców 15 środków wychowawczych. Wobec sprawców wykroczeń wszczęto też 16 postępowań **mandatowych** i wymierzono łącznie **kary grzywny** w kwocie **17 400 zł.**

4. Eliminowanie zagrożeń wypadkowych w budownictwie. Działalność kontrolna i prewencyjna.

Kontrole w budownictwie przeprowadzano w celu usunięcia zaobserwowanych rażących naruszeń przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy w miejscu wykonywania robót budowlanych. Prowadzono je dwutorowo, jako krótkie kontrole związane z bezpośrednim zagrożeniem życia i zdrowia (zadanie stałe planu pracy PIP) oraz w ramach planu centralnego: eliminacja zagrożeń wypadkowych w budownictwie, z obszarami kontrolnymi ujętymi w trzech tematach: „**Eliminowanie zagrożeń wypadkowych w budownictwie. Kontrole prac budowlanych i rozbiórkowych**”, „**Kontrole przy budowach i remontach dróg**” oraz „**Krótkie kontrole w budownictwie ukierunkowane na likwidację bezpośrednich zagrożeń dla życia i zdrowia pracujących**”. Prowadzone były również działania promocyjno-prewencyjne ujęte w ramy „**Programu prewencyjnego w budownictwie „Budowa. Stop wypadkom**”. Współdziałano także z partnerami społecznymi, szczególnie z ZZ "Budowlani", NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”, Polską Izbą Gospodarczą Rusztowań, Porozumieniem dla Bezpieczeństwa w Budownictwie oraz Wielkopolską Radą ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie, pełniącą funkcję konsultacyjno-doradczą Okręgowego Inspektora Pracy w Poznaniu.

4.1. Eliminowanie zagrożeń wypadkowych w budownictwie. Kontrole prac budowlanych i rozbiórkowych.

Kontrole prac budowlanych i rozbiórkowych realizowane są jako zadanie stałe, wieloletnie. Spostrzeżone w roku sprawozdawczym naruszenia przepisów stanowiły zagrożenie dla zdrowia i życia wykonujących pracę osób w szczególności pracowników wykonujących prace na wysokości, będących często źródłem sytuacji potencjalnie wypadkowych. Kontrole przeprowadzono na placach budów, gdzie realizowano prace budowlane związane z modernizacją obiektów, wymianą poszyc dachowych i ocieplaniem budynków oraz prace budowlane przy wznoszeniu nowych obiektów. Kontrole budów w 2015 roku, wzorem lat ubiegłych, ukierunkowane zostały głównie na małe budowy, gdzie zatrudniony jest jeden lub kilku wykonawców zatrudniających do 10 pracowników. Stałym nadzorem objęto także duże inwestycje na terenie Wielkopolski. Kontrole na tych budowach przeprowadzane były w jednym czasie przez kilku inspektorów pracy, tak aby można było skontrolować, oprócz generalnego wykonawcy, również jak największą liczbę podwykonawców.

Przeprowadzono **591** kontroli pracodawców wykonujących roboty budowlane na **330 terenach budów**, na których pracowały **4124** osoby (na umowę o pracę 3483). Największą liczbę wśród kontrolowanych podmiotów stanowiły **firmy zatrudniające do 10 pracowników**

– **454**, 115 kontrolowanych przedsiębiorców zatrudniało od 10 do 50 pracowników, a tylko 22 spośród kontrolowanych miały zatrudnienie powyżej 50 pracowników.

Ustalono, że w 2015 roku odnotowano, w odniesieniu do roku 2014, kilkuprocentowy **wzrost** występowania **nieprawidłowości** dotyczących **przygotowania pracowników do bezpiecznej pracy** (brak instruktażu stanowiskowego, orzeczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do wykonywanej pracy, niewyposażenie pracowników w odpowiednie środki ochrony indywidualnej) oraz organizacji pracy i stanowisk pracy (m.in.: niezabezpieczenie i nieoznakowanie stref i miejsc niebezpiecznych, brak lub niewystarczający nadzór nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, brak zabezpieczenia przejść i dojść do stanowisk pracy). **Spadła nieznacznie** liczba nieprawidłowości dotyczących uprawnień kwalifikacyjnych do obsługi maszyn budowlanych i urządzeń poddozorowych oraz zapewnienia pracownikom wykonującym prace budowlane odpowiednich pomieszczeń i urządzeń higienicznosanitarnych.

Podczas kontroli wydano łącznie **3759 decyzji**, w tym: **1747** decyzji pisemnych, (łącznie z wpisanymi do dzienników budów) oraz **2012** decyzji ustnych. Inspektorzy pracy wydali **487 decyzji wstrzymania prac**, które **dotyczyły 1520 pracowników**, w tym 272 na piśmie (dotyczyły 795 pracowników) i 215 decyzji ustnych (dotyczących 725 pracowników) oraz **skierowali 315 pracowników do innych prac, wydając 153 decyzje skierowania**. Ponadto inspektorzy podczas kontroli terenów budów skierowali do pracodawców **630 wnioski** wskazujące na nieprzestrzeganie przepisów prawa pracy. Wnioski pokontrolne dotyczyły 2525 pracowników, w tym 3 kobiet.

Decyzje inspektorów pracy **wyeliminowały w 2012** przypadkach bezpośrednio **zagrożenia życia i zdrowia** dla **819 pracowników**, co zapobiegło zdarzeniom wypadkowym.

Na podstawie rekontroli oraz informacji pracodawców przekazanych do OIP w Poznaniu ustalono, że do dnia sporządzenia sprawozdania **wykonano 3532** decyzje, co stanowi **93,96%** **wydanych decyzji** na terenach budów. Pracodawcy **zrealizowali** również **554 wnioski**, co stanowi **87.93 %** łącznie skierowanych wniosków dotyczących 2145 pracowników.

W wyniku przeprowadzonych kontroli inspektorzy nałożyli **289 mandatów** na kwotę łączną **335 680 zł**, skierowali do sądu z **1 wniosek o ukaranie** sprawcy za wykroczenia przeciwko prawom pracownika oraz zastosowali 65 środków wychowawczych.

Podczas kontroli terenów budów inspektorzy pracy współpracowali z innymi organami nadzoru powiadamiając je o zakresie i wynikach kontroli w sprawach dotyczących ustawowych uprawnień tych organów, np.: Państwowy Nadzór Budowlany (10 powiadomień), Urząd Dozoru Technicznego (12 powiadomień).

Najczęściej występującymi **nieprawidłowościami stwarzającymi bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia** pracowników oraz przyczynami ich powstawania, które usunięto w wyniku interwencji inspektorów pracy w trakcie trwania kontroli były:

- brak instruktażu stanowiskowego,
- brak badań lekarskich,
- brak wyposażenia w środki ochrony indywidualnej,
- brak zabezpieczenia terenu budowy przed dostępem osób nieupoważnionych,
- brak zabezpieczenia i oznakowania stref i miejsc niebezpiecznych,
- niewłaściwe składowanie i magazynowanie materiałów,
- brak ochrony przeciwporażeniowej dla instalacji elektrycznych, w tym zabezpieczenia przed uszkodzeniem mechanicznym,
- brak instrukcja bezpiecznego wykonywania robót,
- brak nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi:
- brak zabezpieczenia przejść do stanowisk pracy,
- brak zabezpieczenia otworów technologicznych,
- brak odbioru technicznego rusztowania przez osoby uprawnione,
- brak poręczy ochronnych przy pomostach roboczych na rusztowaniu,
- brak wypełnienia pomostami roboczymi,
- brak zakotwień rusztowania do stałych elementów obiektu budowlanego.

W porównaniu z rokiem ubiegłym, optymistycznie kształtowały się **wyniki kontroli, wskazujące na utrzymanie stanu przestrzegania przepisów i zasad bhp** w zakresie: wyposażenia pracowników w odzież i obuwie robocze, składowania i magazynowania materiałów, zabezpieczenia stanowisk pracy ochronami zbiorowymi, wyposażenia maszyn w osłony i zabezpieczenia elementów niebezpiecznych.

Działania kontrolno-prewencyjne prowadzone były, podobnie jak w roku 2014, w formie **stałego nadzoru nad dużymi inwestycjami**. Wszyscy uczestnicy procesu inwestycyjnego są zainteresowani daleko idącą współpracą z organami PIP. Przejawia się to w licznych **spotkaniach** organizowanych przez **inwestora lub generalnego wykonawcę przed rozpoczęciem dużej inwestycji**, jak również w **trakcie jej realizacji**. Na spotkaniach

uczestnicy procesu inwestycyjnego prezentują dobre praktyki dotyczące bezpiecznej pracy na terenie przyszłej budowy. Jest to również okazja do przeprowadzenia działań prewencyjnych przez inspektorów PIP.

W ramach **działań informacyjno-prewencyjnych, promując dobre praktyki, stałym nadzorem objęto trzy duże inwestycje realizowane w Wielkopolsce:** budowę Instalacji Termicznego Przekształcania Odpadów w Poznaniu, budowa Galerii Handlowo-Usługowej POSNANIA w Poznaniu, budowę Fabryki Samochodów Użytkowych Volkswagen Crafter w Białężycach pod Wrześnią. Generalni wykonawcy i podwykonawcy wpisują w swoje działania dobre praktyki na prowadzonych budowach. **Obejmują one** w szczególności:

- zawieranie porozumienia między pracodawcami, których pracownicy wykonywali jednocześnie pracę w tym samym miejscu, koordynator ds. bhp ma prawo: kontroli wszystkich pracowników w miejscu pracy, wydawanie poleceń w zakresie poprawy warunków pracy oraz przestrzegania przepisów i zasad bhp, oraz ochrony przeciwpożarowej, uczestniczenia w kontroli stanu bhp, występowania do poszczególnych pracodawców z zaleceniem usunięcia stwierdzonych zagrożeń wypadkowych i uchybień w zakresie bhp,
- stosowanie na terenie budowy tablic informacyjnych bhp, jako środka przekazu informacji w zakresie bhp między głównym wykonawcą a pracownikami i podwykonawcami oraz wykonującymi pracę lub przebywającymi na terenie budowy,
- dodatkowe oznakowanie strefy zasięgu żurawia na długości ogrodzenia terenu budowy, której nie można przekraczać hakiem lub najdalej wysuniętym punktem ładunku zawieszonym na haku, lampami koloru czerwonego zasilanymi napięciem 24V, rozmieszczonymi w odległości 6 metrów oraz tablicami ostrzegawczo-informacyjnymi o treści „UWAGA ! ZASIĘG PRACY ŻURAWIA”,
- określanie na piśmie zakresu obowiązków kierowników robót oraz obowiązków i uprawnień koordynatora ds. bhp,
- organizowanie w każdym tygodniu dwóch spotkań z wykonawcami, których celem jest koordynacja robót na terenie budowy pod względem bezpieczeństwa pracy oraz koordynacja działań i zadań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim uczestnikom procesu budowlanego oraz osobom trzecim,
- stosowanie podczas robót szalunkowych systemowych zabezpieczeń typu ALSINA osadzonych w tulejach przygotowanych w zalewanych wcześniej słupach,
- instalowanie na dachach, tam gdzie zastosowanie balustrad nie było możliwe ze względu na wysokość krawędzi ścianek kolankowych znajdujących się poniżej 1,1

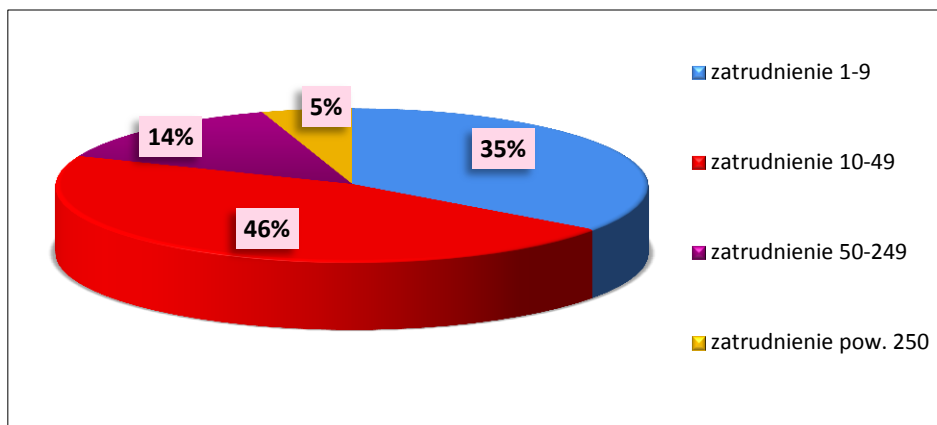
metra od poziomu dachu, lin stalowych na wysokości 1,1 metra, mocowanych do tych ścianek za pomocą kotew z oczkiem i śrub rzymskich,

- umieszczanie tablicy informacyjno-ostrzegawczej „UWAGA BRAK BARIEREK OCHRONNYCH, UŻYWAJ SZELEK BEZPIECZEŃSTWA, NIEUPOWAŻNIONYM WSTĘP WZBRONIONY”,
- stosowanie do transportu materiałów pomiędzy piętrami wysuwnicy stalowej, zapewniającej bezpieczne wykonywanie robót transportowych,
- zawieszanie na tablicy ogłoszeń lustra z napisem, cyt. „Każdy, kto spojrzy w to lustro, jest osobą odpowiedzialną za BHP na tej budowie”,
- zabezpieczanie i oznakowanie czerwonymi plastikowymi grzybkami końcówek wystających prętów zbrojeniowych,
- umieszczanie znaków informacyjno-kierunkowych wskazujących, gdzie na budowie znajduje się wejście do budowanego obiektu, gaśnica, apteczka,
- używanie codziennej listy kontrolnej bhp przez pracowników nadzoru: „Co należy sprawdzić”, np. analiza zagrożeń w miejscu pracy, używanie środków ochrony indywidualnej, kontrola sprzętu, koordynacja prac i ich zabezpieczenie,
- dokonywanie codziennego obchodu budowy przez kierownika budowy, inżynierów budowy, kierowników podwykonawcy zgodnie z codzienną listą kontrolną,
- stosowanie regulaminu budowy, który nakazuje noszenie kamizelek odblaskowych i kasków przez wszystkie osoby wchodzące na teren budowy oraz kierowców wychodzących na zewnątrz pojazdów poruszających się po budowie.

Na budowach objętych tymi działaniami w 2015 roku nie doszło do śmiertelnych wypadków przy pracy.

4.2. Kontrole prac przy budowie i remontach dróg.

W Okręgowym Inspektoracie Pracy w objęto kontrolami **57 podmiotów**, w których pracowały **983** osoby, a w tym 904 zatrudnione na podstawie umów o pracę. Dobór budów do kontroli został oparty na rozpoznaniu terenu objętego właściwością OIP, a także na informacjach o realizowanych budowach wynikających ze zgłoszeń zamiaru rozpoczęcia budowy oraz skargach składanych do Państwowej Inspekcji Pracy. W 2015 r. dominowały kontrole terenów budowy, na których prace wykonywały przedsiębiorstwa zatrudniające do 49 pracowników.

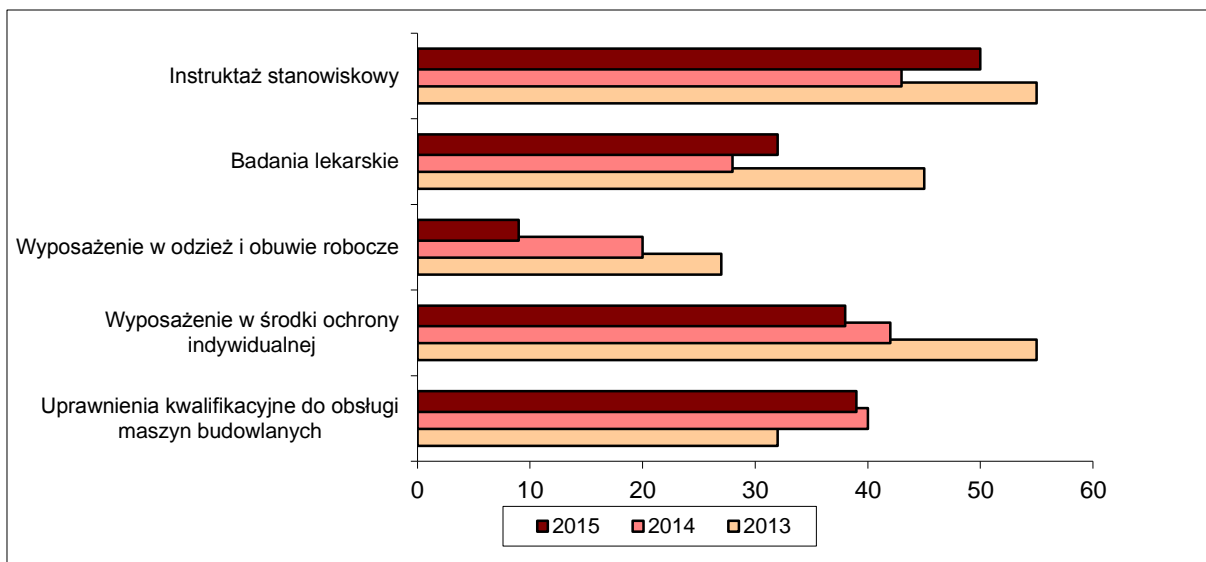

Wykres 46. Liczba skontrolowanych podmiotów wg zatrudnienia.

W kontrolach terenów budów wydano łącznie **314** decyzji, w tym **287** decyzji terminowych, **11 decyzji wstrzymania prac** powodujących bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia pracujących, **1** decyzję **zakazania wykonywania pracy** w miejscu, w którym stan warunków pracy stanowił bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, **13 decyzji skierowania do innych prac** pracujących dopuszczonych do pracy wbrew obowiązującym przepisom przy pracach wzbronionych, szkodliwych lub niebezpiecznych, **1** decyzji **nakazania wstrzymania eksploatacji maszyn i urządzeń**, gdy ich eksploatacja powodowała bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, **1** decyzję nakazania ustalenia, w określonym terminie, okoliczności i przyczyn wypadku. W wyniku przeprowadzonych kontroli skierowano do pracodawców **73 wnioski** w wystąpieniach, dotyczących usunięcia wskazanych nieprawidłowości.

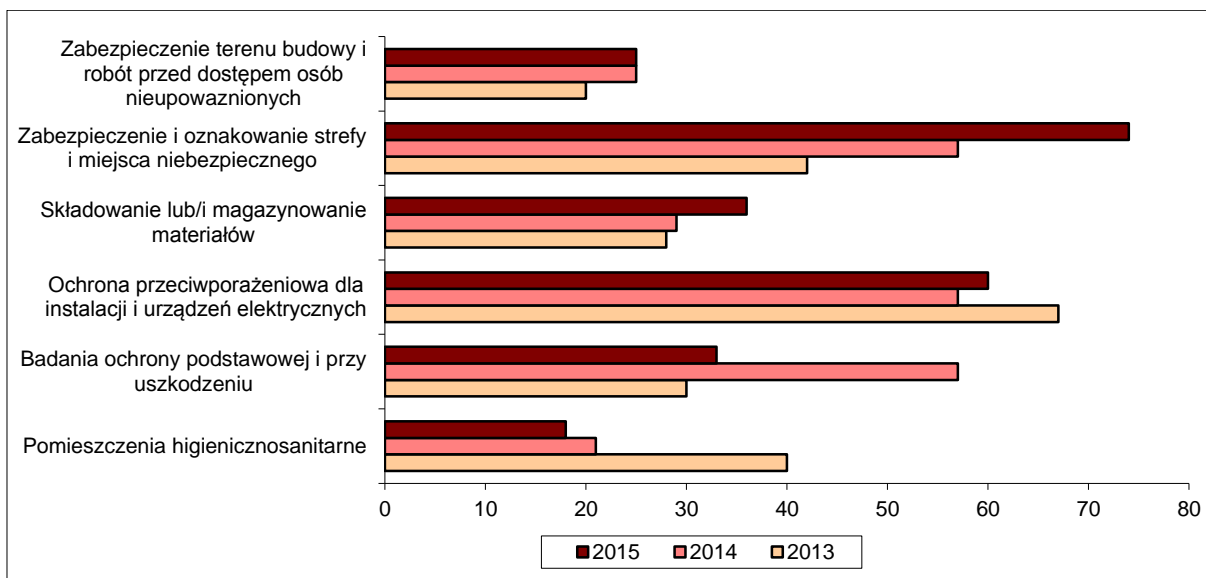
W związku ze stwierdzonymi wykroczeniami za stwierdzone wykroczenia przeciwko prawom pracownika łącznie zastosowano **15** mandatów na łączną kwotę 16 750 zł, w 10 przypadkach zastosowano środek wychowawczy.

W porównaniu z wynikami kontroli z 2014 r. ujawniono **wzrost** nieprawidłowości dotyczących: szkoleń stanowiskowych, badań lekarskich. Jednocześnie odnotowano **mniej** nieprawidłowości dotyczących dostarczania pracownikom odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej, a także naruszeń prawa polegających na zatrudnianiu osób bez wymaganych kwalifikacji do obsługi maszyn i urządzeń budowlanych.

Wykres 47. Struktura nieprawidłowości w latach 2013-2015 (w procentach).

W porównaniu z wynikami kontroli z lat poprzednich, odnotowano w roku sprawozdawczym **wzrost nieprawidłowości** w zakresie takich zagadnień, jak: zabezpieczenie i oznakowanie strefy i miejsca niebezpiecznego (74% terenów budowy, na których badano zagadnienie), składowanie lub/i magazynowanie materiałów (36% terenów budowy, na których badano zagadnienie). Stwierdzono znaczną poprawę w zapewnianiu pracownikom pomieszczeń i urządzeń higienicznosanitarnych dotyczącą małych budów i terenów robót, gdzie nie prowadzono robót liniowych.

Wykres 48. Nieprawidłowości w zagospodarowaniu terenów budowy w latach 2013-2015 (w procentach).

W porównaniu z wynikami kontroli z lat poprzednich, odnotowano w roku sprawozdawczym **wzrost** nieprawidłowości podczas prowadzenia robót ziemnych i wykopów. Nieprawidłowe składowanie urobku i materiałów w pobliżu wykopu stwierdzono na 8 terenach budowy podczas prowadzenia prac ziemnych przez 10 wykonawców. Brak odpowiedniego obudowania lub skarpowania stwierdzono na 5 terenach budowy podczas prowadzenia prac ziemnych przez 5 wykonawców. Zejść (wejść) do wykopów o głębokości przekraczających 1 m nie wykonało 4 wykonawców na 3 terenach budowy (30% kontrolowanych budów).

W porównaniu z wynikami kontroli z lat poprzednich, zanotowano w roku sprawozdawczym **poprawę** w zakresie zabezpieczania elementów niebezpiecznych maszyn i urządzeń.

Na 314 wydanych decyzji do dnia 19.01.2016 r. **wykonano 312** decyzji, co stanowi **99,36% wszystkich wydanych decyzji**. Pracodawcy m.in. przeprowadzili instruktaż stanowiskowy 48 pracowników, przeprowadzono profilaktyczne badania lekarskie 9 pracowników, dostarczono 2 pracownikom odzież i obuwie robocze, wyposażono 35 pracowników w wymagane środki ochrony indywidualnej, powierzono obsługę maszyn budowlanych i drogowych 7 pracownikom posiadającym wymagane uprawnienia, zabezpieczono i oznakowano strefy niebezpieczne na 20 terenach robót, opracowano i/bądź udostępniono 133 pracownikom instrukcję bezpiecznego wykonywania robót na 21 terenach robót, zabezpieczono ściany wykopów przed osunięciem się gruntu na 5 terenach robót, zapewniono prawidłowe wejście/zejście do wykopu na 3 terenach robót, usunięto składowany przy krawędziach wykopów urobek i materiały poza strefę klina naturalnego odłamu gruntu na 8 terenach robót.

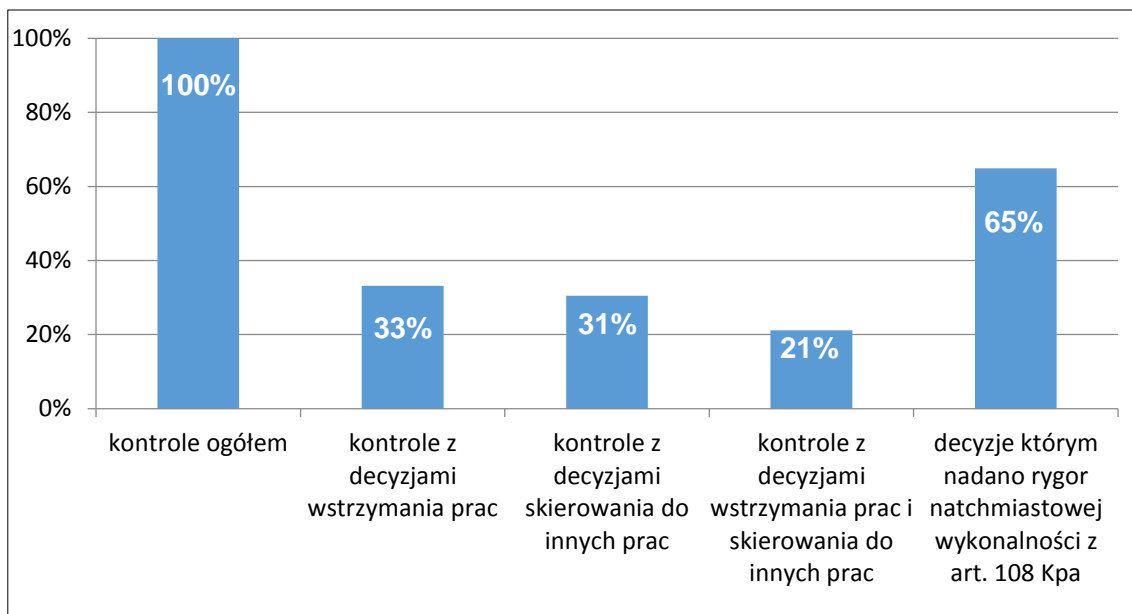
Działania prewencyjne w ramach tematu „Kontrole dotyczące budowy i remontów dróg”, prowadzone były w siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu oraz w siedzibach Oddziałów OIP. W 2015 r. odbyło się **37 szkoleń** skierowanych do przedstawicieli firm budowlanych i drogowych, w związku z realizacją programu prewencyjnego „Budowa. Stop wypadkom”, w których uczestniczyło 117 pracodawców i przedsiębiorców. W trakcie szkoleń omawiano zagadnienia dotyczące przyczyn wypadków przy pracy oraz niezbędnych działań uczestników procesu budowlanego w zakresie bhp, zmierzających do ograniczenia zagrożeń wypadkowych, a także zasady udziału w programie prewencyjnym. Podczas kontroli budów podejmowano działania informacyjno-prewencyjne, w szczególności w zakresie metod zapewniania bezpieczeństwa pracy. Przekazywano ulotki oraz broszury dotyczące realizacji zadań związanych z poprawą bezpieczeństwa pracy na budowie. W ramach współpracy z

Sygnatariuszami Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie, w dniu 21.05.2015 r. przeprowadzono szkolenie dla 17 pracowników nadzoru generalnego wykonawcy – MOTA ENGIL, realizującego budowę obwodnicy Ostrowa Wlkp. – drogi S11. Na spotkaniu omówiono zagrożenia związane z wykonywaniem pracy podczas budowy drogi ekspresowej wraz z obiektami, w tym związane z eksploatacją maszyn i urządzeń, oraz przekazano materiały prewencyjne dot. bezpiecznego prowadzenia prac budowlanych.

Inspektorzy pracy upowszechniali problematykę bezpiecznych i higienicznych warunków pracy na terenach budowy. W czasie przeprowadzanych kontroli udzielono: 222 porad z zakresu bhp przy robotach drogowo-mostowych, oraz 46 porad z zakresu prawnej ochrony pracy, w tym 10 z zakresu legalności zatrudnienia.

4.3. Krótkie kontrole w budownictwie przeprowadzono u **452 kontrole, w tym 36 kontroli sprawdzających, które potwierdziły likwidację bezpośrednich zagrożeń dla życia lub zdrowia pracowników)** pracodawców i przedsiębiorców w celu zapewnienia osobom pracującym przy robotach budowlanych bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Podejmowano je w szczególności w przypadku, gdy stwierdzone naruszenia przepisów stanowiły zagrożenie dla zdrowia i życia osób wykonujących pracę osób, w szczególności pracowników wykonujących prace na wysokości, będących często źródłem sytuacji potencjalnie wypadkowych. Kontrole przeprowadzono na placach budów, gdzie realizowano prace budowlane związane z modernizacją obiektów, wymianą poszyc dachowych i ocieplaniem budynków oraz prace budowlane przy wznoszeniu nowych obiektów. Pośród kontrolowanych podmiotów większość stanowiły firmy zatrudniające do 10 pracowników oraz takie, gdzie pracodawca osobiście wykonywał prace budowlane i kierował pracownikami.

Skierowano **1492** decyzje, co wpłynęło na poprawę warunków pracy **4222** pracowników. W ogólnej liczbie przeprowadzonych **452** kontroli **wydano 458 decyzji wstrzymania prac, 227 decyzji skierowania do innych prac** oraz w **270** kontrolach wydano **751 decyzji opatrzonej rygorem natychmiastowej wykonalności**. Poniższy wykres obrazuje udział procentowy kontroli, w których wydano decyzję wstrzymania prac i skierowania do innych prac, w ogólnej liczbie przeprowadzonych kontroli:

Wykres 49. Udział procentowy kontroli, w których wydano decyzje wstrzymania prac i skierowania prac, w ogólnej liczbie prowadzonych kontroli

Stwierdzone nieprawidłowości podczas krótkich kontroli wynikają głównie ze złej organizacji pracy oraz zawodzącego w wielu przypadkach przyjętego systemu przepływu informacji, co przekłada się na brak współpracy między jednostkami organizacyjnymi i nadzorującymi pracę podmiotów wykonujących roboty budowlane w tym samym miejscu.

Najczęściej występującymi nieprawidłowościami stwarzającymi bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia pracowników oraz przyczynami ich powstawania, które usunięto w wyniku kontroli były:

- brak lub niewłaściwe urządzenia ochronne rusztowania, tj. brak lub niepełne balustrady ochronne rusztowania,
- brak lub niewłaściwe zabezpieczenie stanowisk pracy przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych na wysokości, w szczególności brak zbiorowych środków ochrony pracowników przed upadkiem z wysokości,
- brak odpowiednich środków ochrony indywidualnej, tj. ochrony głowy.

Pracodawcy zatrudniający do 50 pracowników w większości przypadków nie respektują zagrożeń wynikających z oceny ryzyka zawodowego oraz nie podejmują działań mających na celu ograniczenie ryzyka zawodowego do poziomu akceptowalnego.

Istotnym problemem wśród małych pracodawców jest zapewnienie sprawnie funkcjonującej służby bhp. Zadania służby bhp często pełnią osoby spoza zakładu pracy, które rzadko przeprowadzają oględziny stanowisk pracy, przez co nie są w stanie na bieżąco pełnić nadzoru nad stanem bhp, uzupełniać w ocenie ryzyka zawodowego aktualnych

zagrożeń oraz wskazywać odpowiednie środki zapobiegające zagrożeniom. Pracodawcy nie wymagają od osób pełniących służbę bhp przeprowadzania kontroli warunków pracy, przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, doradzania w zakresie organizacji i metod pracy na stanowiskach pracy oraz doboru najważniejszych środków ochrony zbiorowej i indywidualnej.

Bezpośrednim efektem uzyskanym w trakcie kontroli była aktywniejsza współpraca między kierownictwem budów a inwestorami.

Wzmożenie nadzoru nad stanem bhp przez inwestorów zlecających zadania inwestycyjne poprzez aktywację służb bhp podległych głównym wykonawcom oraz kierujących pracownikami z podmiotów realizujących bezpośrednio wykonawstwo. Ponadto przeprowadzone kontrole wykazały, że czynnik ekonomiczny wpływa na podjęcia działań naprawczych przez małe firmy.

Szeroki zakres regulacji dotyczących stwierdzonych wykroczeń i uchybień z zakresu technicznego bezpieczeństwa pracy oraz prawa pracy w tym legalności zatrudnienia uzasadnia celowość przeprowadzania „krótkich kontroli w budownictwie”, gdyż minimalizują pośrednie i bezpośrednie zagrożenia życia i zdrowia pracowników. Specyfika rynku firm branży budowlanej wskazuje, iż działania należy kontynuować również w zakresie działań prewencyjnych, szczególnie ukierunkowanych na małe firmy budowlane, zatrudniające do 50 pracowników.. Podejmowane działania prewencyjne winny obejmować szczególnie opracowanie listy kontrolnej obszarów zagrożeń w wersji elektronicznej i broszury PIP umożliwiającej samokontrolę w/w pracodawców.

W 2015 roku inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy **przeprowadzili łącznie 1096 kontroli budów i firm prowadzących działalność budowlaną**, wydając **5858 decyzji nakazowych**, w tym **999 decyzje wstrzymania prac**, **399 decyzji skierowania do innych prac** pracowników. Na winnych naruszeń przepisów i zasad bhp, w tym narażenia pracowników na bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia **nałożono 720 mandatów** na łączną **kwotę 831 325,00 zł**.

W ramach **działań prewencyjnych** Inspektorzy pracy podczas kontroli udzielali licznych **porad pracodawcom** mających na celu poprawę stanu bezpieczeństwa i higieny pracy na budowach, **doradzali w doborze środków ochrony pracowników** zarówno indywidualnych, jak i zbiorowych, pouczali o konieczności egzekwowania od pracowników stosowania wydanych środków ochrony indywidualnej. Podczas kontroli przekazano liczne **materiały promocyjne** w postaci broszur i ulotek Państwowej Inspekcji Pracy, w tym m.in.: „Budownictwo. Bezpieczeństwo na stanowiskach pracy”, „Karty bezpiecznego wykonywania

pracy dla branży budowlanej. Materiał pomocniczy do instruktażu stanowiskowego”, „Budownictwo-transport ręczny na placu budowy”, „Budownictwo. O bezpiecznej pracy na budowie”, „Budownictwo. Bezpieczne rusztowania”, „Budownictwo. Drabiny”.

5. Kontrole przestrzegania przepisów bhp podczas usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych i przemysłowych.

Zagadnienia bezpieczeństwa i higieny pracy podczas **usuwania wyrobów z azbestem** kontrolowano zarówno u pracodawców prowadzących wyspecjalizowaną działalność w tym zakresie, jak i w podmiotach z branży budowlanej. Decyzje o przeprowadzeniu kontroli w poszczególnych podmiotach były podejmowane jako wynik zgłoszeń wykonawców tych prac, skierowanych do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu o zamiarze ich wykonywania oraz zgłoszeń osób, które zaobserwowały tego typu prace i ich zdaniem wykonywane one były niezgodnie z wymaganiami przepisów bhp. Na tej podstawie **skontrolowano 19 terenów budów, na których prowadzono prace rozbiórkowe i demontażowe**. Przedmiotowe prace realizowane były przez pracujących, zatrudnionych przez 19 pracodawców. Łączna liczba pracujących w zakładach poddanych kontroli – 173 osób, w tym **65 osób bezpośrednio narażonych na działanie azbestu**.

Kontrole przeprowadzono w podmiotach o zróżnicowanych profilach działalności:

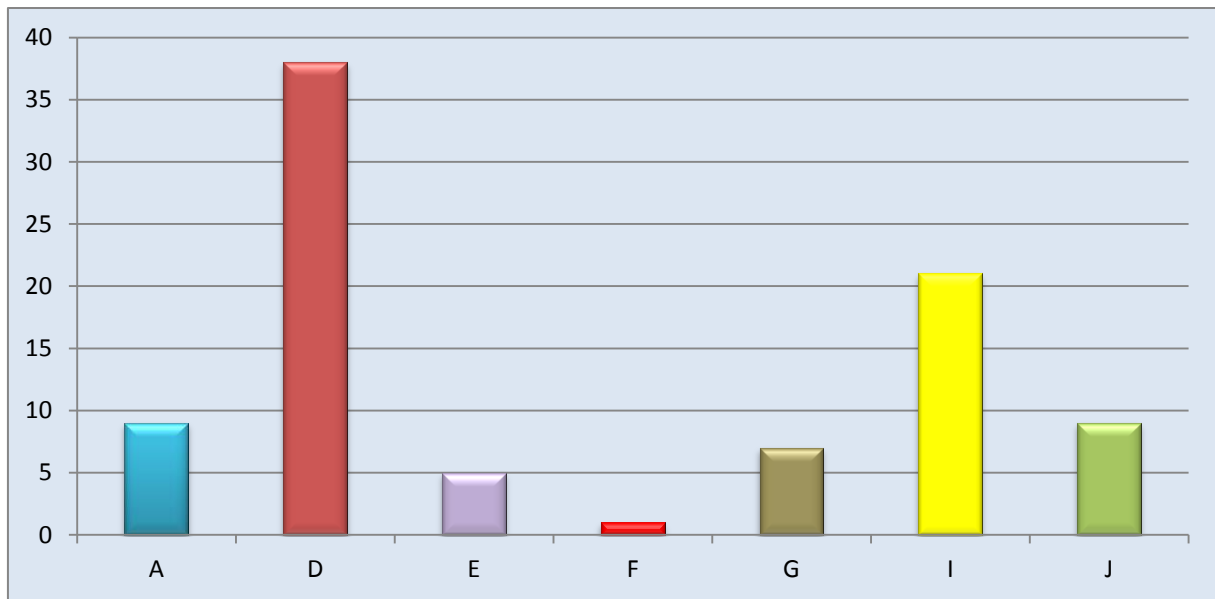
- usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych jako działalność podstawowa (4 zakłady). Przeciętny okres działalności zakładów przy usuwaniu azbestu – 4 lata,
- budownictwo - wznoszenie obiektów mieszkalnych i przemysłowych (6 zakładów). Prace związane z usuwaniem wyrobów azbestowych wykonywane są nie jako działalność dominująca, ale stanowią istotną jej część. Przeciętny okres działalności zakładów przy usuwaniu azbestu – 6 lat,
- inne rodzaje działalności m.in. sprzedaż, montaż rusztowań, szalunków, projektowanie i montaż przydomowych oczyszczalni ścieków, szamb, ślusarstwo, stolarstwo, dekarstwo (9 zakładów). Prace w kontakcie z azbestem wykonywane były sporadycznie.

Z obowiązku zgłoszenia prac do Państwowej Inspekcji Pracy nie wywiązało się **47,36%** zakładów poddanych kontroli. Nieprawidłowości w tym zakresie wystąpiły jedynie w grupie małych pracodawców (zatrudniających od 1 do 9 pracowników). Brak zgłoszenia prac do PIP stwierdzono w odniesieniu do zakładów, które sporadycznie lub po raz pierwszy wykonywały tego typu prace. Czynności kontrolne przeprowadzone w tych zakładach wykazały, w każdym przypadku, **istotne naruszenia przepisów bhp** podczas prowadzenia

prac związanych z usuwaniem azbestu. Należy podkreślić, że głośzenie prac do PIP wymusza każdorazowo na ich wykonawcy przygotowanie oraz prowadzenie tych prac – w sposób zgodny z przepisami.

Ustalenia kontrolne potwierdziły występowanie naruszeń przepisów dotyczących ogrodzenia i oznaczenia terenu prac ostrzeżeniem „**Uwaga! Zagrożenie azbestem**”, które odnoszą się zarówno do całkowitego braku w tym zakresie, jak i do nieprawidłowego sposobu realizacji tego obowiązku przez kontrolowane zakłady. Nieprawidłowość ta wystąpiła w prawie 79% kontrolowanych prac, a zatem tylko 2 pracodawców z kontrolowanej grupy wypełniło właściwe obowiązki nałożony przepisami prawa. Większość nieprawidłowości w tym zakresie dotyczy prac wykonywanych na posesjach prywatnych, głównie demontaż płyt eternitowych z dachów budynków jednorodzinnych lub mniejszych obiektów jednostek samorządowych. Krótkie kilkudniowe okresy wykonywania tych prac powodowały, że nie odgradzano i nie oznakowywano terenów ich wykonywania, albo wykonywano to w sposób prowizoryczny, niezgodny z wymogami przepisów obowiązujących w tym zakresie.

Stosowania **niewłaściwych metod pracy**, urządzeń i narzędzi przy pracach związanych z demontażem wyrobów zawierających azbest wystąpił **w co 5 kontrolowanym** przedsiębiorstwie, co w powiązaniu z **niestosowaniem środków ochrony indywidualnej** (w przypadku 36,84% zakładów) oraz niewłaściwym doborem ich stosowania (w przypadku 10,52% zakładów) wskazuje na **wysokie zagrożenie dla zdrowia i życia pracujących**, wynikające przede wszystkim z nieświadomości zagrożeń pracodawców i pracowników. Nierealizowanie metod pracy ograniczających narażenie na pyły, np. poprzez nawilżanie i utrzymywanie w stanie wilgotnym elementów i odpadów azbestowych, stwierdzono w co trzecim przypadku. Nieprawidłowości w zakresie usuwania pod koniec pracy z terenu pracy pozostałości i pyłów zawierających włókna azbestu - dotyczyły **42,86%** zakładów poddanych kontroli w przedmiotowym zakresie.

A Obiekty i pomieszczenia pracy 9 decyzji

D Stanowiska, procesy pracy, procesy technologiczne, magazynowanie i składowanie 38 decyzji

E Maszyny i urządzenia techniczne 5 decyzji

F Urządzenia i instalacje energetyczne 1 decyzja

G Transport 7 decyzji

I Środki ochrony indywidualnej, odzież i obuwie robocze 21 decyzji

J Przygotowanie do pracy 9 decyzji

Wykres 50. Struktura przedmiotów wydawanych decyzji.

Pracodawcy zrealizowali w terminie wszystkie wydane decyzje oraz wnioski kierowane w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami.

W celu wyeliminowania stwierdzonych zagrożeń oraz zapewnienia w kontrolowanych zakładach wymaganego przepisami prawa stanu praworządności, inspektorzy pracy nałożyli 10 mandatów oraz zastosowali 2 środki wychowawcze. W stosunku do dwóch pracodawców skierowano do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wnioski o podwyższenie o 100% składki na ubezpieczenie wypadkowe na kolejny okres składkowy.

6. Egzekwowanie przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac w leśnictwie związanych z pozyskiwaniem i zrywką drewna.

Inspektorzy pracy przeprowadzili ogółem **30 kontroli w zakładach usług leśnych**, w tym 3 przedsiębiorców nie zatrudniało żadnych pracowników, a prace leśne przy pozyskaniu i zrywce drewna były wykonywane przez 10 osób w ramach umów cywilnoprawnych. Kontrolami zostały objęte zakłady usług leśnych świadczące usługi na rzecz Lasów

Państwowych, będących w zarządzie 6 nadleśnictw na terenie RDLP Piła i 6 nadleśnictw na terenie RDLP Poznań.

Lp.	Nadleśnictwo	Liczba kontrolowanych zakładów usług leśnych
1.	Nadleśnictwa Kaczory (RDLP Piła)	8
2.	Nadleśnictwa Krzyż (RDLP Piła)	3
3.	Nadleśnictwa Sarbia (RDLP Piła)	2
4.	Nadleśnictwa Wronki (RDLP Piła)	2
5.	Nadleśnictwa Jastrowie (RDLP Piła)	1
6.	Nadleśnictwa Zdrojowa Góra (RDLP Piła)	1
7.	Nadleśnictwa Syców (RDLP Poznań)	5
8.	Nadleśnictwa Piaski (RDLP Poznań)	3
9.	Nadleśnictwa Taczanów (RDLP Poznań)	2
10.	Nadleśnictwa Jarocin (RDLP Poznań)	1
11.	Nadleśnictwa Krotoszyn (RDLP Poznań)	1
12.	Nadleśnictwa Przedborów (RDLP Poznań)	1

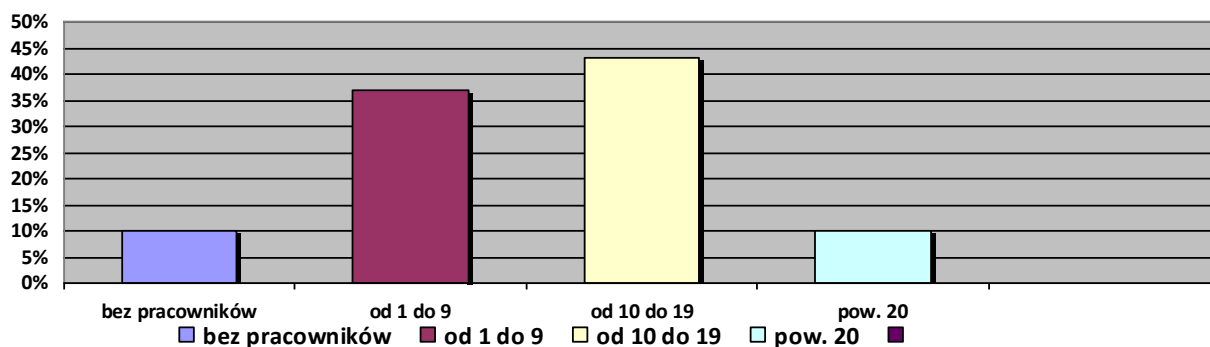
Tabela 7. Liczba kontrolowanych zakładów usług leśnych w poszczególnych nadleśnictwach

Skontrolowanych 27 pracodawców zatrudniało ogółem 332 pracowników, w tym 11 kobiet. W zakładach objętych kontrolą nie zatrudniano pracowników młodocianych. Liczba pracujących wynosiła ogółem 414 osób, w tym w ramach umów cywilnoprawnych pracę wykonywało 50 osób, natomiast w ramach podmiotów samozatrudniających 3 osoby, co łącznie stanowi 13 % ogółu pracujących w zakładach usług leśnych objętych kontrolą.

W trakcie kontroli **4 pracodawców** wykonujących usługi na terenie RDLP Piła **potwierdziło 24 osobom** wykonującym prace przy pozyskiwaniu drewna w ramach umów cywilnoprawnych zatrudnienie **w ramach umowy o pracę**, ponieważ wykonywana przez nich praca posiadała cechy stosunku pracy.

Pozostałe 16 osób, z którymi zostały zawarte umowy cywilnoprawne wykonywały głównie prace związane ze zrywką lub układaniem drewna, prace zalesieniowe lub prace związane z gradzeniem i pielęgnacją upraw leśnych.

Podmioty samozatrudniające stanowiły osoby fizyczne zajmujące się zrywką drewna przy użyciu własnych ciągników rolniczych lub przy użyciu leśnych maszyn wielooperacyjnych.

Wykres 51. Struktura zatrudnienia w kontrolowanych zakładach usług leśnych.

W porównaniu do zakładów objętych kontrolą w 2014 r. stwierdzono nieznaczne **pogorszenie** warunków pracy w zakresie przeszkolenia pracodawców w dziedzinie bhp (odsetek zakładów, w których wystąpiły nieprawidłowości wzrósł z 9% do 11%), w zakresie **poddawania pracowników wymaganym szkoleniom w zakresie bhp** (odsetek zakładów, w których wystąpiły nieprawidłowości wzrósł z 59% do 70%), w zakresie wysokości wypłacanego ekwiwalentu za pranie i konserwację odzieży we własnym zakresie, w zakresie zapewniania systemu pierwszej pomocy (odsetek zakładów, w których wystąpiły nieprawidłowości wzrósł z 66% do 78%). W porównaniu do zakładów objętych kontrolą w 2014 r. stwierdzono nieznaczne pogorszenie warunków pracy w zakresie **zapewniania pracownikom posiłków profilaktycznych i napojów** (odsetek zakładów, w których wystąpiły nieprawidłowości wzrósł z 47% do 48%), **bezpiecznego wykonywania prac przy ścinie drzew** (odsetek zakładów, w których wystąpiły nieprawidłowości wzrósł z 25% do 37%), w zakresie zapewnienia sprzętu pomocniczego do ścinki drzew i zrywki drewna (odsetek zakładów, w których wystąpiły nieprawidłowości wzrósł z 13% do 29%).

W porównaniu do zakładów objętych kontrolą w 2014 r. stwierdzono znaczne **polepszenie** warunków pracy w zakresie utworzenia służby bhp i wykonywania zadań przez służbę bhp (odsetek zakładów, w których wystąpiły nieprawidłowości zmniejszył się z 66% do 41%), w zakresie **poddawania pracowników profilaktycznym badaniom lekarskim** (odsetek zakładów, w których wystąpiły nieprawidłowości zmniejszył się z 38% do 33%), w zakresie **oceny ryzyka zawodowego** (odsetek zakładów, w których wystąpiły nieprawidłowości zmniejszył się z 63% do 52%), w zakresie wyposażenia pracowników w **odpowiednie środki ochrony indywidualnej** (odsetek zakładów, w których wystąpiły nieprawidłowości zmniejszył się z 59% do 33%). Stan warunków pracy w zakresie wydawania odzieży i obuwia roboczego pozostał na tym samym poziomie. W porównaniu do zakładów objętych kontrolą w 2014 r. nastąpiło polepszenie warunków pracy w zakresie

zapewnienia nadzoru technicznego (odsetek zakładów, w których wystąpiły nieprawidłowości zmniejszył się z 19 % do 3 %); w zakresie udostępniania pracownikom instrukcji bezpiecznego wykonywania prac w lesie związanych pozyskania i zrywki drewna (odsetek zakładów, w których wystąpiły nieprawidłowości zmniejszył się z 50 % do 30 %); w zakresie wykazu prac szczególnie niebezpiecznych oraz ustalonych zasad bezpiecznego wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych (odsetek zakładów, w których wystąpiły nieprawidłowości zmniejszyła się z 59 % do 37 %) oraz w zakresie zabezpieczenia stanowisk pracy (odsetek zakładów, w których wystąpiły nieprawidłowości zmniejszył się z 9 % do 6 %).

W wyniku przeprowadzonych kontroli i wydanych środków prawnych odnotowano poprawę stanu przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym przepisów bhp, w 30 zakładach, zatrudniających ogółem 332 pracowników. Na podstawie ustaleń dokonanych przez inspektorów pracy w trakcie czynności kontrolnych, informacji o realizacji decyzji nakazowych i wniosków zawartych w wystąpieniach otrzymanych od pracodawców należy uznać, iż podjęte działania przyczyniły się w istotny sposób do poprawy stanu bhp. Wg danych na dzień 10.12.2015 r. **zrealizowano**: 236 decyzji nakazowych (w tym 148 wydanych na piśmie), co stanowi **100 %** wydanych decyzji, oraz wykonano bądź przyjęto do realizacji: 126 wniosków zawartych w wystąpieniach, co stanowi **100 %** liczby wydanych.

Realizacja wydanych środków prawnych wpłynęła w kontrolowanych zakładach w znacznym stopniu na poprawę warunków pracy i stanu praworządności, np.: poddano 50 pracowników szkoleniom wstępnym (instruktażowi ogólnemu i stanowiskowemu) w zakresie bhp, 30 pracowników odbyło szkolenia okresowe w zakresie bhp, poddano profilaktycznym badaniom lekarskim (wstępnym i okresowym) 32 pracowników, podjęto w 11 zakładach zatrudniających 139 pracowników przedsięwzięcia organizacyjne, których celem było poddanie pracowników zatrudnionych przy pracach leśnych dobrowolnym profilaktycznym szczepieniom ochronnym przeciwko KZM oraz badaniom serologicznym na boreliozę, udokumentowano ocenę ryzyka zawodowego i zapoznano 20 pracowników z oceną ryzyka oraz z zasadami ochrony przed zagrożeniami, natomiast dla 82 pracowników zaktualizowano wyeliminowano nieprawidłowości dotyczące wydawania posiłków profilaktycznych i napojów, które dotyczyły 226 pracowników, opracowano wykaz prac szczególnie niebezpiecznych oraz określono szczegółowe wymagania bhp i zasady postępowania przy wykonywaniu tych prac i udostępniono je 72 pracownikom, wypłacono z tytułu zaległych wynagrodzeń oraz innych świadczeń pieniężnych 77 pracownikom kwotę ogółem 93.480 zł.

W 30 zakładach objętych kontrolą inspektorzy pracy udzielili pracodawcom podczas prowadzonych czynności kontrolnych łącznie **153 porady techniczne** i **128 porad**

prawnych oraz **10 porad w zakresie legalności zatrudnienia**. Ponadto wiele porad zostało udzielonych pracodawcom i pracownikom w trakcie zorganizowanych w nadleśnictwach narad pokontrolnych i konferencji.

W trakcie prowadzonych przez inspektorów czynności kontrolnych w terenie wydano kilkudziesięciu pracodawcom, którzy wyrazili zgodę na udział w programie prewencyjnym „Zdobądź Dyplom PIP” materiały pomocnicze opublikowane przez PIP oraz listy kontrolne. Po przeprowadzeniu szkoleń specjalistycznych i audytów stwierdzono, że **23 zakłady spełniają wymagane standardy bhp. „Dyplom PIP dla Zakładów Usług Leśnych”** w 2015 r. uzyskało zatem 23 pracodawców wykonujących usługi w zakresie gospodarki leśnej. W okresie ostatnich 3 lat wśród prywatnych zakładów usług leśnych poza wyżej wymienionymi „Dyplom PIP” uzyskało 12 przedsiębiorców.

Inspektorzy Pracy w ramach przeprowadzonych czynności kontrolnych z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości objęte zakresem działalności innych organów nadzoru i władzy nad warunkami pracy skierowali 5 pism informacyjno-prewencyjnych do następujących organów: Urzędu Dozoru Technicznego, Straży Granicznej, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Policji, Prokuratury. Ponadto inspektorzy pracy powiadomili pisemnie po przeprowadzonych kontrolach w Zakładach Usług Leśnych o stwierdzonych nieprawidłowościach Dyrekcję Lasów Państwowych w Poznaniu i Pile oraz Nadleśniczych nadleśnictw, na terenie których były świadczone usługi leśne.

Wyniki przeprowadzonych kontroli w Zakładach Usług Leśnych wskazują na potrzebę kontynuacji działań kontrolnych i prewencyjnych mających na celu podnoszenie poziomu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochronę zdrowia wszystkich pracowników, w szczególności poprzez:

- ustawiczne kształcenie pracowników wykonujących prace związane z pozyskaniem i zrywką drewna organizowane przez pracodawców, jednostki organizacyjne LP oraz inspektorów pracy, które jest elementem uczenia się organizacji oraz ciągłym procesem odnawiania, rozwijania i doskonalenia kwalifikacji ogólnych i zawodowych,
- poprawienie systemu szkoleń dla pracodawców i pracowników branży leśnej - szkolenia powinny dotyczyć zagadnień związanych nie tylko z rozwojem umiejętności technicznych, ale również poszerzaniem wiedzy i świadomości o funkcjach i znaczeniu ekosystemu leśnego (funkcje produkcyjne, ochronne i społeczne),
- systematyczne kontrolowanie przez pracowników LP zgodnie z uprawnieniem zapisanym w umowach na świadczenie usług przez ZUL, czy realizacja zadań następuje przez pracowników i podwykonawców wykazanych jako potencjał kadrowy w postępowaniu przetargowym. w przypadku wykonywania zlecenia przez inne osoby

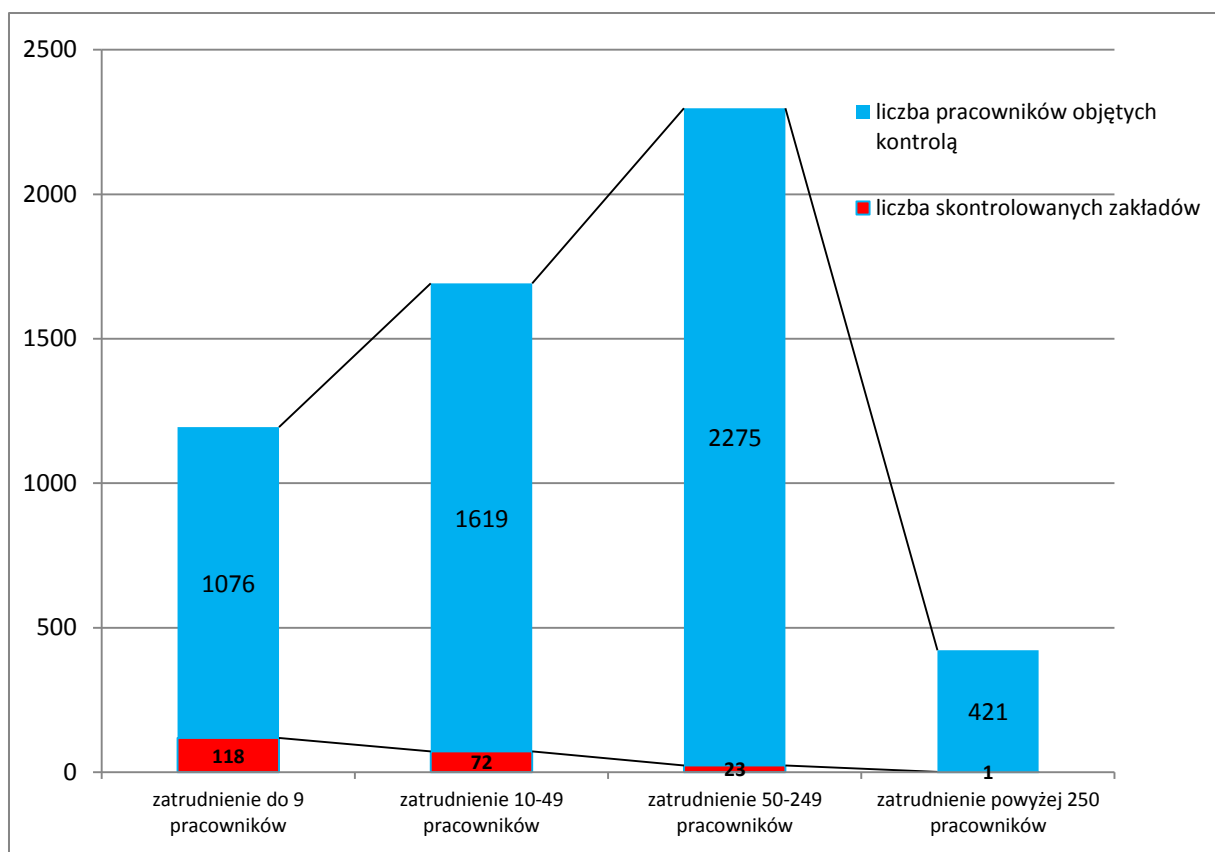
(nowozatrudnione) sprawdzać czy posiadają stosowne kwalifikacje wyszczególnione w SIWZ (pilarze, operatorzy maszyn), a przed dopuszczeniem do wykonywania jakichkolwiek czynności z zakresu gospodarki leśnej osoby te zostały zapoznane z zagrożeniami i zasadami BHP,

- rygorystyczne reagowanie przez pracowników LP na ujawnione w toku kontroli z zakresu BHP przypadki łamania przez pracowników ZUL obowiązującej instrukcji BHP przy wykonywaniu prac zakresu gospodarki leśnej do odstąpienia od umowy włącznie, w przypadku powtarzania się nieprawidłowości,
- propagowanie wśród pracodawców sektora usług leśnych przepisów i zasad bezpiecznej pracy, poprzez nakłanianie ich do udziału w dostępnych programach prewencyjnych
- przekazywanie przez nadleśnictwa prywatnym przedsiębiorcom pisemnych informacji o zaistniałych wypadkach przy pracy w leśnictwie.

7. Przygotowanie pracowników do bezpiecznej pracy.

A. Badania lekarskie.

Realizując program działania Państwowej Inspekcji Pracy, inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu przeprowadzili w 2015 roku 214 kontroli w zakładach zatrudniających łącznie 5391 pracowników, w tym 1926 kobiet i 100 młodocianych. Celem kontroli było dokonanie oceny przestrzegania przepisów prawa pracy dotyczących **profilaktycznych badań lekarskich** zawartych w szczególności w Kodeksie pracy i Rozporządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30.05.1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz. U. Nr 69, poz. 332, z późn. zm.). Ponadto należało ustalić, czy pracodawca ma zawartą pisemną umowę z podstawową jednostką służby medycyny pracy zgodnie z zapisem art. 12 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 125, poz. 1317, z późn. zm.). Kontrole miały na celu podjęcie działań zmierzających do likwidacji stwierdzonych nieprawidłowości.

Wykres 52. Liczba skontrolowanych pracowników i przedsiębiorców wg kategorii wielkości podmiotu.

Do najczęściej występujących nieprawidłowości, stwierdzonych przez inspektorów pracy, należą: brak lekarskich badań wstępnych, brak zapewnienia badań lekarskich wstępnych przed dopuszczeniem pracownika do pracy na określonym stanowisku, brak badań lekarskich okresowych, nieprzestrzeganie terminów okresowych badań lekarskich, nieprzekazanie lekarzowi informacji o warunkach pracy (o czynnikach szkodliwych wraz z aktualnymi wynikami badań i pomiarów lub warunkach uciążliwych).

W ramach wszystkich kontroli przeprowadzonych przez inspektorów pracy, dotyczących profilaktycznych badań lekarskich, inspektorzy pracy udzielili pracodawcom oraz pracownikom **646 porad** dotyczących **prawnej ochrony pracy** oraz **bezpieczeństwa i higieny pracy**. Problematyka profilaktycznych badań lekarskich omawiana była w roku 2015 na wielu spotkaniach organizowanych przez pracowników OIP Poznań.

W roku 2015 poinformowano cztery razy wojewódzkie ośrodki medycyny pracy o wynikach kontroli. W trzech przypadkach poinformowano o przeprowadzeniu badań lekarskich profilaktycznych pracowników przez lekarzy nieuprawnionych. W jednym przypadku poinformowano o przekroczeniu uprawnień przez lekarza uprawnionego do przeprowadzania badań profilaktycznych dla osób zatrudnionych na stanowiskach, na

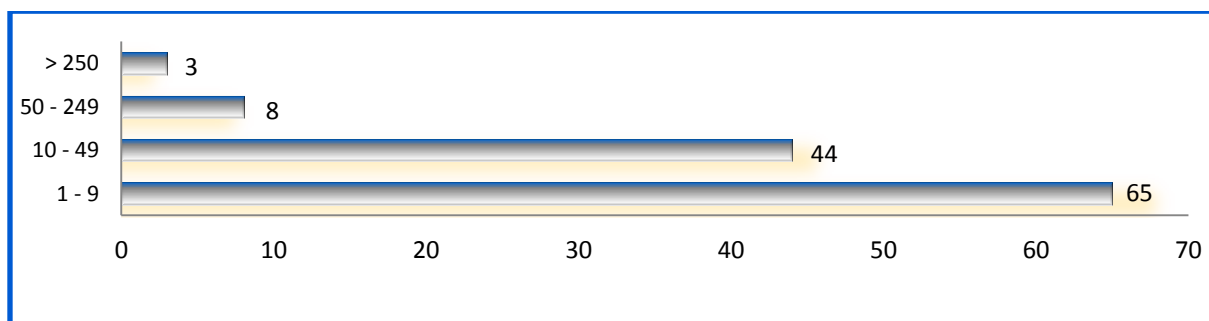
których nie występują czynniki szkodliwe, który wydał zaświadczenia dla dwóch pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych. W jednym przypadku wszczęto kontrolę na wniosek WOMP w Poznaniu.

Zgodnie ze stanem z dnia 07.01.2016r. realizacja decyzji i wniosków przedstawia się następująco: na wydanych 46 decyzji nakazowych wykonano 41, co stanowi **89,1%**; na wydanych 148 wniosków zrealizowano 134, co stanowi **90,5%**.

Niewykonane decyzje będą też przedmiotem rekontroli w pierwszych miesiącach 2016 roku.

B. Szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Kontrolami w zakresie szkoleń bhp objęto **120 pracodawców**, zatrudniających **3730 osób**.

Wykres 53. Liczba skontrolowanych pracodawców w zależności od liczby zatrudnionych.

Struktura zatrudnienia w podmiotach kontrolowanych z uwzględnieniem liczby osób wykonujących pracę na rzecz tych podmiotów, liczby pracowników w tym liczby kobiet i młodocianych ilustruje poniższa tabela.

Pracodawca wg liczby zatrudnionych	Liczba kontrolowanych podmiotów	% udział w ogólnej liczbie kontrolowanych podmiotów	Pracujących	Zatrudnionych	w tym kobiet	w tym młodocianych
1 - 9	65	54,2	629	536	158	13
10 - 49	44	36,6	917	883	379	42
50 - 249	8	6,7	1008	869	351	13
pow. 250	3	2,5	1604	1442	1099	0
SUMA	120		4158	3730	1987	68

Tabela 8. Analiza struktury zatrudnienia w podmiotach kontrolowanych

Podczas kontroli zagadnień szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy najczęściej występującymi nieprawidłowościami są:

- brak szkolenia wstępnego – instruktażu ogólnego, stwierdzono w 10,8% kontrolowanych podmiotów,
- brak szkolenia wstępnego – instruktażu stanowiskowego, stwierdzono w 20,0% kontrolowanych podmiotów,
- brak szkolenia okresowego pracowników stwierdzono w 25,2% kontrolowanych podmiotów,
- nieopracowanie programu szkoleń okresowych w dziedzinie bhp, stwierdzono w 15,4% kontrolowanych podmiotów,
- brak konsultacji w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy z pracownikami lub ich przedstawicielami, stwierdzono w 29,3% kontrolowanych podmiotów.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w ramach realizowanej tematyki stwierdzono szereg naruszeń przepisów prawa pracy. W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości oraz zapewnienia w kontrolowanych podmiotach stanu prawnego wymaganego stosownymi przepisami, inspektorzy pracy wystosowali środki prawne w postaci **216 decyzji nakazowych** (ogółem) odnoszących się ogółem do **1643 pracowników** oraz **172 wniosków** w wystąpieniach dla **1312 pracowników**.

Zgodnie ze stanem na dzień 11 stycznia 2015r. realizacja decyzji i wniosków przedstawia się następująco: na wydane ogółem 216 **decyzji nakazowych**: **wykonano** 199 co stanowi **92,1%**; na wydane 172 **wnioski** ogółem: **zrealizowano** 155 co stanowi **90,1%**; na 29 decyzji ustnych, wszystkie zostały zrealizowane w trakcie kontroli.

Problematyka prowadzenia szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy jest tematem pozostającym w zainteresowaniu zarówno pracodawców, jak i pracowników służby bezpieczeństwa i higieny pracy również tych, którzy prowadzą, jako podmioty gospodarcze działalność szkoleniową. W 2015 r. na terenie właściwości Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu prowadzono szereg spotkań, seminariów i konferencji, podczas których jednym z tematów była problematyka dotycząca szkoleń w dziedzinie bhp oraz organizacji pierwszej pomocy przedlekarskiej, np.:

- w ramach programu „**Bezpieczeństwo zależy od Ciebie**” 24.03.2015r. przeprowadzono w siedzibie NSZZ Solidarność Region Wielkopolski Oddział w Pile szkolenie, którego głównym tematem było przeprowadzanie analizy stanu BHP w zakładzie pracy, omówienie głównych obszarów funkcjonowania społecznej inspekcji pracy mających wpływ na bezpieczeństwo pracowników, współdział w tworzeniu nowych rozwiązań techniczno-organizacyjnych, w tym właściwego przygotowania pracowników do pracy i

technik prowadzenia szkoleń w dziedzinie bhp. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele takich zakładów jak: ŻYWIEC ZDRÓJ Mirosławiec, SEAKING Poland Czarnków, Meble VOX Czarnków, PHILIPS Piła, POL-SOFT Złotów, Zakład Gospodarki Komunalnej w Wałczu.

- z inicjatywy Oddziału PIP w Pile oraz MGOPS w Krajence dla podopiecznych tegoż ośrodka - młodzieży, która dotychczas nie podjęła zatrudnienia oraz osób długo pozostających bez pracy, z terenu Miasta i Gminy Krajenka, inspektorzy pracy z PIP OIP Poznań O/Piła w dniu 10.04.2015 r. przeprowadzili szkolenie w ramach dwóch bloków tematycznych: „**Zanim podejmiesz pierwszą pracę oraz „Bezpieczeństwo zależy od Ciebie”**”. W trakcie spotkania inspektorzy pracy zwrócili szczególną uwagę na znaczenie szkoleń wstępnych w dziedzinie bhp, szczególnie instruktażu stanowiskowego, dla bezpieczeństwa realizacji prac na stanowisku pracy.

C. Ocena ryzyka zawodowego.

Kontrole w ramach „Oceny ryzyka zawodowego” przeprowadzono w 122 zakładach. Według kryterium zatrudnienia zakłady te można podzielić na zatrudniające:

- 1-9 pracowników – 46 zakładów
- 10-49 pracowników – 64 zakłady
- 50-249 pracowników – 10 zakładów
- ponad 250 pracowników - 2 zakłady

W **122 zakładach** kontrolą oceny ryzyka zawodowego objęto **440 stanowisk pracy**, na których zatrudnionych było **2038 pracowników**, w tym 751 kobiet, 61 młodocianych i 35 pracowników niepełnosprawnych. Dla większości zagadnień ujętych w karcie „Oceny ryzyka zawodowego”, w blokach „Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego” i „Dokument potwierdzający dokonanie oceny ryzyka zawodowego”, braki w ich realizacji stabilizowały się średnio na poziomie ok. 35 stanowisk (niepełna 8% ogółu kontrolowanych stanowisk). Wydaje się, że ten poziom nieprawidłowości jest optymalny i obniżenie tego wskaźnika będzie trudne. Wysoki stopień realizacji zagadnień ujętych w obu wymienionych wyżej blokach tematycznych może wynikać z obowiązku prawnego jednoznacznie określonego w § 39a rozporządzenia w sprawie ogólnych przepisów bhp.

Na szczególną uwagę zasługuje porównanie liczby nieprawidłowości dla zagadnień: „Zebranie aktualnych informacji potrzebnych do oceny ryzyka zawodowego” (77 nieprawidłowości), „Identyfikacja zagrożeń związanych z pracą” (113 nieprawidłowości), „Opis ocenianego stanowiska” (132 nieprawidłowości). Z ustaleń zawartych w bloku „Działania wynikające z oceny ryzyka zawodowego” wynika, że nadal znacząca część

pracodawców nie widzi praktycznego znaczenia oceny ryzyka zawodowego i wykonuje ją jedynie w celu realizacji obowiązku prawnego. Natomiast mała liczba pracodawców, którzy nie podjęli działań mających na celu zastąpienie niebezpiecznych procesów technologicznych, niebezpiecznych urządzeń, niebezpiecznych substancji przez bardziej bezpieczne, wynika głównie z niewielkiej liczby zakładów w których ocena ryzyka wskazywała na taką konieczność.

Pozytywną oznaką może być stosunkowo niewielka liczba nieprawidłowości w zakresie konieczności aktualizacji oceny ryzyka zawodowego po wprowadzeniu zmian (technologicznych, organizacyjnych, prawnych, czy po wprowadzeniu nowych środków ochrony indywidualnej), co wystąpiło w zaledwie w 12% stanowisk pracy objętych kontrolą. Uczestnictwo pracowników w ocenie ryzyka reguluje kodeks pracy stanowiący, że „pracodawca konsultuje z pracownikami działania dotyczące oceny ryzyka zawodowego”. W tym przypadku brak tych konsultacji wystąpił aż u prawie 61% pracodawców.

Na podstawie losowo wybranych 50 dokumentacji z kontroli można stwierdzić, że najczęściej ryzyko zawodowe ocenia się w oparciu o Polską Normę PN-N 18002 (około 30%) oraz metodą RISC SCORE (około 60%). Rzadziej stosowana jest metoda opracowana przez ODDK Gdańsk (około 5%). Metody autorskie lub inne niewymienione powyżej wykorzystuje się do przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego zaledwie w około 5% przypadków.

Inspektorzy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu w 2015 r. podjęli czynności kontrolne w zakresie oceny ryzyka zawodowego u 122 pracodawców. W wyniku tych kontroli ustalono, że 32 pracodawców (26% ogółu kontrolowanych podmiotów) **nie dopełniło obowiązku prawnego i nie dokonało oceny ryzyka zawodowego** na zidentyfikowanych w zakładzie stanowiskach pracy. Wynika z tego, że pomimo prowadzonych od kilku lat czynności kontrolnych oraz intensywnej i zróżnicowanej akcji informacyjnej i promocyjnej znaczna liczba pracodawców nie posiada wiedzy na temat obowiązku prawnego dokonania oceny ryzyka w swoich przedsiębiorstwach. Ponadto część z nich nie widzi korzyści wynikających z przeprowadzenia oceny lub nie dokonuje jej ze względów ekonomicznych.

Przyczyny naruszeń prawa w samym procesie oceny ryzyka zawodowego, które stwierdzono aż w 94 przypadkach (około 77 % podmiotów w których dokonano kontroli w zakresie oceny ryzyka zawodowego) zależy, zdaniem inspektora pracy od etapu realizacji opracowania oraz względów organizacyjno-technicznych. Stosunkowa duża liczba uchybień w trakcie przeprowadzania oceny ryzyka zawodowego oraz przy tworzeniu dokumentów potwierdzających jej wykonanie, świadczyć może o braku wiedzy i rzetelności osób dokonujących oceny. Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego oraz jego udokumentowanie nie wymaga bowiem specjalnych nakładów, a jedynie wnikliwego traktowania zagadnienia, identyfikowania zagrożeń oraz opisu stanowiska zgodnie z § 39a

rozporządzenia w sprawie ogólnych przepisów bhp. Widać zatem wyraźnie, że w tym zakresie czynnik ekonomiczny nie ma decydującego znaczenia.

Inaczej kształtuje się sytuacja przy naruszeniach prawa dotyczących działań wynikających z oceny ryzyka zawodowego. Zaplanowanie i realizacja działań zapobiegawczych i korygujących w większości przypadków pociąga za sobą konieczność zainwestowania przez pracodawcę w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy. W tym zakresie względy ekonomiczne mogą być decydujące, jeśli chodzi o stwierdzone braki i uchybienia.

W przypadku braku przedstawicieli służby bhp i pracowników w pracach nad oceną ryzyka zawodowego decydujące znaczenie, zdaniem inspektora pracy, mają niejasne przepisy, które nie określają wprost składu zespołu dokonującego ocenę ryzyka zawodowego.

Dodatkowymi **przyczynami nieuczestniczenia w ocenie ryzyka zawodowego przedstawicieli pracowników jest traktowanie ich w sposób przedmiotowy**. Zakłada się, że nie posiadają oni wystarczającej wiedzy teoretycznej w tym zakresie zapominając, że codzienna praca na określonych stanowiskach pracy, szczególnie w małych zakładach, umożliwia im rozpoznanie wszystkich zagrożeń tam występujących.

Pracodawcy niezmiennie podkreślają, że ocena ryzyka zawodowego jest dla nich wymogiem prawnym, który podraża koszty pracy.

W trakcie kontroli inspektorzy pracy wydali **144 decyzji z zakresu oceny ryzyka zawodowego**. Liczba decyzji których termin wykonania upłynął do dnia 31.12.2015 r. wynosi 140, decyzje dotyczyły 1106 pracowników. Pracodawcy do dnia 12.01.2015 wykonali 124 decyzje, co stanowi niemal 89 % decyzji, którym upłynął termin wykonania.

W wyniku kontroli inspektorzy pracy wystąpili do pracodawców z **178 wnioskami w wystąpieniach**, dotyczącymi nieprawidłowości w ocenie ryzyka zawodowego. Wnioski dotyczyły 1958 pracowników. Do dnia 31.12.2015 r. upłynął termin powiadomienia o sposobie realizacji dla 161 wniosków, a pracodawcy do dnia 12.01.2015 r. poinformowali o wykonaniu 143 wniosków, co stanowi blisko 89% wniosków, dla których upłynął termin powiadomienia.

Efekty działań inspektorów pracy wynikają z wydanych przez nich i zrealizowanych przez pracodawców decyzji i wniosków wystąpień, należy rozpatrywać jako efekty doraźne oraz pojawiające się w dłuższej perspektywie czasowej. Efekty doraźne dotyczą głównie kontroli przeprowadzonych w 2015 r. Zrealizowane decyzje dały pracodawcom narzędzie umożliwiające podjęcie działań naprawczych i poprawę warunków pracy, umożliwiły poprawę jakości opracowań, a co za tym idzie lepsze ich wykorzystanie w procesie naprawczym.

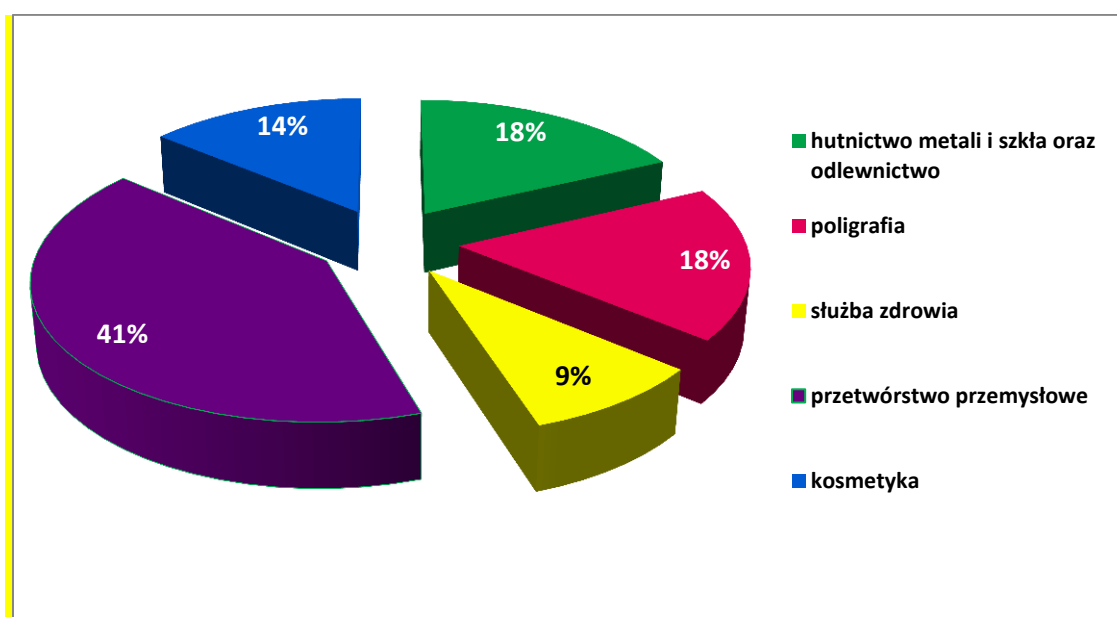
Ponadto środki te mają również cechy prewencji, ponieważ wskazują pracodawcy właściwy sposób przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego.

Problematyka związana z oceną ryzyka zawodowego i systemami zarządzania ryzykiem zawodowym była poruszana na licznych spotkaniach, seminariach i konferencjach organizowanych w 2015 r. w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu. W tematach prewencyjnych realizowanych w ramach harmonogramu na 2015 r. w OIP Poznań jednym z elementów były również zagadnienia dotyczące oceny ryzyka zawodowego szczególnie w ramach „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa, „Program prewencyjny w zakresie spełniania minimalnych wymagań bhp przez maszyny i urządzenia użytkowane w przetwórstwie przemysłowym” oraz w programie prewencyjnym „Zdobądź Dyplom PIP”. Ważnym elementem ich realizacji były szkolenia pracodawców oraz przedstawicieli służb bhp w zakładzie. We wszystkich ww. tematach program szkoleń obejmował swym zakresem ocenę ryzyka zawodowego oraz metody jej przeprowadzania.

8. Tematy własne.

8.1. Bezpieczeństwo pracy w warunkach narażenia na promieniowanie optyczne.

Zgodnie z harmonogramem zadań nadzorczo-kontrolnych na rok 2015 w OIP Poznań przeprowadzono **22 kontrole** w zakładach różnych gałęzi gospodarki, zatrudniających łącznie **1817 osób**, sprawdzając poziom przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa pracy w warunkach narażenia na promieniowanie optyczne.

Wykres 54. Struktura kontrolowanych podmiotów wg branż.

W wyniku przeprowadzonych kontroli inspektorzy pracy wydali łącznie 301 decyzji, w tym 83 decyzje ustne. Wśród 218 pisemnych było 14 decyzji wstrzymania prac i 2 decyzje skierowania pracowników do innych prac. Inspektorzy pracy wydali również 93 wnioski zawarte w wystąpieniach kierowanych do pracodawców. Pracodawcy zrealizowali wszystkie podlegające wykonaniu wydane w wyniku kontroli wnioski oraz decyzje.

W kontrolowanych zakładach nie odnotowano wypadków przy pracy związanych z promieniowaniem optycznym. Znaczna część stwierdzonych nieprawidłowości polegała na niedostosowaniu uregulowań wewnątrzzakładowych do wymogów obowiązującego od czerwca 2010 r. rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z ekspozycją na promieniowanie optyczne. W kontrolowanych zakładach najwięcej **nieprawidłowości** związanych było z **ustaleniem poziomu promieniowania (aż w 70% kontrolowanych zakładów)**, **badaniem i pomiarami czynników szkodliwych (aż w 60% kontrolowanych zakładów)** oraz **zidentyfikowaniem zagrożenia związanego z promieniowaniem optycznym w ocenie ryzyka zawodowego (aż w 50% kontrolowanych zakładów)**.

Najczęstszymi przyczynami nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli, w ocenie inspektorów pracy, były: nieznajomość przepisów prawa, lekceważenie wymogów obowiązującego prawa, niewłaściwa organizacja pracy.

Podczas przeprowadzanych kontroli inspektorzy pracy udzielili łącznie **85 porad** z zakresu technicznego bezpieczeństwa pracy. W trakcie kontroli prowadzonej w 1 zakładzie, w którym działają organizacje związkowe oraz społeczna inspekcja pracy, inspektor pracy współpracował z przedstawicielami organizacji związkowych i społecznymi inspektorami pracy, informował ich o tematyce i zakresie kontroli oraz o wynikach kontroli i podjętych decyzjach.

8.2. Egzekwowanie przestrzegania przepisów bhp oraz legalności zatrudnienia w mikroprzedsiębiorstwach prowadzących punkty skupu, segregacji i składowania złomu ze szczególnym uwzględnieniem punktów złomowania pojazdów samochodowych.

Inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu przeprowadzili ogółem 22 kontrole w zakładach zatrudniających łącznie 260 pracowników, w tym 39 kobiet. W ramach umów cywilnoprawnych pracę wykonywało 21 osób.

Celem kontroli było dokonanie oceny stanu przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz legalności zatrudnienia w zakładach prowadzących

punkty skupu, segregacji i składowania złomu ze szczególnym uwzględnieniem punktów złomowania pojazdów samochodowych.

Zatrudnienie w kontrolowanych jednostkach kształtowało się w przedziale od 1 do 85 pracowników, a struktura zatrudnienia przedstawiała się następująco:

- zakłady do 9 zatrudnionych – 13, tj. 59% objętych kontrolami,
- zakłady od 10 do 50 zatrudnionych – 8, tj. 36% objętych kontrolami,
- zakłady powyżej 50 zatrudnionych – 1, tj. 5% objętych kontrolami.

Liczba pracowników zatrudnionych przy wykonywaniu prac w zakładach prowadzących punkty skupu, segregacji i składowania złomu oraz punkty złomowania pojazdów samochodowych wynosiła ogółem 260, w tym 39 kobiet. Nie stwierdzono zatrudniania pracowników młodocianych.

Wszystkie skontrolowane podmioty to zakłady sektora prywatnego. Objęte kontrolą zakłady uzyskały decyzją Marszałka Województwa Wielkopolskiego pozwolenia na wytwarzanie odpadów z uwzględnieniem wymagań przewidzianych dla zezwoleń na zbieranie i przetwarzanie odpadów w związku z prowadzeniem stacji demontażu pojazdów.

Najwięcej nieprawidłowości inspektorzy pracy stwierdzili w zakładach przy:

- eliminowaniu przedmiotów niebezpiecznych, w tym wybuchowych, ze złomu metali – nieprawidłowości stwierdzono w 22 zakładach, tj. 100% objętych kontrolą,
- magazynowaniu i składowaniu - nieprawidłowości stwierdzono w 21 zakładach, tj. 95,5% objętych kontrolą,
- obiektach i pomieszczeniach pracy - nieprawidłowości stwierdzono w 21 zakładach, tj. 95,5% objętych kontrolą,
- przygotowaniu do pracy – nieprawidłowości stwierdzono w 20 zakładach, tj. 90,1% objętych kontrolą.

Stosunkowo niewiele nieprawidłowości stwierdzono przy kontroli zagadnień dotyczących pomieszczeń higieniczno-sanitarnych oraz związanych z badaniem wypadków przy pracy. I tak nieprawidłowości dotyczące pomieszczeń higieniczno-sanitarnych stwierdzono w 10 zakładach, tj. 45,5% objętych kontrolą, natomiast w zakresie wypadków przy pracy nieprawidłowości stwierdzono w 2 zakładach, tj. 9,1% objętych kontrolą.

Kontrolą objęto wszystkie 22 zakłady. Nieprawidłowości w zakresie legalności zatrudnienia stwierdzono w 7 zakładach tj. 32% objętych kontrolą. Nieprawidłowości dotyczyły:

Legalność zatrudnienia, wykonywania innej pracy zarobkowej. Kontrolą w tym temacie objęto 126 pracowników. Stwierdzono brak zgłoszenia do ubezpieczenia

społecznego 1 pracownika oraz nieterminowe zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego 8 pracowników w 4 zakładach tj. 18% poddanych kontroli.

Osoby, które rozpoczęły pracę w dniu rozpoczęcia kontroli przez inspektora pracy: Kontrolą w tym zakresie objęto 14 pracowników w dwóch zakładach pracy. W jednym zakładzie stwierdzono, że pracownik rozpoczął pracę bez potwierdzenia umowy na piśmie, nie został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego i jednocześnie przed dopuszczeniem do pracy nie posiadał wstępnych badań lekarskich oraz szkolenia wstępnego z zakresu bhp.

Informowanie PUP przez bezrobotnego o podjęciu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności. Kontrolą w tym zakresie objęto 4 bezrobotnych w 2 zakładach tj. 9% objętych kontrolą i nie stwierdzono nieprawidłowości.

Opłacanie składek na Fundusz Pracy. Kontrolą w tym zakresie objęto 21 zakładów. Nieprawidłowości stwierdzono w 4 zakładach tj. 18% poddanych kontroli. Nieprawidłowości dotyczyły:

- zgłaszania do ZUS wymaganych i prawdziwych danych mających wpływ na wymiar składek na Fundusz Pracy – uchybienia stwierdzono w 1 zakładzie i dotyczyły 4 pracowników,
- terminowości opłacania składek na Fundusz Pracy – uchybienia stwierdzono w 3 zakładach i dotyczyły one 9 pracowników.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie opłacania comiesięcznych składek na Fundusz Pracy.

Inspektorzy pracy, jako przyczyny naruszeń prawa przez pracodawców, określali:

- nieznaną przepisów prawa pracy, w szczególności dotyczących eliminowania przedmiotów niebezpiecznych, w tym wybuchowych, ze złomu metali,
- niewłaściwa organizacja pracy,
- lekceważenie wymogów obowiązującego prawa pracy,
- tolerowanie przez pracodawców i nadzór techniczny nieprzestrzegania przepisów bhp,
- brak opracowania oceny ryzyka zawodowego na poszczególnych stanowiskach pracy i powiadomienia o ryzyku pracowników oraz nie uwzględniania w ocenie ryzyka zawodowego narażenia na zagrożenia jakie mogą wystąpić w związku ze znajdującym się na terenie zakładu złomem metali,
- niezapewnienie przez pracodawców odpowiednio wykwalifikowanej służby bhp w prowadzonych firmach.

Zarządzenia nakazowe ogółem	444
Zarządzenia nakazowe na piśmie	327
Decyzje wstrzymania prac	2
Decyzje skierowania do innych prac	1
Wnioski w wystąpieniach ogółem	2
Mandaty karne	7
Wykroczenia w mandatach	22
Kwota mandatów	8350
Środki wychowawcze/liczba wykroczeń	3/5

Tabela 9. Zestawienie wydanych środków prawnych.

W trakcie kontroli zakładów przeprowadzonych w bieżącym roku, inspektorzy pracy sprawdzili wykonanie 34 zarządzeń i 49 wniosków wydanych pracodawcom po kontrolach przeprowadzonych w latach ubiegłych. Stwierdzono, że 3 zarządzenia nakazowe, dla których wyznaczone terminy upłynęły, do pracodawców skierowano upomnienia w celu wyegzekwowania realizacji decyzji.

Na podstawie informacji o realizacji zarządzeń i wniosków, napływających od pracodawców oraz przeprowadzonych rekontroli, należy uznać, iż podjęte działania przyczyniły się do poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy w 22 skontrolowanych zakładach dla grupy 260 pracowników. Według stanu na dzień 04.01.2016 roku doprowadzono do wykonania 403 zarządzeń, co stanowi 90,80% ogółem wydanych (realizacja z 26 decyzjami wygaszonymi wynosi 98,8%) oraz do zrealizowania 62 wniosków zawartych w wystąpieniach, co stanowi 100% ogółem skierowanych do pracodawców.

W trakcie przeprowadzonych 22 kontroli udzielono pracodawcom łącznie 210 porad technicznych i 94 porady prawne.

8.3. Ograniczenie zagrożeń zawodowych i zapewnienie przestrzegania przepisów o czasie pracy w przychodniach weterynaryjnych.

Przeprowadzono 16 kontroli w tym: 14 kontroli w zakładach zatrudniających do 9 pracowników, 2 kontrole w zakładach zatrudniającym ponad 10 pracowników.

Łącznie w kontrolowanych jednostkach zatrudnionych było 83 pracowników, w tym 48 kobiet, 3 osoby świadczące pracę na podstawie umów cywilnoprawnych oraz 2 osoby prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą.

Przeanalizowano przestrzeganie przepisów w zakresie nawiązywania umów o pracę, przekazywania pracownikom informacji o warunkach zatrudnienia oraz określanie w obwieszczeniu systemów i rozkładów czasu pracy oraz okresów rozliczeniowych. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości przy zawieraniu z pracownikami umów o pracę oraz istotnych nieprawidłowości w treści umów. W wyniku dokonanych przez inspektorów pracy ustaleń stwierdzono, że w większości podmiotów nie określono w żaden sposób rozkładów, systemów czasu pracy i nie ustalono w sposób właściwy okresów rozliczeniowych. W części zakładów pracownicy nie zostali poinformowani o warunkach zatrudnienia, w tym dotyczących dobowych i tygodniowych norm czasu pracy.

W zakresie czasu pracy analizie poddano prawidłowości w prowadzeniu ewidencji czasu pracy, przestrzeganiu przepisów o dyżurach, zatrudnianiu pracowników jednokrotnie w tej samej dobie roboczej, zapewnienie odpoczynku dobowego i tygodniowego, zapewnienie przeciętnie pięciodniowego tygodnia pracy, przestrzeganie przepisów o pracy w niedziele i święta oraz w porze nocnej. Kontrole w zakładach świadczących usługi weterynaryjne wykazały m.in.: nieprawidłowości w zakresie prowadzenia ewidencji czasu pracy, polegające na braku godzin rozpoczęcia i zakończenia pracy i liczby rzeczywistych godzin pracy w danym dniu. Ewidencja zawierała jedynie podpisy pracowników, potwierdzających wykonywanie pracy, względnie stanowiła kartę tzw. obecności i nieobecności w pracy, gdzie pracodawca wpisywał sumę godzin pracy danego dnia oraz dni i przyczyny nieobecności w pracy. Na podstawie tak prowadzonych ewidencji nie można określić, czy nie dochodzi do naruszenia przepisów o jednokrotnym zatrudnianiu w tej samej dobie roboczej, zapewnieniu wymaganego odpoczynku dobowego, tygodniowego oraz czy pracownicy wykonują pracę w godzinach nadliczbowych. W przypadku zakładów pracy w których nie jest w ogóle prowadzona ewidencja czasu pracy – nie sposób ustalić także, czy pracownicy wykonują prace w dni wolne od pracy wynikające z przeciętnie pięciodniowego tygodnia pracy oraz w niedziele i święta.

Brak informacji o warunkach zatrudnienia, w tym w zakresie dobowej i tygodniowej normy czasu pracy, obowiązującej pracownika oraz brak określenia w formie obwieszczenia systemów i rozkładów czasu pracy, a przede wszystkim okresów rozliczeniowych powoduje możliwości występowania naruszeń przepisów o czasie pracy, w tym w zakresie systemów w jakich zatrudnieni są pracownicy, godzin ich pracy oraz okresu rozliczeniowego, w którym pracodawca zobowiązany jest rozliczyć czas pracy pracownika.

Nieprawidłowości w prowadzeniu ewidencji czasu pracy, poprzez brak godzin pracy w których jest ona wykonywana oraz brak jakiegokolwiek ewidencji czasu pracy powodują niemożność określenia, czy nie dochodzi do naruszenia przepisów o czasie pracy. We wszystkich kontrolowanych przychodniach, lecznicach, gabinetach i klinikach weterynaryjnych doszło do naruszenia przepisów o czasie pracy.

W prawie wszystkich kontrolowanych placówkach **nie rejestrowano szkodliwych czynników biologicznych**, które są nierozdzielnie powiązane z branżą weterynaryjną, nie rejestrowano prac wykonywanych w kontakcie z tymi czynnikami oraz pracowników wykonujących te prace. Podobny problem kontrole wykazały w rejestrowaniu czynników **szkodliwych, rakotwórczych i mutagennych** w środowisku pracy.

Kontrole ujawniły nieprawidłowości w zakresie **dokumentowania oceny ryzyka** zawodowego. Skala nieprawidłowości w tym zakresie potwierdza niską świadomość pracodawców oraz niewłaściwe przygotowanie zawodowe osób, prowadzących w tych zakładach nadzór bhp. W przypadkach, gdy ocena była dokonana, inspektorzy wskazywali nieuwzględnienie wszystkich czynników istotnych jako zagrożenia zawodowe oraz brak określenia podejmowanych działań profilaktycznych.

W większości kontrolowanych przychodni (13 na 16 poddanych ocenie) pracodawcy **nie opracowali wykazu prac szczególnie niebezpiecznych**, nie opracowali i nie przekazali pracownikom do stałego korzystania **instrukcji dotyczących prowadzonych prac** ze szczególnym uwzględnieniem postępowania z materiałami szkodliwymi dla zdrowia i niebezpiecznymi. Warto jeszcze raz przypomnieć, że w większości podmiotów pracodawcy jako jedyne źródło czynnika rakotwórczego i mutagennego wskazywali promieniowanie rtg pochodzące z aparatów rentgenowski, zapominając o sztucznym promieniowaniu optycznym, którego źródłem są wykorzystywane w każdym gabinecie lampy bakterioobójcze, których szkodliwość dla ciała ludzkiego, w tym oczu i skóry człowieka jest relatywnie duża. Problem jest tym istotniejszy, że przynajmniej w 9 kontrolowanych podmiotach włączniki lamp bakterioobójczych stacjonarnych znajdowały się wewnątrz pomieszczenia, w którym były zamontowane i po zakończonym cyklu działania, w fazie najsilniejszej emisji pracownik musi wejść do pomieszczenia, aby lampę wyłączyć. Podobnie rzecz się ma z lampami przenośnymi, które włącznik mają przy korpusie lampy.

Kontrole wykazały **nieprawidłowości** w zakresie **przygotowania pracowników do pracy**. Szkolenia bhp zwłaszcza szkolenia okresowe prowadzone są nieterminowo, lub wcale ich nie ma, a programy szkoleń w części placówek, gdzie analizowano to zagadnienie, nie są dostosowane do specyfiki gabinetów weterynaryjnych – nie kładą nacisku na prace, związane z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, niebezpiecznymi, jak chemikalia, promieniowanie. W programach szkoleń osób wykonujących prace bezpośrednio przy

źródłach promieniowania jonizującego należałoby bezwzględnie uwzględnić warunki jakie muszą być spełnione przy ich wykonywaniu oraz bezpieczeństwo pracowników.

W 4 z 16 kontrolowanych placówek inspektorzy pracy stwierdzili, że łącznie 13 pracowników zatrudnionych było **bez badań lekarskich**, zarówno wstępnych, jak i okresowych.

W przypadku pomieszczeń higieniczno-sanitarnych na 16 skontrolowanych pomieszczeń, nieprawidłowości w zakresie ich zorganizowania i wyposażenia miały miejsce w 4 przypadkach i dotyczyły brak odpowiedniej szatni, z podziałem na część czystą i brudną, dla zatrudnionych pracowników.

Stan techniczny eksploatowanych maszyn i urządzeń technicznych w kontrolowanych placówkach w ocenie inspektorów pracy nie budził zastrzeżeń, natomiast w 5 zakładach pracy pracownikom nie przekazano do korzystania instrukcji użytkowania eksploatowanych urządzeń.

Jedynie w 1 przypadku, opisanym w części dotyczącej nieprawidłowości w zakresie eksploatacji maszyn i urządzeń inspektor pracy stwierdził dopuszczenie do eksploatacji aparatu rtg bez wymaganego zezwolenia Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki.

Kontrole prawidłowości przydziału środków ochronnych przy wykonywaniu przez pracowników zdjęć rtg w 3 zakładach, wykazały brak pełnej odzieży ochronnej (ochrony tarczycy), a wyłącznie fartuch ochronny.

W 13 z 16 kontrolowanych podmiotów pracodawcy nie ustalili wykazu prac uciążliwych i szkodliwych dla zdrowia kobiet – co jest tym istotniejsze, że w kontrolowanych zakładach ponad połowę kadry stanowiły kobiety.

Jedynym przepisem adresowanym typowo do lekarzy weterynarii jest ustawa z dnia 21.12.1990 r. o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko – weterynaryjnych, która nie zawiera w swej treści żadnych zapisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy oraz wymogów dla prowadzonych zakładów. **Brak jest jednolitego przepisu dla tej branży, który w sposób skompensowany regulowałby wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy i prawa pracy dla tej grupy zawodowej.** Celowym jest podjęcie działań prewencyjnych w stosunku do pracodawców zajmujących się świadczeniem usług weterynaryjnych zarówno w miastach jak i poza ich granicami. Ważnym elementem działań prewencyjnych powinno być opracowanie broszury, listy kontrolnej, tj. wydawnictwa PIP dla pracodawców i pracowników tej branży z uwzględnieniem przepisów bhp, norm regulujących zagadnienia niezbędne mające na celu obniżenie zagrożeń zawodowych.

8.4. Instrukcja bhp – podstawowe źródło znajomości zagrożeń wypadkowych. Działania prewencyjne.

Tegoroczny program informacyjny „Instrukcja bhp – podstawowe źródło znajomości zagrożeń wypadkowych”, realizowano jako rozszerzenie kampanii informacyjnej „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie”. W ramach tematu, podmioty objęte programem, zostały poinformowane o skali wypadków w Polsce. Przedstawiono działania, które mają na celu zmniejszenie tego zjawiska w przyszłości. Do działań tych należały prezentacje multimedialne zawierające przykłady sposobów zmniejszenia ryzyka powstawania wypadków oraz informacja o dobrych praktykach stosowanych w innych krajach Unii Europejskiej.

Instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy należą do podstawowego pakietu zarządzania bezpieczeństwem w zakładzie pracy. Bez udostępnienia tego skutecznego elementu przemawiającego do pracownika, prawdopodobieństwo popełnienia pomyłek przez pracownika, zaistnienia zdarzeń potencjalnie wypadkowych wzrasta, ponieważ brak instrukcji może wpłynąć w znaczny sposób na wzrost wypadkowości w zakładzie, firmie, warsztacie.

W praktyce pracy zawodowej każdy krok pracownika podlega różnym instrukcjom. W obowiązujących przepisach tych instrukcji można naliczyć kilkanaście. Są to instrukcje bhp, czyli tzw. instrukcje stanowiskowe, instrukcje obsługi maszyn i urządzeń, instrukcja bezpieczeństwa pożarowego, instrukcja obchodzenia się z czynnikami chemicznymi stwarzającymi zagrożenie, instrukcje udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku, instrukcja magazynowa, instrukcja stosowania środków ochrony indywidualnej, instrukcje stosowania w zakładzie pracy znaków i sygnałów bezpieczeństwa oraz szereg instrukcji bezpiecznego wykonywania różnych robót budowlanych.

Pracodawca jest obowiązany opracować i udostępnić pracownikom, do stałego korzystania, aktualne instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy. Instrukcje bhp (podobnie jak wszystkie inne) powinny w sposób zrozumiały i jednoznaczny wskazywać czynności, które pracownik powinien poznać przed rozpoczęciem danej pracy, zasady i sposoby bezpiecznego wykonywania tej pracy, czynności do wykonania po jej zakończeniu oraz zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych, stwarzających zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników, np. wskazywać, co należy zrobić w razie awarii maszyny lub urządzenia, jakie działania powinien pracownik podjąć w razie zauważenia wypadku lub pożaru. Instrukcje bhp dotyczące prac, podczas których są stosowane niebezpieczne substancje i preparaty chemiczne, powinny uwzględniać informacje zawarte w kartach charakterystyki tych substancji i preparatów.

W 2015 roku w ramach realizacji tematu 881P "Instrukcja bhp – podstawowe źródło zagrożeń wypadkowych" na terenie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu zorganizowano szkolenia oraz wysyłano pisma profilaktyczne.

1) SZKOLENIA: na terenie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu przeprowadzono 6 szkoleń tematycznych, w których udział wzięło 178 osób:

- 13.02.2015 r. – szkolenie dla studentów przygotowujących się do wejścia na rynek pracy. Spotkanie odbyło się w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa w Poznaniu, w którym udział wzięło 35 studentów.
- 22.04.2015 r. - szkolenie dla pracowników i pracodawców oraz osób kierujących pracownikami w firmach budowlanych, w którym udział wzięło 15 pracodawców. Spotkanie zorganizowano w salce szkoleniowej OIP Poznań.
- 30.09.2015 r. – szkolenie dla pracowników i pracodawców oraz osób kierujących pracownikami w firmach budowlanych, w którym udział wzięło 15 pracodawców i 5 osób kierujących pracownikami. Spotkanie zorganizowano w salce szkoleniowej OIP Poznań.
- 22.10.2015 r. – szkolenie w Domu Pomocy Społecznej przy ul. Bukowskiej w Poznaniu z zakresu zagrożeń ogólnych występujących na stanowiskach pracy, omówiono zasady tworzenia instrukcji bhp jako podstawowego źródła znajomości zagrożeń wypadkowych, w którym udział wzięło 29 pracowników.
- 18.11.2015 r. – szkolenie dla pracodawców oraz osób kierujących pracownikami. Podczas szkolenia uczestnikom przedstawiono założenia i cel programu. Omówiono zasady tworzenia instrukcji bhp jako podstawowego źródła znajomości zagrożeń wypadkowych, w którym wzięło udział 11 pracodawców. Spotkanie zorganizowano w salce szkoleniowej OIP Poznań.
- 16.12.2015 r. - szkolenie dla pracodawców oraz osób kierujących pracownikami. z terenu Powiatu Grodziskiego. Podczas szkolenia uczestnikom przedstawiono założenia i cel programu. Omówiono zasady tworzenia instrukcji bhp jako podstawowego źródła znajomości zagrożeń wypadkowych, w którym wzięło udział 18 pracodawców. Spotkanie odbyło się w Sali konferencyjnej Hotelu BEHAPOWIEC w Grodzisku Wlkp.

2) PISMA PROFILAKTYCZNE: W trakcie realizacji tematu informacyjno-prewencyjnego w dniu 20.11.2015 r. przekazano 70 pracodawcom z terenu Powiatu Grodziskiego pisemne informacje (pisma profilaktyczne) o założeniach programu oraz o dostępności publikacji wydanych przez PIP o tematyce :Instrukcja bhp jako podstawowe źródło zapobiegania zagrożeniom wypadkowym”.

3) WYDAWNICTWA: W czasie szkoleń, rozdawano uczestnikom wydawnictwa dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy. Ponadto informowano adresatów wyżej

wymienionych działań o możliwości pobrania ze strony www.pip.gov.pl wszystkich materiałów.

8.5. Świadomość zagrożeń zawodowych na stanowiskach biurowo-administracyjnych. Działania prewencyjne.

Wbrew powszechnym opiniom praca w biurze nie jest pracą całkowicie bezpieczną. Także na stanowiskach administracyjno-biurowych narażeni jesteśmy na zagrożenia. Również tutaj istnieje bowiem możliwość zaistnienia poważnych wypadków przy pracy, które zazwyczaj powiązane są z poślizgnięciami bądź upadkami na schodach. Jak wskazują statystyki, pracownikom biurowym **upadki zdarzają się 3 razy częściej niż innym**, przy czym około 8% spowodowane jest potknięciami o krzesła, wystające szuflady, dywany i wyposażenie biurowe. Najczęściej zdarzają się upadki z wysokości, np. z krzesła, gdy pracownik stojąc na siedzisku usiłuje sięgnąć coś z górnych półek szafy. Przyczyną wypadku może być ponadto uderzenie o otwarte drzwi i szuflady, uderzenia przez przedmioty spadające z biurek lub przez otwarte drzwi nagle pchnięte z przeciwnej strony. Poza tym poprzez **niewłaściwą organizację miejsca pracy** pracownikom administracyjno-biurowym grożą różnego rodzaju **choroby: układu mięśniowo-szkieletowego, podrażnienia skóry, zawroty głowy czy wady wzroku**. Ponadto praca w biurze powoduje specyficzne reakcje organizmu ludzkiego. Może występować zmęczenie, przemęczenie organizmu, stres oraz osłabienie sprawności intelektualnej. Powszechnie przyjęto, iż praca przy biurku należy do lekkich o małym wydatku energetycznym. Niemniej jednak ze względu na pozycję ciała, jaką przyjmuje człowiek w czasie wykonywania czynności, niektóre grupy mięśni są nadmiernie obciążone, szybko powstaje zmęczenie, następuje wzrost ciśnienia krwi i częściowe zatrzymanie niektórych procesów fizjologicznych, a obciążenie statyczne mięśni i monotypia wykonywanych ruchów może powodować zmęczenie.

Zagrożenia przy pracy biurowej występują również w związku z niekorzystnymi warunkami środowiska pracy, takimi jak: **niewłaściwe oświetlenie, nadmierny hałas, niekorzystne parametry mikroklimatu**. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt występowania obciążeń psychofizycznych związanych z wykonywaniem tego rodzaju prac. Praca w biurze nie może być zaliczana pod względem **obciążenia psychicznego** do lekkiej. Zadowolenie lub niezadowolenie z pracy, napięcie nerwowe wywołujące stres, stosunki międzyludzkie w pracy, sytuacje konfliktowe pracownika z jego otoczeniem lub odwrotnie - czynniki te występują częściej niż gdzie indziej w czasie wykonywania prac biurowych. Przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom podczas wykonywania prac administracyjno-biurowych jest cenne również ze względu na coraz powszechniej używany (również w życiu prywatnym) sprzęt komputerowy. Przy pracy na tego rodzaju sprzęcie należy bezwzględnie

pamiętać o niekorzystnych skutkach zdrowotnych jakie jego użytkowanie może za sobą nieść. Dlatego też powyższy program wykracza poza sferę pracowniczą, zwracając uwagę na aspekty bezpieczeństwa przydające się również w życiu prywatnym.

W I półroczu 2015 roku w ramach realizacji tematu „Świadomość zagrożeń zawodowych na stanowiskach biurowo-administracyjnych” na terenie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu zorganizowano:

1) SZKOLENIA:

W ramach realizacji T 882 P na terenie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu przeprowadzono **5 szkoleń** tematycznych:

- 27.01.2015 r. - szkolenie w Wielkopolskiej Izbie Rzemieśniczej dla nauczycieli i uczniów szkół ponadgimnazjalnych, w którym udział wzięło **36 uczniów** oraz **18 nauczycieli**.
- 13.02.2015 r. – szkolenie w siedzibie NSZZ Solidarność w Poznaniu dla Społecznych Inspektorów Pracy, w którym udział wzięło **16 SIP – ów**.
- 25.02.2015 r. – szkolenie w Domu Pomocy Społecznej w Łopiennie dla pracowników służby zdrowia korzystających na co dzień w pracy ze sprzętu komputerowego i biurowego, w którym udział wzięło **30 pracowników**,
- 22.10.2015 r. – szkolenie w Domu Pomocy Społecznej przy ul. Bukowskiej w Poznaniu z zakresu zagrożeń układu mięśniowo – szkieletowego podczas wykonywania pracy, w tym pracy przy komputerze, w którym udział wzięło **29 pracowników**.
- 24.10.2015 r. – szkolenie w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa w Poznaniu w ramach z zakresu zagrożeń ogólnych występujących na stanowiskach pracy, w tym pracowników administracyjno-biurowych, w którym udział wzięło **41 studentów**.

Łącznie w powyższych szkoleniach udział wzięło 170 osób, w tym: 36 uczniów, 18 nauczycieli, 16 Społecznych Inspektorów Pracy, 59 pracowników, 41 studentów.

2) STOISKA INFORMACYJNE:

Na terenie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu zorganizowano **4 stoiska informacyjne**, na których popularyzowano wiedzę dotyczącą zagrożeń zawodowych na stanowiskach biurowo – administracyjnych:

- 27.03.2015 r. - stoisko informacyjne na holu głównym Urzędu Miasta Poznania w związku z Giełdą Pracy dla Osób Niepełnosprawnych,
- 12.07.2015 r. – stoisko informacyjne podczas pikniku „Niedziela w Muzeum. Bezpieczeństwo naszą wspólną sprawą” na terenie Muzeum Rolnictwa w Szreniawie,

- 06.09.2015 r. – stoisko informacyjne na festynie „Niebiescy Dzieciom” w Poznaniu dotyczące bezpieczeństwa i ergonomii w związku z obsługą komputera oraz urządzeń multimedialnych,
- 27.10.2015 r. – punkt informacyjny dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym na stanowiskach administracyjno-biurowych podczas trwania Akademii Przedsiębiorczości na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

3) DZIAŁANIA MEDIALNE:

Przygotowano **1 publikację medialną** w dzienniku Polska The Times Głos Wielkopolski odnośnie zasad bezpiecznej pracy na stanowiskach biurowo-administracyjnych, w tym zasad używania okularów korekcyjnych.

4) PISMA PROFILAKTYCZNE:

W trakcie realizacji tematu informacyjno-prewencyjnego w dniu 02.12.2015 r. przekazano **140 pracodawcom** z terenu Powiatu Grodzkiego pisemne informacje (pisma profilaktyczne) o założeniach programu oraz o dostępności publikacji wydanych przez PIP w tematyce zagrożeń zawodowych na stanowiskach administracyjno-biurowych.

5) WYDAWNICTWA:

W trakcie szkoleń, warsztatów, seminariów, a także odwiedzającym stoiska informacyjne PIP rozdawano uczestnikom wydawnictwa dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach biurowo-administracyjnych, w tym broszury „BHP w Biurze” (**około 250 sztuk**) oraz „Ergonomia pracy z laptopem” (**około 100 sztuk**). Ponadto informowano adresatów wyżej wymienionych działań o możliwości pobrania ze strony www.pip.gov.pl powyższych materiałów.

V. Działalność prewencyjna oraz promocja ochrony pracy.

1. Kampanie i programy informacyjno-prewencyjne.

Szczególna uwaga przy realizacji programów prewencyjnych oraz w trakcie działań promocyjnych została **zwrócona na problematykę prawidłowego przygotowania pracowników do pracy** (jakość szkoleń wstępnych ogólnych i stanowiskowych, przeprowadzanie wstępnych i okresowych badań lekarskich). Ponadto uwaga skoncentrowana była na **młodych pracownikach rozpoczynających pracę zawodową**, którzy często ulegają wypadkom przy pracy, a także na sprawowaniu prawidłowego nadzoru nad wykonywaną pracą przez kierownictwo średniego szczebla. Inspektorzy pracy realizując programy prewencyjne motywowali uczestników do skutecznych **działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i warunków pracy** poprzez udzielanie wsparcia merytorycznego i wskazywanie przykładów dobrych praktyk i rozwiązań. Docelowo oddziaływanie prewencyjne na pracodawców powinno przynieść wymierne efekty, np. poprawę warunków bhp w firmach budowlanych, wdrożenie zasad prewencji wypadkowej w małych zakładach, dostosowanie maszyn i urządzeń do minimalnych wymagań bhp, dokonanie oceny stresogenności cech pracy na stanowiskach pracy, przygotowanie zakładów pracy do udziału w konkursach organizowanych przez PIP.

Oddziaływanie prewencyjne obejmie możliwie największą liczbę uczestników programów PIP. Działaniami prewencyjnymi – określonymi w harmonogramie centralnym i harmonogramie OIP w Poznaniu – objętych zostało około **31 tys.** podmiotów, w tym: ponad 3 tys. to pracodawcy i przedsiębiorcy (w rozumieniu art. 13 ustawy o PIP), rolnicy indywidualni, pracownicy młodociani, studenci i uczniowie, pracownicy służby bhp, pracownicy.

Realizacja tych działań w formie **kampanii, programów, konkursów** i ogólnie rozumianego doradztwa, opierała się na współdziałaniu z partnerami społecznymi, organami nadzoru nad warunkami pracy, organami administracji państwowej, organami samorządowymi, placówkami naukowo-badawczymi, innymi organizacjami działającymi w sferze ochrony pracy oraz mediami.

1.1. Kampanie informacyjno-prewencyjne.

Kampania informacyjno-promocyjna „Zanim podejmiesz pracę”

Działania kontrolne w obszarze prawnej ochrony pracy zostały wsparte, kontynuowaną trzeci rok, kampanią informacyjno-promocyjną „Zanim podejmiesz pracę”. Kampania jest adresowana do pracowników, w tym osób rozpoczynających aktywność zawodową. Jej podstawowy cel, to zwrócenie uwagi na przestrzeganie przepisów prawa pracy przy zatrudnianiu, problematykę zawierania umów cywilnoprawnych oraz umów terminowych, a także legalności zatrudnienia.

Okręgowy Inspektorat Pracy docierał do osób, które w swojej perspektywie miały podjęcie pierwszej pracy, takich jak studenci, uczniowie, a także do pracowników i pracodawców. W celu osiągnięcia zamierzonych efektów, wybrano różne formy podejścia do zainteresowanych, w tym: **szkolenia, warsztaty, targi, prezentacje i pogadanki**, a także ścisłą współpracę z mediami, która pozwalała na dotarcie do szerokiego grona odbiorców. Niniejsze sprawozdanie w szczególności opisuje działania podjęte w 2015 roku. Jedną z głównych form bezpośredniego docierania do odbiorców kampanii były **prelekcje**, szkolenia i prezentacje przeprowadzane w wielu miejscach na terenie właściwości OIP Poznań. W porównaniu z 2014 rokiem, inspektorzy pracy częściej spotykali się z pracownikami w miejscach zatrudnienia oraz uczniami i studentami, którzy w przyszłości wkroczą na rynek pracy. W ciągu całego roku pracownicy OIP Poznań przeprowadzili **33 spotkania** tego rodzaju, zarówno w siedzibie OIP Poznań jak i poza nią, **docierając do blisko 2000** odbiorców z całej Wielkopolski. Seminaria, prelekcje, warsztaty i wykłady przybliżyły wielu odbiorcom warunki prawne dotyczące zatrudnienia. Ponadto pozwoliły one wielu osobom rozwiązać swoje wątpliwości poprzez bezpośredni kontakt z pracownikami

W ramach kampanii „Zanim podejmiesz pracę” organizowano i współorganizowano festyny i pikniki. Pracownicy OIP Poznań mieli okazję udzielać odpowiednich porad podczas 2 festynów, które miały na celu edukację, połączoną z grami i zabawami. Specyficzna forma tego rodzaju działań pozwalała na dotarcie do odbiorców w sposób przyjazny i interesujący. Poruszane były zagadnienia zarówno z ogólnego bezpieczeństwa, jak i dotyczące prawnej ochrony pracy, w tym zawierania umów o pracę, wyjaśnianiu różnic między zatrudnieniem pracowniczym i niepracowniczym. W 2015 roku przedstawiciele OIP Poznań brali udział w następujących festynach:

- ◆ „Niedziela w Muzeum. Bezpieczeństwo naszą wspólną sprawą” – festyn organizowany przy współudziale Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, na terenie Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie

– 12.07.2015 r., ze strony OIP w Poznaniu przygotowano bogatą ofertę wydawnictw tematycznych, które były przekazywane wszystkim zainteresowanym.

- ◆ „Niebiescy dzieciom” w Poznaniu – 06.09.2015 r., podczas XIV edycji festynu przygotowano pokazy sprzętu i wyposażenia Komendy Wojewódzkiej Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej, Straży Miejskiej Miasta Poznania i innych służb mundurowych. Dla najmłodszych uczestników festynu OIP w Poznaniu zorganizował liczne konkursy z nagrodami, a także wydawano materiały promujące bezpieczeństwo pracy, które cieszyły się dużym zainteresowaniem zarówno dzieci jak i towarzyszących im rodziców.

Należy zauważyć, że w 2015 r. OIP Poznań uczestniczyło w wyżej wymienionych festynach już po raz kolejny. Doświadczenie i zaangażowanie pozwoliło na rozbudowanie oferty stoiska OIP Poznań oraz zainicjowanie nowych metod dotarcia do odbiorcy, takich jak konkursy plastyczne, gry planszowe, pokazy filmów itp.

Po raz kolejny duży nacisk położony został na **organizację targów i stoisk informacyjnych**. Cieszą się one dużym zainteresowaniem i popularnością. Umożliwia to dystrybucję wielu materiałów i publikacji PIP, takich jak **ulotki, plakaty, broszury i informatory** dotyczące prawa pracy i prawnej ochrony pracy. OIP Poznań zorganizowało 11 takich stoisk w 2015 r., które cieszyły się dużą popularnością. Trudno określić ilość osób, do których OIP w Poznaniu dotarło tą drogą, można jednak powiedzieć, że jest to wielu odbiorców z różnych środowisk, które korzystają z bogatych ofert stoisk targowych. Stoiska te były organizowane w ramach targów pracy, targach edukacyjnych, targów rolniczych (np. AGRO SHOW).

Jednym z działań realizowanych przez OIP Poznań w 2015 r. było organizowanie cyklicznych dyżurów inspektorów, a także okazyjnych poradnictw w siedzibach radia i gazet. Podczas dyżurów zainteresowani mieli możliwość zadania pytań na konkretne tematy związane z prawem pracy. Pracownicy OIP Poznań pełnili następujące dyżury:

- Dyżury w siedzibie OIP Poznań z zakresu Karty nauczyciela oraz prawa oświatowego. W sumie podczas 12 takich dyżurów inspektor pracy odpowiadał na pytania zadawane przez nauczycieli oraz pracowników szkół i uczelni województwa wielkopolskiego.
- Dyżury w mediach:
 - Dyżur w redakcji Głosu Wielkopolskiego – 29.01.2015 r.
 - Dyżur telefoniczny w redakcji Głosu Wielkopolskiego – 16.06.2015 r.
 - Dyżur telefoniczny w redakcji Głosu Wielkopolskiego – 30.06.2015 r.
 - Dyżur telefoniczny w redakcji Tygodnika Piłskiego – 25.06.2015 r.
- Dyżur w Poznańskim Ośrodku Wpierania Przedsiębiorczości – 23.03 oraz 23.04.2015 r.

Oprócz dyżurów w redakcjach gazet, pracownicy OIP Poznań mieli okazje prezentować zagadnienia związane z prawem pracy i kampanią w prasie, radiu i telewizji. Tematyka związana z jej realizacją była przedmiotem wystąpień i wypowiedzi rzecznika OIP Poznań, a także innych pracowników zaznajomionych z tematem. W sumie informacje związane z kampanią pojawiały się 3-krotnie w telewizji, 10-krotnie w radiu, jeden raz w serwisie internetowym oraz 34 razy w prasie.

Bardzo dobra współpraca między OIP Poznań oraz dziennikiem „Polska the Times – Głos Wielkopolski” oraz gazetą lokalną „Nasz Rynek” skutkowałą możliwością **publikowania wielu artykułów cyklicznych**, w tym relacji z szczególnie cieszących się powodzeniem dyżurów. Działania te nie tylko wpływały na już istniejące konflikty prawne, ale przede wszystkim zapobiegały przyszłym przypadkom łamania praw w pracy.

W ramach **targów, szkoleń i warsztatów** pracownicy OIP Poznań rozdawali ulotki i broszury opracowane przez Państwową Inspekcję Pracy, których celem jest podnoszenie świadomości odbiorcy i profilaktyka łamania praw pracy. Najpopularniejszymi wydawnictwami były broszury „Czas pracy”, „Praca w wakacje”, „Prawo pracy – pierwsze kroki” oraz komiks „Moja pierwsza praca”.

[Kampania informacyjno-promocyjna „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie”.](#)

W 2015 r. po raz trzeci zorganizowana została kampania informacyjno-prewencyjna „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie”. Celem kampanii było przekonywanie wszystkich uczestników procesu pracy do zmiany postawy **dotyczącej przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy**. Przekaz kampanii skierowany został **przede wszystkim do pracodawców i przedsiębiorców prowadzących działalność w branżach o wysokim poziomie zagrożeń zawodowych**. W 2015 r. ważnym elementem kampanii było promowanie wśród małych i średnich przedsiębiorstw udziału w programach prewencyjnych PIP, które miały pomóc pracodawcom w dostosowaniu zakładu pracy do obowiązujących przepisów prawa pracy oraz poprawić bezpieczeństwo i warunki pracy.

Zgodnie z założeniami kampanii, cele realizowane były poprzez **inspirowanie do zmian, wskazywanie na tragiczne konsekwencje nieprawidłowych działań oraz informowanie do podniesienia kultury technicznej i organizacyjnej a także dbałości o urządzenia**. Za priorytet postawiono poprawienie bezpieczeństwa i komfortu pracy, co w przyszłości ma również skutkować zmniejszeniem liczby wypadków. Do popularyzacji tego tematu użyto różnych sposobów dotarcia do odbiorcy, takich jak szkolenia, prelekcje, stanowiska informacyjne, wydawnictwa edukacyjne, konsultacje czy informacje medialne.

Szkolenia, prezentacje i warsztaty cieszyły się w 2015 roku dużym zainteresowaniem. Ich główną zaletą była możliwość mobilności i dotarcia do pracowników i pracodawców w ich miejscach pracy. Odbiorcami tego typu działań byli ponadto nauczyciele, uczniowie, studenci a także, bardzo często, przedstawiciele związków zawodowych. Pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu przeprowadzili 44 spotkania tego typu.

Jedną z form realizacji kampanii był udział pracowników OIP Poznań w **spotkaniach z pracodawcami**, w ramach których ustalono konkretne działania mające na celu poprawę warunków pracy. Każde z nich poświęcone było konkretnemu zadaniu, którego realizacja poprawiała skutecznie bezpieczeństwo pracy, np.:

- spotkanie z przedstawicielem zakładów chemicznych dotyczące organizacji stanowisk pracy powyżej poziomu podłogi,
- spotkanie z pracownikami i przedstawicielami firmy produkującego samochody dotyczące ograniczenia emisji hałasu w zakładzie, pracy z wykorzystaniem drabin,
- spotkanie z zarządem spółki i pracownikami BHP firmy meblarskiej skutkujące wycofaniem z użytku niebezpiecznych substancji zawierającej czynniki rakotwórcze – 31.08.2015 r.
- spotkanie ze służbami bhp, pracownikami i przedstawicielami firmy chemicznej dotyczące szkodliwości czynników rakotwórczych i mutagennych w środowisku pracy,
- spotkanie z przedstawicielami zakładu kosmetycznego skutkujące wycofaniem z użytku niebezpiecznych substancji zawierającej czynniki rakotwórcze.

Organizowane przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu **stanowiska informacyjne i konferencje** pozwalały kampanii na dotarcie do bardzo szerokiego grona odbiorców. Zainteresowanie tego typu działaniami było każdorazowo bardzo duże. Szczególnie popularną formą dotarcia do odbiorcy w czasie tego typu akcji były wydawnictwa edukacyjne i konsultacje z pracownikami OIP Poznań. W 2015 roku, OIP w Poznaniu przygotował 7 stoisk informacyjnych oraz uczestniczył w 6 konferencjach i spotkaniach doradczych, np.: stoisko informacyjne podczas imprezy regionalnej Arena Biznesu – 15.06.2015 r., stoisko informacyjne na targach pracy Akademia Przedsiębiorczości na terenie Wydziału Matematyki i Informatyki UAM w Poznaniu – 27.10.2015 r., udział w konferencji „Dobre praktyki w zakresie komunikacji na rzecz bezpieczeństwa i zdrowia pracy” połączone z obsługą stoiska informacyjnego – 05.03.2015 r.

Materiały wydawane były podczas większości akcji organizowanych przez OIP Poznań, wliczając w to szkolenia i warsztaty, a także stanowiska informacyjne i konferencje. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się wydawnictwa „ABC BHP”, „Potknięcia i

poślizgnięcia”, „Zgodnie z prawem i bezpiecznie”, a także szeroka gama ulotek związanych z Prawem Pracy. Ponadto, pracownicy OIP w Poznaniu, podczas wykonywania działań prewencyjnych, mieli możliwość korzystania z płyt interaktywnych (CD, DVD). Materiały zawierały informacje dotyczące zagrożeń wypadkowych w miejscu pracy, a także prezentowały możliwości uniknięcia zagrożeń zawodowych w transporcie.

W listopadzie 2015 r. zrealizowano nagranie materiału filmowego, które dotyczyło bezpiecznego wykonywania prac w zbiornikach. Film będzie w przyszłości używany jako materiał edukacyjny i prewencyjny.

Kampania „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie” komentowana była w mediach. Doniesienia medialne pojawiały się zarówno w mediach lokalnych, obejmujących miasta i powiaty wielkopolskie, wojewódzkich, a także ogólnokrajowych. Dostęp do tego rodzaju przekazu umożliwiał dotarcie do wielu odbiorców, zwiększając tym samym świadomość i podejmując działalność prewencyjną przeciwko przyszłym wypadkom. W 2015 roku w mediach pojawiło się 12 doniesień związanych z kampanią informacyjną „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie”. Spośród nich odnotowano 10 doniesień, które pojawiły się w prasie, oraz 2 informacje, które zostały wygłoszone w radiu. Informacje w środkach masowego przekazu pomagają dotrzeć kampanii do osób, które nie korzystają z form takich jak stoiska informacyjne, drzwi otwarte czy szkolenia. Pomaga to w ciągłym poszerzaniu działań, poszukiwaniu nowych partnerów i podnoszenia poziomu znajomości zagadnień prawa pracy przez społeczeństwo.

[Kampania informacyjno-prewencyjna „Szczepnij życie! Bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym”.](#)

Ze względu na skalę zagrożeń zawodowych i ich skutków zaplanowano kontynuację **kampanii skierowanej do sektora rolnictwa indywidualnego**. Trzeci rok kampanii „Szczepnij życie! Bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym” poświęcony został **bezpiecznej pracy przy obsłudze zwierząt gospodarskich**. Jest to jeden z tych rodzajów działalności rolniczej, gdzie odnotowuje się najwięcej wypadków przy pracy oraz występuje duże nasilenie zagrożeń biologicznych, w tym chorób odzwierzęcych. Działania z zakresu prewencji wypadkowej, do których należą szkolenia, porady i upowszechnianie dobrych praktyk oraz wydawnictw PIP, zostały uzupełnione i wzmocnione kampanią w ogólnopolskich mediach. Planowane działania prewencyjno-informacyjne podejmowane były we współpracy z Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz sygnatariuszami Porozumienia w sprawie współpracy na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie,

skupiającego oprócz Państwowej Inspekcji Pracy wiodące instytucje i organizacje, także społeczne, związane z sektorem polskiego rolnictwa.

Harmonogramem przedsięwzięć Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu, w ramach kampanii „Szanuj życie! Bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym” ukierunkowana została przede wszystkim na: **działalność szkoleniową w zakresie bhp rolników, uczniów kierunków rolniczych szkół ponadgimnazjalnych oraz dzieci wiejskich, organizację konkursów o tematyce bhp w rolnictwie**, w tym ogólnokrajowego konkursu pn. „**Bezpieczne gospodarstwo rolne**”, przeprowadzenie **wizytacji gospodarstw rolników indywidualnych oraz prac polowych i transportu rolniczego** w okresie wiosennym, żniw i jesiennym, popularyzację zagadnień ochrony pracy w rolnictwie indywidualnym na targach oraz w oparciu o środki masowego przekazu.

Działalność szkoleniowa, objęła wszystkie grupy odbiorców środowiska wiejskiego, tj. rolników indywidualnych, w tym rolników przyjmujących uczniów na praktyki zawodowe, uczniów kierunków rolniczych szkół ponadgimnazjalnych oraz dzieci wiejskie. Przeprowadzono **94 szkolenia dla 3217 osób**, w tym **1619 dzieci i młodzieży**.

Część zajęć dla najmłodszych adresatów była prowadzona z inicjatywy władz samorządowych oraz sołtysów. Zajęcia poświęcone były bezpieczeństwu dzieci na wsi, ich bezpieczeństwu podczas zabawy oraz zasadom bezpiecznego udziału w pracach rodzinnego gospodarstwa wiejskiego. Prowadzone je w oparciu o własne prezentacje multimedialne i filmy edukacyjne dla dzieci i młodzieży wyd. PIP. Dzieci otrzymywały książeczki poświęcone omawianej tematyce wyd. PIP „Przygoda na wsi. Zobacz co ci zagraża” i „Bądź bezpieczny w gospodarstwie”, a młodzież poradniki „Bezpiecznie na wsi”. Także te książeczki, jak i listy kontrolne – bezpieczeństwo dzieci na wsi oraz gry planszowe „Bezpieczne wakacje” przekazywano nauczycielom - wychowawcom do wykorzystania w pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły czy placówki oświatowej.

W ramach kampanii, upowszechniając wiedzę o bezpiecznej pracy w rolnictwie, przeprowadzono **55 konkursów, adresowanych do szerokiego grona odbiorców** (6344 osoby), np.: „Powiatowy rolnik roku”, „Bezpieczne gospodarstwo rolne”, konkursy podczas Międzynarodowej Wystawy AGRO SHOW w Bednarach, „Bezpiecznie na wsi. Zwierzaki to nie pluszaki”.

W 2015 r. zorganizowano **7 stoisk PIP, na których udzielano porad z zakresu ochrony pracy** i przekazywano zainteresowanym materiały wydawnictwa PIP, w tym z zakresu bhp w rolnictwie. Łącznie stoiska PIP odwiedziło ponad 5350 osób, udzielono około 530 porad i

wydano ponad 7000 broszur i ulotek wyd. PIP. Broszury, ulotki, apele, czy afisze o tematyce bhp w rolnictwie przekazywano odbiorcom, jakimi są rolnicy, uczniowie szkół rolniczych czy dzieci wiejskie nie tylko podczas targów, dni otwartych czy forów rolniczych, ale także w czasie różnego rodzaju szkoleń, pogadanek i innych zajęć oraz w czasie wizytacji gospodarstw jak i prac polowych.

Poza stoiskami - punktami informacyjnymi w 2015 r. zorganizowano także **2 wystawy związane z bezpieczeństwem pracy w rolnictwie**. Pierwszą z nich była wystawa **pokonkursowa plakatów** na temat bezpieczeństwa pracy w rolnictwie w czasie Wiosennych Targów Rolno-Ogrodniczych w Zespole Szkół im. St. Mikołajczyka w Opatówku, którą obejrzało ponad 200 osób. Druga wystawa to **wystawa dobrych praktyk w rolnictwie**, w tym związanych z bezpieczeństwem przy obsłudze zwierząt na stoisku PIP podczas Międzynarodowej Wystawy AGRO SHOW 2015 w Bednarach. Szacunkowo w ciągu czterech dni trwania targów wystawę obejrzało ok. 4200 osób.

Ponadto podczas AGRO SHOW 2015 Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu zorganizował wspólnie z Państwową Strażą Pożarną 3 pokazy ratowania i ewakuacji osoby nieprzytomnej ze zbiornika. Pokazy w dniu 18 i 19.09.2015 r. obejrzało ok. 750 osób.

Także na zakończenie 3 szkoleń z zakresu bhp w rolnictwie zorganizowanych wspólnie z KRUS i Państwową Strażą Pożarną miały miejsce pokazy udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, a uczestnicy szkoleń mieli okazję praktycznie wykonać proste gesty ratujące życie, w tym ocenić stan poszkodowanego, wykonać masaż serca, czy też ułożyć ofiarę wypadku w pozycji bocznej ustalonej.

Promowanie bezpiecznej pracy w rolnictwie prowadzone był również **za pośrednictwem mediów**. Ukazały się 3 obszernie publikacje prasowe, udzielano wywiadów telewizyjnych, a w radiu wyemitowano 14 felietonów, wywiadów. Promowanie kampanii prowadzono na stronach internetowych partnerów (Policja, ZHP) i portalach internetowych. Na stronach bardzo wielu jednostek samorządu szczebla powiatowego i gminnego oraz środków przekazu społecznego na terenie Wielkopolski zamieszczone zostały apele Okręgowego Inspektora Pracy w Poznaniu do rolników – wiosenny i żniwny.

[Kampania informacyjno-promocyjna „Stres w miejscu pracy”.](#)

W obszarze bezpieczeństwa, higieny i zdrowia w miejscu pracy bardzo istotne znaczenie mają czynniki psychospołeczne, a wśród nich stres zawodowy. Zajmuje on drugie miejsce wśród najczęściej zgłaszanych problemów zdrowotnych związanych z pracą

zawodową. Dlatego prowadzono za pośrednictwem mediów elektronicznych kampanię informacyjno-promocyjną, której celem było **upowszechnianie wiedzy na temat stresu oraz innych czynników psychospołecznych wśród pracodawców i pracowników, jak również wskazywanie możliwych metod ich ograniczania.**

Działaniami informacyjnymi w ramach programu objęto 30 podmiotów, w tym m.in.: pracodawców, pracowników, służbę bhp, przedstawicieli samorządu terytorialnego, organizację związkową oraz środki masowego przekazu i 6 odbiorców masowych.

Podczas działań na terenie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu, zorganizowano:

- Stoisko podczas festynu NIEBIESCY DZIECIOM (w dniu 06.09.2015 r.)
- Stoisko podczas pikniku NIEDZIELA W MUZEUM w Szreniawie (w dniu 12.07.2015 r.)
- Stoisko podczas wystawy AGROSHOW w Bednarach (w dniu 18.09.2015 r.)
- Stoisko podczas targów DREMA na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich w Poznaniu (w dniu 06.10.2015 r.)
- Stoisko podczas AKADEMII PRZEDSIĘBIORCZOŚCI UAM w Poznaniu (w dniu 27.10.2015 r.)
- Stoisko podczas targów CAREER EXPO na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich w Poznaniu (w dniu 28.10.2015 r.).

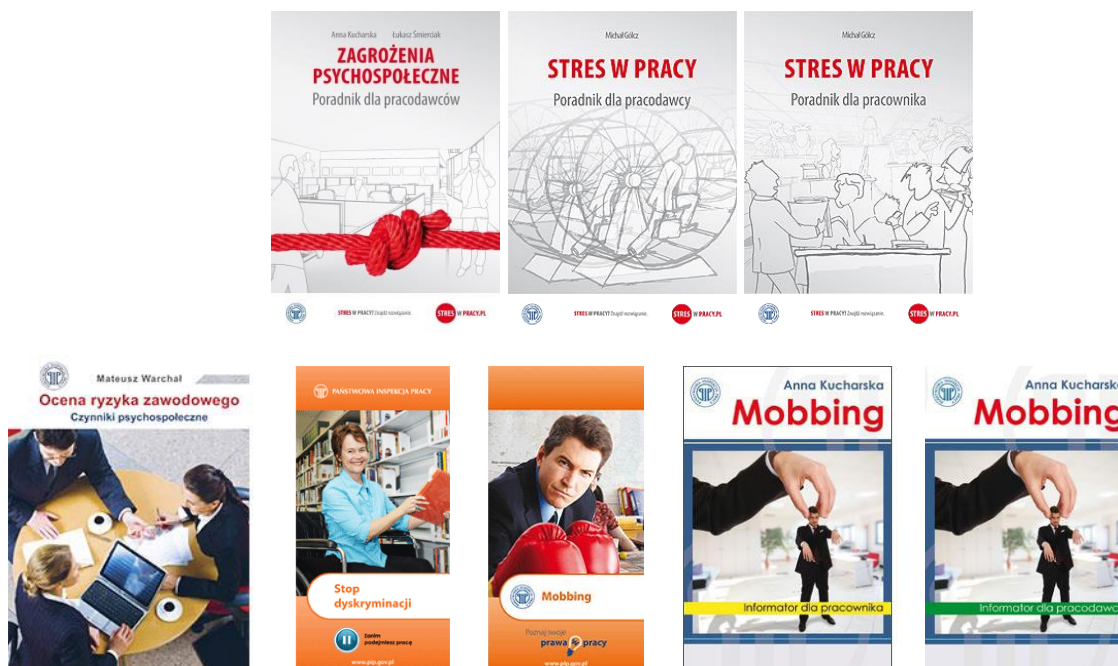
W czasie **impres masowych** prowadzono **działania popularyzacyjne kampanii**, rozpowszechniano wydawnictwa nt. stresu w pracy, mobbingu i dyskryminacji oraz udzielano porad prawnych w tym zakresie. Ponadto, w siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu oraz oddziałów terenowych, podczas **dyżuru prawnego**, wszystkim zainteresowanym osobom udzielane są porady prawne. W dniu 24.06.2015 r. przeprowadzono **kolportaż plakatów** "Przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu w miejscu pracy" w Urzędzie Miasta, Wojewódzkim Urzędzie Pracy, Ochotniczych Hufcach Pracy, Związku Zawodowym NSZZ Solidarność oraz Izbie Rzemieśniczej w Poznaniu. W radiu i na portalach internetowych opublikowano wywiady i informacje związane z tematyką kampanii.

W realizacji kampanii wykorzystano 1500 szt. wydawnictw łącznie.

Materiały pomocnicze wykorzystane w programie to:

- Stres w miejscu pracy – poradnik dla pracodawcy, poradnik dla pracownika.
- Mobbing – Informator dla pracownika, Informator dla pracodawcy
- Ocena ryzyka zawodowego – czynniki psychospołeczne

- Ulotki: Mobbing, Stop dyskryminacji
- Zagrożenia psychospołeczne – poradnik dla pracodawców
- Plakaty dot. promowania kampanii

1.2. Programy prewencyjne.

Program prewencyjny dla małych przedsiębiorstw (zatrudniających poniżej 50 pracowników): „Zarządzanie bhp – prewencja wypadkowa”.

Skuteczna prewencja wymaga działań także w zakładach, w których do tej pory nie wydarzyły się wypadki przy pracy. Dlatego oprócz zakładów, w których odnotowano wypadki przy pracy ze skutkami śmiertelnymi i ciężkimi oraz powtarzalność wypadków, **do udziału w programie prewencyjnym zaproszone zostały zakłady pracy, w których występuje duże nasilenie zagrożeń mogących skutkować wypadkiem.** Celem programu jest wyeliminowanie lub jak najdalej idące **ograniczenie zagrożeń wypadkowych z wykorzystaniem elementów zarządzania bezpieczeństwem pracy,** w tym przepisów dotyczących oceny ryzyka zawodowego oraz ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy.

W ramach realizacji tematu zorganizowano **szkolenia dla wytypowanych pracodawców, udzielano porad** z zakresu prawa pracy w tym technicznego bezpieczeństwa pracy, przekazywano pracodawcom **materiały informacyjno-prewencyjne.** Ponadto przeprowadzono **kontrole sprawdzające** (audyty) wybranych pracodawców, którzy przystąpili do programu prewencyjnego, a w uzasadnionych przypadkach skierowano do pracodawców środki prawne w postaci decyzji nakazowych oraz wniosków.

Szkolenia, które były pierwszym etap programu z udziałem pracodawców prowadzono według ustalonego programu obejmującego następujące zagadnienia:

- zapoznanie uczestników z założeniami programu, „Listą kontrolną z komentarzem - Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa” oraz Ankieta specjalistyczną do wypełnienia przez pracodawców (dołączoną do Listy kontrolnej).
- przekazanie materiałów informacyjno-szkoleniowych,
- poinformowanie, że udział w programie jest dobrowolny, a pomoc ze strony PIP nieodpłatna a także o możliwości przeprowadzenia ewentualnej kontroli sprawdzającej,
- poinformowanie o programie dofinansowania (bezzwrotnego) przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i warunków pracy, w tym szczególnie działań doradczych i inwestycyjnych dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa pracownikom.

Dodatkowo uczestników szkolenia zapoznano z zagadnieniami wskazanymi przez Radę Ochrony Pracy, między innymi: zintensyfikowanie działań informacyjnych i prewencyjnych w stosunku do pracowników w pierwszym roku ich pracy na danym stanowisku, ponieważ oni najczęściej ulegają wypadkom przy pracy, zintensyfikowanie działań dotyczących prowadzonych w zakładach pracy postępowań powypadkowych w celu właściwego ustalenia przyczyn wypadków przy pracy, których określenie jest szczególnie istotne dla skutecznej prewencji wypadkowej.

Ogółem liczba podmiotów uczestniczących w szkoleniach z zarządzania bezpieczeństwem – prewencji wypadkowej w 2015 r. wyniosła 104, liczba ta obejmuje 88 pracodawców, którzy uczestniczyli w 5 szkoleniach zorganizowanych przez OIP Poznań w ramach realizacji programu prewencyjnego 104, oraz szkolenia dla przedstawicieli 16 pracodawców, członków organizacji związkowych z zakładów branży rolnej z wielkopolski, które zostało zorganizowane podczas XVII Wystawy Rolniczej AGRO SHOW w Bednarach w dniu 18.09.2015 roku.

Lp.	Informacja o uczestnikach i rodzajach działań		Liczba
1.	Liczba pracodawców, do których skierowano zaproszenie do udziału w programie prewencyjnym PIP		154
2.	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla pracodawców i ich przedstawicieli		5
3.	Liczba <u>pracodawców</u> , którzy uczestniczyli w szkoleniach OIP		88
4.	Liczba podmiotów, które objęto działaniami informacyjno-promocyjnymi		104
5.	Liczba pracodawców,	a) przystąpili do programu prewencyjnego (wypełnili <i>Kartę zgłoszenia</i> udziału w programie) i odebrali „Listę	36

	którzy:	<i>kontrolną Zarządzanie bezpieczeństwem - prewencja wypadkowa</i>	
		b) Przesyłali do OIP „Ankiety specjalistyczną” dołączoną do „Listy kontrolnej - Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa”	12
		c) Wyrazili gotowość do audytu	10
6.	Liczba kontroli sprawdzających w wybranych zakładach pracy, które zakończyły się wręczeniem <i>Zaświadczeń o ukończeniu programu prewencyjnego PIP</i>		10
7.	Liczba wręczonych <i>Zaświadczeń o udziale w szkoleniu PIP</i>		8
8.	Liczba egzemplarzy publikacji PIP (szt.) wykorzystanych w trakcie realizacji tematu		1162

Tabela 10. Wybrane działania i informacja o liczbie uczestników.

W oparciu o przebieg szkoleń jak i informacje uzyskane w czasie wizyt kontrolnych stwierdzono, iż **temat został bardzo dobrze przyjęty przez pracodawców**. Szkolenia cechowała duża aktywność uczestników polegająca na zadawaniu licznych pytań i uczestnictwie w dyskusji. W ocenie wielu pracodawców w wyniku udziału w programie „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa” wyjaśniono szereg wątpliwości dotyczących interpretacji przepisów dotyczących oceny ryzyka zawodowego oraz sposobu postępowania i dokumentowania ustaleń przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy.

Odnotować należy także niewielki wzrost liczby pracodawców, w odniesieniu do roku poprzedniego, którzy przystąpili do programu prewencyjnego i wypełnili Kartę zgłoszenia do udziału w programie. W 2015 roku 40% pracodawców, którzy po osobistym udziale w szkoleniu, bądź też udziale skierowanych przez nich przedstawicieli firmy przyjęło zaproszenie do udziału w programie, natomiast w roku 2014 do udziału w programie zgłosiło się 38,23 % ogółu pracodawców uczestniczących w szkoleniach. Spadła natomiast procentowo liczba pracodawców, którzy po przystąpieniu do programu prewencyjnego przestali wypełnić Ankiety specjalistyczną „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa”. Spośród 36 pracodawców zgłaszających udział w programie Ankiety specjalistyczną przesłało 12 pracodawców tj. 33,33 % ogółu przystępujących do programu. Jest to znacznie niższa liczba przesłanych ankiet w porównaniu z rokiem ubiegłym, gdzie programem prewencyjnym objęte były głównie małe zakłady pracy, wówczas do OIP w Poznaniu wypełnić Ankiety specjalistyczną przesłało 29 pracodawców spośród 52 zgłaszających udział w programie tj. 55,76%.

Program prewencyjny w budownictwie „Budowa. Stop wypadkom”.

Program prewencyjny **dla zakładów branży budowlanej** zawierał część **szkoleniowo-informacyjną**, skierowaną do szerokiego grona pracodawców i pracowników budowlanych oraz część drugą – ściśle **prewencyjną** – przygotowaną dla tych firm budowlanych, w których w ostatnich latach odnotowano wypadki śmiertelne, ciężkie lub zbiorowe, albo też wystąpiła powtarzalność wypadków o podobnych przyczynach. Udział w programie umożliwił pracodawcom **dostosowanie warunków pracy w miejscu prowadzenia prac budowlanych do poziomu zapewniającego bezpieczne i higieniczne warunki pracy**. Szkolenie rozpoczynające udział w programie prewencyjnym oraz otrzymane materiały edukacyjne pozwalały pracodawcy przeprowadzić samokontrolę przestrzegania obowiązujących przepisów prawa pracy. Uczestnicy programu mogli korzystać z eksperckiej pomocy inspektorów pracy. W realizacji celów programu prewencyjnego inspektorów pracy wspomagać mogła służba bhp dużych firm budowlanych reprezentująca sygnatariuszy Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie.

Inspektorzy pracy w ramach swoich działań prewencyjnych czynnie wspierali i oddziaływali na przedsiębiorców, którzy przystąpili do programu prewencyjnego, w osiągnięciu stanu bezpieczeństwa i warunków pracy na poziomie zgodnym z obowiązującymi przepisami.

Lp.	Informacja o uczestnikach i rodzajach działań	Liczba	
9.	Liczba pracodawców, do których skierowano zaproszenie do udziału w programie prewencyjnym PIP	180	
10.	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla pracodawców i ich przedstawicieli	37	
11.	Liczba <u>pracodawców</u> , którzy uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez OIP w Poznaniu	177	
12.	Liczba podmiotów, które objęto działaniami informacyjno-promocyjnymi	2672	
13.	Liczba pracodawców, którzy:	d) przystąpili do programu prewencyjnego (wypełnili <i>Kartę zgłoszenia</i> udziału w programie)	14
		e) ukończyli program, przechodząc kontrolę sprawdzającą z wynikiem pozytywnym (otrzymali „ <i>Zaświadczenia o ukończeniu programu prewencyjnego PIP</i> ”)	12
14.	Liczba kontroli sprawdzających, które zakończyły się negatywnie	1	
15.	Liczba egzemplarzy publikacji PIP (szt.) wykorzystanych w trakcie realizacji programu	13518	
16.	Liczba informacji związanych z tematyką programu „ Budowa. Stop wypadkom ” opublikowanych w mediach (znana)	13	

Tabela 11. Wybrane działania i informacja o liczbie uczestników.

W roku 2015 przeprowadzono **37 szkoleń** w zakresie realizacji programu informacyjno-prewencyjnego w budownictwie „**Budowa. STOP wypadkom**”. Szkolenia skierowane były do mikroprzedsiębiorstw oraz małych firm wykonujących prace budowlane samodzielnie lub jako podwykonawcy na dużych inwestycjach. W szkoleniach łącznie udział wzięło **177 pracodawców i 325 pracowników** (głównie brygadziści, kierownicy robót, inżynierowie, majstrowie), w szkoleniach uczestniczyło również **105 uczniów, nauczyciele oraz służba bhp.**

Inspektorzy pracy **54 razy popularyzowali** zagadnienia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy przy pracach budowlanych, w ten sposób ogólnie upowszechniano zasady bezpieczeństwa pracy, dobrych praktyk i bezpiecznych zachowań w środowisku pracy, przede wszystkim miało to miejsce wśród **213 pracodawców i 1147 pracowników**. Czynności te miały miejsce również wśród innych podmiotów zainteresowanych problematyką bhp i prawa pracy, a także wśród ogółu społeczeństwa. W zakres podmiotowy popularyzacji weszło również: **150 studentów, 30 uczniów, 41 przedstawicieli bhp, 1 nauczyciel, 4 Społecznych Inspektorów Pracy, 1 Stowarzyszenie, 9 organów nadzoru nad warunkami pracy, 8 środków masowego przekazu, inni**. Najczęstszą formą popularyzacji w OIP Poznań było realizowanie kampanii informacyjno-promocyjnej poprzez uczestnictwo m. in. w konferencjach, seminariach, obsługa punktów informacyjnych PIP na targach, dystrybucja i prezentacja wydawnictw PIP, promocja zagadnień ochrony pracy w tym bezpieczeństwa pracy w środkach masowego przekazu (wywiady, nagrania radiowe i TV).

Inspektorzy pracy celem realizacji programu **80-krotnie wykonywali czynności związane z przygotowaniem** i obsługą działań prewencyjno-promocyjnych. Działanie te polegały głównie na: opracowaniu merytorycznym materiałów, publikacji na potrzeby szkoleń, kampanii, mediów, przygotowaniu stoisk i punktów informacyjnych PIP na okoliczność udziału w imprezach masowych. Ponadto inspektorzy pracy **19 krotnie oddziaływali** na **12 pracodawców** biorących udział w programie prewencyjnym. Celem takiego działania było motywowanie pracodawców do skutecznych działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i warunków pracy poprzez udzielanie wsparcia merytorycznego, wskazywanie dobrych praktyk i rozwiązań.

W roku 2015 do programu prewencyjnego „Budowa. STOP wypadkom” na terenie woj. Wielkopolskiego zgłosiło się 14 podmiotów. Pozytywnie kontrolę sprawdzającą a tym samym program ukończyło 12 firm. 2 podmioty, które rozpoczęły realizację programu prewencyjnego nie ukończyły go. Jedna z firm wycofała się z programu (firma zawiesiła

swoją działalność), natomiast drugi podmiot nie przeszedł pozytywnie kontroli sprawdzającej – brak realizacji założeń programowych na budowie, w czasie trwania budowy nastąpiła zmiana kierownika budowy, który nie poczuwał się do wdrażania założeń programu.

Pracodawcy, którzy wzięli udział w programie poprawili warunki pracy oraz wykazali, że przestrzegają przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Na przykład: w zakładach opracowano dokument oceny ryzyka zawodowego na stanowisku, opisano oceniane stanowiska pracy. Zidentyfikowano podstawowe zagrożenia m.in. upadek z wysokości, uszkodzenie wzroku, hałas, porażenie prądem elektrycznym, pochwycenie przez ruchome elementy maszyn. Oszacowano poziom i wyznaczono dopuszczalność ryzyka zawodowego odrębnie dla każdego zagrożenia. Pracownikom dostarczono odzież i obuwie robocze oraz odpowiednie środki ochrony indywidualnej, pracownicy posiadają wymagane uprawnienia kwalifikacyjne. Pracodawcy przed przystąpieniem do wykonywania robót budowlanych, wydają szczegółowe instrukcje i wskazówki dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy na określonych stanowiskach pracy na terenie budowy, w tym procedury bhp do wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych.

Zapraszając uczestników do programu prewencyjnego wykorzystywano informacje zawarte w bazach okręgu oraz ściśle współpracowano z sygnatariuszami Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie, inspektorzy pracy podczas czynności kontrolnych również zapraszali pracodawców na szkolenia. Informacje będące równocześnie zaproszeniem na szkolenia umieszczano na stronie internetowej OIP Poznań w odpowiednio wcześniejszym terminie, tak, aby dotrzeć z informacją o szkoleniu do większego grona osób. Informację taką umieszczono w I i II półroczu. Szkolenia prowadzone przez inspektorów pracy przebiegały sprawnie, zgodnie z przygotowanym wcześniej planem szkoleń. Szkolenia odbywały się w Poznaniu oraz w oddziałach OIP Poznań tj. w Koninie, Lesznie, Ostrowie Wielkopolskim oraz w Pile. Szkolenia prowadzone przez inspektorów pracy oceniano dobrze, jako posiadające bardzo wysoki poziom merytoryczny i organizacyjny.

Materiały wykorzystywane do realizacji programu cieszyły się dużym zainteresowaniem, a uczestnicy chętnie korzystali z zawartych w nich informacji. Podczas szkoleń oraz innych czynności prewencyjnych związanych z realizacją programu wydawano liczne publikacje, m. in.: „Bezpiecznie i zgodnie z prawem – lista kontrolna z komentarzem”, „Roboty drogowo-torowe”, „Budownictwo – drabiny”, „Budownictwo. Bezpieczne rusztowania”, „Budownictwo. Prace rozbiórkowe”, „Transport ręczny na budowie”, „Instalacje elektryczne na budowie”, „Karty bezpiecznego wykonywania pracy dla branży budowlanej. Materiał pomocniczy do instruktażu stanowiskowego”.

W okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu materiały szkoleniowe wydane nakładem PIP udostępniano również w wersji elektronicznej w formie pendriva, który wręczany był uczestnikom szkoleń. Na nośniku pamięci nagrano wydawnictwa Państwowej Inspekcji Pracy, m. in. „Budownictwo. Transport mechaniczny”, „Bezpiecznie i zgodnie z prawem – lista kontrolna z komentarzem”, „Budownictwo praca w wykopach”, „Wypadek przy pracy. Poradnik pracodawcy”, „Budownictwo. Bezpieczne rusztowania”, „ABC BHP”.

W roku 2015 wydano łącznie 10 banerów „Szanuj Życie”. Banery wydawano przede wszystkim Generalnym Wykonawcom, celem umieszczenia ich, a tym samym promocji hasła „Szanuj Życie bezpieczna praca na wysokości” na dużych budowach na terenie Wielkopolski. Przykłady umieszczenia banerów na budowach w woj. wielkopolskim na poniższych fotografiach.

Fot. Budowa zespołu budynków mieszkalnych ul. Smolna 13 w Poznaniu

Fot. Budowa Galerii Handlowej POSNANIA w Poznaniu

Głównym i najbardziej obiektywnym wskaźnikiem efektywności podejmowanych działań jest liczba pozytywnie zakończonych kontroli sprawdzających, wskaźnik ten wyniósł 86%.

Prewencja w budownictwie uzyskała formę systemową i stała się konsekwentnie realizowanym procesem, **co ma odzwierciedlenie w trwałej poprawie warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na każdym etapie procesu budowlanego.** Dobre praktyki stały się niemalże normą na budowach, a uczestnicy procesów budowlanych wciąż starają się wdrożyć nowe, mniej wypadkogenne rozwiązania. Państwowa Inspekcja Pracy w swojej działalności wciąż **osiąga cel, jakim jest budowanie świadomości bezpiecznej pracy oraz tzw. kultury bezpieczeństwa.** Budowanie świadomości nie tylko w zapewnieniu warunków bhp, ale także konsekwentne ich przestrzeganie i egzekwowanie powinno stanowić wartość kluczową dla całego systemu ochrony zdrowia i życia ludzkiego.

Program prewencyjny w zakresie spełniania minimalnych wymagań bhp przez maszyny i urządzenia użytkowane w przetwórstwie przemysłowym.

Działania podejmowane przez inspektorów pracy w ramach programu polegały na wspieraniu przedsiębiorców w dążeniu do **obniżania poziomu ryzyka zawodowego związanego z użytkowaniem maszyn w sektorze przetwórstwa przemysłowego**, który dominuje w gospodarce narodowej pod względem liczby poszkodowanych przy obsłudze maszyn. Pracodawcy biorący udział w programie mogli uczestniczyć w specjalistycznych **szkoleniach** na temat minimalnych wymagań bhp dotyczących wykorzystywanych maszyn oraz zapoznać się z **dobrymi praktykami** związanymi z zapewnianiem pracownikom użytkującym maszyny bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Przeszkoleni uczestnicy programu zostali wyposażeni w **materiały edukacyjne oraz listę kontrolną** (do oceny spełniania wymagań minimalnych), dzięki czemu mogli samodzielnie skontrolować użytkowane maszyny.

Adresatami działań prewencyjnych w 2015 roku byli głównie pracodawcy eksploatujący maszyny i urządzenia użytkowane w przetwórstwie przemysłowym, jednak w przypadkach, gdy zgłaszali się inni pracodawcy również byli zapraszani na szkolenia, każdy zainteresowany pracodawca mógł zgłosić się do udziału w programie, czy wziąć udział w szkoleniu.

Lp.	Informacja o uczestnikach i rodzajach działań	Liczba
1.	Liczba pracodawców, do których skierowano zaproszenie do udziału w programie prewencyjnym PIP	107
2.	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla pracodawców i ich przedstawicieli	5
3.	Liczba <u>pracodawców</u> , którzy uczestniczyli w szkoleniach OIP	88
4.	Liczba podmiotów, które objęto działaniami informacyjno-promocyjnymi	459*
5.	Liczba zebranych <i>Ankiety specjalistycznych</i>	28
6.	Liczba pracodawców kończących program po przesłaniu do OIP <i>Ankiety specjalistycznej</i>	10
7.	Liczba kontroli sprawdzających w wybranych zakładach pracy, które zakończyły się wręczeniem „ <i>Zaświadczeń o ukończeniu programu prewencyjnego PIP</i> ”	4
8.	Liczba wręczonych „ <i>Zaświadczeń o udziale w szkoleniu PIP</i> ”	4
9.	Liczba egzemplarzy publikacji PIP (szt.) wykorzystanych w trakcie realizacji tematu	800
10.	Liczba informacji związanych z tematyką programu w mediach (znana)	2

Tabela 12. Wybrane działania i informacja o liczbie uczestników.

W ramach realizacji programu inspektorzy OIP Poznań organizowali szkolenia i seminaria w których uczestniczyli **pracodawcy, pracownicy** odpowiedzialni za kształtowanie warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy (m.in. służba bhp), **partnerzy społeczni** (przedstawiciele organizacji związkowych oraz społeczni inspektorzy pracy), a także **uczniowie szkół ponadgimnazjalnych**. Ponadto w ramach działań popularyzacyjnych pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu uczestniczyli m.in. w **targach, imprezach o charakterze wystawienniczym**, podczas których udzielali porad. Zorganizowali **konferencję** oraz prowadzili szkolenia niezwiązane bezpośrednio z realizacją założeń programu, które dotyczyły jednak tematyki wymagań minimalnych maszyn i urządzeń.

Spośród podmiotów objętych działaniami określonymi w powyższej tabeli do udziału w programie pisemne deklaracje złożyło 40 pracodawców, co stanowi 45% wszystkich uczestników. W ramach realizacji działań w roku 2015 inspektorzy pracy otrzymali 28 ankiet specjalistycznych obrazujących działania podjęte przez 10 pracodawców biorących udział w programie informacyjno-prewencyjnym w celu dostosowania użytkowanych maszyn do wymagań minimalnych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Na podstawie ankiet ustalono, że rodzajem maszyn dominujących na terenie działań OIP Poznań były maszyny przeznaczone do obróbki metali (16 maszyn), obróbki drewna (6 maszyn), a także maszyn szwalniczych używanych w przemyśle tekstylnym (5 maszyn). Z analizy nadesłanych ankiet wynika, że elementami (obszarami), w których najczęściej stwierdzano nieprawidłowości były: brak ochrony przed zetknięciem z elementami ruchomymi, w tym ograniczeniem dostępu do stref zagrożenia (w 13 przypadkach), a także nieprawidłowości związane z elementami sterowniczymi, w szczególności ich identyfikacją (nieprawidłowość dotycząca 10 maszyn). Na podstawie ww. ankiet ustalono, że wszystkie nieprawidłowości zostały usunięte w wyniku działań pracodawców polegających na przeprowadzeniu samokontroli w zakładach pracy. Skuteczność tych działań potwierdzają **kontrole sprawdzające rzetelność wypełnienia ankiet przeprowadzone przez inspektorów pracy u 40 % pracodawców biorących udział w programie** informacyjno-prewencyjnym, którzy wnioskowali do inspektora – opiekuna o przeprowadzenie kontroli, zgłaszając tym samym gotowość do weryfikacji. Przedmiotowe kontrole w wielu przypadkach nie wykazały nieprawidłowości w zakresie dostosowania sprawdzanych maszyn do minimalnych wymagań bezpieczeństwa. Z informacji uzyskanych od inspektorów pracy dokonujących weryfikacji ankiet w zakładach pracy wynika, że pracodawcy najczęściej ograniczali dostęp do stref zagrożenia poprzez montaż dodatkowych osłon na niebezpieczne elementy ruchome, a także uzupełniali brakujące elementy sterownicze oraz ich oznakowanie.

Program prewencyjny dla zakładów usług leśnych. Egzekwowanie przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac w leśnictwie związanych z pozyskiwaniem i zrywką drewna.

Wsparcie dla działań kontrolnych stanowiła realizacja nowego programu prewencyjnego, adresowanego specjalnie do właścicieli zakładów usług leśnych. Program został **przygotowany w porozumieniu z Lasami Państwowymi**, które włączyły się w organizację szkoleń rozpoczynających udział w programie. Dla uczestników programu przygotowana została **lista kontrolna z komentarzem**, pozwalająca pracodawcy skontrolować we własnym zakresie procedury i metody bezpiecznego pozyskiwania drewna. Spełnienie założeń programu prewencyjnego umożliwiła właścicielom zakładów usług leśnych uzyskanie **Dyplomu ukończenia programu prewencyjnego**, którego posiadanie będzie brane pod uwagę przez Lasy Państwowe podczas powierzania zakładom usług leśnych prac z zakresu gospodarki leśnej.

Program obejmował następujące działania:

- poinformowanie przedsiębiorców leśnych przez inspektorów pracy o wdrażanym nowym programie prewencyjnym dla zakładów usług leśnych,
- przyjęcie zgłoszenia uczestnictwa w programie ,
- zapoznanie uczestników programu z założeniami programu i listą kontrolną z komentarzem oraz omówienie sposobu korzystania z listy,
- szkolenia prowadzone przez inspektorów pracy zajmujących się problematyką leśną dla przedsiębiorców, pracodawców i pracowników wykonujących usługi w zakresie gospodarki leśnej,
 - rozpowszechnianie informacji nt. bezpiecznej pracy przy pozyskaniu i zrywce drewna,
 - wdrażanie dobrych praktyk - rozwiązań, umożliwiających wyeliminowanie lub zminimalizowanie zagrożeń występujące przy pozyskaniu drewna,
 - dystrybucja wydawnictw PIP, poruszających tematykę bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym bhp przy pozyskaniu i zrywce drewna (pt. , „Pilarki łańcuchowe”, „Jak chronić układ szkieletowo-mięśniowy podczas pracy”, „By lżej było nosić”, „Dźwigaj bezpiecznie”, „Ocena ryzyka zawodowego”, „Jak ocenić ryzyko zawodowe”, „Zagrożenia czynnikami biologicznymi”, „Bezpiecznie ciągnikiem”, „Dostosuj swój zakład do obowiązujących przepisów i zasad bhp”, „Bezpieczne pozyskanie drewna – dobre praktyki”, „Bezpieczne pozyskanie drewna - poradnik” oraz materiały dotyczące wymagań bhp przy ręcznych pracach transportowych),
- audyt końcowy- kontrole sprawdzające przeprowadzone w terenie przez inspektorów pracy,

- wydanie „*Zaświadczenia o ukończeniu programu prewencyjnego PIP*” przedsiębiorcom, u których kontrole sprawdzające zakończyły się wynikiem pozytywnym.

Przy realizacji celów ww. programu prewencyjnego podejmowana była również współpraca z innymi partnerami zaangażowanymi w poprawę bezpieczeństwa i warunków pracy w leśnictwie, w tym m.in. z: Regionalnymi Dyrekcjami Lasów Państwowych i jednostkami terenowymi Lasów Państwowych oraz z Urzędem Dozoru Technicznego.

Lp	Informacja o uczestnikach i rodzajach działań		LICZBA
1.	Liczba pracodawców, do których skierowano zaproszenie do udziału w programie		136
2.	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla pracodawców i ich przedstawicieli		11
3.	Liczba pracodawców, którzy uczestniczyli w szkoleniach OIP		136
4.	Liczba podmiotów objętych działaniami informacyjno-promocyjnymi		645
5.	Liczba podmiotów, które zgodnie z wytycznymi zaliczono do harmonogramu centralnego		30
6.	Liczba pracodawców, w których:	a) przystąpili do programu prewencyjnego (wypełnili <i>Kartę zgłoszenia</i> udziału w programie)	30
		b) ukończyli program, pozytywnie zaliczając kontrolę sprawdzającą, którym Okręgowy Inspektor Pracy przyznał <i>Zaświadczenie o ukończeniu programu prewencyjnego</i>	23
7.	Liczba kontroli sprawdzających, które zakończyły się negatywnie		2
8.	Liczba egzemplarzy publikacji PIP (szt.) wykorzystanych podczas realizacji tematu		3500
9.	Liczba informacji związanych z tematyką programu 259P w mediach (znana) <i>(artykuły w czasopiśmie DRWAL i GAZETA LEŚNA)</i>		2

Tabela 13. Wybrane działania i informacja o liczbie uczestników

Do programu prewencyjnego dla zakładów usług leśnych na terenie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu przystąpiło ogółem 30 pracodawców, z czego w trakcie działań dostosowawczych 3 przedsiębiorców zrezygnowało z dalszego uczestnictwa oraz 2 przedsiębiorców poinformowało inspektora pracy o zakończeniu działań dostosowawczych w 2016 r. a 2 przedsiębiorców po przeprowadzeniu kontroli sprawdzających nie otrzymało wyniku pozytywnego ze względu na liczne nieprawidłowości w zakresie przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym przepisów i zasad bhp. Inspektorzy pracy przeprowadzili ogółem 26 kontroli sprawdzających, w wyniku których 23 pracodawców ukończyło program

pozytywnie i otrzymało DYPLOMY PIP , 1 pracodawca zrezygnował z dalszego uczestnictwa w programie, natomiast u 2 pracodawców audyt zakończył się negatywnie.

Inspektorzy pracy zajmujący się tematyką leśną zorganizowali i przeprowadzili kilka spotkań, konferencji i narad szkoleniowych dla przedsiębiorców, pracodawców i pracowników wykonujących usługi w zakresie gospodarki leśnej, np.:

02.07.2015 r. podczas Regionalnej Narady Leśników z okazji Święta Lasu oraz 70-lecia Nadleśnictwa Złotów odbył się w Amfiteatrze w Złotowie Regionalny Konkurs Drwali (impieza masowa). Organizatorami zawodów była Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, a zawody przygotował ZUL Andrzej Szczotka. W Konkursie uczestniczyło 25 zawodników z regionu piłskiego oraz z terenu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu, Szczecinie, Szczecinku, Toruniu i Warszawie. Wśród zawodników do wszystkich konkurencji podchodziły również 2 kobiety – jedna z Wydziału Leśnego w Warszawie oraz jedna z Technikum Leśnego w Tucholi. Zawody obejmowały 5 konkurencji: ścinka drzewa, wymiana piły łańcuchowej na czas, przerzynka precyzyjna, przerzynka kombinowana i okrzesywanie. Ostatnia konkurencja jako najbardziej widowiskowa odbyła się na scenie Amfiteatru. Ostatnią czynnością w konkursie dla najlepszych drwali było otwieranie butelki pilarką spalinową.

W ramach współpracy PIP z RDLP Piła oraz realizacją programu prewencyjnego dla ZUL-i i popularyzacją bezpiecznych metod pracy przy pozyskiwaniu i zrywce drewna oraz bezpieczeństwem na wsi inspektorzy pracy z Piły zorganizowali stoisko z szeroką ofertą wydawniczą PIP, w szczególności poradnikami i listą kontrolną dotyczącą „Bezpiecznego pozyskania drewna”. W trakcie odbywanych zawodów udzielono wielu porad prawnych przedsiębiorcom leśnym oraz w ramach promocji wydano ok. 900 szt. różnorodnych ulotek i broszur wydanych przez PIP.

W dniu 02.10.2015 r. Leśny Zakład Doświadczalny Siemianice Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu przy udziale Oddz. PIP w Ostrowie Wlkp. w ramach „Programu prewencyjnego dla zakładów usług leśnych”, a także w ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych, zorganizował w Ośrodku Naukowo-Edukacyjnym Dwór Myśliwski USTRONIE, seminarium dla pracodawców i pracowników świadczących usługi związane z pozyskaniem drewna, składające się z części wykładowej i praktycznej na pow. leśnej. W części wykładowej seminarium został omówiony program prewencyjny oraz zasady bhp przy pozyskaniu drewna (głównie przy ścinie i obalaniu drzew) i innych pracach z zakresu gospodarki leśnej, a także przykłady okoliczności i przyczyn śmiertelnych wypadków przy pracy zaistniałych przy pracach związanych z pozyskaniem drewna w latach 2012 – 2014.

W II części seminarium na wydzielonej pow. leśnej przedstawiciele 6 zakładów usług leśnych w zespołach dwuosobowych dokonali pokazowej ścinki i obalania wylosowanych uprzednio drzew. Po ścinie każdej sztuki omówione były przez uprawnionego instruktora błędy oraz dobre praktyki zaobserwowane podczas obalania poszczególnych drzew.

W seminarium uczestniczyło ogółem 49 osób. Uczestnikom szkolenia przekazano broszury i ulotki prewencyjne wydawane przez PIP tj. „Bezpieczne pozyskanie drewna – dobre praktyki”, „Bezpieczne pozyskanie drewna – poradnik”, „ABC BHP Informator dla pracodawców”, Ocena ryzyka zawodowego w 5 krokach, Czas pracy i Wynagrodzenia za pracę (ogółem 250 szt.).

Ważnym wydarzeniem była konferencja zorganizowana w ramach Międzynarodowych Targów Maszyn i Narzędzi dla Przemysłu Drzewnego i Meblowego „DREMA 2015” W konferencji wzięło udział ok. 100 osób, w tym przedstawiciele służby leśnej z obszaru działania RDLP w Poznaniu, Pile i Szczecinku, przedsiębiorcy prowadzący zakłady usług leśnych oraz naukowcy z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

Działania dostosowawcze w kontrolowanych zakładach przyczyniły się do znacznej poprawy warunków pracy i legalności zatrudnienia. Program prewencyjny dla zakładów usług leśnych jest potrzebny i powinien być realizowany w następnym roku, ponieważ umożliwia on pracodawcom dążenie do trwałej poprawy stanu praworządności w stosunkach pracy i poziomowi bhp oraz daje im możliwość bezstresowej współpracy z organami nadzoru i kontroli.

Program prewencyjny „Przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu w miejscu pracy”.

Kampania informacyjno-promocyjna „Stres w miejscu pracy” wzmocniona została programem prewencyjnym, który umożliwiał **identyfikację źródeł stresu w konkretnych zakładach pracy oraz wdrożenie rozwiązań ograniczających poziom i wpływ napięcia nerwowego**. W tym celu wykorzystane zostały specjalistyczne narzędzie Instytutu Medycyny Pracy o nazwie Skala Ryzyka Psychospołecznego, za pomocą którego przeprowadzone zostały w 10 przedsiębiorstwach badania ankietowe.

Lp.	Informacja o uczestnikach i rodzajach działań	Liczba
1.	Liczba pracodawców, do których skierowano zaproszenie do udziału w programie prewencyjnym PIP	15
2.	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla pracodawców i ich przedstawicieli	19
3.	Liczba <u>pracodawców</u> , którzy uczestniczyli w szkoleniach OIP	79
4.	Liczba podmiotów objętych działalnością informacyjno-promocyjną	758
5.	Liczba konferencji, seminariów i spotkań szkoleniowych dla uczestników programu z zakresu podmiotowego	24
6.	Liczba doniesień w mediach dotyczących realizacji programu.	4
7.	Liczba egzemplarzy publikacji PIP (szt.) wykorzystanych w trakcie realizacji programu	10000

Tabela 14. Wybrane działania i informacja o liczbie uczestników

Program spotkał się z dużym zainteresowaniem wśród podmiotów objętych działaniami. Główne przesłanki jakimi kierowali się pracodawcy, biorący udział w programie, to chęć poprawy warunków pracy związana z coraz większą **świadomością zagrożeń jakie ze sobą niosą stres i inne czynniki psychospołeczne w miejscu pracy**. Zdarzało się również, że inicjatywę wzięcia udziału w programie przejawiali pracownicy, którzy chcieli nabywać bądź podnosić swoje umiejętności w zakresie radzenia sobie ze stresem w pracy. Osobom biorącym udział w spotkaniach przekazano informacje dotyczące stresu w miejscu pracy, jego źródeł, objawów, metod eliminacji i radzenia sobie z nim oraz mobbingu. Omówione również zostały programy prewencyjne, które Państwowa Inspekcja Pracy prowadzi w zakresie czynników psychospołecznych od roku 2005.

Program był upowszechniany za pośrednictwem mediów lokalnych i regionalnych, w prasie i radiu oraz na stronach internetowych Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu. Pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu wzięli kilkakrotnie udział w **impresach masowych**, podczas których udzielano porad i rozdawano materiały promocyjne związane ze stresem w pracy.

Promocja zagadnień ochrony pracy wśród uczniów i studentów – program edukacyjny „Kultura bezpieczeństwa”.

Kontynuowane były działania edukacyjne z zakresu prawa pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy **wśród młodzieży szkolnej i akademickiej** w ramach kolejnej edycji programu „Kultura bezpieczeństwa”. Program realizowany jest we współpracy z nauczycielami, którzy dzięki szkoleniom prowadzonym przez inspektorów pracy i **materiałom edukacyjnym opracowanym przez PIP i CIOP-PIB** mogą przekazać uczniom i studentom najistotniejsze informacje związane z prawną ochroną pracy i bhp. Pracownicy PIP włączają się również bezpośrednio w część szkoleń prowadzonych dla młodzieży. Uczniom i studentom został także udostępniony poradnik „W pierwszej pracy” wydany nakładem ZUS, częściowo autorstwa pracowników PIP.

W roku szkolnym 2014/2015 do realizacji programu przystąpiło 96 nauczycieli z 23 wielkopolskich szkół. Do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu wpłynęły informacje o realizacji programu w szkołach z wyszczególnieniem tematów lekcji prowadzonych przez nauczycieli oraz liczbą uczniów biorących udział w lekcjach. W ramach programu przeprowadzono 696 lekcji w których uczestniczyło łącznie 4507 uczniów. Okazją do podsumowania programu, wręczenia dyplomów uczestnictwa oraz złożenia podziękowań dla nauczycieli było zorganizowane 02.10.2015 r. w siedzibie Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej w Poznaniu spotkania z udziałem Stanisławy Ziółkowskiej, okręgowego inspektora pracy w Poznaniu oraz Tomasza Wiki, dyrektora Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej. W spotkaniu uczestniczyła także Bożena Szydłowska, poseł na Sejm RP.

Informacja o uczestnikach i rodzajach działań		rok szkolny 2014/2015
1.	Liczba szkół , które realizowały program	23
2.	Liczba nauczycieli biorących udział w programie	96
3.	Liczba uczniów biorących udział w zajęciach:	6894
	a) przeprowadzonych przez nauczycieli	4507
	b) przeprowadzonych przez eksperta PIP/inspektora pracy	2387
4.	Liczba studentów biorących udział w zajęciach:	357
	a) przeprowadzonych przez nauczycieli akademickich	0
	b) przeprowadzonych przez eksperta PIP/inspektora pracy	357
5.	Liczba wydawnictw PIP wykorzystanych w ramach realizacji tematu	6000

Tabela 15. Wybrane działania i informacja o liczbie uczestników

Zajęcia z uczniami były prowadzone przede wszystkim na godzinach wychowawczych bądź dyrektorskich (30%), odrębnych przedmiotach z zakresu bhp (16%), nauce o przedsiębiorczości (11%). Ponadto dość często zdarzało się, że nauczyciele wykorzystywali materiały dot. prawa pracy i bhp otrzymane od inspektora pracy w ramach Kultury bezpieczeństwa, również na zajęciach prowadzonych w ramach przedmiotów zawodowych (24%) oraz zajęć fakultatywnych i innych przedmiotów, takich jak: edukacja dla bezpieczeństwa, wiedza o społeczeństwie, informatyka, wychowanie fizyczne a także wychowanie do życia w rodzinie. Największe zainteresowanie budzą wśród uczniów zagadnienia z zakresu prawnej ochrona pracy (około 52%), postępowania w sytuacji zagrożeń, awarii i wypadków (około 21%), dotyczące zagrożeń i profilaktyki w miejscu pracy (około 18%). Temat bezpieczeństwa poza pracą realizowany był na lekcjach w mniejszym stopniu (około 8%).

Dużym zainteresowaniem cieszyły się wydawnictwa PIP o tematyce bhp i prawa pracy. Podczas **targów, spotkań i szkoleń oraz seminariów, drzwi otwartych** wydano uczniom i nauczycielom materiały szkoleniowo-informacyjne m.in. broszury, informatory i ulotki. Przeprowadzono **konkursy** na prezentacje multimedialne i na najlepsze hasło bhp, a także konkurs wiedzy ze znajomości przepisów prawa pracy i bezpieczeństwa i higieny pracy. Promowanie bezpiecznych zachowań wśród dzieci i młodzieży podczas zabawy i uprawiania sportu jest głównym celem zorganizowanego przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu konkursu „**Bezpieczne boisko**”. W dniu 02.10.2015 r. ogłoszono kolejny konkurs skierowany do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. Tym razem był to konkurs **fotograficzny pt. „Bezpieczne selfie**”. Jego cele to popularyzowanie wiedzy dotyczącej przepisów prawnej ochrony pracy, w tym przepisów bhp, wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych; stosowanie bezpiecznych zachowań i metod pracy i zabawy oraz zainteresowanie osób biorących udział w konkursie profilaktyką.

Propagowanie kultury bezpieczeństwa pracy wśród uczniów i studentów, a także zapoznanie z przepisami prawa pracy oraz zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy jest głównym celem prowadzonego od 10 lat cyklu **szkoleń „Bezpieczne praktyki i środowisko**”, w którym uczestniczy Państwowa Inspekcja Pracy. Głównym organizatorem cyklu jest Naczelna Organizacja Techniczna. Współpraca z partnerami społecznymi układała się bardzo dobrze. Na szczególne podkreślenie zasługuje zaangażowanie dyrekcji i nauczycieli ze szkół, które przystąpiły do programu w tym roku szkolnym, szczególnie z Zespołu Szkół Usługowych w Ostrowie Wlkp., który był gospodarzem „Drzwi Otwartych”. Bardzo dobrze rozwija się także współpraca z Ochotniczymi Hufcami Pracy, w szczególności

z Młodzieżowymi Centrami Kariery, Zakładami Doskonalenia Zawodowego oraz Punktami Pośrednictwa Pracy, działającymi w strukturach OHP.

Zmniejszenie zagrożeń i eliminacja nieprawidłowości w mikrozakładach: program prewencyjny „Zdobądź Dyplom PIP”.

Mikroprzedsiębiorstwa stanowią najliczniejszą grupę zakładów pracy w Polsce. Zarazem najczęściej w tej grupie pracodawców wykazywane są w toku kontroli nieprawidłowości w zakresie przestrzegania praw pracowniczych. W mikrozakładach nie działają związki zawodowe, a sami pracownicy znacznie rzadziej upominają się o swoje prawa, z obawy o utratę pracy. Od kilku lat **proponujemy właścicielom mikroprzedsiębiorstw pomoc** w przezwyciężeniu tych problemów, zapraszając do udziału w programie „Zdobądź Dyplom PIP”. Pracodawca, który zadeklaruje swój udział, zostaje **kompleksowo przeszkolony w zakresie najważniejszych zagadnień prawa pracy i bhp**, otrzymuje **materiały edukacyjne i listę kontrolną** problemów do sprawdzenia we własnym przedsiębiorstwie (także w wersji interaktywnej). Wyposażony w narzędzia przygotowane przez PIP identyfikuje występujące w zakładzie nieprawidłowości i zagrożenia zawodowe, ocenia ich skalę oraz określa czas i sposoby ich likwidacji lub zmniejszenia. W trakcie udziału w programie pracodawca może skorzystać z eksperckiej pomocy inspektora pracy. Program kończy się przyznaniem Dyplomu PIP, co poprzedzone jest kontrolą sprawdzającą spełnienie założeń programu.

Podmiotów objętych działaniami informacyjno-promocyjnymi OIP, ze względu na szeroko zakrojone działania informacyjno-promocyjne jest znaczna liczba. Inspektorzy pracy docierają do nich **podczas imprez masowych**, takich jak: „BUDMA”- związana z budownictwem, „DREMA” – targi maszyn do obróbki drewna, INTERMASZ- targi maszynowe, TAROPAK- targi opakowań przy forum bezpieczeństwa - zorganizowanych na Międzynarodowych Targach Poznańskich, AGRO SHOW w Bednarach – największe targi rolne w Polsce „Niedziela w Muzeum” na terenie Muzeum Narodowego Rolnictwa i Przemysłu Rolno – Spożywczego w Szreniawie, spotkaniach z partnerami społecznymi, w których uczestniczyło około 150 osób, kilku szkoleniach organizowanych razem z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu dla pracodawców, którzy rozpoczęli działalności w 2014 r. dla około 150 pracodawców.

Do ponadto 60 pracodawców skierowano zaproszenie do udziału w programie. Podczas realizacji programu prewencyjnego 54 pracodawców zostało zakwalifikowanych do programu prewencyjnego „Zdobądź Dyplom PIP”. Co bardzo istotne i warte odnotowania, pracodawcy, którzy przystąpili do programu są przedstawicielami różnych branż, wśród

których można wymienić między innymi: ślusarstwo, obróbka metali, branża samochodowa, poligrafia, gastronomia, produkcja mebli, utrzymanie zieleni.

Podmioty, które zgłosiły swój udział w programie uczestniczyły w 5 spotkaniach szkoleniowych zrealizowanych w 2015 r. Odbłyły się one na terenie działania czterech Oddziałów oraz w siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu. Po realizacji 5 szkoleń tematycznych odnośnie programu prewencyjnego "Zdobądź Dyplom PIP" pracodawcy mogli liczyć na wsparcie inspektorów pracy (telefoniczne i e-mailowe, bądź jako porady prawne). Przystąpili do działań dostosowawczych i naprawczych mających na celu spełnienie wymagań przepisów prawa pracy. Od lipca do listopada przeprowadzono działania audytorskie w celu sprawdzenia realizacji jego założeń. Prawie wszyscy pracodawcy, którzy przystąpili do programu zostali ocenieni pozytywnie, inspektorzy przeprowadzający audyty wnioskowali o przyznanie Dyplomów Państwowej Inspekcji Pracy 53 pracodawcom (spośród 54, którzy zgłosili gotowość). Tak wysoki wynik pozytywnych kontroli audytowych potwierdza poważne traktowanie programu przez pracodawców oraz jest potwierdzeniem zaangażowania inspektorów pracy realizujących program w OIP Poznań. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż w 2015 roku spośród pracodawców, którzy przystąpili do programu "Zdobądź Dyplom PIP" po raz pierwszy było kilkoro pracodawców, którzy sami za pośrednictwem Internetu i kampanii medialnej zgłosili się do programu i przeszli przez niego pomyślnie.

Lp	Informacja o uczestnikach i rodzajach działań		LICZBA
1	Liczba podmiotów, które zaliczono do harmonogramu centralnego zgodnie z wytycznymi		54
2	Liczba podmiotów objętych działaniami informacyjno-promocyjnymi		700
3	Liczba pracodawców, do których skierowano zaproszenie do udziału w programie		65
4	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla pracodawców i ich przedstawicieli		5
5	Liczba <u>pracodawców</u> , którzy uczestniczyli w szkoleniach OIP		54
6	Liczba pracodawców, którzy	c) przystąpili do programu prewencyjnego <i>Zdobądź Dyplom PIP</i> (wypełnili <i>Kartę zgłoszenia</i> udziału w programie)	54
		d) ukończyli program, pozytywnie zaliczając kontrolę sprawdzającą, którym Okręgowy Inspektor Pracy przyznał <i>Dyplom PIP</i>	53
7	Liczba kontroli sprawdzających, które zakończyły się negatywnie (nie przyznano <i>Dyplomu PIP</i>)		1
8	Liczba egzemplarzy publikacji PIP (szt.) wykorzystana w ramach realizacji tematu		1300

Tabela 16. Wybrane działania i informacja o liczbie uczestników

Uroczyste wręczenie Dyplomów Państwowej Inspekcji Pracy połączone z wręczeniem pakietów ZUS zorganizowane odbyło się 24 listopada w sali witrażowej Izby Rzemieślniczej w Poznaniu. W części artystycznej uroczystości wystąpił kwintet akordeonowy z Poznańskiej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej im. Mieczysława Karłowicza. Na spotkanie, które było jednocześnie połączone z podsumowaniem konkursów PIP każdego roku zapraszani są przedstawiciele władz wojewódzkich i samorządowych oraz przedstawiciele organów nadzoru nad warunkami pracy, przedstawiciele central związkowych, organizacji pracodawców oraz inni goście reprezentujący partnerów współpracujących z inspekcją pracy. **Laureaci programu otrzymali Dyplomy oraz pakiety bezpieczeństwa ufundowane przez ZUS.**

1.3 Działalność wydawnicza.

Wydawnictwa są, podobnie jak w poprzednich latach, źródłem wiedzy dla pracodawców i pracowników oraz edukacyjnym narzędziem wspomagającym działalność prewencyjną PIP. Publikacje są nieodpłatnie udostępnione wszystkim zainteresowanym podczas szkoleń, akcji prewencyjnych i promocyjnych, kontroli, w trakcie udzielania porad indywidualnych, podczas targów itp. Wszystkie pozycje wydawnicze są również dostępne na stronie internetowej PIP w formacie przygotowanym do pobrania.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu podjął się wydania materiałów edukacyjnych. W listopadzie 2015 r. zrealizowano nagranie materiału filmowego, które dotyczyło bezpiecznego wykonywania prac w zbiornikach. Film będzie w przyszłości używany jako materiał edukacyjny i prewencyjny.

Nowoczesnym narzędziem informacyjnym, edukacyjnym i umożliwiającym kontakt z urzędem jest strona internetowa Państwowej Inspekcji Pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu, pod adresem: www.poznan.pip.gov.pl . Pozwala ona publikować materiały multimedialne i audiowizualne oraz atrakcyjnie promować wysokie standardy prawne i kulturę pracy. Strona internetowa jest dostosowana również do przeglądania na urządzeniach mobilnych, co umożliwia korzystanie z niej w niemal każdych warunkach.

2. Udział w targach, konferencje, spotkania tematyczne.

2.1. Konferencje i spotkania o charakterze promocyjnym, stoiska informacyjne.

W roku sprawozdawczym organizowano również **konferencje i spotkania o charakterze promocyjnym**, których celami było dotarcie do jak największej liczby adresatów oraz wzbudzenie zainteresowania społeczności Wielkopolski. **Najważniejsze z nich, to:**

- ◆ **Spotkanie prewencyjne na budowie** jednej z największych inwestycji w Wielkopolsce, fabryki samochodów Volkswagen Crafter we Wrześni. Zorganizowane w dniu 15.01.2015 r. spotkania Krzysztofa Dudy, zastępcy okręgowego inspektora pracy w Poznaniu, z inwestorem i generalnymi wykonawcami. W spotkaniu uczestniczyli także inspektorzy pracy nadzorujący budowę. Fabryka budowana jest na powierzchni 224 hektarów, a kubatura obiektów montażu, lakierni, spawalni, parku dostawców wyniesie 450 tys. m². Planowane jest zatrudnienie około 3000 pracowników. Podczas spotkania przedstawiciele inwestora zaprezentowali organizację budowy i przyjęty system organizacji bezpiecznej pracy, a także zasady funkcjonowania koordynatora sprawującego nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy wszystkich pracujących na budowie. Z kolei przedstawiciele generalnych wykonawców przedstawili dobre praktyki stosowane na budowie, a także wskazali na ścisłą współpracę ze służbami BHP inwestora. Z kolei Krzysztof Duda, zastępca okręgowego inspektora pracy w Poznaniu, przedstawił zadania i uprawnienia organów Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie nadzoru i kontroli, a także działań prewencyjnych. W swoim wystąpieniu zwrócił uwagę na konieczność stałego monitoringu występujących zagrożeń oraz potrzebę upowszechniania dobrych praktyk. Zakres działań prewencyjnych w budownictwie omówiła Ewa Groblewska, inspektor pracy kontrolujący firmy podwykonawcze zatrudnione przy realizacji budowy. Podsumowaniem spotkania było wystąpienie Mirosława Leszczyńskiego, starszego inspektora pracy OIP Poznań, który przedstawił wyniki przeprowadzonej kontroli i wskazał na zagadnienia wymagające zwiększenia uwagi przez osoby bezpośrednio kierujące pracownikami. Jednocześnie zwrócił uwagę na szczególną odpowiedzialność tych osób za bezpieczeństwo podległych pracowników.

\

◆ **Konferencja „Bezpieczeństwo pracy w budownictwie – prace montażowe fasad, stolarki okiennej, instalacji” podczas targów „BUDMA 2015”**

W części merytorycznej konferencji przedstawiciele firm Skanska, Hochtief i Budimex w praktycznej prezentacji przedstawili stosowane przez nich procedury bezpieczeństwa w stosunku do pracowników i podwykonawców przy wykonywaniu prac montażowych a także zaprezentowali zasady stosowania sprzętu zabezpieczającego przed upadkiem z wysokości. Z kolei Robert Romański przedstawiciel Polskiej Izby Gospodarczej Rusztowań omówił zasady bezpieczeństwa przy pracach montażowych prowadzonych przy użyciu sprzętu transportu bliskiego. Aktualny stan bezpieczeństwa pracy na budowach oraz charakterystykę wypadków przy pracy badanych przez inspektorów pracy przedstawił Mirosław Leszczyński, starszy inspektor pracy z Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu. Na zakończenie konferencji Grzegorz Stróżyk, nadinspektor pracy, kierownik sekcji promocji w OIP Poznań omówił działania prewencyjne podejmowane przez inspektorów pracy w zakresie poprawy stanu bezpieczeństwa pracy na budowach. Uzupełnieniem konferencji był pokaz zasad bezpiecznego użytkowania sprzętu transportu bliskiego zorganizowany przez **Polską Izbę Gospodarczą Rusztowań**.

◆ **Dobre praktyki w komunikacji na rzecz bezpieczeństwa – konferencja w Mikorzynie.**

Pracodawcy, pracownicy służby bezpieczeństwa i higieny pracy, osoby zajmujące się dystrybucją środków ochrony indywidualnej a także redaktorzy naczelni miesięczników Bezpieczeństwo Pracy, Atest, Praca i Zdrowie, Przyjaciół Przy Pracy oraz Promotor byli uczestnikami zorganizowanej w dniach 5-6 marca 2015 r. w Mikorzynie k/Konina konferencji „Dobre praktyki w zakresie komunikacji na rzecz

bezpieczeństwa i zdrowia w pracy”. Konferencję przygotowało w ramach społecznej kampanii informacyjnej „Podziel się bezpieczeństwem – promuj dobre praktyki” Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników Służby BHP Oddział w Koninie przy współpracy w Centralnym Ośrodku Szkolenia Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby BHP w Kaliszu oraz Centralnym Instytutem Ochrony Pracy – Państwowym Instytutem Badawczym. Uczestnicy konferencji zostali zapoznani z celami i założeniami kampanii, a przedstawiciele sześciu firm zaprezentowali stosowane u nich dobre praktyki na rzecz bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. Państwową Inspekcję Pracy reprezentowali Jerzy Jankowski, kierownik Oddziału PIP w Koninie oraz starszy inspektor pracy Kazimierz Hauke, który przedstawił założenia Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych w latach 2013 -2020. Uzupełnieniem konferencji była wizyta uczestników w hucie aluminium IMPEXMETAL S.A. w Koninie.

◆ **Konferencja na targach INTERMASZ 2015 w Poznaniu.**

„Ograniczenie zagrożeń wypadkowych przy obsłudze maszyn do robót ziemnych” - pod takim tytułem Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu, zorganizował podczas odbywających się w Poznaniu w dniach od 6 do 9 maja 2015 r. Międzynarodowych Targów Maszyn Budowlanych, Pojazdów i Sprzętu Specjalistycznego INTERMASZ 2015 konferencję poświęconą problematyce zagrożeń występujących przy pracach ziemnych. Konferencję zorganizowano w ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych w latach 2013 – 2020 przy współudziale pracodawców zrzeszonych w Porozumieniu dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie. Uroczystego otwarcia konferencji dokonała Iwona Hickiewicz, główny inspektor pracy, która przedstawiła główne idee ochrony pracy w ramach działalności prewencyjnej Państwowej Inspekcji Pracy. Następnie Stanisława Ziółkowska, okręgowy inspektor pracy w Poznaniu, zaprezentowała działania kontrolne i prewencyjne Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu, podkreślając, iż ostatecznym celem pracy pozostaje zawsze człowiek. Z kolei Mirosław Mitkowski z firmy BUDIMEX S.A. przedstawił procedury zapobiegania wypadkom przy obsłudze maszyn budowlanych, a także omówił kwalifikacje pracowników do obsługi maszyn i urządzeń wydawane przez Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego. Zwrócił także uwagę na konieczność dokładnej weryfikacji dokumentów potwierdzających kwalifikacje pod kątem ich autentyczności. Następnie Eugeniusza Radnieckiego przedstawiciel firmy SKANSKA S.A. zaprezentował bezpieczne praktyki podczas wykonywania wykopów ziemnych oraz nowe metody wygradzania

stref niebezpiecznych. Romuald Liszkowski, starszy inspektor pracy z Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu, omówił typowe wypadki przy pracy w budownictwie występujące przy pracach ziemnych. W kolejnej części konferencji Monika Falkowska-Korek z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu zaprezentowała zasady ustalania i podwyższania wysokości składki na ubezpieczenie wypadkowe, natomiast Joanna Jerzycka z Departamentu Prewencji i Rehabilitacji ZUS przedstawiła zagadnienia związane z dofinansowaniem płatników składek na poprawę bezpieczeństwa i higieny pracy. W ostatniej części konferencji ratownik medyczny Mirosław Warzybok zaprezentował zasady udzielania pierwszej pomocy ofiarom wypadków przy pracy.

◆ **Tydzień Bezpieczeństwa w Budownictwie.**

Organizatorami tegorocznej edycji „Tygodnia Bezpieczeństwa” przeprowadzonej w dniach od 18 do 24 maja 2015 r. z udziałem Państwowej Inspekcji Pracy byli partnerzy Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie, zrzeszające największe firmy budowlane działające w Polsce, w tym firmy Skanska i Hochtief. Na terenie budowy Instalacji Termicznego Przekształcania Odpadów w Poznaniu, Ewa Groblewska, Maria Bojanowska i Rafał Pomian, inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu uczestniczyli w dniach 21 i 22 maja 2015 r w wydarzeniach promujących bezpieczeństwo pracy. Podczas spotkania z pracownikami przedstawili najczęściej ujawniane podczas kontroli inspektorów pracy nieprawidłowości, które mogą być przyczyną wypadków przy pracy. Ponadto inspektorzy pracy przedstawili cele i założenia programów prewencyjnych Państwowej Inspekcji Pracy, w tym programu „Budowa. Stop wypadkom” oraz konkursu „Buduj bezpiecznie”. Zasadniczym celem „Tygodnia Bezpieczeństwa” jest promocja bezpiecznej pracy na budowach. Akcja skierowana jest nie tylko do pracowników budów sygnatariuszy Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie, ale także do wszystkich wykonawców i podwykonawców realizujących pracę na placu budowy.

W roku 2015 W ramach Tygodnia Bezpieczeństwa w Budownictwie inspektorzy pracy uczestniczyli w spotkaniu na budowie Spalarni śmieci w Poznaniu. Podczas spotkania omówiono zagadnienia związane z bezpieczeństwem pracy podczas prac w wykopach, działania prewencyjne prowadzone przez PIP dla branży budowlanej oraz omówiono nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli w/w budowy. Uczestnikom spotkania wręczono wydawnictwa PIP w branży budowlanej m.

in. karty do instruktażu stanowiskowego, „Siatki, które ratują życie”, „Bezpiecznie od startu”.

- ◆ **Dobre praktyki w zakresie bezpieczeństwa pracy – konferencja w Gostyniu.**
Upowszechnianie wśród pracodawców dobrych praktyk poprawiających bezpieczeństwo pracy, prezentacja nowatorskich rozwiązań w tym zakresie oraz zagadnienia ochrony przeciwpożarowej były głównymi tematami zorganizowanej 26.05.2015 r. w Gostyniu konferencji „Dobre praktyki w powiecie gostyńskim”. W konferencji uczestniczyli pracodawcy z rejonu objętego działalnością Oddziału Państwowej Inspekcji Pracy w Lesznie, członkowie Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby BHP, przedstawiciele współpracujących z Państwową Inspekcją Pracy organów nadzoru i kontroli nad warunkami pracy oraz przedstawiciele władz samorządowych. Gościem konferencji była Stanisława Ziółkowska, okręgowy inspektor pracy w Poznaniu, która w swoim wystąpieniu wskazała na potrzebę stałej popularyzacji dobrych praktyk w środowisku pracodawców, co przyczynia się do poprawy poziomu bezpieczeństwa w zakładach pracy. Konferencja odbyła się na terenie spółki „Wix-Filtron”, która systematycznie podejmuje działania poprawiające warunki bezpieczeństwa pracy, w szczególności związane z obsługą maszyn i urządzeń technicznych. Przykłady dobrych praktyk stosowanych w tym zakładzie przedstawili Przemysław Woźniak, dyrektor operacyjny spółki, Urszula Beszterda, kierownik działu BHP oraz Daniel Ludwiczak, kierownik działu utrzymania ruchu. Z kolei Małgorzata Hoska z Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby BHP zaprezentowała dobre praktyki w zakresie bezpieczeństwa pracy stosowane w małych zakładach. Znaczenie instrukcji BHP jako podstawowego źródła znajomości zagrożeń oraz bezpieczne technologie przy pracach na wysokości omówili Szymon Andrzejewski i Michał Jurga, inspektorzy pracy z Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu. Podsumowaniem konferencji zorganizowanej w ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych było wystąpienie Danuty Goździewicz – Suchanek, kierownika Oddziału Państwowej Inspekcji Pracy w Lesznie, która zapoznała zebranych z celami i założeniami lokalnego programu „Region Bezpiecznej Pracy”.
- ◆ **Konferencja pod nazwą „Legalna i stała pracy – to się opłaca”** – zorganizowana w Pile, w dniu 26 czerwca 2015 r. z inicjatywy Senatora RP Mieczysława Augustyna, Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu oraz Izby Gospodarczej Północnej Wielkopolski. Wprowadzeniem do tematyki konferencji było wystąpienie senatora

Mieczysława Augustyna, który zwrócił uwagę na potrzebę wprowadzenia zarówno nowych rozwiązań prawnych jak i zmianę obowiązujących, które będą zachęcały pracodawców do legalnego i stałego zatrudnienia. W dalszej części konferencji zaprezentował także projekt zmian przepisów prawa w zakresie objęcia umów cywilnoprawnych składkami ubezpieczeniowymi. Z kolei Dariusz Górski z Departamentu Legalności Zatrudnienia Głównego Inspektoratu Pracy przedstawił wybrane aspekty kontroli legalności zatrudnienia w Polsce oraz przedstawił najczęściej ujawniane podczas kontroli inspektorów pracy nieprawidłowości. Kontynuacją tematyki kontroli legalności zatrudnienia było wystąpienie Stanisławy Ziółkowskiej, okręgowego inspektora pracy w Poznaniu, która przedstawiła wyniki kontroli legalności zatrudnienia w Wielkopolsce w 2014 r. W dalszej części konferencji Piotr Strojek, starszy inspektor pracy omówił specyfikę umów cywilnoprawnych, a także wskazał korzyści wynikające z zatrudnienia pracowniczego. Następnie Jacek Maćkowiak, starszy inspektor pracy przedstawił działalność agencji zatrudnienia w aspekcie kontroli Państwowej Inspekcji Pracy oraz problematykę zatrudniania pracowników tymczasowych. W ostatnim wystąpieniu podczas konferencji przedstawiciel Urzędu Pracy w Pile przedstawił formy wsparcia pracodawców tworzących nowe miejsca pracy.

- ◆ **Sprawdzenie skuteczności działań ratowniczych w przypadku wystąpienia pożaru na placu budowy** jednej z największych galerii handlowych w Poznaniu było głównym celem ćwiczeń zorganizowanych na terenie budowy galerii handlowej „Posnania” w Poznaniu. W wydarzeniu uczestniczyły wszystkie osoby znajdujące się aktualnie na placu budowy, a wśród nich ponad 700 pracowników budujących galerię, kadra inżynieryjno-techniczna, a także przedstawiciele z sekcji prewencji Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu. Wszyscy zostali szybko skierowani na wyznaczone miejsce ewakuacji. Organizatorzy ćwiczeń zadbali o stworzenie atmosfery realnego zagrożenia. Chociaż ewakuacja odbyła się bez paniki, jednak dźwięki syren wozów straży pożarnej i pogotowia ratunkowego, duże zadymienie palcu budowy, okrzyki ciężko rannych wywołały duże wrażenia na wszystkich osobach uczestniczących w wydarzeniu. Po zakończeniu ćwiczeń przedstawiciele Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu zaprezentowali założenia programu prewencyjnego Państwowej Inspekcji Pracy „Budowa. Stop wypadkom”.

◆ **Wyjazdowe posiedzenie Wielkopolskiej Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie.**

Stefan Nawrocki, przewodniczący Wielkopolskiej Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie przy Okręgowym Inspektorze Pracy w Poznaniu. W posiedzeniu uczestniczył także Zbigniew Janowski, przewodniczący Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie przy Głównym Inspektorze Pracy. Przed rozpoczęciem obrad Stanisława Ziółkowska, okręgowy inspektor pracy w Poznaniu odczytała okolicznościowe przesłanie skierowane do uczestników posiedzenia przez Iwonę Hickiewicz, głównego inspektora pracy. Z kolei Jolanta Musielak, członek zarządu „Volkswagen Poznań” zaprezentowała historię budowy oraz aktualny stan realizacji inwestycji. Dobre praktyki stosowane przez inwestora podczas budowy omówił Andrzej Woźniak, szef służby BHP w Volkswagen Poznań. Wyniki kontroli przeprowadzonych na budowie oraz charakterystykę występujących zagrożeń i uciążliwości przedstawili Ewa Groblewska i Mirosław Leszczyński, inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu. Po zakończeniu posiedzenia i podjęciu uchwał zorganizowano zwiedzanie budowy. Wszyscy uczestniczący w zwiedzaniu członkowie Rady byli pod dużym wrażeniem wielkości inwestycji, porządku oraz wzorowej organizacji pracy. Na szczególne uznanie zasługuje wysiłek służb BHP zarówno ze strony inwestora jak i wykonawcy.

- ◆ Inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu w czerwcu, lipcu i sierpniu 2015 r. przeprowadzili **kontrole stanu bezpieczeństwa pracy na budowie Centrum Handlowego „Posnania”**. Jest to aktualnie jedna z największych budów w

Polsce, której generalnym wykonawcą jest firma Eiffage Polska Budownictwo. Koszty realizacji inwestycji sięgają blisko 300 mln euro. O wielkości budowy świadczy nie tylko liczba firm wykonawczych, ponad 1200 pracowników pracujących codziennie na budowie, czternaście żurawi wieżowych, ale także duże zmiany w układzie komunikacyjnym dróg dojazdowych do galerii. Realizacja tak dużej inwestycji wymaga także szczególnych działań w zakresie zapewnienia pracownikom bezpiecznych warunków pracy. Pracodawcy, realizujący określone zadania firmy oraz osoby fizyczne wykonujące pracę na innej podstawie niż stosunek pracy muszą stosować się zarówno do obowiązujących przepisów bhp jak i szczegółowych obowiązujących na budowie procedur określonych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. Inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu od początku budowy przeprowadzają kontrole jak również prowadzą działalność prewencyjną, której efektem jest bardzo niski wskaźnik wypadkowości. Od początku budowy nie odnotowano żadnego ciężkiego wypadku przy pracy. Zakończenie inwestycji planowane jest pod koniec 2016 r. 1 września 2015 r. na terenie budowy odbyło się szkolenie dla pracowników 15 firm podwykonawczych realizujących zadania na budowie. Omówiono zasady bezpieczeństwa pracy na wysokości a także zasady współdziałania pracodawców zatrudniających jednocześnie pracowników w tym samym miejscu. Budowa bierze udział w konkursie Państwowej Inspekcji Pracy "Buduj bezpiecznie".

◆ **Dobre praktyki w zakresie bezpieczeństwa pracy – konferencja w Widziszewie.**

Upowszechnianie wśród pracodawców dobrych praktyk poprawiających bezpieczeństwo pracy, prezentacja nowatorskich rozwiązań w tym zakresie oraz zagadnienia dotyczące ochron indywidualnych oczu były głównymi tematami zorganizowanej 16.10.2015 r. w Widziszewie konferencji „Dobre praktyki w powiecie kościańskim”. W konferencji uczestniczyli pracodawcy z powiatu kościańskiego, szczególnie z branży budowlanej, członkowie Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby BHP, przedstawiciele współpracujących z Państwową Inspekcją Pracy organów nadzoru i kontroli nad warunkami pracy. Z celami i założeniami lokalnego programu „Region Bezpiecznej Pracy” realizowanego w ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych zapoznali zebranych Danuta Goździewicz – Suchanek, kierownik Oddziału Państwowej Inspekcji Pracy w Lesznie. Znaczenie instrukcji BHP, jako podstawowego źródła znajomości zagrożeń oraz bezpieczne technologie przy pracach na wysokości, omówili Szymon Andrzejewski i Michał Jurga, inspektorzy pracy z leszczyńskiego oddziału

Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu. Podsumowaniem zorganizowanej konferencji było wystąpienie zaproszonego gościa Stanisławy Ziółkowskiej, okręgowego inspektora pracy w Poznaniu, która w swoim wystąpieniu wskazała na potrzebę stałej popularyzacji dobrych praktyk w środowisku pracodawców, przyczyniającej się do poprawy poziomu bezpieczeństwa w zakładach.

- ◆ **„Pracujmy razem bezpiecznie dążąc do zera wypadków” – konferencja w Veolia Poznań ZEC S.A.** Wystąpienia Marka Kosmowskiego, dyrektora ds. ryzyka i spraw pracowniczych Veolia Poznań ZEC S.A. oraz Krzysztofa Dudy, zastępcy okręgowego inspektora pracy w Poznaniu zainauguowały zorganizowaną 23.09.2015 r. na terenie Veolii Zespołu Elektrociepłowni S.A. w Poznaniu w ramach „Tygodnia Bezpieczeństwa” konferencję poświęconą bezpieczeństwu pracy w energetyce zawodowej. Aktualny stan bezpieczeństwa pracy w zakładach energetycznych na podstawie wyników kontroli Państwowej Inspekcji Pracy omówił Grzegorz Przywarty, starszy inspektor pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu. Uczestniczący w konferencji przedstawiciele firm budowlanych Alstom Power Sp. z o.o. oraz Grupy Erbud, realizujących inwestycje na rzecz Veolii przedstawili z kolei dobre praktyki przy pracach prowadzonych na wysokości oraz program kształtowania kultury bezpieczeństwa wśród pracowników. Z kolei Mariusz Matysiak, kierownik działu zarządzania ryzykiem zaprezentował działania podejmowane przez Veolia Poznań ZEC S.A. promujące bezpieczeństwo kulturę i bezpieczeństwo pracy. Uzupełnieniem konferencji były zorganizowane na terenie Spółki Targi Bezpieczeństwa, w ramach których pięciu wystawców zaprezentowało szeroką ofertę środków ochrony indywidualnej. Każdy z odwiedzających Targi pracowników Veolii i uczestników konferencji mógł osobiście ocenić walory prezentowanych produktów.

- ◆ **Wypadki przy pracy – zagrożenia, postępowanie, profilaktyka. Konferencja w Lesznie.** Zapobieganie wypadkom przy pracy, rola służby BHP w kształtowaniu bezpiecznych warunków pracy a także zasady odpowiedzialności za wykroczenia i przestępstwa związane z wypadkami przy pracy były głównymi tematami konferencji zorganizowanej 27.11.2014 r. w ramach programu „Region bezpiecznej pracy” w siedzibie Oddziału Państwowej Inspekcji Pracy w Lesznie. W konferencji uczestniczyło 75 pracodawców oraz pracowników służby BHP. Znaczenie działań prewencyjnych Państwowej Inspekcji Pracy w eliminacji i ograniczaniu zagrożeń wypadkowych w ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania

Zagrożeń Zawodowych omówiła Stanisława Ziółkowska, okręgowy inspektor pracy w Poznaniu. Z kolei Danuta Goździewicz-Suchanek, kierownik Oddziału PIP w Lesznie zwróciła uwagę na wzrost liczby wypadków przy pracy w regionie leszczyńskim, a także wskazała na brak właściwego zabezpieczenia maszyn i urządzeń, brak zabezpieczeń przed upadkiem z wysokości a także pośpiech i lekkomyślność jak główne przyczyny wypadków do jakich doszło w ostatnim czasie. Aktualny stan wypadkowości w regionie leszczyńskim, typowe zagrożenia i nieprawidłowości ujawnione podczas kontroli a także sposoby zapobiegania wypadkom przy pracy omówili Arkadiusz Jaraczewski, Joanna Łapińska, Adam Grzempczyński, Michał Jurga, Szymon Andrzejewski, inspektorzy pracy z Oddziału PIP w Lesznie. Zasady odpowiedzialności karnej i wykroczeniowej związanej z wypadkami przy pracy przedstawił Przemysław Koronowski, prawnik Oddziału PIP w Lesznie.

2.2. Targi.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu co roku bierze udział w targach, których tematyka i charakter wiąże się z pracą i ochroną zdrowia i życia osób pracujących. Najważniejsze imprezy tego typu to: Międzynarodowe Targi Budownictwa BUDMA, ITM/SAWO i INTERMARSZ.

◆ **Międzynarodowe Targi Budownictwa i Architektury „BUDMA 2015”**

„Materiały, systemy, technologie” to główne hasło odbywających się w Poznaniu w dniach od **10 do 13 marca 2015** r. Międzynarodowych Targów Budownictwa i Architektury BUDMA 2015. Targi BUDMA to największa impreza wystawiennicza branży budowlanej w Europie Środkowo – Wschodniej. W tegorocznej edycji uczestniczyło ponad 1000 wystawców z całego świata. Od wielu lat uczestnikiem targów BUDMA jest również Państwowa Inspekcja Pracy. W uroczystym otwarciu imprezy uczestniczyli min. Leszek Zając, zastępca głównego inspektora pracy oraz Stanisława Ziółkowska, okręgowy inspektor pracy w Poznaniu. Uroczystość połączono z wręczeniem Złotych Medalii MTP. Dużym zainteresowaniem zwiedzających cieszyło się stoisko Państwowej Inspekcji Pracy z bogatą ofertą materiałów informacyjnych na temat bezpieczeństwa pracy na budowach. Na stoisku prezentowano również film instruktażowy na temat bezpieczeństwa podczas prac budowlanych wykonywanych na wysokości, a inspektorzy pracy udzielali osobom zainteresowanym porad prawnych i technicznych.

◆ **INTERMASZ- targi maszynowe.**

„Ograniczenie zagrożeń wypadkowych przy obsłudze maszyn do robót ziemnych” -pod takim tytułem Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu, zorganizował podczas odbywających się w Poznaniu w dniach od 6 do 9 maja 2015 r. Międzynarodowych Targów Maszyn Budowlanych, Pojazdów i Sprzętu Specjalistycznego INTERMASZ 2015 konferencję poświęconą problematyce zagrożeń występujących przy pracach ziemnych. Konferencję zorganizowano w ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych w latach 2013 – 2020 przy współudziale pracodawców zrzeszonych w Porozumieniu dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie.

◆ **TAROPAK- targi opakowań przy forum bezpieczeństwa - zorganizowanych na Międzynarodowych Targach Poznańskich.**

Największe w Europie Środkowo-Wschodniej targi wyrobów spożywczych i gastronomii - Polagra – Food oraz Gastro Trendy, targi technologii spożywczych – Polagra – Tech i opakowań oraz logistyki - Taropak - od 13 do 16 września.

◆ **AGRO SHOW w Bednarach – największe targi rolne w Polsce.**

Wspólnie z Państwową Strażą Pożarną przygotowano pokazy ewakuacji nieprzytomnej osoby poszkodowanej w zbiorniku oraz udzielania pierwszej pomocy. Ważnym wydarzeniem wystawy AGRO SHOW 2015 było podsumowanie XIII edycji ogólnopolskiego konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne” zorganizowanego pod honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Organizatorem konkursu są: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Państwowa Inspekcja Pracy oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

◆ Targi Leśne DREMA – 06.10.2015 r.

W 2015 r. w ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych 2010-2020 w leśnictwie OIP w Poznaniu zorganizował konferencję nt. :”Ograniczenia zagrożeń przy pozyskiwaniu drewna”, która odbyła się 06.10.2015r. w ramach Międzynarodowych Targów Maszyn i Narzędzi dla Przemysłu Drzewnego i Meblowego „DREMA 2015” W konferencji wzięło udział ok. 100 osób, w tym przedstawiciele służby leśnej z obszaru działania RDLP w Poznaniu, Pile i Szczecinku, przedsiębiorcy prowadzący zakłady usług leśnych oraz naukowcy z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

W ramach konferencji przedstawiono 3 referaty, które wzbudziły duże zainteresowanie wśród uczestników konferencji dotyczące m.in.:

- wypadków śmiertelnych przy pracach związanych z pozyskaniem i zrywką drewna,
- dobrych praktyk w leśnictwie na etapie sporządzania SIWZ, zawierania umów na usługi leśne oraz na etapie realizacji umowy, nadzoru i monitorowania właściwego wykonania zamówienia ,
- podejmowanych przez PIP działań prewencyjnych dla pracodawców i pracowników zakładów usług leśnych na terenie OIP Poznań.

Zakres tematyczny, liczne pytania od uczestników konferencji oraz ożywiona dyskusja potwierdzają celowość organizowania konferencji poświęconych tej tematyce.

2.3. Stoiska informacyjne

W 2015 roku stoiska informacyjne organizowano podczas:

- ◆ Targów Pracy zorganizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie – 03.03.2015 r.
- ◆ Międzynarodowych Targów Budownictwa i Architektury „BUDMA 2015” – 10-13 marca 2015),
- ◆ Targów Pracy zorganizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Ostrzeszowie – 12.03.2015 r.
- ◆ X Powiatowych Targów Edukacji i Pracy w Szamotułach organizowanych przez Urząd Pracy w Szamotułach – 13.03.2015 r.
- ◆ Giełdy Pracy dla osób niepełnosprawnych w Urzędzie Miasta w Poznaniu – 27.03.2015 r.
- ◆ 3 Targów Pracy w Grodzisku Wielkopolskim – 16.04.2015 r.

- ◆ Międzynarodowych Targów Maszyn Budowlanych, Pojazdów i Sprzętu Specjalistycznego INTERMASZ 2015, które odbywały się od 06 do 05.05.2015 r.,
- ◆ drzwi otwartych w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Poznaniu – 23.05.2015 r.
- ◆ targów ITM POLSKA, wraz z przygotowaniem szerokiego wyboru materiałów prewencyjnych – 09-12.06.2015 r.,
- ◆ regionalnej imprezy dla powiatu gostyńskiego „Arena Biznesu” – 15.06.2015 r.
- ◆ Regionalnej Narady Leśników oraz Regionalnego Konkursu Drwali w Złotowie – 02.07.2015 r.
- ◆ festynu „Bezpieczeństwo naszą wspólną sprawą” organizowanego cyklicznie w Muzeum Rolnictwa w Szreniawie przez Komendę Wojewódzką Policji – 12.07.2015 r.,
- ◆ festynu „Niebiescy dzieciom” – 06.09.2015 r.
- ◆ XV Wystawy Maszyn Rolniczych AGRO-SHOW 2015, która odbywała się od 18 do 21.09.2015 r. w Bednarach,
- ◆ targów AGRO SHOW – 18-20.09.2015 r.
- ◆ Międzynarodowych Targów Maszyn i Narzędzi dla Przemysłu Drzewnego i Meblarskiego DREMA, 6.10.2015 r.
- ◆ Powiatowych Targów Pracy w Kępnie zorganizowanych przez Starostwo Powiatowe oraz PUP w Kępnie – 21.10.2015 r.
- ◆ Targów pracy na AWF w Poznaniu – 24.11.2015 r.

2.4. Konkursy.

A. Konkurs „Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej”

Do udziału w XXII edycji ogólnopolskiego konkursu „Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej” zgłoszono 15 pracodawców. Spośród zgłoszonych uczestników 5 nie spełniało

kryteriów określonych w p. IV regulaminu konkursu. Po dokonaniu oceny pracodawców według kryteriów określonych w regulaminie, Okręgowa Komisja Konkursowa postanowiła przyznać I miejsce i skierować wniosek o przyznanie nagrody Głównego Inspektora Pracy w poszczególnych kategoriach następującym pracodawcom:

1. W kategorii pracodawców zatrudniających do 50 pracowników - firmie „DOMER SIERECKI Spółka Jawna z Pleszewa.
2. W kategorii pracodawców zatrudniających od 51 do 250 pracowników firmie Etex Building Materials Polska Sp. z o.o. z Widziszewa.
3. W kategorii pracodawców zatrudniających ponad 250 pracowników – Wielkopolskie Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii w Poznaniu.

B. Prawo pracy dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych

Ponadprzeciętną wiedzą z zakresu prawa pracy, a także przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy wykazało się czterech finalistów kolejnego etapu regionalnego konkursu „**Poznaj swoje prawa w pracy**” zorganizowanego przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu. Głównym celem konkursu jest popularyzacja wiedzy z zakresu prawa pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Finał konkursu zorganizowano 27.01.2015r. w siedzibie Wielkopolskiej Izby Rzemieśniczej w Poznaniu. Wszyscy uczestnicy konkursu odpowiadali na pytania testowe, a najlepsi dodatkowo na pytania ustne.

C. Konkurs „Najaktywniejszy zakładowy społeczny inspektor pracy”

Cele i założenia prowadzonego od wielu lat na szczeblu Okręgowych Inspektoratów Pracy konkursu o tytuł „Najaktywniejszego zakładowego społecznego inspektora pracy” są corocznie przekazywane wszystkim regionalnym organizacjom związkowym działającym na terenie Wielkopolski. Ponadto podczas szkoleń, seminariów, konferencji, spotkań z zakładowymi i ponadzakładowymi organizacjami związkowymi inspektorzy pracy zachęcają do zgłaszania zakładowych społecznych inspektorów pracy do udziału w konkursie. W 2015 roku w konkursie „Najaktywniejszy zakładowy społeczny inspektor pracy” uczestniczyło 11 społecznych inspektorów pracy. Okręgowa Komisja Konkursowa postanowiła wyróżnić 4 społecznych inspektorów pracy z uwagi na fakt, iż wszyscy wyróżnieni społeczni inspektorzy pracy w okresie od 2014 r. do 2015 r. wykazali się wyjątkową aktywnością w działaniach na rzecz poprawy warunków pracy. Uroczystość wręczenia wyróżnień z rąk okręgowego

inspektora pracy w Poznaniu odbyła się 21.11.2015 r. w Sali Reprezentacyjnej Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej w Poznaniu.

D. Konkurs dla pracowników młodocianych

Regionalny konkurs dla pracowników młodocianych w 2015 roku miał już XV edycję i stanowił jeden z etapów ogólnopolskiego konkursu wiedzy o zasadach bezpieczeństwa i higieny pracy dla uczniów z zakładów rzemieślniczych.

Celem konkursu jest popularyzacja wiedzy z zakresu podstawowych przepisów prawnej ochrony pracy oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy wśród uczniów zawodu w rzemiośle. Konkursowe zmagania odbyły się 9 kwietnia 2015 r. w siedzibie Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej w Poznaniu. W finale regionalnym wzięło udział 53 uczniów z 15 wielkopolskich szkół kształcących młodzież w zawodach rzemieślniczych.

E. Konkurs „Buduj bezpiecznie”

Celem konkursu jest promowanie wykonawców robót budowlanych, zapewniających bezpieczne warunki pracy oraz upowszechnianie dobrych praktyk przyczyniających się do wzrostu ogólnego poziomu bezpieczeństwa pracy na budowach. Kryteria oceny obejmują zarówno stan przestrzegania przepisów i zasad bhp na budowie, zagospodarowanie i porządek na placu budowy, ocenę stanu wypadkowości jak i realizacja planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia a także ocenę ryzyka zawodowego i informowanie o nim pracowników. Okręgowa Komisja Konkursowa na posiedzeniu w dniu 30.11.2015 r. spośród 13 zgłoszonych budów, postanowiła przyznać jedną pierwszą nagrodę, dwie równorzędne drugie nagrody, jedną trzecią oraz przyznać 3 wyróżnienia.

Pierwszą nagrodę przyznano firmie REM BUD Ryszard Grzebyszak, Genowefa Wiatrowska, Spółka Jawna z Jarocina za budowę budynku mieszkalnego wielorodzinnego wraz z infrastrukturą w Kaliszu, ul. Podmiejska.

Dwa równorzędne drugie miejsca przyznano firmie EIFFAGE POLSKA BUDOWNICTWO S.A. w Warszawie za budowę Centrum Handlowego „POSNANIA” w Poznaniu oraz firmie ERBUD S.A. Oddział w Toruniu za budowę Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Koninie.

Trzecią nagrodę przyznano firmie SKANSKA S.A. za budowę Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Poznaniu. Ponadto przyznano trzy wyróżnienia: firmie MOLEWSKI Sp. z o.o. z Włocławka za budowę budynku biurowo – usługowego w Poznaniu

przy ul. Krysiewicza, firmie BGR BAU Sp. z o.o. w Jelonku za budowę Osiedla Widokowego w Bogdanowie k/Obornik oraz firmie JARKA z Sompolna za budowę budynku mieszkalnego jednorodzinnego w Koninie przy ul. Kopernika.

Nagrody i wyróżnienia zostały wręczone laureatom konkursu podczas Międzynarodowych Targów Budownictwa BUDMA 2016, które odbyły się w Poznaniu w dniach od 2 do 4.02.2016 r.

F. Bezpieczne Gospodarstwo Rolne

W ramach XIII edycji XIII Ogólnokrajowego Konkursu pn. „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne” na terenie działania Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu inspektorzy pracy uczestniczyli w ocenie gospodarstw zgłoszonych do konkursu, biorąc udział w **55** wizytacjach gospodarstw z **55** zgłoszonych do 5 etapów regionalnych. Po zakończeniu wizytacji gospodarstw na etapach regionalnych, odbyły się posiedzenia komisji konkursowych, które dokonały oceny w oparciu o kryteria określone w regulaminie konkursu i wyłoniły laureatów tego etapu we wszystkich 5 regionach. Gospodarstwa laureatów pierwszych miejsc w etapach regionalnych były wizytowane także w rozgrywce na etapie wojewódzkim (przeprowadzono **5** wizytacji).

Uroczyste podsumowania i wręczenia nagród laureatom etapów regionalnych i etapu wojewódzkiego XIII Ogólnokrajowego Konkursu pn. „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne” miały miejsce podczas imprez targowych.

- W dniu 24 maja 2015 r. podczas Regionalnych Targów Rolniczych w Gołaszynie w gminie Bojanowo pn. „Targi Rolnicze - Wiosna 2015” odbyło się uroczyste podsumowanie etapu regionalnego, na którym wręczono nagrody laureatom z terenu działania Oddziału PIP w Lesznie.
- W dniu 21 czerwca 2015 r. podczas Letnich Targów Rolno – Ogrodniczych Dni Pola w Centrum Edukacyjno-Wystawowym Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Marszewie w powiecie pleszewskim, dokonano uroczystego podsumowania wyników szczebla regionalnego z terenu działania oddziału PIP w Ostrowie Wielkopolskim.
- Także na terenie działania Oddziału w Koninie podsumowano etap regionalny konkursu na bezpieczne gospodarstwo rolne. Uroczyste wręczenie nagród, które ufundowała również Państwowa Inspekcja Pracy miało miejsce w dniu 28 czerwca 2015 r. podczas Targów Rolnych w Kościelcu na terenie tamtejszego Ośrodka Doradztwa Rolniczego.
- Z kolei konkurs regionalny na terenie działania Oddziału w Pile został uroczystie podsumowany w trzecim kwartale przy okazji dożynek.

- Etap regionalny poznański i etap wojewódzki podsumowano podczas Wielkopolskich Targów Rolnych SIELINKO 2015 w dniu 30 maja 2015 r. w Centrum Wystawowo-Szkoleniowym w Sielinku. Laureaci otrzymali imienne dyplomy, okolicznościowe tablety, nagrody rzeczowe ufundowane przez KRUS i PIP oraz pamiątkowe tabliczki ufundowane przez WIR.

3. Inicjatywy wspierające i promujące ochronę zdrowia i życia pracowników i innych osób.

3.1. Wielkopolska Rada ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie.

W 2015 roku odbyły się dwa posiedzenia Wielkopolskiej Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie. Jedna podczas konferencji „Bezpieczeństwo pracy w budownictwie – prace montażowe fasad, stolarki okiennej, instalacji” podczas targów „BUDMA 2015”, a druga 17 listopada 2015 roku na terenie budowy Fabryki Volkswagena Craftera w Białężycach koło Wrześni. Rada podjęła w 2015 roku uchwały dotyczące działań legislacyjnych:

- dotyczących zmiany § 6 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28.05.1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów, zgodnie z którym posiłki profilaktyczne powinny być wydawane w czasie regulaminowych przerw w pracy w zasadzie po 3-4 godzinie pracy. O ile stosowanie powyższej zasady do pracowników zatrudnionych w 8 godzinnym systemie pracy jest wystarczające o tyle w przypadku pracowników zatrudnionych w systemie równoważnego czasu pracy (do 12 godzin) wydanie tylko jednego posiłku w czasie zmiany roboczej nie rekompensuje wydatku energetycznego pracownika związanego w wysiłkiem fizycznym w czasie całej zmiany roboczej.
- rozszerzenia zapisu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28.05.1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów określonego w §.4 ust.2 o ust.1 pkt 3 i 5, to jest obowiązku dostarczenia napoi wzbogaconych w sole i witaminy również w przypadkach prac na otwartej przestrzeni przy temperaturze powyżej 25° C oraz na stanowiskach, na których temperatura spowodowana warunkami atmosferycznymi przekracza 28 ° C.
- uwzględnianie w programach prewencyjnych Państwowej Inspekcji Pracy oraz Porozumienia dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie (G 10) adresowanych do sektora budowlanego kwestii badania wydatku

energetycznego przy zmianach roboczych powyżej 8 godzin pracy w warunkach szczególnie uciążliwych oraz szkodliwych dla zdrowia.

3.2. Wojewódzka Komisja ds. Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w Rolnictwie Indywidualnym.

W Wielkopolsce działa od 27 sierpnia 2015 roku Wojewódzka Komisja ds. Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w Rolnictwie Indywidualnym oraz komisje regionalne.

Komisje do Spraw BHP w Rolnictwie Indywidualnym działają na rzecz poprawy warunków pracy w sektorze rolnictwa indywidualnego, w ich skład wchodzi przedstawiciele organów, urzędów, instytucji, zakładów i organizacji związkowych oraz stowarzyszeń związanych swoją działalnością ze środowiskiem wiejskim oraz inne osoby wyrażające chęć zaangażowania się na rzecz poprawy bezpieczeństwa pracy w rolnictwie indywidualnym:

- konkursy i szkolenia dla sołtysów, rolników oraz młodzieży i dzieci,
- seminaria dla nauczycieli,
- apele do rolników, wizytacje gospodarstw oraz prac polowych,
- punkty konsultacyjne na targach i wystawach rolniczych, publikacje o bezpieczeństwie na wsi w mediach.

4. Wielkopolska Strategia Ograniczania Zagrożeń Zawodowych.

Wielkopolska Strategia Ograniczania Zagrożeń Zawodowych 2013 – 2020 stanowi kontynuację działań podjętych w ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Wypadków przy Pracy 2010 – 2012 i obejmuje zakresem działania inicjatywy podejmowane przez Partnerów Strategii w celu ograniczania liczby wypadków oraz ograniczania zagrożeń zawodowych skutkujących schorzeniami związanymi z pracą na terenie Województwa Wielkopolskiego.

Zasadniczym i głównym celem WSOZZ jest ograniczenie liczby wypadków oraz ograniczenie zagrożeń zawodowych skutkujących schorzeniami związanymi z pracą poprzez **kształtowanie i propagowanie w społeczeństwie kultury bezpieczeństwa i higieny pracy** oraz dotarcie do pracodawców i ich organizacji, a także pracowników i ich organizacji, z informacją o podjętej misji zintegrowanego podejścia do ograniczania wypadków przy pracy i zagrożeń zawodowych, uwzględniającego poszczególne etapy tego procesu, różne potrzeby pracodawców i zmiany zachodzące w środowisku pracy.

Wielkopolska Strategia Ograniczania Zagrożeń Zawodowych realizowana jest poprzez powołanie przez Okręgowego Inspektora Pracy organu konsultacyjno-doradczego w postaci Komisji składającej się z przedstawicieli działających na terenie Województwa Wielkopolskiego organów nadzoru nad warunkami pracy, organów administracji rządowej i samorządowej, organizacji pracodawców, związków zawodowych, samorządów gospodarczych i zawodowych, stowarzyszeń i innych organizacji, których statutowym zadaniem jest ochrona pracy.

W 2015 roku na terenie działania Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu odbyły się dwa **posiedzenia** Komisji Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Wypadków przy Pracy: w lutym (11.02.2015) i w październiku (27.10.2015) 2015 r. Przyjęto PRIORYTETY STRATEGICZNE działania WSOZ:

1. Wspieranie mikro i małych przedsiębiorstw w działaniach na rzecz ograniczania zagrożeń zawodowych.
2. Ograniczanie zagrożeń zawodowych.
3. Wspieranie wprowadzania i organizacji skutecznych systemów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy.
4. Rozwój świadomości w zakresie odpowiedniego przygotowania pracowników do pracy, bhp wśród pracowników, którzy przekroczyli 50 rok życia, bhp wśród pracowników młodych z niewielkim stażem w zakładzie pracy.
5. Ograniczanie zagrożeń chorobowych .

W ramach WSOZZ zorganizowano konferencje: w czasie targów BUDMA 2015 10-13.03.2015, INTERMASZ 6-9.05.2015 r., DREMA 6-9.10.2015 r., pokazy podczas Międzynarodowej Wystawy Maszyn Rolniczych AGRO SHOW 21 – 24.09.2015 r., FORUM BEZPIECZEŃSTWA W MAGAZYNIE podczas targów ITM 9-12.06.2015 r.

Obrady Komisji Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych. Podsumowanie działań podejmowanych przez partnerów Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych w 2015 r. a także dyskusja dotycząca dalszych inicjatyw prewencyjnych były głównym tematem posiedzenia Komisji Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych, które odbyło się 27.10.2015 r. w siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu. W obradach uczestniczyła Stanisława Ziółkowska, okręgowy inspektor pracy w Poznaniu oraz Tomasz Gajdziński, zastępca okręgowego inspektora pracy d.s. prawno-organizacyjnych. Partnerzy Strategii w tym m.in. Wielkopolski Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego, I Oddział ZUS w Poznaniu, Urząd Dozoru Technicznego, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników Służby BHP,

Polska Izba Gospodarcza Rusztowań, Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny, Wojewódzkie Centrum Medycyny Pracy a także Zarząd Regionu Wielkopolska NSZZ „Solidarność”. Przedstawiono informację o zorganizowanych licznych konferencjach, seminariach, szkoleniach, konkursach popularyzujących sprawy ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa i higieny pracy. Jednym z głównych założeń Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych realizowanej przez jej partnerów jest kształtowanie kultury bezpieczeństwa nie tylko wśród pracowników i pracodawców ale także wśród dzieci i młodzieży.

Przedstawiono także propozycję priorytetowych obszarów dla działań **Strategii w roku 2016**, do których zaliczono - ograniczenie zagrożeń zawodowych:

- w przetwórstwie przemysłowym (szczególnie obróbka drewna, metali, produkcja spożywcza),
- w rolnictwie,
- związanych z występowaniem hałasu w środowisku pracy,
- związanych z występowaniem pyłu, w tym pyłów zwłókniających w środowisku pracy, skutkujących przewlekłymi chorobami narządu głosu spowodowanymi nadmiernym wysiłkiem głosowym w szkolnictwie.

VI. Efekty działalności kontrolnej.

W roku 2015 inspektorzy pracy OIP w Poznaniu przeprowadzili łącznie **8618** kontroli, czyli o 218 więcej niż założono w przyjętym na 2015 r. planie pracy. Łącznie objęto kontrolami **7420** pracodawców i innych podmiotów, na rzecz których świadczyło pracę ponad **457 tys. osób**, w tym ponad **377 tys.** na umowę o pracę.

Największa liczba skontrolowanych podmiotów gospodarczych zatrudniała do 9 pracowników oraz od 10 do 49 pracowników (łącznie ponad 85% ogółu).

Najwięcej kontroli w 2015 r. przeprowadzono w **handlu – 2.260 (26,2%), przetwórstwie przemysłowym – 1.919 (22,3%)** i **budownictwie – 1.837 (21,3%)**.

Procentowy udział liczby kontroli przeprowadzonych w handlu i przetwórstwie przemysłowym w ostatnich trzech latach utrzymuje się na podobnym poziomie.

W związku ze stwierdzonymi w czasie kontroli naruszeniami przepisów inspektorzy pracy wydali łącznie **38 325** decyzji, w tym 37 528 dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy. Najwięcej dotyczyło problematyki stanowisk i procesów pracy, **procesów technologicznych, magazynowania i składowania – 16,7%, organizacji bezpiecznej pracy – 15,1%**, oraz **przygotowania pracowników do pracy** (m.in.: szkoleń bhp, badań lekarskich, uprawnień kwalifikacyjnych) – **14,8%**.

Inspektorzy pracy OIP w Poznaniu wydali w roku sprawozdawczym **797** decyzje **nakazujących wypłatę wynagrodzeń lub innych świadczeń ze stosunku pracy**. Decyzje te dotyczyły należności dla pracowników, na łączną kwotę **12.357.422,29** zł.

Do kontrolowanych podmiotów, oprócz decyzji, skierowano także **5749** wystąpień zawierających **25 979** wniosków o usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Dominowały wnioski dotyczące **stosunku pracy (33,97%), czasu pracy (16,66%), przygotowania do pracy (14,18%)** oraz wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy (11,62%).

W 2015 r. inspektorzy Okręgowego Inspektoratu Pracy wydali **1432 polecenia**, głównie w sprawach **z zakresu stosunku pracy (53,77%)** oraz **wynagrodzeń i innych należności pracowniczych (29,4%)**. Doświadczenie roku sprawozdawczego potwierdziło wysoką skuteczność tego środka prawnego, **100%** poleceń dotyczyło nieprawidłowości, które zostały usunięte jeszcze w trakcie kontroli.

W toku kontroli inspektorzy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu ujawnili łącznie 9 713 wykroczeń przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową. W

związku z tym nałożyli na sprawców wykroczeń 2600 grzywien w drodze mandatów karnych, w 384 przypadkach skierowali wnioski o ukaranie do sądu, a w 1404 – zastosowali środki oddziaływania wychowawczego.

Ujawnione wykroczenia polegały najczęściej na naruszaniu przepisów dotyczących **przygotowania pracowników do pracy** (22,83%) oraz **wynagrodzenia za pracę** i innych należności ze stosunku pracy (18,96%), a także **naruszenia przepisów i zasad bhp** na stanowiskach pracy i w procesach pracy z użyciem maszyn i urządzeń (10,25%).

W 2015 r. inspektorzy pracy skierowali do prokuratury **76 zawiadomień** o popełnieniu przestępstwa (w 2014 r. – 68). W wyniku wniesionych zawiadomień, zostało wszczętych **61** postępowań przygotowawczych i 3 śledztwa; w **13** przypadkach prokuratura odmówiła wszczęcia postępowania przygotowawczego; **24** postępowania umorzono (w tym 1 śledztwo); **3** postępowania przygotowawcze zostały zawieszono; do sądu zostało skierowanych **8** aktów oskarżenia.

Do Okręgowego Inspektoratu Pracy wpłynęło w 2015 r. **4887** skarg, w których skarżący wskazali łącznie ponad **9000** problemów wymagających interwencji inspekcji. W związku ze złożonymi skargami inspektorzy pracy przeprowadzili **2586** kontroli (co stanowi 30% ogółu kontroli w roku sprawozdawczym). Dominującym przedmiotem skarg, w obecnym jak w poprzednich okresach sprawozdawczych, jest **niewypłacanie wynagrodzeń i innych świadczeń** ze stosunku pracy.

Analiza struktury ujawnionych w wyniku kontroli nieprawidłowości oraz zastosowanych przez inspektorów OIP w Poznaniu środków prawnych, stanowi istotne kryterium oceny stanu przestrzegania przepisów prawa pracy w kontrolowanych podmiotach.

Przy porównywalnej liczbie kontroli, objęto działaniami kontrolno-nadzorczymi o ponad 5% więcej pracodawców i przedsiębiorców. Zaobserwowano również nasilenie się liczby postępowań, które nie zakończyły się przeprowadzeniem kontroli, z takich powodów jak: **brak możliwości przeprowadzenia kontroli** (udaremnienie przeprowadzenia kontroli przez podmiot kontrolowany); podmiot przed rozpoczęciem postępowania kontrolnego lub w jego trakcie **utracił status podmiotu podlegającego kontroli** (art. 13 ustawy o PIP). W stosunku do roku poprzedniego, w 2015 ponownie nastąpił wzrost takich przypadków.

Inspektorzy w roku sprawozdawczym, w odniesieniu do roku 2014, wydali prawie tyle samo **decyzji** w sprawach bezpieczeństwa i higieny pracy, przy **spadku** liczby decyzji **wymuszających likwidację bezpośrednich zagrożeń dla życia lub zdrowia** pracujących,

tj. decyzji wstrzymania prac (o 7,8%). Wzrosła nieznacznie (ok. 2%) w stosunku do 2014 r. liczba decyzji nakazujących wstrzymanie eksploatacji maszyn, jednak w ostatnich 3 latach tendencja nadal jest wzrostowa, chociaż systematycznie spada ten wskaźnik. Obniżyła się również o 4,8% liczba pracowników skierowanych do innych prac.

Ponownie odnotowano spadek, prawie o **19%** liczby decyzji **nakazujących wypłatę wynagrodzeń** i innych świadczeń, ale również wskazana w nich kwota **12.357.422,29 zł** jest ponad 50% mniejsza w stosunku do 2014 roku.

Tendencje powyższe korespondują ze **spadkiem** liczby **wykroczeń** ujawnionych przez inspektorów pracy w 2015 r., która była o ponad 6% niższa przy jednoczesnym **spadku o prawie 11% liczby mandatów** nakładanych przez inspektorów pracy i nieznacznym wzroście (ok. 4%) liczby wniosków o ukaranie kierowanych do sądu.. Świadczy to o wysokiej efektywności działań OIP w Poznaniu w roku sprawozdawczym, definiowanej, jako **ukierunkowanie na najbardziej rażące nieprawidłowości** w sferze ochrony życia i zdrowia pracujących oraz patologie w stosunkach pracy.

Ponownie w 2015 r. **odnotowano wzrost, prawie 5%, liczby poleceń ustnych.** Równoważy to niewielki spadek liczby wniosków kierowanych do pracodawców (o ok. 5%) w wystąpieniach pokontrolnych.

W roku sprawozdawczym odnotowano **prawie na tym samym poziomie, co w 2014 roku, liczby wniosków kierowanych do ZUS o podwyższenie o 100% składki na ubezpieczenie wypadkowe** w związku ze stwierdzeniem podczas kolejnych dwóch kontroli rażącego naruszenia przepisów prawa pracy w zakresie bhp, wynika to z obiektywnie stwierdzanego niewłaściwego podejścia, zwłaszcza małych pracodawców z branży budowlanej, do zagadnień bhp.

Analiza zgłaszanych i stwierdzanych nieprawidłowości.

Prawna ochrona pracy

W okresie sprawozdawczym w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu największą liczbę problemów zawartych w **skargach** stanowił brak lub niewypłacanie w terminie przez pracodawcę **wynagrodzeń i innych świadczeń pieniężnych należnych ze stosunku pracy.**

Problem niewypłacania świadczeń pieniężnych ze stosunku pracy był przedmiotem skarg aż **3473 razy**, co stanowi **ponad 38% ogółu** spraw poruszanych w skargach i rozpatrywanych w 2015 roku.

Biorąc pod uwagę powszechność zjawiska, stosunkowo niewiele skarg dotyczy **pracy bez potwierdzenia jej na piśmie**. W skargach pojawiły się 754 takie problemy (8,3% ogółu problemów) z tego zasadne okazało się jedynie 167 skarg. Najczęściej składający skargi w tym zakresie pochodzili z branży budowlanej z małych zakładów pracy, a do złożenia skargi skłoniło ich dopiero niewypłacanie wynagrodzenia. Drugą grupę stanowili zatrudniani w taki sposób dorywczo, którzy nie otrzymali wynagrodzeń, a ich zatrudnienie nie nosiło cech stosunku pracy.

Stosunek pracy stanowił tematykę **17.447 (34,8% ogółu, wzrost o 4% do 2014 r.)** udzielonych porad, z czego **90%** porad dotyczyło ustania stosunku pracy, a pozostałe związane były z zatrudnieniem, tj. zatrudnianie bez pisemnego potwierdzenia warunków zatrudnienia, zastępowanie umów o pracę umowami cywilnoprawnymi. Zadawane pytania dotyczyły także prawidłowości postępowania w związku z ustaniem stosunku pracy i związanych z tym uprawnień oraz kryteriów na podstawie których ustalono czas trwania umowy o pracę na czas określony. Koniec roku przyniósł duże zainteresowanie, przeważnie ze strony pracodawców, zmianami w przepisach w zakresie umów o pracę.

Wynagrodzenia i inne świadczenia związane ze stosunkiem pracy stanowiły tematykę **8.489 porad (16,9% ogółu, podobnie jak w 2014 r.)**. Tematyka udzielanych porad z tego zakresu często łączyła się z tematyką skargową. Przeważał bowiem problem niewypłacania wynagrodzenia, sposobu naliczania wynagrodzenia za pracę, za czas choroby, rekompensaty za przepracowany czas ponadnormatywny, świadczeń pieniężnych związanych z ustaniem stosunku pracy. Sporo pytań związanych było z nabyciem uprawnień do wszelkiego rodzaju odpraw pieniężnych.

Czas pracy był przedmiotem **5.808 porad prawnych (11,6% ogółu, spadek 2% w stosunku do 2014 r.)**. Zainteresowanie budziły zagadnienia związane z elastycznym czasem pracy. Szereg pytań wiązało się z możliwością zmiany harmonogramu czasu pracy. Coraz więcej pytań związanych z pracą zmianową dotyczyło obowiązku pracy w tzw. weekendy.

Mając na względzie zarówno wyniki kontrolne, jaki i przedmiot skarg i porad prawnych, należy stwierdzić, że nadal największym problemem jest naruszanie przepisów o wynagrodzeniu za pracę oraz innych należnych świadczeniach. Łącznie kwota wyegzekwowanych świadczeń w roku 2015 do dnia 31.12.2015 r. wynosi **21.646.880,57 zł**

(razem z poleceniami), w tym w wyniku wydanych decyzji nakazowych **7.726.882,06** zł, wniosków: **7.920.184,03** zł, poleceń: **5.999.814,48** zł. (stan na 17.02.2016 r.).

Natomiast łączna kwota wyegzekwowanych świadczeń **w roku 2014** do dnia 31.12.2014 r. wyniosła **33.578.042,30** zł (razem z poleceniami), w tym w wyniku wydanych decyzji nakazowych **17.701.423,30** zł, wniosków: **9.296.904,07** zł, poleceń: **6.579.714,93** zł.

Jednak w 2015 roku **774** kontrole, dotyczące m.in. wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń ze stosunku pracy, zostały **wywołane skargami** pracowniczymi. Ponadto w **1649** kontrolach, czyli w co piątej kontroli, **inspektorzy pracy badali terminowość wypłacenia** wynagrodzenia za pracę.

We wszystkich takich kontrolach wydano **9.636 wniosków** w wystąpieniach, z których 541 dotyczyło niewypłacenia lub nieterminowego wypłacenia wynagrodzenia za pracę. Także **260 decyzji płacowych** z kontroli (bez decyzji uchylonych, wygaszonych) dotyczyło niewypłacenia lub nieterminowego wypłacenia wynagrodzenia za pracę. Wszystkich decyzji, dotyczących świadczeń ze stosunku pracy, było **654** (bez decyzji uchylonych, wygaszonych).

Kwota wyegzekwowanych świadczeń ze stosunku pracy zmniejszyła się w stosunku do roku ubiegłego o ok. 35%. Niewątpliwie wiąże się to ze znaczącym spadkiem stopy bezrobocia w Wielkopolsce. Świadczą o tym powiązaniu także niższe kwoty nakazywane do wypłaty oraz utrzymanie skuteczności realizacji decyzji nakazujących wypłatę wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy, która pozostała na poziomie roku ubiegłego. Oceniając skuteczność zastosowanych środków prawnych należy stwierdzić stosunkowo wysoką efektywność poleceń, które realizowane są prawie w 100% jeszcze w czasie kontroli.

Legalność zatrudnienia.

Nieprawidłowość wynikająca z nielegalnego zatrudnienia wystąpiła w dalszym ciągu. Stwierdzono **nielegalne zatrudnienie w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia** w 175 przypadkach (w 2014 r. w 476 przypadkach).

Kontrole wykazały znaczną liczbę **przypadków nieopłacania składki na Fundusz Pracy** – zadłużenie na rzecz Funduszu Pracy wyniosło **867 493** zł za 8758 osób, w stosunku do 34.865 osób badanych.

Przy nieznacznym spadku poziomu stopy bezrobocia w Wielkopolsce w 2015 r. nie można zauważyć istotnych zmian liczbowych w ujawnionych nieprawidłowościach w ubiegłym roku w stosunku do lat 2013 i 2014. Liczby przeprowadzonych kontroli w OIP Poznań, z zakresu legalności zatrudnienia w ciągu ostatnich 3 lat różnią się bardzo nieznacznie. Tym niemniej można ostrożnie założyć, na podstawie danych z ujawnionych (za 2013, 2014 i 2015 r.) najistotniejszych nieprawidłowości, że ich liczba, z pewnym wyjątkiem, z roku na rok maleje. Malejąca tendencja nie dotyczy opłacania składek na Fundusz Pracy, w tym zakresie ujawniła się tendencja przeciwna. Wyniki kontroli przeprowadzonych w 2014 r. w zakresie legalności zatrudnienia cudzoziemców wskazują, że w województwie wielkopolskim liczba naruszeń obowiązujących przepisów jest incydentalna.

W 2015 r. w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu inspektorzy pracy realizowali kontrole specjalistyczne przestrzegania przepisów prawa pracy przy zatrudnianiu, zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy (także na wniosek lub skargę zainteresowanego), przeprowadzając łącznie 290 takich kontroli, w tym w 105 przypadkach nie stwierdzono istnienia znamion stosunku pracy. Legalność zatrudnienia była badana również w czasie kontroli rutynowych, w wyniku których inspektorzy często kierowali do pracodawców wnioski i polecenia o zawarcie umowy o pracę, które okazały się bardzo skutecznymi środkami prawnymi. Pracodawcy zalegalizowali 1130 umów.

Łączna liczba osób w 2015 r., których dotyczyły zrealizowane wystąpienia oraz polecenia w zakresie potwierdzenia zatrudnienia w ramach stosunku pracy wyniosła 1884.

W związku z dużą skutecznością wystąpień i poleceń inspektorzy pracy OIP w Poznaniu skierowali tylko **8 pozwów o ustalenie istnienia stosunku pracy** na rzecz 9 osób.

Bezpieczeństwo i higiena pracy

W 2015 r. inspektorzy pracy zbadali okoliczności i przyczyny **205** wypadków przy pracy zaistniałych w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich, w tym **przeprowadzili 182 kontrole** ustalające okoliczności i przyczyny wypadków, którym ulegli **pracownicy** oraz zbadali **23 wypadki**, w których **poszkodowani** byli zatrudnieni **na podstawie umów cywilnoprawnych**. Łącznie w badanych wypadkach zostały **poszkodowane 224** osoby, w tym 23 osoby zatrudnione na innej podstawie niż umowa o pracę.

Wskutek wypadków przy pracy, 109 osób doznało ciężkiego obrażenia ciała, a 31 poniosły śmierć.

Największe zagrożenia wypadkowe wystąpiły w takich działach gospodarki, jak **przetwórstwo przemysłowe**, w którym stwierdzono 74 wypadki (**40,7% ogółu wypadków**), w **budownictwie** – 39 wypadków (**21,4%**), w **handlu i naprawach** – 21 wypadków (**11,5%**).

Ponadto zdarzenia wypadkowe w znacznym stopniu wystąpiły w rolnictwie i leśnictwie – 14 wypadków (8,0%), w transporcie i gospodarce magazynowej – 14 wypadków (8,0%).

W dwóch działach gospodarki narodowej **przetwórstwie przemysłowym** i **budownictwie** uległo **wypadkom śmiertelnym** 17 pracowników (54,8% ogółu poszkodowanych z tym skutkiem), a **ciężkiemu uszkodzeniu** ciała 76 pracowników (69,7% ogółu poszkodowanych z tym skutkiem). W 87% **przyczynami aktywizującymi zagrożenie** była **zła organizacja pracy** oraz **niewłaściwe zachowanie się pracownika** w procesie pracy.

W analizowanym okresie niewłaściwa organizacja pracy oraz niewłaściwe zachowanie się człowieka podczas wykonywania czynności związanych z pracą **miały decydujący wpływ na liczbę wypadków śmiertelnych**. Wśród nich **cechy powtarzalności wykazują niewłaściwa ogólna organizacja stanowiska pracy**, w tym niedostateczne przygotowanie pracownika oraz **brak nadzoru** ze strony osób kierujących pracownikami, **nieprawidłowe**, samowolne **zachowanie się pracownika** w procesie pracy.

Na zaistnienie 182 wypadków przy pracy miało wpływ 801 przyczyny, z czego w ponad 53,2% ogółu przyczyn, to wynikające z organizacji pracy, 33,2% to przyczyny wynikające z zachowań ludzi uczestniczących w procesie pracy, a 13,6% to przyczyny techniczne.

Największa liczba wypadków zdarzyła się podczas procesów produkcji i przetwarzania – 68 poszkodowanych. Najczęściej wypadkom ulegały osoby w przedziale wiekowym od 43 do 39 lat. Osoby mające do 1 roku stażu w zakładzie pracy na danym stanowisku.

Działalność prewencyjna wspierająca działalność nadzorczą – kontrolną.

Liczba zgłaszanych skarg pracowniczych oraz liczba ujawnionych wykroczeń wskazuje na konieczność doskonalenia strategii działań kontrolnych i rozwijania

przedsięwzięć prewencyjnych. Istotnym elementem działań prewencyjnych jest zaspokajanie nadal wysokiego zapotrzebowania na poradnictwo prawne i techniczne oraz szkolenia dla organizacji pracodawców i związków zawodowych. Liczba kontroli prowadzonych w związku ze skargami pracowniczymi utrzymuje się w okresie ostatnich trzech lat na bardzo wysokim poziomie. Kontrole takie stanowią bowiem co roku ponad **30%** ogółu realizowanych kontroli przez inspektorów pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu. Niemniej równolegle co raz bardziej rozwijamy działalność prewencyjną i profilaktyczną na rzecz poprawy przestrzegania praworządności w stosunkach pracy, jak i bezpieczeństwa pracy.

W 2015 roku prowadzone były liczne **działania prewencyjne wspierające czynności kontrolne oraz samodzielne programy prewencyjne**, takie jak program edukacyjny „Kultura bezpieczeństwa”, program prewencyjny „Zdobądź Dyplom PIP”; program informacyjny dla zakładów usług leśnych, program informacyjny, przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu oraz innych zagrożeń psychospołecznych w pracy, program prewencyjny w zakresie spełniania minimalnych wymagań bhp przez maszyn i urządzenia użytkowane w produkcji przemysłowej, konkursy promujące właściwe postawy w zakresie ochrony pracy.

W ramach działań ogólnopolskich Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu aktywnie prowadził działalność informacyjno-promocyjną poprzez następujące kampanie: „Zanim podejmiesz pracę”, „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie”, „Szanuj życie – bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym”, Kampania informacyjno-promocyjna „Stres w miejscu pracy”.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu realizował także **zadania własne**, takie jak **działania prewencyjne i kontrolne** dotyczące:

- **Bezpieczeństwa pracy w warunkach narażenia na promieniowanie optyczne,**
- **Egzekwowania przestrzegania przepisów bhp oraz legalności zatrudnienia w mikroprzedsiębiorstwach prowadzących punkty skupu, segregacji i składowania złomu ze szczególnym uwzględnieniem punktów złomowania pojazdów samochodowych,**
- **Ograniczenia zagrożeń zawodowych i zapewnienie przestrzegania przepisów o czasie pracy w przychodniach weterynaryjnych,**
- **Instrukcji bhp – podstawowe źródło znajomości zagrożeń wypadkowych. Działania prewencyjne,**
- **Świadomości zagrożeń zawodowych na stanowiskach biurowo-administracyjnych. Działania prewencyjne.**

Przeprowadzane **kontrole budów** wskazują na małą skuteczność egzekwowania przepisów bhp przez średni nadzór techniczny budowy. W szczególności w małych i średnich firmach nie wyznacza się osoby bezpośrednio nadzorującej wykonywanie przez pracowników prac szczególnie niebezpiecznych, w tym prac na wysokości. Nadal zasadne jest więc kontynuowanie szeroko pojętej profilaktyki w zakresie prewencji i upowszechniania problematyki bhp na budowach, skierowane przede wszystkim do małych i średnich firm wykonujących prace budowlane oraz prowadzenie działań prewencyjnych z młodzieżą, poprzez organizowanie konkursów wiedzy bhp w szkołach kształcących w zawodach budowlanych. W 2015 roku inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy **przeprowadzili łącznie 1096 kontroli budów i firm prowadzących działalność budowlaną**, wydając **5858 decyzji nakazowych**, w tym **999 decyzje wstrzymania prac**, **399 decyzji skierowania do innych prac** pracowników. W tym kontekście bardzo ważna była realizacja w 2015 roku **kampanii informacyjno-prewencyjnej w budownictwie**, której podstawowym celem było ograniczenie ryzyka zawodowego przy pracy w budownictwie. Cel ten osiągnąć był przez: upowszechnianie informacji i wytycznych do samodzielnej oceny ryzyka zawodowego, w szczególności dot. przypadków: poślizgnięcia, upadku z wysokości lub wpadnięcia do wykopu; upowszechnianie dobrych praktyk eliminujących nieprawidłowości i zagrożenia; zwrócenie uwagi na przygotowanie do pracy w sposób zapewniający bezpieczeństwo jej wykonywania; zachęcanie pracowników do zmian w zachowaniu na terenie budowy, zachęcanie pracodawców do działań służących bhp; konsultacje dla pracodawców zainteresowanych udziałem w programie prewencyjnym.

W 2015 roku kontynuowano wniosek z 2013 roku, dotyczący objęcia czynnościami kontrolnymi zagadnień w zakresie przestrzegania przepisów bhp przez **inwestora i projektanta**. W Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu wniosek ten był realizowany w ramach **nadzoru nad dużymi inwestycjami**. Wszyscy uczestnicy procesu inwestycyjnego są zainteresowani daleko idącą współpracą z organami PIP. Przejawia się to w licznych spotkaniach organizowanych przez **inwestora lub generalnego wykonawcę przed rozpoczęciem dużej inwestycji**, jak również w trakcie jej realizacji. Na spotkaniach uczestnicy procesu inwestycyjnego prezentują dobre praktyki dotyczące bezpiecznej pracy na terenie przyszłej budowy. Jest to również okazja do przeprowadzenia działań prewencyjnych przez inspektorów PIP.

W ramach **działań informacyjno-prewencyjnych stałym nadzorem objęto też 3 duże inwestycje realizowanych w Wielkopolsce**: budowę Instalacji Termicznego

Przekształcania Odpadów w Poznaniu, budowa Galerii Handlowo-Usługowej POSNANIA w Poznaniu, budowę Fabryki Samochodów Użytkowych Volkswagen Crafter w Białężycach pod Wrześnią. W 2015 r. kontynuowano promowanie kultury bezpieczeństwa w środowisku pracy – przede wszystkim poprzez kształtowanie świadomości w zakresie bezpiecznego zachowania się w miejscu pracy i zachęcanie pracowników do współdziałania w zarządzaniu bhp w firmie, które ma stanowić integralną część ogólnego zarządzania przedsiębiorstwem.

Działaniami prewencyjnymi – określonymi w harmonogramie centralnym i harmonogramie OIP w Poznaniu – objętych zostało około **31 tys.** podmiotów, w tym: pracodawcy i przedsiębiorcy (w rozumieniu art. 13 ustawy o PIP), rolnicy indywidualni, pracownicy młodociani, studenci i uczniowie, pracownicy służby bhp, pracownicy. Realizacja tych działań w formie kampanii, programów, konkursów i ogólnie rozumianego doradztwa, opierała się na współdziałaniu z partnerami społecznymi, organami nadzoru nad warunkami pracy, organami administracji państwowej, organami samorządowymi, placówkami naukowo-badawczymi, innymi organizacjami działającymi w sferze ochrony pracy oraz mediami.

Kontynuowano wielopłaszczyznową współpracę z innymi organami nadzoru nad warunkami pracy, partnerami społecznymi, takimi jak organizacje pracodawców, stowarzyszenia i izby zawodowe, związki zawodowe, samorządami terytorialnymi oraz lokalną prasą, rozgłośniami radiowymi i telewizyjnymi.

Dział [Wielkopolska Strategia Ograniczania Zagrożeń Zawodowych 2013 – 2020](#), która stanowi kontynuację działań podjętych w ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Wypadków przy Pracy 2010 – 2012 i obejmuje zakresem działania inicjatywy podejmowane przez Partnerów Strategii w celu ograniczania liczby wypadków oraz ograniczania zagrożeń zawodowych skutkujących schorzeniami związanymi z pracą na terenie Województwa Wielkopolskiego.

Zasadniczym i głównym celem WSOZZ jest ograniczenie liczby wypadków oraz ograniczenie zagrożeń zawodowych skutkujących schorzeniami związanymi z pracą poprzez **kształtowanie i propagowanie w społeczeństwie kultury bezpieczeństwa i higieny pracy** oraz dotarcie do pracodawców i ich organizacji, a także pracowników i ich organizacji, z informacją o podjętej misji **zintegrowanego podejścia do ograniczania wypadków przy pracy i zagrożeń zawodowych**, uwzględniającego poszczególne etapy tego procesu, różne potrzeby pracodawców i zmiany zachodzące w środowisku pracy.

Wielkopolska Strategia Ograniczania Zagrożeń Zawodowych koordynowana jest poprzez powołaną przez Okręgowego Inspektora Pracy Komisję składającą się

z przedstawicieli działających na terenie Województwa Wielkopolskiego organów nadzoru nad warunkami pracy, organów administracji rządowej i samorządowej, organizacji pracodawców, związków zawodowych, samorządów gospodarczych i zawodowych, stowarzyszeń i innych organizacji, których statutowym zadaniem jest ochrona pracy.

W 2015 roku na terenie działania Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu odbyły się dwa **posiedzenia** Komisji Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Wypadków przy Pracy: w lutym (11.02.2015) i w październiku (27.10.2015) 2015 r.

Przyjęto PRIORYTETY STRATEGICZNE działania WSOZ na rok 2015:

1. Ograniczanie zagrożeń zawodowych w przetwórstwie przemysłowym
2. Wspieranie wprowadzania i organizacji skutecznych systemów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy.
3. Ograniczanie zagrożeń zawodowych związanych z:
 - występowaniem hałasu, pyłu, w tym pyłów zwłókniających oraz czynników chemicznych w środowisku pracy,
 - przewlekłymi chorobami narządu głosu spowodowanymi nadmiernym wysiłkiem głosowym w szkolnictwie.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu przy współpracy z partnerami Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych w latach 2013 – 2020 podczas targów BUDMA 2015 10-13.03.2015, INTERMASZ 6-9.05.2015 r., DREMA 6-9.10.2015 r., pokazy podczas Międzynarodowej Wystawy Maszyn Rolniczych AGRO SHOW 21 – 24.09.2015 r., FORUM BEZPIECZEŃSTWA W MAGAZYNIE podczas targów ITM 9-12.06.2015 r.

Prowadzone działania profilaktyczno-prewencyjne i informacyjne mają, w ocenie OIP w Poznaniu, znaczenie niezwykle istotne. Stanowią płaszczyznę edukacji całego społeczeństwa Wielkopolski. Należy podkreślić, że wprowadzona inicjatywa społeczna, jaką jest Wielkopolska Strategia Ograniczania Zagrożeń Zawodowych, będzie stanowić platformę wymiany doświadczeń nie tylko między stronami stosunku pracy, jest bowiem forum, na którym spotykać może się całe społeczeństwo naszego województwa.

Podsumowując wyniki i efekty kontroli przeprowadzonych w roku 2015 należy stwierdzić, iż stan przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym bhp jest nadal niezadawalający, a posiadane przez nas instrumenty prawne tylko w części są wystarczające do jego zmiany. Niemniej polityka PIP wspierania działań nadzorczo-

kontrolnych działaniami profilaktycznymi i prewencyjnymi, stwarza realne szanse na znaczącą poprawę w tym zakresie w perspektywie wieloletniej.

W kontekście rozpoznanych problemów ochrony pracy należy uznać za wskazane:

- kontynuowanie działań kontrolno-nadzorczych w zakładach i sektorach gospodarki, w których ryzyko utraty życia lub zdrowia jest największe, a skala nieprawidłowości w sferze stosunków pracy najwyższa,
- prowadzenie działań kontrolno-nadzorczych ze szczególnym uwzględnieniem problematyki zawierania umów o pracę i umów cywilnoprawnych oraz wypłacania wynagrodzenia i innych świadczeń pracowniczych,
- wykorzystywanie wielorakich metod oddziaływania, a także dostępnych instrumentów prawnych w stosunku do kontrolowanych podmiotów, z uwzględnieniem ustalonej kategorii ryzyka, w szczególności na podstawie liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy, wielkości zatrudnienia i czasu prowadzenia danej działalności, w celu ograniczania zagrożeń zawodowych,
- kontynuowanie współpracy z innymi instytucjami i służbami publicznymi, w celu zwiększenia efektywności ograniczania i eliminowania zjawisk nielegalnego zatrudnienia i nielegalnego powierzania innej pracy zarobkowej oraz prowadzenia działań informacyjno-prewencyjnych,
- prowadzenie programów prewencyjnych, opartych o wyniki analiz oraz badania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, popularyzujących dobre praktyki i kulturę bezpieczeństwa,
- prowadzenie działań ukierunkowanych na problematykę udziału pracowników w zarządzaniu bhp w małych i średnich przedsiębiorstwach, które mają znaczący wpływ na rozwój gospodarczy, m.in. poprzez systematyczne kontrole, ale także różnorodne działania wspierające stosowanie środków prewencyjnych zapobiegających wypadkom i ograniczających zagrożenia zawodowe (m.in. programy i kampanie prewencyjne, szkolenia, doradztwo).
- przekazywanie społeczeństwu, szczególnie uczniom i studentom oraz ich wychowawcom i nauczycielom podstawowej wiedzy z zakresu prawa pracy, poprzez wykorzystanie współpracy z instytucjami oświatowymi oraz rozwijanie kontaktów z mediami, które stanowią dla wielu pracowników i pracodawców najłatwiej dostępne źródło wiedzy o przepisach prawa pracy.

Spis wykresów i tabel:

Tabela 1. Decyzje płacowe wydane w 2015 r. i ich realizacja.....	15
Tabela 2. Dane dotyczące egzekucji administracyjnej decyzji organów OIP w Poznaniu.....	16
Tabela 3. Dane dotyczące kar pieniężnych na mocy przepisów ustawy o transporcie drogowym oraz ich egzekucji administracyjnej.	17
Tabela 4. Tematyka porad udzielonych organizacjom związkowym.	33
Tabela 5. Uzyskane efekty wynikające z realizacji zastosowanych środków prawnych podczas kontroli	58
Tabela 6. Zestawienie danych z kontroli dotyczących „Zawieranie umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy”	68
Tabela 7. Liczba kontrolowanych zakładów usług leśnych w poszczególnych nadleśnictwach.....	98
Tabela 8. Analiza struktury zatrudnienia w podmiotach kontrolowanych	104
Tabela 9. Zestawienie wydanych środków prawnych.	113
Tabela 10. Wybrane działania i informacja o liczbie uczestników.....	133
Tabela 11. Wybrane działania i informacja o liczbie uczestników.....	134
Tabela 12. Wybrane działania i informacja o liczbie uczestników.....	139
Tabela 13. Wybrane działania i informacja o liczbie uczestników	142
Tabela 14. Wybrane działania i informacja o liczbie uczestników	145
Tabela 15. Wybrane działania i informacja o liczbie uczestników	146
Tabela 16. Wybrane działania i informacja o liczbie uczestników	149
. Wykres 1. Struktura przeprowadzonych kontroli w 2015 r. w OIP w Poznaniu (wg wielkości zatrudnienia).	11
Wykres 2. Struktura przeprowadzonych kontroli (wg sekcji PKD).....	12

Wykres 3. Struktura przeprowadzonych kontroli (wg wielkości zatrudnienia) w latach 2013-2015 r.....	12
Wykres 4. Decyzje nakazowe wydane w 2015 r. w OIP w Poznaniu wg rodzajów nieprawidłowości.....	14
Wykres 5. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych wniosków w wystąpieniach.....	18
Wykres 6. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych poleceń (w procentach). .	19
Wykres 7. Zakres przedmiotowy najczęściej stwierdzanych wykroczeń przeciwko prawom pracownika.....	21
Wykres 8. Struktura zastosowanych środków prawnych w związku ze stwierdzonymi wykroczeniami.....	21
Wykres 9. Zakres przedmiotowy zawiadomień prokuratury.....	22
Wykres 10. Podmioty zgłaszające się po porady prawne.....	26
Wykres 11. Przedmioty porad prawnych udzielonych w siedzibie okręgu i oddziałach (bez porad udzielonych w czasie kontroli).....	27
Wykres 12. Liczba sporów zbiorowych zgłaszanych do OIP Poznań w latach 2012-2015.....	35
Wykres 13. Kontrole w latach 2013-2015 w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu.....	39
Wykres 14. Liczba decyzji bhp wydanych przez inspektorów OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.....	39
Wykres 15. Liczba decyzji nakazujących wstrzymanie prac w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.....	40
Wykres 16. Liczba decyzji nakazujących wstrzymanie eksploatacji maszyn w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.....	40
Wykres 17. Liczba pracowników skierowanych do innych prac w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.....	41

Wykres 18. Liczba decyzji nakazujących wypłatę świadczeń w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.....	41
Wykres 19. Liczba wniosków w wystąpieniach w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.....	42
Wykres 20. Liczba poleceń ustnych w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.....	42
Wykres 21. Liczba ujawnionych wykroczeń w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.	42
Wykres 22. Liczba wniosków do sądu w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.	43
Wykres 23. Liczba mandatów w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.....	43
Wykres 24. Liczba środków oddziaływania wychowawczego (pouczenia, ostrzeżenia, zwrócenie uwagi) w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.....	43
Wykres 25. Liczba wniosków do ZUS w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.....	44
Wykres 26. Liczba skarg pracowniczych w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.	44
Wykres 27. Liczba udzielonych porad w OIP w Poznaniu w latach 2013-2015.....	45
Wykres 28. Zestawienie danych o wypadkach przy pracy, badanych przez inspektorów pracy OIP Poznań w 2015 r.....	46
Wykres 29. Liczba poszkodowanych w wypadkach wg sekcji gospodarki narodowej.	47
Wykres 30. Liczba poszkodowanych według wieku.....	48
Wykres 31. Struktura poszkodowanych według stażu w zakładzie.....	49
Wykres 32. Liczba poszkodowanych wg wykonywanego zawodu.....	49
Wykres 33. Liczba poszkodowanych według procesów pracy.....	51
Wykres 34. Liczba poszkodowanych według czynności wykonywanych w chwili wypadku.....	51
Wykres 35. Liczba poszkodowanych wg wydarzenia stanowiącego odchylenie od normalnego przebiegu pracy.....	52
Wykres 36. Liczba przyczyn wypadków wynikających z organizacji.....	53

Wykres 37. Liczba przyczyn wypadków wynikających z zachowania poszkodowanego.	54
Wykres 38. Techniczne przyczyny wypadków.	55
Wykres 39. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych decyzji bhp.	56
Wykres 40. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych wniosków.	58
Wykres 41. Procentowa struktura uchybień w dokumentacjach badania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy sporządzanych przez pracodawców.	60
Wykres 42. Poziom realizacji wniosków wystąpieniach w latach 2013-2015.	64
Wykres 43. Struktura branżowa kontrolowanych przedsiębiorstw.	74
Wykres 44. Struktura zatrudnienia w kontrolowanych przedsiębiorstwach.	75
Wykres 45. Wyegzekwowane świadczenia ze stosunku pracy w poszczególnych sektorów gospodarczych.	76
Wykres 46. Liczba skontrolowanych podmiotów wg zatrudnienia.	89
Wykres 47. Struktura nieprawidłowości w latach 2013-2015 (w procentach).	90
Wykres 48. Nieprawidłowości w zagospodarowaniu terenów budowy w latach 2013-2014 (w procentach).	90
Wykres 49. Udział procentowy kontroli, w których wydano decyzje wstrzymania prac i skierowania prac, w ogólnej liczbie prowadzonych kontroli.	93
Wykres 50. Struktura przedmiotów wydawanych decyzji.	97
Wykres 51. Struktura zatrudnienia w kontrolowanych zakładach usług leśnych.	99
Wykres 52. Liczba skontrolowanych pracowników i przedsiębiorców wg kategorii wielkości podmiotu.	103
Wykres 53. Liczba skontrolowanych pracodawców w zależności od liczby zatrudnionych.	104
Wykres 54. Struktura kontrolowanych podmiotów wg branż.	109

